
SIGILLVM · VNIVERSITATIS · CALIFORNIENSIS
FIAT LVX
MDCCCLXVIII
EX LIBRIS

STARI

[illegible] HRVATSKI.

[illegible] IZDAJE

[illegible] ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

PJESNI RAZLIKE

DINKA RAŃINE,

VLASTELINA DUBROVAČKOGA,

U KOJIH ON KAŽE SVE, ŠTO SE SGODI MU STVORITI KROZ ĻUBAV STOJEĆI U GRADU LATINSKOM OD ʐANGLE.

NA SVIJET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

U ZAGREBU 1891.

...ŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIČKE TISKARE).

FRANO LUKAREVIĆ.

nad prilikom pjesnivca.

Ovo je prilika pjesnivca, ki na svit
našega jezika hotje slas objavit',
ki pojuć ļuvezni od svoje ļubavi
svijeh starih sve pjesni za sobom ostavi,
ńegovo da ime živjeće među svim
jak lovor sred zime meu dubjem ostalim.

ISTI

u pohvalu onoga, ki je je upisao.

Da si ti pisat ktil toga moć veliku,
koga si ovdi umil upisat priliku,
znaj, oči ne bi me vik mogle na svijeti
u nijedno jur vrime ljepšu stvar vidjeti;
nu za sve er toga ne pisa tva kripos,
ja srca sred moga li vidim tuj lipos,
er je on u ovih pjesneh ktje objavit',
vridno tač u kojih sve dni će sve živit'.

Ovu Lukarevićevu pjesmu prevede na latinski jezik Brnardo Zamańa ovako:

Si magnam istius voluisses pingere laudem,
cujus picta tibi tam bene imago ridet,
tempore nil ullo potuissent nostra videre
pulchrius in terris lumina vel melius.
Sed tua vis quamquam non haec expresserit, haeret
fixa tamen, medio splendet et usque sinu,
namque suis, dignos quos extudit, alite fama
ambrosiis aevum vivet in omne modis.

MARKO RAŃINA

u pohvalu pjesnika.

Nitko se ne trudi ni rvi s tobome,
ni želi meu ļudi hvalu inu nad svome:
ti si sam sve ine, meu nami ki su bil'
pjesnivce jedine nadišal i dobil.

ISTOGA.

Ako je svakomu svud dano na sviti,
što ima u svomu srcu moć izriti:
pravedno riću ja, da je na svit znano svim,
ni, vjeruj, spjevanja drugoga nad ovim.

ISTOGA
u hvalu Dubrovnika.

Ako je tvoja vlas općena i trg tvoj
raznosil slavan glas po zemļi dosle svoj,
od sad ćeš tve ime što većom hvalom ti
pjesnima ovime k nebesom uzniti.

FRANO LUKAREVIĆ
u hvalu istoga.

Koliko na saj svit Dubrovnik, slavni grad,
može se slavan rit u svomu bitju sad,
pokoli višńa čes, u ńem pri što ni bil,
toliko vridna jes pjesnivca satvoril.

ISTOGA.

Jur ako vrime sve ne ima dosle ti,
ko pojuć ime tve proslavi na sviti,
Dubrovniče, sada ktjej višńu moć slavit',
er ona tebi da, kim ćeš vik slavan bit'.

RIJEČ O DINKU RAŃINI I ŃEGOVIJEM PJESMAMA HRVATSKIJEM.

Kad je govor o starijem hrvatskijem pjesnicima, imenuje se pravom među naj boļim liricima Dinko Rańina

Život Dinka iliti Dimka[1] Rańine[2] opisuje Appendini u svojem djelu Notizie istorico-critiche sulla antichità storia e letteratura de' Ragusei (1803) u 2. svesku str. 225—226. Opisan je i u Gaļufovoj kńizi Galleria di Ragusei illustri, iz koje je dotični članak preveo M. Ban i štampao u 2. svesku Dubrovnika god. 1851 str 101—106 s naslovom: Domo Rańina, koji članak ima iz drugoga prijevoda i u predgovoru Gajeva izdańa Rańinijeh pjesama god. 1850. O

---

1) *Dînko*, skraćeno od Dòmînko prema Domínicus, je ime, te se govori za Dominik. Taj oblik rabi pjesniku samomu u naslovu ńegova izdańa: pjesni razlike Dinka Ránine, a i drugdje, kao u 63. pjesmi: ah neboga Dinka! — Oblik *Dîmko*, nastao od Domko preko Dòminik, kao Rim od Roma, Jakin od Ancona itd., čita se u poslanici, koju je pisao Niku Naļeškoviću na 12. novembra 1571, pod kojom je potpisan: sluga vaše milosti Dimko Rańina, kavalijer svetoga Stijepana. Istijem oblikom piše to ime Naļešković u odgovoru na poslanicu: gospodinu Dimku Rańini odgovor. Vidi Stari pisci V 337. — Dolazi i ipokoristično *Dímo* u Naļeškovićevu odgovoru na poslanicu Rańininu: Izvrsni moj Dimo, V 335. Sravni u akad. rječniku Dinko Dimo.

2 Rańina, polatińeno *Araneus*, kako dolazi napisano okolu pjesnikove slike: Dominicus Araneus. Početno je slovo *a* dometnuto, da bude srodno s riječju *aranea* pauk i ujedno simbolično. Za to ima i pauk u okviru (koga u ovom izdańu nema) nad ńegovom slikom stojeći sred razapete mreže, i u dodanom grbu, koji inače po Budmanijevoj tvrdńi nije pravi rodbinski grb Rańinine kuće. Ovdje je paučina razapeta među dva drveta, o kojoj visi pauk nad osovļenom zmijom, a sve nosi napis: ingenio, non viribus. Prema tomu ima i talijanski *Araneo*, n. pr. u zadńem stihu Monaldijeva soneta al sig. cavalier Ragnina, u kńizi Rime del sig. M. Monaldi Raguseo. in Venezia l' anno 1599: Si provo Araneo i fati avversi e schivi. U opće Dinko rado igra svojim prezimenom dovodeći je u dodir s riječju *raniti rana* n. pr. u 24 pjesmi: Rańenu Rani vik, ni rano ni za ran ne moći naći lik; 146. buduć tamo naš Rańeni prijateļ, 147. taj lovac Rańeni, 169. ja pastir Rańeni žestokom ļubavi, na kraju kńige: i koga trg hrani, o trgu govori, a Rańen o rani, koja ga sve mori. S toga su ga i drugi zvali *Rańenik*, n. pr. Baraković u Vili Slovinki XI 276 (vidi Stari pisci XVII 162):

Dubrovnik Livijom procvita,
ku Dimko Rańenik u pismi počita.

Skraćeno vaļada slika radi zove ga Kanavelić 176a *Rańu:*

Vidim jošte u životu Dinka Rańu.

Rańini je pisao i S. Ļubić najprije u kńizi Dizionario biografico, a za tijem u ogledalu kńiževne povijesti jugoslavjanske II. 389—391.

Naš se je pjesnik rodio u Dubrovniku od vlasteoske obiteļi god. 1536., kako Appendini i ostali za ńim pripovijedaju. Ne dolazi zabiļeženo, kako mu se zvao otac ili tko mu je bila majka, niti da je imao braće. Po 226. pjesmi, kojoj je napis: gospodinu Marku Rańini bratu svomu, i kojoj početak glasi: hrabreni brajo moj, moglo bi se misliti, da mu je bio Marko brat, ali posve izvjesno to nije, kad u 152. pjesmi Marka zove samo prijateļem a ne i bratom. Jesu li mu bili kako u rodu ili ne Rańina Andrajica (366) Ǵúho (153) i Sime (173), to se iz dotičnijeh poslanica ne razabire. Ńeku gospođu Niku zove bratučedom (402) to je sestrom od strica. Inače zove rođakom Miha Menčetića (str. 7), Miha Lukarevića (184. 319) D. Bartola (196).

Kad je s uspjehom svršio nauke, posla ga još mlada otac u Mesinu u Italiji, da se zanima trgovinom. U tom se je gradu uz trgovačke posle bavio pjesničtvom i usavršivao se u liepijem naucima[1]. U Mesini ga zatravi ńeka krasotica čestita plemena i od velike kuće imenom Livija[2].

Slično dolazi i polatińeno *Ragnia* i *Rhannia*. Flavius Eborensis u posveti svoga djelca o viteškim redovima pjeva:

> Insignes auro phaleras et lucida froena
> attulerat nuper *Ragnia* Tuscus eques,
> *Ragnia* sollemnes Stephani juratus ad aras
> assiduam Cosmo sub duce militiam . . .

I drugdje:

> Qualis in historiis, quaeris, tuus extitit abbas
> *Rhannia* pro veteris jure sodalicii?
> Quod tibi consulti Phoebi cortina referret,
> id mea versiculis Musa duobus ait:
> sive fidem spectes sermonis, sive nitorem:
> quis novus hic, dices, Dalmata Thucydides?

[1] Apend. l. c. Spedito da suoi parenti in Messina per che attendesse alla mercatura, seguitò in quella città ad essercitarsi nella poesia illirica. K tomu još dodaje: e spezialmente nell' apprendere la lingua Greca. Nu taj će dodatak biti lih kombinacija Appendinijeva iz ńekijeh pjesama, za koje Rańina veli, da su izete iz grčkijeh spjevalaca. Po što gotovo sve pjesmice, koje su izete odatle, nijesu uzete iz klasičnijeh pjesnika, nego iz poznijih, a većina ńih dolazi u grčkoj antologiji, s kojom se Italija tik pred Rańinijem vremenom počela upoznavati a izdavala se je u Florenci i u Mļecima, te su postojale bez sumńe već i talijanske preradbe, kako je imalo i latinskijeh prijevoda, i po što barem 343. pjesma očito kaže, da je ponačińena više po Ausonijevu prijevodu latinskom, nego li po grčkom izvorniku: to ja teško vjerujem, da se je Rańina mučio i učio grštini, nego pristajem posve uz Maixnera, „da Rańina pjesme, o kojih veli, da su izete iz grčkih spjevalaca, nije preveo baš iz grčkoga originala, nego iz koje latinske ili talijanske preradbe".

[2] Pjesma 18. se završuje: vas svit govori: ah neboga Dinka, kako ga umori Livija zla Latinka. U 2. pjesmi pjeva: Latinka lijepa vil s velikom

Iz Mesine se preseli do skora u Florencu, gdje je god. 1563. štampom izdao svoje razlike pjesme. Mladi je muž svojom učenošću i uglađenošću ponašańa do malo obratio na se pozor kneza Kuzme (Cosmo di Medici), koji ga tako obļubi, da ga god. 1567. učini vitezom reda svetoga Stijepana[1]. Proputovavši Italiju vrati se u svoj rodni grad Dubrovnik, gdje se oženi i osta do smrti god. 1607. u krugu svoje obiteļi i dobrijeh prijateļa štovan i slavļen. Izabran državnijem vjećnikom tu je čast obavļao toliko revno i sdušno, da ga do sedam puta izabraše ravnateļem ili upraviteļem republike. Uz sve službene, trgovačke i kućne posle ńegovaše neprestano uļudnu kńigu. Ńegova kuća, dvorac sagrađen u Vrućici na Ratu[2], bila je

ļubavi u srce moje stril ļuveno postavi. Trećoj je pjesmi početak: Zangle grad bi, koji vilu da, ka mene prem sasma posvoji; itd. Osim Livije Mesińanke napomińe Appendini još ńeku Rozu iz Florence: il Ragnina ne' suoi composimenti ci fa menzione di una certa Livia di Messina, e di una certa Rosa di Firenze, che formano spesso il soggeto dei di lui canti. Ali u hrvatskijem pjesmama ne dolazi nikakva Roza, niti nema u ńima spomene o Flori Zuzerovoj, za kojima bi bio Rańina također ļubavju plamtio, kako misli Gaļuf i kaže Kukuļević u Zlatarićevu životopisu (IX). Ļubić u Ogledalu misli, da je Rańina Rozu spomińao u italijanskijem pjesmama, koje hvale Mavro Orbini i Nikola Gučetić. Kad je Rańina svoje pjesme god. 1563. izdao, bilo je Flori Zuzerovoj osam godina, ako je istina, što veli Appendini, da se rodila 1555. god. Za takijem djetetom ne vjerujem da je Dinko plamtio. Sve se vaļa da odnosi na kasnije doba, kad je Flora već na glas došla. Tada može biti da joj je posvetio koje talijansko djelce. Abbiam già vedutto, che i Domenico Ragnina e Zlatarich le dedicattono le loro opere, veli Appendini u ńezinu životopisu.

[1] Append. l. c. Nel 1567 fu da quel principe ascritto all' ordine cavalleresco di S. Stefano. Držim, da je istinita godina, kada je Rańina postao vitezom, i da ju je Appendini našao tako zabiļeženu. Ali tada je Rańini prema prije rečenomu bila 31 godina dobi, a na slici, koja ga prikazuje u 27. godini dobi, visi mu na prsima već *krst*, znak reda sv. Stijepana, a dodana je slika kńizi, koja je god. 1563. izašla na svijetlo. Kako se to slaže? Moglo je biti, da je imao sebe naslikana kakav je bio u 27. godini dobi pa je dao kasnije sliku preraditi, krst na ńu metnuti i tako kńizi izašloj prije četiri godine dodati zajedno s onijem pjesmicama pred ńom i iza ńe. Nu to je malo vjerojetno, da je sliku dao prenapravļati, volim držati, da se je dao naslikati tek onda, kad je stekao viteštvo, i da mu je tada bilo 27 godina dobi, da se dakle *nije rodio god. 1536., nego jedno četiri godine kasnije* (okolo 1540.). Čini se, da je Appendini godinu ńegova narođeńa izračunao po napisu okolu slike i po godini, koje su pjesme štampane bile. Sliku je svakako kasnije mogao dodati gotovoj kńizi. Da stvar tako stoji, kako tuj nagađam, onda bi bio Rańina ispjevao i izdao svoje pjesme mlad i premlad. Jeste, mlad, veoma mlad, ali nemoguće nije, osobito ne za čovjeka južnoga podnebļa i Dinkova stališa i naobrazovańa.

[2] App. l. c. Nel 1583 si fabricò a Vruciza nella penisola di Punta una casa a quista di torre, e vi pose sopra la porta la seguente iscrizione: D. Ragnina, Cosmi Magni Ducis Etruriae eques, domum hanc turris instar ad suum amicorumque commodum erexit 1583. Dinko sâm tu kuću spomińe u 155. pjesmi, kojom Maroja Mažibradića poziva da ga posjeti:

dođ k meni malo
na ovi dvor mili moj sazidan na vodi
pod koji drijeva broj svakojih dohodi.

sastajalište svijeh odličnijeh domaćih i stranijeh muževa na głasu onoga vremena.

Od Dinkova domaćega kńiževnoga rada imamo kńigu različnijeh pjesama, koje je on sam štampom izdao. Ove je pjesme sam nazvao razlike pjesni. Od ńih su ńeke take, koje su ńegove vlastite, a ńeke take, kojim je predmet crpen iz starijeh pjesnika latinskijeh i grčkijeh. O ńekima sâm kaže od kojega su pjesnika uzete, a za ńeke ni ne kaže da su od kle izete. Ni ove ni one nijesu što no se veli prijevod, nego samo parafraze, koje gotovo sve u koje čem zaostaju za uzorima, te ne umijem, kako je mogao Šafarik napisati: alle Übersetzungen des Rańina, besonders jene aus Moschus und Philemon, sind vortrefflich, a po Moshu je načińena samo jedna pjesma i po Filomenu jedan komadić, jer cijela od ńega nemamo ni jednoga komada. Tako ponačińene ili parafrazovane pjesme jesu a) po latinskijem pjesnicima 55. pjesma po Tibulovoj (IV 14): rumor ait crebro nostram peccare puellam; 124. po Marcijalovoj (V 42): callidus effracta nummos fur auferet arca; 213. po Propercijevoj (II 12 ili III 2): quicunque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem; 43. po Katulovoj (V od st. 6—13): vivamus, mea Lesbia, atque amemus . . da mihi basia mille, deinde centum; — b) po grčkijem pjesnicima 22. pjesma po Teokritovoj XIX. idili κηροκλέπτης: τὸν κλέπταν τὸν Ἔρωτα κακὰ κέντασε μέλισσα; 159. po Moshovoj prvoj idili: ἁ Κύπρις τὸν Ἔρωτα τὸν υἱέα μακρὸν ἐβώστρει, 135. je po Filemonovu ulomku iz komedije Σάρδιος: εἰ τὰ δάκρυ' ἡμῖν τῶν κακῶν ἦν φάρμακον, 355. je od 2. kitice počam po anakreontskoj pjesmi (24): φύσις κέρατα ταύροις, ὁπλὰς ἔδωκεν ἵπποις; 217. 301. 340—345. načińene so po pjesmama u grčkoj antologiji, sve se nalaze u izdańu Fr. Dübnera: epigrammatum anthologia palatina, gdje su i latinski prevedene, 217. je po Antipatru tesalonskom (IX 10): πούλιπος εἰναλίῃ ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθείς, 301. je po pjesmi nepoznata pisca (IX 157): τίς θεόν εἶπεν Ἔρωτα; θεοῦ κακὸν οὐδεν ὁρῶμεν, 70. pjesmi je uzorom pjesma Julijana Egipćanina (XVI 388): στέφος πλέκων ποθ' εὗρον, 340. je načińena od dvije pjesme

---

Spomińe kuću za tim Mažibradić u odgovoru na ovu poslanicu:

> Zoveš me na dvor tvoj sazidan na vodi
> gdi plavi velik broj svakoji dohodi,
> i morske gdi vile pjesni ti spjevaju.

Kad tu kuću Rańina spomińe u pjesmama, koje je dao štampati g. 1563., to ju je tada već imao te je nije tek god. 1583. podigao, kako Appendini i drugi za ńim pripovijedaju. Onda ju je vałada samo popravio, dogradio ili opet iz nova sazidao i onaj napis na ńu metnuo.

Nikarhove (XI 169 i 170): ἐχθὲς ἀπάγγεσθαι μέλλων Δείναρχος ὁ φείδων i δακρύει φείδων ὁ φιλάργυρος, οὐχ' ὅτι θνήσκει, 341. ima za predmet stvar, o kojoj ima u antologiji tri pjesmice (IX 11 i 12 i 13), jedna se pripisuje Filipu ili Isidoru: πηρὸς ὁ μὲν γυίοις ὁ δ' ἄρ ὄμμασι ἀμφοτέρου δέ, jedna Leonidi Tarentincu: τυφλὸς ἀλητεύων χωλὸν πόδας ἠέρταζεν, a jedna Platonu mlađemu: ἀνέρα τίς λιπόγυιον νώτοιο λιπαυγής, 342. je po Antipatra sidonskoga pjesmi (IX 231), εἰς πλάτανον ξηρὰν βαστάζουσαν ἄμπελου: Αὔην μὲ πλατάνισκον ἐφερπύζουσα καλύπτει, 343. je po prijevodu Ausoni evu načińenu od IX 44. i 45. pjesmice: thesauro invento, qui limina mortis inibat, 344. je po pjesmici bezimenoga pisca (IX 67): στήλην μητρυιῆς, λιπαρὰν λίθον, ἔστεψε κοῦρος, 345. je po Lucilijevoj (XI 391): μῦν Ἀσκληπιάδης ὁ φιλάργυρος εἶδεν ἐν οἴκῳ. — Ovu je vrst Rańinijeh pjesama Fr. Maixner svestrano procijenio u raspravi štampanoj god. 1884. u LXX. kńizi Rada jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti str. 196—221 pod naslovom: Prievodi Rańine Dinka iz latinskih i grčkih klasika, na koju time štioca Rańinijeh pjesama upućujem, a iz ńe navodim samo završetak: „To su pjesme, koje je Rańina iz latinskih i grčkih pjesnika bud preveo ili boļe rekuć parafrazovao bud barem za osnovu kojoj pjesmi uzeo. Između grčkih pjesama najviše ih je u antologiji, što ih je preveo ili se barem po ńih ravnao. No i inače čini se, da su pjesme antologije donekle utjecale na izbor gradiva i pjesničke vrsti, koje je Dinko Rańina obrađivao u svojih ‚pjesnih razlikih'. Tuj bo vidimo gotovo sve vrsti pjesama zastupane, što se nalaze u antologiji. Tako osim nadgrobnih i ļubavnih pjesama, koje sam već prije spomenuo, ima mnogo takovih, koje stvari označiše kao irrisoria (σκωπτικά) 58 61 62 63 177—183 270—276 368, nadaļe zagonetaka poput onih αἰνίγματα u anthol. XIV 369—772. Dapače i ńeki naslovi se podudaraju. Sr. pjesme 4 u ʒoru prolitja, 5 u pramaljeto, 6 u isto pramaljeto, i anth. X 14 15 16 i IX 363 na proljeće; pjesme 143 vrh sreće 144 opet vrh śreće i anth. IX 180—183 εἰς τὴν τύχην. Tim naravno neću da kažem da je naš pjesnik te pjesme u antologiji nasljedovao ili oponašao, ali mnijem, da je za ocjenu ńegovih pjesama uvažavańa vrijedan momenat navesti, da su gotovo sve pjesničke vrsti[1] kod ńega zastupane, koje se nalaze u grčkoj antologiji".

Ja k tomu dodajem jedino to, da se čini, da je još koje šta načińeno samo iz reminiscencije onoga, što je pjesnik amo tamo čitao

[1] Kad kad i vańsko lice pjesme. V.

a da više nije ni znao gdje je čitao. U 106. pjesmi kori ńekoga, koji si je prisvajao pjesmi Šiškove i Đorine. To mu je dalo povod, da stavi u stihove bajku o vranu, koji se tuđim perjem nakitio i otišao među druge ptice, koje su ga za tijem očupale. Ta mu je bajka mogla dati opet povod da sastavi 313. pjesmu:

Kakono *vi pčele* idete sve *med* taj
za druzih zbirati po cvitju na svit saj;
i kako vi crvi na listju sve novu
za druzih snujete tuj zlatu osnovu;
i kako *vi ovce,* ke gorom hodite,
sve *vunu* i mliko *za druzih nosite;*
i kako *vi* jaki *volovi* čim grete
pritvrdu zemļu tu *za druzih orete:*
tako *me* jur *misli trud velik stvoriše,*
a druzi moju slas, ku čekah, *dobiše.*

Ono prisvajańe tuđega truda sjetilo je Rańinu na ono, što se priča u Vergilijevu životopisu. Car je Avgusto jednom narodu rimskomu davao igre. Dańu je bilo vrijeme lijepo vedro a noćju je sve kiša lijevala. Vergilije tijem potaknut napisa na igrište ovaj distih:

Nocte pluit tota, redeunt spectacula mane,
divisum imperium cum Jove Caesar habet

To se caru dakako svidjelo te je zaželio da mu se pjesnik prijavi. Kad se na mah nitko nije prijavio, oglasi se ńetko i dobi od cara nagradu. To Vergilije doču i pod onaj distih napisa sa svojim podpisom ovaj heksametar:

Hos ego versiculos feci, tulit alter honores.

Car na to pozva Vergilija i onoga ńetkovića k sebi, da se opravda od potvore. Ovaj je sve tvrdio da je on sastavio onaj distih, s toga mu se reklo, da dopiše shodan pentametar Vergilijevu heksametru. Kad toga nije mogao nikako učiniti, napisa mu Vergilije prvu polovinu pentametra tri četiri li puta, ne znam baš, jer na pamet citujem, ovo: sic vos non vobis, neka barem k tomu pridoda drugu polovinu. Nu kad ni toga nije bio kadar učiniti, napisa Vergilije:

sic *vos non vobis mellificatis apes,*
sic *vos non vobis velera fertis oves,*
sic *vos non vobis fertis aratra boves,*
sic vos non vobis nidificatis aves. —

Osim grčkijeh i latinskijeh pjesnika bili su Rańini uzorom pjevańa i hrvatski stariji pjesnici navlaš Š. Menčetić i Đ. Držić, koje sam hvalno spomińe i slavi nadgrobnijem pjesmama.

Pjesme, koje nijesu naročito uzete iz grčkoga i latinskoga jezika, koje su dakle više svojina Dinkova, ocijenio je Fr. Petračić, na skorom biće tomu već 30 godina, kad je bio još na gimnaziji učiteļem, u izvješću seńske gimnazije god. 1862. Nemogu ino, nego da prenesem onu ocjenu doslovno ovamo, već s toga, što je muka, dočepati se onoga programa. On govori:

„U svojih pjesmah pjeva ļubav i prijateļstvo, ponajviše opet ļubav. Pjesme Rańine, u kojih ļubav pjeva, tako su raznovrstne u sadržaju, da je imao ili za zbila, što sam veli, vas od ļubavi izrańen biti, ili samo druge pjesnike nasljedovati, tako da nije koja ļubovna prigoda svakoj pjesmi povoda dala. Ako prvo stoji, vaļa priznati da ne znamo koje su to ļubovce bile, jer samo jednoj za ime znamo, to je Livija iz Mesine, o kojoj pjesnik veli:

Vas svit govori: ah neboga Dinka
kako ga umori Livija zla Latinka (73).

U gradu Ȥangle prebiva i ļepša je od svih sabranih zvijezda; ńu ugledav prestaše za ńeko vrijeme dusi pakleni osuđene duše mučiti; tko je ńu vidio, vidio je božju priliku. Je li ta ļubav odziva našla, ne može se zakļučiti. Imade pjesama koje govore o uslišańu, ali te nisu posvema čiste. U ostalom pjeva ponajviše nemir, koji mu ļubav uzrokuje: sve se jednom utiša (veli u 113 p.), uzburkano se more smiri, plav u luku uplovi i počine, gorska zvijer se upitomi, samo mladost neće da se upokoji; a kad je već naumio oslobodit se tih muka, onda ga lijep pogled iz nova smuti te još većma uzplamti (120). Tako mu je srce u neprestanoj borbi s razumom. U tom nemiru se sad nada da će mu ļubav nagrađena biti, sad opet zdvaja te tuguje za izgubļenom slobodom (77). Žene su mu kô i sjena. Kad za ńom trčimo, onda od nas bježi, a kad od ńe bježimo, onda nas stigava. Ne vjeruj ženam veli:

Nigda se nijedno zlo ni na svit zgodilo,
u koje uļezlo ni žensko ko dilo.
Žena bi stvar prika, ka vrh sve naravi
u omraze človika s višńime postavi. (67);

pak opet pjeva, da mu je vila u paklu a on u raju, ostavio bi raj i pošao za ńom u pakao. Ļubav mu je

u medu gork nalip a zmija u cvitju;

te želi da bog svakoga ļubavi ubļude, jer:

hoć uklet koga uprav, da cvileć sve upi,
kuni ga, da ļubav na ńega nastupi. (pj. 1),

a ko što slavić u pjesmi svoje tuge pjeva, tako i on ne pjeva pjesme, nego samo svoje tuge nabraja. Pjevajuć ponajviše o istom predmetu nije ni čudo, da ne nalazimo u svih pjesmah istoga žara i iste zanešenosti, nego da se često ponavļa[1], te po tom mrzao i preširok bude, ko u pjesmi Luci Lukareviću (26), gdje u 216 stihova po Propercijevu načinu razne mitologične i historične primjere navodi, da silnu moć ļubavi dokaže.

U drugi red idu pjesme, kojimi uznosi slast pravoga prijateļstva. Među prijateļi nabraja Andrajicu (366) Marka (152, 226), Simu (173) i Ǵuha (153) Rańinu, Đorđa Bartulića (196) Vlaha Bunića (285, 254) Frana Gundulića (299, 355) Mihu Lukarića (184) Frana Mihu Lukarevića (151, 319) Vlaha Lukei (242), Ivana Mihočeva (387) Maroju Mažibradića (85, 155) Luku Sorkočevića (220). Zlatarića on ne spomińe, nego Zlatarić ńega. Odnošaji naprama svakomu pojedinomu ne mogu se iz navedenih pjesama razjasniti, ali to je stalno, da izim rodbinstva znańe i krjepost čvrsti vez bijahu, koji ga sńimi spajaše. Luci Sorkočeviću, Franu Lukareviću i Đorđu Bartoliću piše:

radi kńižne te mudrosti
meu nami bivši ļubav mila;

s te ļubavi uživao je divne radosti, te jim želi:

bog vam dao duga lita
sve blaženstvo sega svita
s vašim drazim uživati (146).

Ńegovo plemenito srce ocijeńaše pravo prijateļstvo toliko, da blaženim nazivļe našavšega pravoga prijateļa, koji će u pomoć priskočiti i žrtvovati se, kad je nužda (306); ali takovih je malo, i s toga je pun tužbe na lažiprijateļe, svijet mu je pun himbe i prevare,

da samu čoviku boļe je stojati,
neg sto zlih prijateļa uza se imati (262).

Tih on neće i veli (97) takovu himbenu prijateļu ili neg ga pravo ļubi ili nek ga mrzi, jer i on sam je iskren te se ne zna pretvarati:

Ovo je bitje me, ovo je jur moj red,
tko hoće slatka me, slađi sam nego med,
tko li me grka kad poželi koji hip,
grči sam nego jad i čemer i nalip.

---

[1] *Ne gledeći na predmet nego na pojedine riječi vaļa opasiti, da se odviše često ponavļa frasa:* na sviti, na saj svit, na svit saj, *koja mu se gotovo u svakoj pjesmi nehotice narivava.* V.

Ne mogu himben vik ja kako ti biti,
inako mńu človik ne bih se brojiti (102).

Ista plemenita načela očituju se i u ostalih ńegovih mislih o čovječjih stvarih. Sam bivši sedam puta upraviteļem ne dade se zanesti taštinom svjetskom, već tražaše pravi mir, koji dolikuje mudraсu. Ne mogaše ga istinabog nigdje naći, jerbo:

život naš ni na svit ino neg toj more,
u miru koje bit s krajem vik ne more (389);

ali za to je uvidio da mu je istinu tražiti:

jedan mir u svemu iznađoh ovi sam
za istinu znat', er vik počinut ne imam (269).

I prem znade, da mnogi poman i mudar čovjek uspjeti ne može uza vas svoj trud, a da mnogomu, koji niti znańa imade, niti se trudi, sve za rukom ide, ipak mu je znanost već sama po sebi izvor mira. U pjesmi 15. veli, da želi erotičnom pjesmom slavu steći, ali na daļe dodaje:

i ako toj dostojno ne mogu stvoriti,
daj ću moć pokojno život moj voditi
u družtvu od ļudi, kim znańe da posluh,
s slobodom, ku žudi kripostan svaki duh.

S toga nagovora Maroju Mažibradića nek uztraje u svojih težńah pjesničkih, jerbo učenim ļudem uspomena ne gine, kao što i Šiškova i Ġorina propala nije; bogatac umre pak je zaboravļen, samo mudri kńiževnik živi uvijek. Znanost i krijepost čine čovjeka vrijednim i dostojnim; plemenština nije ništa, ako je um ne resi,

er kripos jes, ka svaka dariva,
bez koje plemenit nitko vik ne biva

Što je grubo, ostaje grubo i u lijepu odijelu, samo dragi kamen ļepši je vezan u zlato:

tako kad i pleme stakmi se s krijeposti,
čoeka duh prosine dvaš većom svitlosti (339).

To su mu zvijezde predhodnice, koje k miru vode, niti stranputicom zahode, kao što sreća, kojoj govori:

čudne ti si, srećo, ćudi,
čoeka gladiš dugo vrime,
a pak ga u čas jedan zlime
jadom tvoja zled utrudi.

Zgode i nezgode idu jedne za drugom ko dani i noći (303), pak kako može biti sreće u tom smislu, kad je ļudsko srce nazasitno,

niti igda želiti prestajemo, već u żeļah nas i smrt zatiče (267), za to treba sreću u sebi iskati; to je pravo raditi, pak govorio svijet što mu drago; dosta je čovjeku, da ga ńegova neukornost brani:

biv čista tvoja čas, ništa se ne brini,
bez griha zao glas prikora ne čini.

Sve nepogode ne mogu postojana čoeka uništititi, jerbo kô što nevrijeme i vjetrovi dub oklaštriti mogu ali ne oboriti tako može i sreća čovjeka dobra uzeti, ali pod ni pošto srca, ni pameti pomutiti (184). Odviše se za to tugovati ne vaļa, budući svaka stvar u sebi crva ima (131) a zla voļa ispija onomu, koga preoblada, mozak i kosti. S toga piše bratu svomu Marku (216), da je mladost doba veseļa, a Vlahu Buniću:

svakomu pak veļu, da ije i pije,
uživa, veseli, raduje i smije.

Još ostaju ńegove pobožne pjesme, u kojih plače svoje pogrješke. Te pjesme su pune misli u psalmih nahodećih se, i nadahnute pobožnošću kršćanskoga srca, kojoj jedinoj, ako sve na svijetu prođe, kraja nije.

Dinko bijaše ponosan svojimi pjesmami, te veli da ga ńegova pera k nebesom uzdižu ne daleko od Šiška i Ǵore (171), za to ga ļuto rane sudi ńegovih zavistnika, nam dosad nepoznatih, na koje često i žestoko navaļuje. Jednoga od ńih pita, kad je muha učila pčelu med sabirati i vrana slavića pjevati, pak ga naziveļe Ʒoilom, uhatim Midom, koji ga za to huli, jerbo što tko ne razumije, toga ni cijeniti ne zna. On sam znade, da će koješta pogrješno biti, s toga veli svojim pjesmam, čim ih odprema, nek se sniženo poklone štiocu, koji ih ļubezno primi, pa kako što zla nađe, nek mu reknu:

rusa ka sred gore obći se rađati
viku se ne more bez drače ubrati (434),

i opet:

što je dobro, htij vazet, a što je zlo, puštaj tja (435)

i opet:

nu čtenja tvoriti čim budeš toj dilo,
ako bi viditi gdigod se sgodilo,
da ma svis ļubavi ne hitro što reče:
uzmi cvit, a ostavi draču tja daleče.“ (M. Menčetiću).

Izostavivši drugo podajem iz te ocjene još ovo: „Jezik kojim su te pjesme pisane, je čakavski, ali ne onako čist, kao što u pjesnika pisavših prije Dinka, već pomiješan štokavštinom kao i

Zlatarićev . . Glede sintakse može se reći, da se uza slovinski temeļ nalazi podosta tuđega kvasa, da se uza jasnoću izreka nađe koješta zamaršena i uzlata, tako da pisac po tom nerazumļiv postane . .“

Mimolazeći ostalo ističem jednu vlastitost Dinkova govora, jer se ne sjećam da sam je igdje drugdje čitao, koje se je također Petračić dodirnuo, a ta je, da Rańina kadkad promijeni verbum finitum s infinitivom n. pr. it diže mjesto ide đići 125 *1*, it prošu mj. idem prositi 137 *1*, it štuju mj. idu štovati 143 *3*, se it ne mori mj. ne ide se moriti 145 *5*, it meće mj. ide metati 296 *4*, činit žive mj. čine živiti 145 *67*, čin't' vene mj. čini venuti 183 *6*, čin't' pati mj. čini patiti 221 *7*, čin't' stvori mj. čini stvoriti 312 *2*, stat pravi mj. stane praviti 322 *5*, čuti rjeh (rih) mj. čuh riti (reći) 99 *1 i* 400 *105*; silit se dobude mj. sili se dobiti 341 *8*, doć umori mj. dođe umoriti 354 *34*; viditi odiru mj. vide odirati 368, čin't' sgine mj. čini sginuti 400 *57*; ako bi viditi gdigod se sgodilo mj. ako bi se vidjelo gdigod se sgoditi (Mihu Menčetiću). To je neobična čudnovata konstrukcija. Kako je nastala? Rekao bih ovako: čovjeku se kadkad nehotice zareče, kako se zareklo onomu, koji je prvi stih prve Vergilijeve ekloge ovako recitovao: Tityre, tu patulae recubans sub fagmine tegi, mj. tegmine fagi, ili onomu, koji kaza: po cijedi mu se pobradilo, mj. po bradi mu se pocijedilo. Tako se je moglo zareći Rańini te je nehotice napisao recimo: ļubav bogove u zviri čin't stvori, mj. čini stvoriti (312). Taka mu se konstrukcija, kad bi je opazio, mogla svidjeti te ju je upotrebio više puta kasnije naumice.

Velika je većina pjesama Dinkovijeh složena stihom *dvanaestercem*, poredanijem u distihe. Slik čini svrštak prve polovine prvoga stiha sa svršetkom prve polovine drugoga stiha, i svršetak prvoga stiha sa svršetkom drugoga stiha u svakom distihu. Tako biva u svim distisima do 230. pjesme, a odanle daļe čini slik samo završetak prvoga stiha sa svršetkom drugoga stiha. Tako to ide do 377. pjesme od koje daļe opet dolaze slici u distisima, kako u 1. pjesmi do 230. Rańina pjesme, koje idu iza broja 231. zove *nove* pjesni: kako ću dobro moć, hoti mi vlas dati, *sej pjesni me nove* ovdi sad pisati (231). U više pjesama čini polovina metra već stih za se te su ispremiješani dvanaesterci sa šestercima, kadkad poredani u kitice, kašto bez reda, sa slicima različno ponamještenijem. — Nekoliko pjesama je složenijeh *osmercem* poredanijem u kitice od 4 stiha (144—146, 354 411—413 433), gdje četvrti stih može biti i četverac (357—359). — *Četrnaestercem* složene su 4 pjesme od

od kola (335–338). Rijetko dolazi *četverac* ispremiješan s osmercem i šestercem (362–364), a sasma osamljeno čine dva sloga stih (361 362).

Stih zove Rańina *orań* (gen. orńa, kor. or u orati, sravni: brazda, lijepa domaća riječ za tuđu stih od στοῖχος): ima uzdarje od ńega zlat pjenez po svaki orań pjesni, vidi str. 2; pogrješenje u 401 pjesni na 55 orńu . . U prvi početak na drugom orńu (u ispravcima).

Po drugi put su štampane Rańine pjesme u Mlecima god. tobož 1634. u dva sveska, u jednom pjesme ļuvene, a u drugom duhovne, ćudoredne i šaļive[1]. I po Banovu prijevodu Gaļufova članka o D. Rańini bile bi te pjesme zbiļa preštampane god. 1634. Ja nijesam vidio ni jedan svezak toga izdańa niti ga Kukuļevićeva bibliografija ne navodi, nego spomińe izdańe od dvije godine prije. Luka Terzić je god. 1706. izdao kńigu: pokripļeńe umirajući(h). Tik pred početkom same kńige iza predgovora i kalendara ima oglas kńigotršca: Nota delli libri in lingua slava, che si vendono nella bottega di Bartolo Occhi libraro sopra la Riva de Schiavoni all' insegne di S. Domenico al ponte della Madonna con li suoi ultimi prezzi. Među druzijem kńigama kńižar nuđa na prodaju i: *Pjesni razlike* Dinka Rańine. l. 16, i *pjesni ļubavi* Dinka Rańine l. 16. — Akademička kńižnica ima jednu kńižicu od izdańa god. 1632. s naslovom: pjesni razlike Dinka Rańine vlastelina dubrovačkoga. In Venetia MDCXXXII presso Marco Ginnami. Po naslovu sudeći biće ova kńiga ista s onom, koju nuđa kńižar Occhi na prodaju i štampar Ginnami je naštampao i ovu i onu uzmimo. god. 1632. Nu nije baš vjerovatno, da bi se bile ove dvije kńige tako brzo raspačale, da je Ginnami nakon dvije godine osjećao potrebu, da je iznovice preštampa. Ali bi moglo biti, da je pjesni ļubavi preštampao tek god. 1634. Nu tomu se protivi Kukuļevićev navod: III. izdańe pjesni ļubovne. U Mlecih 1632 16. Može se pomisliti, da Appendini nije točno zabiļežio godine a ostali su to tako za ńim daļe pripovijedali. Primjerak: pjesni razlike iz god. 1632 je kńižica u 16-tini, broji 108 paginovanijeh strana i jedan list bez paginacije. Nema nikakva pred ovora, niti uvoda a sadržaje 164 pjesme, koje su sve uzete iz prvoga izdańa ovim poredańem: 15 26 36 62—67 97—109 122—127 129 130 131 134 135 138 143—148

[1] Append. l. c. i Ļubić diz. biogr. Nel 1634 le poesie di Domenico furono ristampate in Venezia da Marco Ginami in due tomi, uno dei quali contiene le cose erotiche, e l' altro le sacre, le morali e le burlesche.

150—156 159—178 177—185 201 204 205 206 216 217 220 222 226 248 251 253 256 257 262—268 270—276 279 285 304 306 308 318 319 323 339—347 360 366—373 378—380 389 390 400 403—408 411—436, a na zadńem nepaginovanom listu su ona dva odgovora Lukareviću, koja su u prvom izdańu iza kazala štampana, i one dvije Lukarevićeve pjesme, koje su u prvom izdańu nad slikom Dinkovom. Pripisane — ne štampane — su tomu primjerku dvije pjesmice ńekoga Marka Marinovića.

Nad prilikom pjesnika.

1.

Rańine je ovo slika,
koga glasu pjesni tvoje,
slovinskoga od jezika
on narodnos ukazo je,
er s pjesnima on nam kaže
što je potribno za živiti,
komu krepos jes naj draže
dobro od sv'jeta za sliditi;
a za stavnos vik ļubiti
nami kaže vjera i dika,
ko se ima vik scjeniti
od vjernijeh ļubovnika.

2.

Pjesnika je, znaj, slika, ki slatko pjevo je,
vrh svijeh pjesnika glas ńega uznio je,
kak on tve kreposti u pjesni objavi,
tač slavno prem dosti ime ovdi ostavi,
da vik će spomena tva ovdi živiti,
i po sva vrimena tve ime glasiti.

Kad je drugomu svesku s naslovom pjesni ļubavi u kńižari cijena ista, koja je svesku s naslovom pjesni razlike, to će biti ondje ponamješteне ostale pjesme iz prvoga izdańa, a kad u onom nema nijedne nove pjesme, biće i u ovom samo pjesme, koje imaju već u prvom izdańu.

Prvo je izdańe preštampano i god. 1850. nastojańem i troškom Ļudevita Gaja. U predgovoru ima Gaļufov članak o Domu Rańini. Pjesme su onako preštampane kako idu redom u prvom izdańu, samo nije doštampana posveta u prozi niti je preštampana poslanica Mihu Menčetiću, jer su bila iz eksemplara, iz koga se preštampavalo, valda istrgnuta dva lista.

Ńekako teško je vjerovati, da pjesnik, koji je do 27 (ili 23) godine svoje dobi ispjevao onoliko pjesama hrvatskijem jezikom, iza toga preko 40 godina nije više gotovo ništa hrvatski pjevao, i to

tijem teže, što je u posveti Mihu Menčetiću obećao dati još jedan ,ne mao broj tacijeh pjesni'. Nu gdje su te pjesme? je li riječ održao te ih zbiļa složio i dao štampati? Nema više spomena o ńima. Maroje Mažibradić odgovara Rańini na 155. pjesmu u poslanici, koja je podana na koncu prvoga izdańa, ovako:

Dijeli se sa vrela tve rike ļuvene
ļubav tva vesela i dođe do mene
s kriposnim kńigami složiv ih u pjesan . . .

Vrelo rijeke ļuvene Dinkove je Mesina: ovdje je spjevao svoje pjesme, odavle je datovana i posveta Menčetiću: ,iz Ƶangle na XV. aprila 1563'. On je dakle otišao iz Mesine i vratio se u Dubrovnik i bivao u svojoj kući u Vrućici. Donio je sobom pjesme priređene za štampu, vaļa da već doštampane. Među ńimi je bila i 155. pjesma Maroju Mažibradiću. Na ovu je pjesmu Mažibradić odgovorio pjesmom, koju je Rańina vraćajući se u Mesinu ili volim vjerovati seleći se u Florencu sobom odnio i na kraju pridodao svojim pjesmama. Da je taj odgovor Marojin zbiļa odgovor na 155. pjesmu Dinkovu, o tom ne može biti ni najmańe sumńe, ako se pročitaju obje pjesme. Dinko Maroja k sebi zove ovako:

. . . dođ k meni malo sad . . .
na ovi dvor mili moj sazidan na vodi,
pod koji drijeva broj svakojih dohodi . . .

a odgovor Marojin ima gotovo iste riječi:

zoveš me na dvor tvoj sazidan na vodi,
gdi plavi velik brod svakoji dohodi.

One ,kriposne kńige složene u pjesan' nijesu dakle nikakovo novo djelo Rańino, nego su pjesme koje je izdao u Florenci god. 1563., a poslanica Maroja Mažibradića na ńega, po što je bijelodano odgovor na 155. pjesmu Dinkovu, koja je štampana već god. 1563., ne svjedoči ni malo, kako Ļubić u Ogledalu hoće, da je Dinko i poslije god. 1563. naški pjevao. Za što je ta poslanica štampana kao dodatak na kraju izdańa Dinkovijeh pjesama, tomu sam uzrok baš sada nagađao a vaļada i pogodio. Da u toj poslanici Mažibradić o Rańini govori ,kao već stojećem u zaklonu u Vrućici', to je zakļučeno od pogrješne vijesti Appendinijeve, da je Dinko kuću u Vrućici podigao stopram god. 1583. Appendinija je na tu tvrdńu zaveo vaļada onaj datum u napisu na kući, koji je mogao biti kasnije dodan kod popravka ili dozidavańa kuće. Da onaj zakļučak stoji, onda bi bila Mažibradićeva poslanica Rańinijem

pjesmama pridodana najmańe 20 godina iza doštampane kńige. Može li se pomisliti, da mu je Maroje tako kasno odgovorio i da je na tu kasnu uļudnost Dinko bio toliko uļudan, te je odgovor Marojin nakon toliko vremena poslao u Florencu onomu štamparu da ga natisne istijem slovima na isto onakav papir, kako je prije dvadeset godina naštampao ńegove pjesme? Vidio sam dva primjerka prvoga izdańa Rańinijeh pjesama štampana na različnom papiru, nu oba istijem slovima, ali u dodatku je isti papir i ista slova, koja u ostaloj knjizi. A štampar da je sve to čuvao dvadeset godina! Da bi se tražilo, našlo bi se možda, da je bio već mrtav.

Ļubić po Stuliću pripovijeda, da nam ostaje mnogo izvornijeh radńa i prijevoda Rańinijeh u rukopisu. Za što Stulić ništa ne kaže o sadržaju onoga rukopisa niti gdje je vidio taj rukopis? za što u izdańu od god. 1632. iz toga rukopisa ma ni jedne jedincate pjesme nije preštampane, nego samo sve iz prvoga izdańa? Vaļada je bilo malo toga, što je hrvatski pjevao poslije florentinskoga izdańa.

Jedan rukopis Rańinijeh pjesama hrani dubrovačka bibliotheca franciscana. On ima naslov: Pjesni razlike Dinka Rańine vlastelina dubrovačkoga primjerene, istakmene i izrađene na način prvoga pripisa pritištena u Florenci god. gosp. MDLXIII polak sinova Lorenca Torrentina. Taj je rukopis složen od dva prijepisa, jednoga starijega i jednoga od prošloga stoļeća. Od starijega se prijepisa izgubilo mnogo listova — svijeh ima 78, a prvi nosi broj 49 — i česa je tu nestalo, popuńeno je iz florentinskoga izdańa. Popuńke i ispravke načinio je Đ. Mattei, nu nikako prije god. 1784., jer ima u rukopisu ova bilješka: Bernardus Zamagnius Petri F. poëta clariss. alterum ex superioribus epigramma sub initium a(nni) CIƆIƆCCLXXXIIII sic latine Ragusii ex morbo convalescens extulit. Stariji prijepis potiče vaļda od prijepisa ne još štampanijeh pjesama, jer ima, premda malo, tragova isprvične koncepcije. Tako n. pr. u florentinskom izdańu 9. i 10. stih 159. pjesme glase: to li ga dovesti tko meni bude, znaj, za svoje sve trude, ke uzme on tadaj.. Svuda u ostalijem distisima dolazi slik u sredini prvoga stiha sa sredinom drugoga stiha, samo ga ovdje nema Da je sprvice slik i tuj bio, tko će o tom posumńiti? U našem rukopisu glasi 9. orań ovako: toli ga tko bude dovesti meni, znaj, .. i tako je svakako glasio isprva pa je tako primit i u ovo izdańe. U ovom su rukopisu pjesme prema florentinskomu izdańu ovako poredane: 1—70, 72—108, 114 115 146 206 209 210 214 218 224 227 229 230

231 337—346, 363—369 372 373 374 376 377 378 386 398 401 243 400 379 380 378 po drugi put; dvije još ne štampane pjesme 71 109—113 116—144 193 197 199 200 145 147—152, 155—166, 168—172, 220 (precrtano) 173 402 174 175 170 177—192 230 232—239, 194 279 240—278 280—293, 370 371 294—336 347 387—390 381—384, 393 348—360, 375 385 361 362, jednajoš ne štampana pjesma 195 196 198 200 201 202 204 387 (precrtano), 205 206 208 210 211 213 215 216 217 219 220 222 221 223 225 154 226 387 precrtano, 228 i jedna precrtana, 391 392 394—397 399 404—410 432 411—431 433—436, za tijem one 4 u dodatku flor. izdańa, pod brojevi 437—440, 441 je pjesmica od dva distiha na zadńem listu flor. izd., 153, slijede pjesme iz rukopisa: poslanice Nikole Naļeškovića Dubrovčanina s odgovorima Naļeškovićevijem pod br. 446—451, pod br. 452 je Monaldijev sonet: al sigr. cavalier Ragnina, a br. 453 Rańinin odgovor na to, oboje talijanski, a br. 454 je nadgrobnica Dinka Rańine složena po Dinku Zlatariću spjevaocu dubrovačkomu, meu ńegovijem pjesmama na broju 52:

> Života svrši dni, ukopan odi bi
> Rańina, ki s pjesni neumrli glas dobi,
> koje čim spjevaše, za sobom serene
> i vile vođaše i zvijeri i stijene;
> Apolo prosuzi mrtvoga videći,
> i Ļubav u tuzi poniče cvileći.

Stariji dio rukopisa ima svoje brojeve pisane latinskijem slovima, koji ne podudaraju s brojevima florentinskoga izdańa. Tako su pjesme pod br. CXVI do CLII u flor. izdańu 379 380 378 (444 445) 71 109—113 116—142. itd.

To su pjesme složene gotovo sve prije 1563. godine, samo su *tri još nepoznate*, za koje nema zabiļeženo otkle su uzete, samo se kaže, da nijesu pritištene u pripisu florentinskom. Rukopis doduše navodi četiri, ali je među ńima jedna, koja ima u flor. izdańu. To je ona gosp. Mihu Menčetiću ispred početka samijeh pjesama (str. 7), ali je malo kraća nego je tamo, evo ovaka:

> Komu ću poslat sad, me pjesme pismo ovoj,
> ko stvorih kroz gork jad u žeļi ļuvenoj
> služeći jednu vil, pravo se reć prija,
> koj slike nije bil', sunač zrak što obsija,

neg tebi, kńižniče, komu u tojzi strani
vridno se sad diče svi naši građani?
Ako se što pravi neznano al' reče,
uzmi cvit a ostavi draču tja daleče.

Dubrovački rukopis bilježim slovima *db*.

Kńižnica jugosl. akademije ima jedan rukopis od 188 strana (I. b. 37. U ńem nema ni jedne pjesme, koja ne bi bila već u prvom izdańu, samo su pjesme drukčije poredane i nijesu sve. Poredane su ovako: a) *pjesni razlike* od strane 1—77 i to ove u flor. izdańu: 15 36 65 114 145 147 148 150 156 161 62 63 66 67 97—105 171 172 177—183 107—109 112 123 125—227 129 134 138 143 201 185 204—206 216 246 248 251 256 257 262—264 266 268 270—276 279 304 306 308 346 360 367—373 378—380 389 390 434—436, a strane 78—80 su prazne. Ovim se pjesmama pridružuju pjesni različnijem licima i nadgrobnice i to od strane 81—140. ove: 26 146 151—155, 85 a str. 102—105 je odgovor Mažibradićev Rańini, koji je u prvom izdańu na kraju čtampan, 229 242 355 387 173 184 220 222 226 253 64 285 319 339, strana 118. ima poslanicu Lukarevićevu Rańini, 366, str. 120 i 121 ima dvije poslanice Lukareviću, 106 162—170 388 400, list 136 je prazan, 403 404 406 405. — b) *pjesni iz starijeh spjevaoca* od str. 140—150 i to: 135 124 159 160 217 340 342 344 345, strane 151 i 152 su prazne. — c) *pjesni božanstvene*, i to: 411 412 408 413 407 418 207 131 414 303 416—433 347 130. — To je dakle prijepis pjesama po izbor iz prvoga izdańa, koji se od ńega razlikuje gotovo samo u tom, da se za stsl. ѣ obično piše je, gdje je Rańina štampao *i* ili *ie*, n. pr. u 15. pjesmi: svjet ljep živjeti mj. svit lip živiti, itd. *(ak.)*.

Pod signaturom I. c. 2. ima akademijska kńižnica još jedan rukopis, u kojem ima 24 Dinkove pjesme, i to: 40 398 61 92 91 94 98 99 104 117 129 133 148 144 154 156 174 264 245 280 256 258 261 i 309. (akb.).

U rukopisu akademijske kńižnice pod signaturom I. b. 73 prije br. 646, spomenutom već u V. kńizi starih pisaca str. X, koji sadržaje poslanice Nikole Naļeškovića, ima tri Rańine još ne štampane pjesmice, koje ćeš naći pod konac ovoga izdańa.

Od svega se toga razabire, da Rańina nije mnogo više hrvatski pjevao i pisao, nego je ono, što ima u florentinskom izdańu, i da nije održao riječi, koju je zadao Mihu Menčetiću u posveti, da

‚božja vlas' nije hotjela, da mu se dade uzrok da pokloni „još jedan ne mao broj pjesni tacijeh“ (pag. 7). Ali se razabire i to, da su se ńegove pjesme mnogo prepisivale, ne doduše sve, nego po izbor prema sviđeńu pojedinijeh prepisivača.

Rańina je i talijanski pjevao. Ļubić pripovijeda, da mu talijanske pjesme hvale Mavro Orbini i Nikola Gučetić. Ja ih nijesam vidio kamo li čitao, ali da je zbiļa i talijanski slagao pjesme, tomu je svjedok Dubrovčanin M. Monaldi. Među Monaldijevim pjesmama štampanijem u Mļecima god 1599. ima sonet: al sig. cavalier Ragnina il Monaldi, i drugi sonet Rańinin: risposta del cavalier Ragnina. Da čitalac ńekoliko razabere, kako je Rańina talijanski pjevao, stavļam ona dva soneta ovamo.

Al sigr. cavalier Ragnina il Monaldi.

Mentre dapresso il cor di sè v' imprime
l' altero ciglio di quel chiaro duce,
cui fortuna ministra e virtù duce
alzò da terra e sè tanto sublime

Me qui donna gentil, che fra le prime
di virtù, di beltà sola riluce,
qual fra lumi minor, che 'l dìn' adduce,
con servitù più grave ognor opprime.

O voi felice, che la pura fede
gradir sentite da quegli occhi divi,
u risposta e la vostra alta mercede!

Io l' interno mio duol verso in due rivi,
ne di pietà costei vinta si vede,
sì provo Araneo i fati avversi e schivi.

Risposta del cavalier Ragnina.

Se sovente veggiam, che le cose ime
all' altezza real qua giù conduce
fortuna, che del mondo è guida e duce
ed or inalza altrui et or opprime,

perchè, Monaldi, voi, che tra le prime
alme sedete, in cui virtù riluce,
non sperate, che 'l cor selvaggio e truce
della degna di voi pietà s' imprime?

Non si scorge per prova, e mira e vede,
che gli agghiacciati stagni e gorghi e rivi
si struggon, quando il dì lungo a noi riede?

Pregando, amando in voi speme s' avvivi
d' aver la desiata un dì mercede
dagli occhi ch' or ti son sì crudi e schivi.

Ovo je izdańe Rańinijeh pjesama udešeno prema florentinskomu izdańu od god. 1563. Pjesme idu istim redom jedna iza druge, kojim u prvom izdańu, samo su na kraju dodane tri četiri li još ne štampane. Kakovim se je pravopisom Rańina služio, to je razložio Maretić u kńizi: istorija hrvatskoga pravopisa latinskijem slovima str. 14—17. Onomu dodajem samo, da Rańina ńekoje riječi piše slovom z, koje mu slovo inače služi za današńe slovo c, koje riječi mi pišemo također slovom z, a za koje Dinko piše dugo *ſ*. Da je te riječi Rańina izgovarao, kako ih većina naroda izgovara, pisao bi ih bio onim *ſ*, ali što ih piše slovom z, to mu je ono z u ńima glasilo nalik na naše c, to je ts. Budmani u LXV. kńizi Rada str 158 piše, da imaju Dubrovčani osobiti sični glas dz, koji se čuje naj veće kod tuđih riječi: spendza, midzerija, a kod same dvije narodne dzora i jedzero (običnije jèdzêr). Rańini je dakle z u onim riječima glasilo dz, a te su riječi jezero zora i zoriti, pak dvije grčke Ζόιλος i Ζάγκλη = Mesina. To trijeba, da se u izdańu istakne, a to sam time istaknuo, da sam za glas dz pisao znak ȥ: jeȥero ȥora ȥoriti Ȥangle Ȥoilo.

Za stsl. ѣ dolazi u Rańine najčešće i, često ie i je, rijetko e. Maretić piše: ‚vrijedno je zabiļežiti, da ie upotrebļava Rańina za dugo ѣ a je za kratko ѣ. Od toga se pravila nalazi doduše i odmicańa, ali je to rijetko'. Meni se odmicańe nije pričinilo baš rijetko: na prvijem deset listima ima ie za kratki današńi slog na ovijem mjestima: piesni 1 *2*, spievalac 2, spievaju 2, spievan 2, vidieti 3 *19*, spieva 4, pienje 5, liepota 7 *9*, u piesneh 7, ktie 10, vierno 17, miesto 19, biežat 20, promienu 24, sred lieta 24, a naprijed u posveti Menčetiću: posieče, neizmierne, nieke miere, bieše, biehu. Dolazi i ista riječ u istom značeńu čas sa ie čas sa je: nevjeri neviernoj da vierno vjeruješ 24, vieruj 34 i vjeruj, pjesan 2, ljepota 3, bježi 33 a bieži 137, dieluje 26 a djeluje 35 itd. Došļedno sa ie pisane dolaze riječi od osnove pêva: spievati spievalac. Može biti da je take riječi Rańina dugo izgovarao, ja sam ih pisao sa je: pjesni spjevati ljepota bježati itd., samo u 194. pjesmi

stih zahtjeva da se piše biješe; ali u riječima, u kojim dug ili kratak slog čini ili može činiti razliku u značeńu, kao scijena existimatio a scjena aestimatio schätzung u dobrom smislu, pisao sam ije gdje je u izvoru ie a je gdje je u izvoru je. Jer se *s* i *ſ* kašto zamijeńuje, pisao sam došļedno bez iz kroz, prem da se često piše bes is kros.

U florentinskom izdańu ima i štamparskijeh griješaka, koje nijesu pobiļežene u ispravcima s napisom: ,ovdi su se pribrali(!) pogrješenja od pisma', a to se na kraju opravdava ovako: ,Ako Latini (= Talijani) u stvareh ńih jezika, kime svak čas govore, čine pogrehu u pismu ovakom, nije čudo, da su i u ovomu isto stvorili, od koga nijednoga znanja ni uminja neimaju. Cić toga tko bude vidjeti ove pogrehe, moći će na listijeh svojijeh sam perom pričinit, neka uzrok ne ima kadgodi, kada čti, pomesti misao'. Što je očito griješka štamparska, ispravļeno je u ovom izdańu mukte, inače je svuda u opasci zabiļeženo, gdje je što promijeńeno, a mijeńalo se svuda, ma i možda bez potrebe, gdje bi imao biti, barem na oko, slik u zadńem ili u predzadńem slogu u riječima s izvornijem vokalom ѣ, za koje se piše čas i čas ie ili je (e). Uvjeren bo sam, da se je slik pomutio stopram kod *prepisivańa* za štampu priređenijeh pjesama. Na takav je način u 146. u prvom stihu pogrješno naštampano ,mili' za isprvično ,drazi', što slik zahtjeva, koji inače u čitavoj pjesmi vlada. Tako držim, da je u 157. pjesmi drugi stih stopram kod prepisivańa dobio ovaj red riječi: kadgod ja moj celov sadružim s tvojime, a da je izvorno glasio ovako: kadgod moj celov ja sadružim s tvojime: ja je bio slik na koja u sredini prvoga stiha, tako zahtjeva slik na tom mjestu svuda u ostaloj pjesmi. Ovake stvari mislim da sam dužan bio ispraviti.

M. Vaļavac.

Plemenitomu kńižniku svake časti dostojnomu
Gospodinu gospodinu

MIHU MENČETIĆU

vlastelinu dubrovačkomu

DINKO RAŃINA

sniženim priklonstvom milo pozdravļenje piše.

Ļubav, ka pameti mudrije neg moju privrati, mnogo razumni prijateļu i rodjače moj, u ovih stranah latinskih stojeći usili i mene također, da budu sliditi ńe stupaje, u kojih mi način da u istinu ne mao, izostavši mi bremena od mojih čińenja svakdańih; bivši njeka ćud moja, nikako ne stati zaludu, da ovi broj od pjesni razlicih učinim, koje sad vami posilam po običaji staroj i sadańoj od svijeh spjevalac, ki svoja pisma komu godi vazda u darov daju. I ne moj se čuditi, da ļubavi u vlas se[1] podložih; er kako narav, ka s čudnime razumom sve stvari uzdrži i vlada, hoće da prolitje cvitje plodi, a ljeto i jesen paka voće dava, tako i mlados siluje, da dni svoje mladosti provede. Ni mi mańe od tvoje mudrosti pohuļeno biti ima videći, da pjesni stavih se pisati, znajući vi, er pismo od pjesni časna je velmi stvar, a toj se vidi po dareh i časteh ke su stari spjevaoci od gospode i kraļeva na svijetu imali. Šipiun Afrikan priliku Enija spjevaoca, koga vazda u svijeh čińenjeh od boja i mira za druga držaše, čini u jedan kami mramoran urezat i paka vrh greba ńegova postavi, bivši ga živa velicim blagom darovao. Kraļi od Eđipta Menandru spjevaocu poklisare poslaše velike mu dare obećajući, da bi htio život svoj među ńima provesti. Augusto rodni dan Virģilija spjevaoca s velicim časti spomenivat svako godište čińaše. Euripide spjevalac toliko primļen bi prid kraļem od Mačedonije, da ńemu časti velike čińaše svaki dan sobom ga na trpezi držeći i ńemu zlatan sud kime on pijaše, u poklon darova, i mnogo robja, od Atene koji bjehu, milos mu učini da

[1] uvlaſe.

mogu slobodno na ńih dom iz zemļe ńegove otiti. Kraļ Lehsandro veliki od Srbļi gospodar, koji svit dobi vas podstupivši s vojskome Tebu, grad grčki, ki mu se bješe odvrgao, uzamši ga na pokon, posječe šes tisuć duša a tridesti tisuća zarobivši paka proda, vojsci davši slobodu, da vas grad poplijene i paka razvrgu mire mu na zemļu, ništa ne mańe učini prostiti svoj kući spjevaoca Pindara, da ńu ni u što ne budu tegnuti. Isti kraļ Lehsandro razbivši Darija kraļa i našadši jedan zaklop vas urešen drazijem kamenjem od scjene neizmjerne sva ostala plijena junakom razdijelivši uze ga za sebe i reče: prem se ova stvar prošaše za u ńojzi hraniti Omerove pjesni, koje u tolikoj velikoj časti scijeńaše, da ih vazda pored s mačem nakon glave držaše. Stacija spjevaoca Domicijan rimski kraļ čas mu veliku stvorivši krunom ga darova i mnozim inim darima od scjene ne male. Ptolomeo kraļ Omeru spjevaocu crkvu sagradi i u ńojzi priliku ńegovu od mramora postavi. Lisandro od Sparte kraļ rvući Atenu grad i znajući, er oni dan, ki bješe namislio dati mu rvańu naj posledńu, imaše se ukopati Sofokle spjevalac, prodļi rok u tomu dnevi za ne smesti čas, koja se čińaše ukopu ńegovu. Stesikoru, komu, kako Plinio veli, dođe pjet slavic na usta ńegova, kada se porodi, došadši u Katinu mještani toga grada ne samo ga primiše s velikom časti, danu mu jošte dio daše u vladanju grada, i u svijeh pjenezeh, koje kovahu, ńegovu priliku čińahu. Toj se isto prigodi meni viditi bivši u tomu gradu: moji prijateļi pokloniše mi jedan tih srebrnih pjeneza, u kojih bješe ńegova prilika, i ukazaše mi također greb ńegov s mramorom sazidan kod vrata od grada, koja se imenom ńegovim jošte i dan današńi zovu Stesikorova vrata. Istomu Stesikoru spjevaocu Falari, posilni gospodar Agriǵentina grada čini crkvu kako bogu sazidat i Imeru, ńegov rodni grad, ki mu tada neprijateļ bješe, usili, da časti božanstvene imenu ńegovu vik budu činiti. Opiano spjevalac, ki, kako hoće mnozi rijeti, stojeći na našem[1] otoku od Mljeta, učini pjesni od riba morskijeh, koje pokloni Antoniju, sinu česara Severa rimskoga, i ima uzdarje od ńega zlat pjenez po svaki orań pjesni, i ńegovi građani hoteć ga počtiti od svitla mramora priliku ńegovu srid grada staviše s tijezijem pismom odzgora:

Ja jesam Opiano svim slatki spjevalac,
koga smrt zavidna prije reda umori,
a da mi diļi[2] rok smrt živit dadiše,
nijedan mi umrli ne bi vik takmen bil.

---

[1] *Ne, nego na Malti (= lat. također Melita).* [2] diligi, *griješkom.*

Za toj se dobro vidi, za koliko vrijednu stvar pjesan je scijeńena, koliko svetijeh ļudi na svijetu jes bilo, ki nijesu pismo toj utekli pisati. Salamun, koga bog vrhu svijeh ļudi mudrosti nadari, užežen ļuvenim plamenom ne stvori li u mlados pjesni pribludne, u kojih ukaza, koliko vlas nad nami ima moć žeļe ļuvene? David kraļ, otac ńegov, ne igra li prid arkom, u kojoj zakon puk ńegov nošaše pojući pjesni razlike, koje on učini i nami u pismo ostavi? Laçedemoni videći, er nijedna stvar nije toliko vrijedna ni krepka za vojske voditi i rasrǵbe smetnijeh bojnika tažiti, strah s ńih srca odnimit i podžeći ih na žeļu od časti i slave, koliko slatka besjeda dostojna spjevaoca, poslaše protiva Ateniezom Tirtea pjesnika, učinivši ga vojevodom nada svom ńih vojskom. Prvi oni stari besjednici prid zbornim skupom gradovladne gospode ńih besjede čińahu bez nijednoga uresa ni dike od riči, tako da, budući malo slatke, ne mogahu ni priniti ni odnimiti srca sudac na ńih hotinje, koju stvar videći Isokrate, Trasimako i Gorgija ńih besjede pod njeke mjere općene pjesnima složiše i staviše. U istinu veliku moć otajnu i divnu u sebi pjesni imaju. Timoteo spjevalac, kako piše veliki Basilio, romonim pojanjem od pjesni gńivno siļaše kraļa Lehsandra na smeću i na rat i ńega tako srčna tutako pojući opeta čińaše pokojno utažat. Damon Pitagorik pojanjem od pjesni dovede na dobro i počteno živinje jedne mlace ki bjehu na pitje od vina i na blud odveće prikorno podani. Senokrate također romonom takime ozdravi jednijeh, ki bjehu izašli pameti svoje van. Talete kretenski čini kugu minut iz mjesta, gdi bješe. I ako bi reći htil vaš razum, da taj govor tvorili su ļudi, ki viku boga na sviti ne znaše, ne čtimo li također, da rečeni kraļ i prorok David ozdravi romonom od pjesni ńegovih Saula, ki bješe ńekome nemoći od hudoga duha ne malo pedjepsan? Eliseo prorok ne htje navijestiti kraļu izraelskomu, što ima učinit za vodu iznaći, koju on iskaše, cić da mu vojska od žeđe ne pomre, što godi mu prije toga ne čini dovesti jednoga spijevca, ki pojući romonom od pjesni boži mu višńi duh nareče sve, što rit imaše, i tako kraļu navijesti stvar, ka se primaše ńegovoj potrebi. Ne zna li se paka er broj nesvršni višńijeh anđela, ki stoje sveđer goru prid licem božijem, nigdje ne pristaju spjevaje u pjesni: svet svet svet gospodin bog od vojska? I zarad toga nebeskoga pojanja odredi u crkvah ńegovih na zemļi, da se pjesni razlike sve poju, za ino ne, neg kako reče Ǵore:

Umrli da znaju,
ku milos bog dili prid sobom u raju.

*

Ne čuju li se svud po dvoru gorske pastirke, čim stada ńih pasu planinom hodeći, gdi pjesni spjevaju za boli rasladit ke godi nevoļe? Ne vidimo li ļudi, ki kopanjem trudnim ńive čine plodit u pjesni pojući, gdi trudim svojima razgovor davaju? Trudni i umorni putnici za prikratit muku dosadnoga puta putujuć spjevaju. I oni, ki brode strašne i pogibne dubine sińega mora, spjevaju veselo trudni duh radostan za stvorit i učinit. U svijeh gradovijeh od svijeta ti, ki rabom od ruke život svoj provode, od pjesni slasti pojućom slade jad prigrki trudnoga umora. Ne vidi li se u moru, er Serene tolike slatke pjesni poju, da mnoge ļudi pomorne ńih slados zatravi? Na zemļi također koliko velik broj jes od ptica razlicijeh, koje ńih pjesnima slatkima sebi i druzim razgovor ne mao davaju? Nije zemļe, nije grada, nije mjesta na svitu nigda bilo, nije sada, ni će biti toliko divjačna u svijeh jezicijeh od svita, gdje nije pjesan ļubļena. Svi jezici pjesni pišu i poju i oni također, ki pisma ne znaju. Nijedan se ni način od pisma davńeniji[1] ni stariji ne veli, nego ovi od pjesni; pače, kako znani Grci vele, ako bogovi među sobom štogodi govore, sve su ńih besjede pjesnivim ričima takmeno stisnute, i toj se vidjelo po djelu, er pjesan bivši u sebi divna stvar nijedan odgovor bog Apolo u Delfu ne davaše, što godijer u pjesan učińen ne bješe. Toj isto Sibile također čińahu, kad godi htijahu koju stvar proročit. Ka se stvar mogaše slađa nać od pjesni za ļudi razagnane po gorah u jedno skupiti, kako se veli od spjevaoca Orfea? Kad pojaše ńegove pjesni, od slasti bijesno ga sliđahu dubja vode, kamenja i zviri razlike, koje su na sviti. Pitagora, Demokrito i Empedokle, mještanin ovoga otoka, u komu se naj prije pjesan na svit nađe, i ostali mnozi od starih davńenih grčkijeh mudraca,[2] što godi su upisali, sve su u pjesan složili tijezime načinom scijeneći boļe ļudi na nauk privesti. Kom stvari potuknut bi Marko Tulio, svitlos rimskoga jezika, da reče hvaleći Arkija spjevaoca: slas vrijedna od pjesni rados daje mladosti, a staros nejaku veselu satvara, u sreći dobrojzi dika su častena, a u zloj nezgodnoj razgovor izvrsan Ona mudra duša kńižnoga Platona, koga ti, mogu rit, nigda iz ruke ne puštaješ, reče u razgovoru prijazni, ńih vridnos poznavši: slidimo ovi put, u koji smo uljezli s pomoću spjevalac, za što oni svijem nami voci su i oci svakoga razuma. I na drugom mjestu kažući, kolika se scijena činit od ńih ima, privodi Sokrata Minoju ove riječi govorit: o vridni čoviče ti i svi ini, ki ļube i

---

[1] davgneni. [2] mudrca.

žele shranit čas glasa počtena, imaš pomńivo bļusti se ne uzet omrazu s nijednijem spjevaocem, er oni u oba dva tvorenja od hvale i hulbe u istinu velju moć i silu imaju. U Fedru još za tim riječi tej veli: spjevalac uresivši pjesnivim napravam čińenja hrabrena od starih vrimena za nauk mudrosti svima su onimim, ki doći imaju. Također u onomu pismu, gdi nas uči podobno živiti, ovej riči govori: kako bude mlados prijat slova prve knige, neka se stavi čtit pojanja spjevalac učeć ih na pamet, u kih mnoga i izvrsna djela od ļudi svitlijeh i vridnijeh počitana su i hvaļena, cića da kriposnim zavidom ganuti od slave i časti budu se siliti ńih slavna i hrabrena čińenja nasljedovat. Na drugom mjestu razmišļajući, što je pjesan, reče: pjesan je dar boži, nigda spjevaoci pjesni ne mogu činiti, što godi duh boži pamet ńih ne nadahne. Nijesu po trudu i rabu svakdańem spjevaoci, nu božjom iskrom tegnuti svoje pjesni vrijedne i časne spjevaju i nigda pjet ne mogu, što nijesu božjom kriposti ganuti, govoreći stvari ne, koje oni umiju, neg koje im duh boži nariče. Za toj Šišmundo, spjevalac našega jezika, čas u istinu vrijedna vaše kuće Menčetić, taj razum Platonov razmišļajući u jednoj pjesni svojoj reče:

Cića tej ļuvezni, istinu govoru,
svis moja uzbijesni, da ne vim, što tvoru.

I ne mojte scijenit, da toj na sreću pravi, er Šišmundo veoma slijedio je i ļubio pisma Platonova, kako se vidi u onoj pjesni, koju rič po rič iz ńega svu ize, ka tako govori:

Ah da te bog stvori po sridi kako svit,
a meni da izda očiju tolikoj,
koliko jur zvizda kriposti nebeskoj,
ter da ja od svih stran uzgledam tvoj ures,
kako je svit gledan od zvizda iz nebes.

Ta je sud čińen od pjesni spjevalac. Ma kamo gredu ja? veliko je i široko poļe ovo, u koje ne hteći neznano uljezoh, lasno, vjeruj, za uljesti, a mučno za na dvor opeta iziti; za to ga tja puštavam na stranu, bivši mnogo boļe zamuknut nego riti od mańe nego se podobi, er hoteć govorit o jednoj satvari, koja je očita svim ļudem od svita, ne bi drugo bilo, neg jedno htjet se trudit suncu svjetlos davat, u dubravu drva nosit a u more vodu lijevat, nu samo riću ovo, bivši pjesan toliko dostojna u sebi, naši prvi spjevaoci Šišmundo i Ǵore videći, er je jezik potreban i ubog nasljedujući stare spjevaoce grčke i latinske, u kojih svaki u svoj jezik sili se svoje

misli u pjesan spjevati, i oni također hotješe upisat u ńih domaći jezik satvari, ke im se zgodiše na službi ļuvenoj, veće svojim nego tuđim, čuvši se držani, i ne htješe tuđe zemļe uzorane i naređene kopat znajući, er tko tuđa pomaga, ki potrebe ne ima, sve gubi što čini, a tko svoga potrebna i nevoļna ugleda, ne samo prid svojim, danu još prid tuđim dobru čas dobiva, veleći se ne mani: boļe je prid svojim i malo bit poznan[1], nego se prid tuđim neznano izgubit. Ja za to ńih stupe slideći, er su oni prva svitlos našega jezika, koga tolik dio veličak od svita govori, i ki nam ukazaše put, po komu imamo za ńima mi hodit, također i ja ove moje pjesni razlike upisah, ke vidit kad budete, moļu vas s tizime vašime razumom, s kojim ste prid znanim vrijedni tolikoj, našadši ih lude, osvijestite ih, ali hude pokarajte, za što ja, bivši moj stvor, ne mogu im nikako zla obraza ukazat, i dobro ih hteći, kako svak svoje stvari dobro hoće, što bih ja u ńih scijenio za mudros, mogla bi bit ludos, er ļubav pamet zaslijepļuje, da uprav stvari ne razbira i ńima kad godi, kad vam bremena izostane od čtenja razlicih mudrih kńiga, koje vi toliko sve pomńivo prid očim držite, htjete se razgovorit za moći dosade kńiga tijeh dignuti, er kako ni dobro, da sveđer luk napet stoji, tako nije razloga, da človik na misleh sve svoju pamet drži, slideći nauk oni stari, ki nas uči tako govoreći: čovječe, u svemu što činiš, drži način i mjeru, vazda kada trudiš, za trudom uzmi las, neka las nepokoj od truda odgone, a kad pak počineš, opet počni trudit, neka te zaludnost s pokoja ne obujmi. Time primi ove moje pjesni, kakve godijer su, ne gledav mao dar, neg srce od toga, ki ti dar poklańa, onako kako od onoga velikoga kraļa Artasersa od Perzije čtimo, ki iduć putem jednijem s vojskami svojima i želeći mu moći dar ki godi učinit jedan ubog kopač, ki tuj po sreći staše kopajući i videći, da ne ima nijedne satvari dostojne, s kojom bi se mogao kraļu poklonit, pristupi k jednomu bistru kladencu, ki tuj blizu ńega izviraše, i stisnuvši obje dlani od ruka, za što suda nijednoga ne imaše pri sebi, zacrpe što može vode i poteče kraļu, ńemu je pokloni, da je se napije. Kraļ videći čisto srce od človika napi se i primi ju u darov s većom ļubavi, neg da mu bude poklonio naj vredniji darov dragoga kamenja. Za sada ne ću drugo rit, ovej pjesni, ke se u ovomu tuđu mjestu učiniše, bivši vam ugodne, došadši k vami tamo, božja vlas hoteći, dat mi ćete uzrok, da vam poklonim još

[1] poznam.

jedan ne mao[1] broj pjesni tacijeh, i pisama u odriješenu besjedu složenijeh s mnozima stvarima u naših krajih učinenih. Bog vam dao sladak mir bez truda imati u zdravju dni trajuć s vašima prijateļim. Iz Ʒangle na XV. aprila 1563.

Natura ita inpellimur, ut prodesse velimus,
quia os homini sublime dedit celumque videre[2].

GOSPODINU MIHU MENČETIĆU

PRIJATEĻU I RODJAKU SVOMU.

Komu sad poslati me ću ove pjesni ja,
na dvori spjevati ke hotje svis moja,
služeći jednu vil pravo se reć prija,
koj slike nije bil', sunač zrak što obasja,
neg tebi, kńižniče, komu u tojzi strani
vridno se sad diče svi naši građani,
cić tvori kad umor budu t' ki podati,
da ńima razgovor mož ki god prijati?
Er mnokrat, viruj, slas činil' je od pjesni,
da se stre hud poraz zle jadne boljezni;
nu čtenja tvoriti čim budeš toj dilo,
ako bi viditi gdi god se sgodilo,
da ma svis ļubavi ne hitro što reče,
uzmi cvit, a ostavi draču tja daleče.

---

[1] jeda ne mao.
[2] *Ova su dva retka tako napisana, da se čitaju s desna na lijevo:* Sumilev essedorp. itd.

POČETAK OD PJESNI RAZLICIJEH DINKA RAŃINE VLASTELINA DUBROVAČKOGA.

1.

O vi svi ļuveni, ki ove slišate
pjesni, sad po meni, što je ļubav, poznate,
i od ńe svaki vas čuvat se sad spravi
pri neg vas pod svu vlas ńe sila postavi,
er svak, tko u bludu ļuvezan tuj ļubi,
sve za man u trudu služeći dni gubi.
Vrh stvari tih mnokrat ove se još zgode
da tko mni cvit ubrat, drača ga obode.
Skroven je svaki hip, to je red ńe bitju,
u medu gork nalip, zla zmija u cvitju,
prit ona gdi bude, stvar je zla i prika,
od ńe da ubļude svakoga človika.
Hoć uklet koga uprav, da cvileć sve upi,
kuni ga, da ļubav na ńega nastupi.

2.

~~Latinka, lijepa vil, s velikom~~ ļubavi
u srce moje stril ļuveno postavi,
od moga ter stana daleče na dvori
ńe lipos izbrana velmi me zlo mori,
slobodu svu meni zaveza u tvrd vez
rič medna u ženi, ka toli miļa jes,
ka tvrdo hvaļena jes, er je od vike
čestita plemena od kuće velike,
i na svit toga rad tač joj se klańaju,
da mudrih sto ju sad spjevalac spjevaju.
Anđelski ńe ukras, ki česti sve slide,
svih vila slavni glas vridnostju nadide.
Prid suncem svitlosti zvizda su sve male,
a pri ńe liposti sve vile ostale.

Grlo ńe pribilo, ko ļubav obhiti,
velmi je prem milo očima viditi.
Pribistre ńe oči svitļe se svim vide,
neg sunce s istoči kad z ȝorom izide.
Ńe kosi za isto take su prigode,
da zlato pričisto svitlostju nadhode,
i velju svim scjenu prid svitom imaju
dva luka, ka sjenu pozorim stvaraju.
Ni pjesan tač mila, nada sve ku zovu
radosnu, tijeh vila, po moru ke plovu,
koliko od ove vile, ku svak čita,
nadą sve ka slove ljepote od svita.
Kad svitli ńe ures ke stvara govore,
nebo, ko tamno jes, razvedrit sve more,
ter tkogod bude taj spjevan glas ńe čuti,
romon, ki dijeli raj, u sebi oćuti.
Ńe vlasti izbrane taj stupaj prilijepi,
kad na cvit suh stane, opet ga pokrijepi.
Da joj pak za tim, znaj, tuj mudros višńa vlas,
ku vil vik na svit saj ne ima do danas,
i mnokrat još slidi tko gre zrit ńe diku,
da u licu ńe vidi višńega priliku.
Nu pri bih sve zvizde zgar s neba sabrojil,
neg rajske ńe gizde mogal reć stoti dil;
tim boļe je pustiti riči sve sa svima,
od mańe neg riti nego se reć prima.

15 pribielo.

3.

Ȝangle grad bi, koji vilu da, ka mene
prem sasma posvoji kroz żeļe ļuvene,
od ke mńu da nigdar lipša se na svijeti
umrla nijedna stvar ne može vidjeti.
Kad višńi ńe gizde stvorit se pripravi,
naj lipše sve zvizde u jedno sastavi,
radosti od velje u vječnoj visini
čudno se veselje prem sasma učini;
a jada s tugami za dugo vrimena
osudnim dušami ne da rat pakljena.

Stvorac ti, ki gori u višńih sve sudi,
ljepotu satvori taku, cić da ļudi
mogu, čim gledati uzbudu ńe dike,
kigod dil poznati ńegove prilike.

4.

U ƺORU PROLITŃU.

Sad gre noć mrkla van u tmine od gora,
a ƺora bijeli dan s neba zgar otvora
ter ptice sve sili ļuveno na sviti,
da žuber ńih mili počińu tvoriti,
najliše tuj, koja u našem dvoru stan
sama se dostoja činiti noć i dan,
ka slatko ļuvezni tač spjeva medene,
da i mene na pjesni probuđa ļuvene.

5.

U PRIMALJETO.

Zemļa, koj zimńi hlad sjevera lis svenu,
odjeću na se sad postavļa zelenu.
Vode, ke studeno valovje lijevaju,
prozrinje cakleno svitlo sad imaju.
Morski val, ki radi zime zal tač biva,
ni s krajem u svadi, nu mirno počiva.
Ptice se sad čuju, gdi tvore svud velje
pjenje, kim kažuju ńih milo veselje.
Svaki duh na svit saj, u sebi er je rad,
ļuveni plamen taj počińe kazat sad.
Na pokon sve ćuti promjenu na svit saj,
a moj plač priļuti sve trpi jedan vaj.
Tomu mi uzrok jes taj ļubav neprava,
ka mi, vaj, zlu boles s čemerom sve dava.

6.

U ISTO PROLITJE.

Sad lijepo prolitje tih nami vodi dan,
i trava i cvitje iz zemļe grede van.
Sada se svaki vir rastapa pod nebi,
sad s krajem tvori mir more, ko gńivno bi.

---

2 izemglie.

Vedra su nebesa, koja svit vesele,
zemļa se uresa tim, oči što žele.
Piti su medena a velmi zrit mila
prozrita, caklena, studena taj vrila.
Prolitńi tihi hlad vjetreći miris taj
od cvitja nosi sad, da svim mni svit se raj.
Od ptice svakoje žuberom slatki glas
veselo sad poje ļuvenu milu slas.
Sada se svaki kraj radostan, drag veli,
sada se na svit saj svaki duh veseli;
a nebog tužan ja nikako ne čuju
u meni veselja, neg cvileć tuguju.
Tomu mi uzrok bi ļuveni oni boj,
koji me pogubi žestoko ovakoj.

7.

Jedna jur ljepota, s kojom je združena
izvrsna dobrota života počtena;
jedan lip, drag pogled, jedna lijepa usti,
iz kih rič jakno med slatka se izusti;
jedan smih drag toli, ki činit ima vlas,
da zledim ne boli taj, s kim gre hud poraz;
jedan lip, drag ures, kim ļubav pripravļa,
neizdrišan prem tvrd vez na grlo da stavļa;
jedna jur milos taj združena s ļubavi,
koja se na svit saj u pjesneh svud slavi;
jedan hod tih, počten, jedan znan lip govor,
u komu jes skroven od slasti svaki stvor;
jedan čin s hitrinom oholo priklonan,
ki duhu vik inom na svitu ne bi dan,
smamiše tolikoj kroz silnu tuj ńih moć
jadovni život moj, da sve mre dan i noć.

8.

Rat i mir sladak jes i gńiv, ki satvara
anđelski tvoj ures, koji me umara;
slatke su još zledi, slatke su zle voļe,
kim tvoji pogledi srce mi nevoļe;
sladak je zli poraz, ki činit suze tre,
ar velja meni čas s ļubavi tvoje gre.

ni koli odluka zgar višńa jes duga,
ni hvale od puka, ni dvorbe od sluga,
ni srcu da žudi duh mi moj vik veli
stvari tej, ke ludi i skupi puk želi;
nu samo, gospoje, žuđu ja skroveno
moć s tobom dni moje vik trajat ļuveno.

15.

Neka idu van ini po svitu blago toj
iskati, u scini koje jes tolikoj,
aliti dvoriti u dvoru gospode,
gdi bude sgubiti sva se vlas slobode,
i dalek od svoga it stana po moru,
zlu na svit rad koga sve pate pokoru;
meni ti jes dika živiti kraj gore,
Ʒangleva gdi rika umira u more,
ištuć moć dobiti u pismu ku god čas,
čim budu dvoriti Latinke lip ukras,
i ako toj dostojno ne mogu stvoriti,
daj ću moć pokojno život moj voditi
u družstvu od ļudi, kim znanje da posluh,
s slobodom, ku žudi kripostan svaki duh.

4 *ak.* gdi budu sgubiti svoje vlas slobode. 10 *ak.* budem. 14 slobodom.

16.

Svak meni govori: tamniče, svijes stavi
ter se već ne mori man za tom ļubavi.
A ja im velju: rad svaki se trud pravi,
na dobro mjesto kad misal se postavi.
Bivši uprav rečeno: tač srca tvrda ni,
ko služeć smiļeno ļubko se ne učini.
Tim dočim sunce sja vrhu nas na sviti,
s ufanjem vjerno ja vazda ću služiti.

17.

U toli plam velik čuju se goriti,
da ńemu slike vik ni bilo na sviti,
i ako svis tvoja čudi se sve za toj,
kako u toj zledi ja ne skratim život moj,

znaj dobro, da viku ne more umriti,
tko lipos toliku uživa na sviti.
Pače mi mila jes toliko zled moja
i huda ma boles, ere bih vazel ja,
da je vječni moj poraz pateći zle trude,
cić da ma viku slas lipsati ne bude.

18.

Ako cić er nosi ļubav se velika,
pedjeps se sve prosi i muka zla prika,
pravo ti govoru, daj meni u dilu
s pedjepsom pokoru od veće nemilu,
er velik dostoju ja pedjeps i prosim
gledaje na moju sve ļubav, ku t' nosim;
nu ako se davati opći jad s krivine
onimim, ki rati od zledi sve čine,
ne pedjepš' jur mene prava jadim zlime,
neg tve te ļuvene oči, kim rani me.

2 pedjepse.

19.

Izbrana mladosti, ku rajem svak zove,
glas tvoje liposti po svijetu svud slove.
S uzdahom prostinu svi oni, ki na svijeti
tvu lipos jedinu uzbudu vidjeti.
Pritihi stupaj tvoj gdi pleše uza ń stav,
svak želi mjesto onoj celivat za ļubav.
Mož dati ti meni u riči najmańoj
jad, komu svrhe ni, smrt, život, mir i boj,
gledaje tve dike vidi se jur meni,
među sve vil slike da na svit tebi ni.
Tvoj ures ļuveni i slavni ukras taj
kazuje sad meni na svijetu novi raj,
ter misli moj se mni, staviv um i kripos,
kad narav učini anđelsku tvu lipos,
da sasma rastvori izgled taj, is koga
najprije satvori lipos lica tvoga

3 sviti.

20.

Gospoje svih gospoj, ka tuge moje znaš,
kroza što pogled tvoj od mene sve skrivaš,

znaj dobro, tve oči kad svrneš, k stran' ih dav,
iz mojih er toči dvi rike zla ļubav.
Ne bi li t' nigda čut, što vas svit stav pravi,
da s' oči·pravi put od svake ļubavi?
Razmisli toga dil ter mi kti pak riti,
za što bi sunce bil', da svitu ne sviti?
Razbor tvoj toli lud ni, da t' ni dano znat,
ko li je gruba ćud lijepu stvar zakrivat.
U nidnoj meu nami scjeni se ne broji,
jedan lip drag kami, skroveno ki stoji.
Od blaga zlo bi se svud moglo vik reći,
da ga rđa sve grize u tminah stojeći.
Ne čin' tim, verni tvoj da tužno sve hodi,
pogledom pogled svoj pogleda kad godi,
i bježat tač ne moj od drage ļubavi,
višńa čes u kojoj svu rados postavi;
nu ļubko ovi svit uživaj bez sile,
dočim je s tobom cvit mladosti tve mile.
Sve vlasti gizdave čin' da te svud slide
pri nego sunce tve g zapadu otide;
ar voće tko zrilo ne trga u svoje dni,
man ga je pak gnilo brat, kad već vrime ni.
Vremena nijedan dan ne kti zlo strajati,
er se je pak za man po stvoru kajati.
A oto sama ti bez nijedne sad štete
mož dobro poznati, kako nam dni lete.
U lipos tuj tvoju ne uzdaj se nikadar,
er svrhu na svoju dohodi svaka stvar.
Sve ljeti sunač zrak što čini da zene,
opet toj zima pak sjeverom zlim svene.
Nu vazda naprijeda čin' s misli da tečeš,
neka pak, kad sijeda uzbudeš, ne rečeš:
jaoh, nijesam lijepa sad, a kad bih jur lijepa,
bit mudra ne umih tad, nego li prem slijepa.

---

3 kstranih. 8 Safta.

21.

KAŽE, ZA ŠTO JE ŽESTOKA ŃEGOVA GOSPOĐA.

Naj prije skrovena taj narav od sgori
od tvrda kamena mu vilu satvori,
pak, kako se prima svim lipim vilami,
putim i kostima uresi taj kami.
Nu narav u tome čińenju na svit saj
prem stvari malome išteti vas stvor taj,
kada kip svršeno tom puti napravi,
unutra kameno srce joj ostavi.

22.

Sgodi se na svit saj, da Ļubav vesela
kraduć med slatki taj peči ju zlo pčela.
Tuj ona nemilo cvileći poteče
k materi na krilo ter ovuj rič reče:
od pčele zlu t' ima zled rana na sviti,
za sve er je očima zvir mala viditi.
Mati se ńe tada nasmija ter tima
tješeć ju ńojzi da odgovor ričima:
da i ti, ma diko, što malo ne vidiš,
biv mala, koliko žestoko zlo raniš?

8 tješuć.

23.

Gospoje svih gospoj,
ni čudo, ako ja u žeļi ļuvenoj
rih slavno, od tebe da lipša na sviti
ni se vik rodila, ni se će roditi;
er narav sva svoja mišļenja postavi
da tebe lipotom vrhu svih proslavi,
i tač te učini,
da nitko pod nebi takmen ti ni u čem ni,
i kad bi taku vil
gizdavu opeta satvorit ona ktil',
triba bi bilo ńoj
sa trudim mnozima u muci velikoj,
al nijednu da satvar ne učini ńe kripos,
al opet da stvori anđelsku tvu lipos.

24.

ELEǴIJA ALITI TUŽBA NA ĻUBAV,

U KOJOJ KAŽE, KE TUGE TRJEBA JE DA PROĐU SVI ONI, KI SLUŽE ĻUBAVI.

Gorući taj tvoj plam, ļubavi neprava,
velike muke nam svaki čas zadava.
Često se zadosti u tebi prigađa,
da velje gorkosti mala slas porađa.
Sveđer je na svit saj oko tvoga cvita
žestoka ļuta taj zla zmija povita.
Ki ruse u taj tvoj perivoj brat hode,
vazda ih dračje toj zlo sasma izbode.
Stan u tvoj uniti s prva jur lasno je,
ali pak iziti veomi prem mučno je.
Tvoja je taština u svako nam vrime
od ljeta maglina, vedrina od zime;
rana, koj nać se lik u lijecijeh ne more,
koje zlo može vik na svitu bit gore?
Duša svijeh naga dobrijeh prem dila,
gdi rados nije draga, a muka jes mila.
Služba tvoga dvora s štete je mladosti,
a sa zla prijekora nejakoj starosti.
Zled, koja trpi vik, i ako joj koji daš
pristojan vridan lik, stvari se gora dvaš.
Nijednoga s tobom ni kripka vik zlamena,
gńivi su cakleni, a vjera kamena;
himbena rič je tva, stvari su zla čina,
dobit je sumńiva, a pogib istina.
Krepko su stojuće sve s tobom žalosti,
a naglo bjeguće prem sasma radosti;
u malo jes meda veomi nemilo
sve od zloga ijeda skroveno grčilo.
Neplodni pijesak taj svak sije, tkogodi
za tobom na svit saj bludeći dni vodi.
Tko hoće da čuje, tve što su nehari,
ove sve trebuje da pati on stvari,
očitit skrovena željenja kada gre,
da mu rič studena sred usta vazda mre,
u svojoj čemernoj kad tuzi tuguje,
nevjeri nevjernoj da vjerno vjeruje.

---

17 štete *bez* s.

RANENU RANI vik, ni rano ni zaran
nije moći naći lik u nidnoj svita stran',
još da se srcome prem duša rastavi,
da žive żeļomeˊ vrh reda naravi,
da pušta mir za rat, da kopni, da zgara,
da sebe tisuć krat priko dan zlo vara,
da poje, da piše vil sve čas sve svoje dni,
da plačem užiže taj mramor studeni;
na svaku promjenu u żeļah sve trnut,
i u stvar ļubļenu sasma se obrnut;
sad crven, sad bio plam na licu nositi,
kadgod strah ali sram uzbude sliditi;
tvorit plač priļuti s načini čudnime,
sred ljeta stinuti, goriti sred zime;
zaklińat, dvoriti, moliti i služit,
plakati, cviliti, uzdisat i tužit,
čin't jadi da česti budu te sve morit,
pasti se bolesti, plačući smih tvorit,
od srama uzlom bit vas jezik zavezan
i velmi besjedit kadgodi reda van,
kod ogńa, zrak gdi sja, sve se zlo lediti,
a kad je dalek tja, vas u plam vruć iti,
željeći jedan dan izletit mnogo lit,
pak naglo jak no san zginuti na saj svit,
ne ostaviv taj tva čes za sobom stvar drugu,
neg s stidom zlu boles, kajanje i tugu;
ne hotjet primiti nikada vrijedan svjet,
na sebe mrziti, a druzim dobra ktjet;
cviliti dan i noć s čemera i s jada,
hotinju podat moć, razlogom da vlada;
svim tužno vrh svega zlo srce nositi
i od grijeha tuđega proštenje prositi;
hranit se sveđ tome, za sve er se ne prima,
jestvinom, kojome smrt život uzima;
u srcu plakati, a zdvora privelje
druzima kazati radosno veselje;
sve drugo misliti, a paka prem jedne
besjede činiti razbjeno neredne,

38 ne *grijeskom za* nie. 58 vrućiti? 62 neg stidom.

kadno je zla zima, tjerati vrh toga
s nemoćnim stupima jeljena plahoga;
u.miru nikade ne živjet sobome,
sijane livade polivat morome;
česte imat rati, a rijetke mire,
na ledu pisati bez nijedne jur mire;
veće krat još na tu stvar taštu, da bude
dostojat, i platu ne pitat za trude.
Stvar je pak naj huđa vrh svega na pokon,
ktinja ktjet da tuđa vazda t' su za zakon;
oda zla umora pakao imati
u srcu, a zdvora raj veseo kazati,
lijeno objet vršiti, a naglo prijevare
himbene tvoriti, ke činit zli marc;
dni jadno sve trajat i život gubiti,
za slobod ne hajat, a robstvo ļubiti,
i vazda pod nebi, čim sunce zgar sviti,
mrtav bit u sebi, a u druzih živiti.

25.

Toliko na nebi ni svital sunač zrak,
kad ne ima pri sebi oblaka tmasti mrak,
koliko lice tve i slavni tvoj ures,
u kom su dike sve, ke dili dobra čes.
Tko dni sve provodi s tvojome mladosti,
vazda se nahodi u rajskoj radosti.
U pakao da bi ktil' poć lipos tvoja taj,
pakao bi, znaj, stvoril on čas se vječni raj.

26.

OVU ELEĞIJU PIŠE GOSPODINU LUCI LUKAREVIĆU,

PRIJATEĻU SVOMU, DA RAZLOG NE IMA KARAT GA, ER ĻUBAV VELIKU JEDNOJZI GOSPOJI LATINCI NOŠAŠE.[a)]

Prijateļu dragi moj, ne moj se čuditi,
ako tač ļuven boj kti me zlo raniti,
er ļubav u tomu, znaj, taku ima moć,
da može svakomu na svijetu vrha doć.
Človika hvaļena toli ni viku bil',
koga ni od žena kadgod blud zamamil,

a) *ak.* gospodinu Luzi Luccari priateļu svomu.

kogod je pače bil vik vridan ištare,
svakoji jes čutil ńe hude prijevare.
U stare one dni, kad već svijet bješe prav,
sgodilo što sė ni na svitu za ļubav!
Svijes ļudcka govori, da njekad rad toga
Gove se satvori u vola jednoga.
Velike jur muke podnese s ļubavi
Apolo, ki lijeke iznađe u travi,
ki mnozijeh ozdravi, a svojoj rani lik
u nidnojzi travi ne može naći vik.
S Venerom svojome Marte, boj ki ļubi,
mrežome jednome pokloplen tvrdo bi.
Ne može od bludi uteći ļuvene
Pluton bog, ki sudi tej strane pakljene,
u kojih zli plač stav sveđ po sva vremena
ne žive vik ļubav ni žeļa ļuvena,
ki velmi tač rabi u ļuvenom hipu,
da silno ugrabi Proserpinu lipu.
Andromaku ļubi Perso žeļom tome,
da za ńu zao boj bi s nakazni morskome.
Zao podni ļuven var i hude zle sile
Tesalik Ležandar rad Tebe sve mile.
Lijepa Ariadna Tesea zaradi
veomi prem jadna s ocem se zlo svadi.
Fedra, Ipolita ne moguć imati,
čini ga srdita od oca zaklati.
Enea Laviuu Turnu uze, rad koje
stvoriše u plinu od rata zle boje.
Medea pak ona, kraļska kći ka je bil',
zaradi Jasona što nije učinil'
nemilo, rad koga er ga tako ļubi,
da brata zlo svoga svom rukom pogubi!
Veliki Akile zaradi ļuvezni
kolike nemile podnese boljezni!
Demofonta svoga ļubi tač Filide,
da smrtni rad toga na konac jur pride.
Safo pak, ka krasno tač pjesni čińaše,
da spjevce sve lasno dobiti mogaše,

---

25 *ak.* Perseo. 28 *ak.* Lehsandar.

velmi tač prem ļubi svojega Fauna,
svih mladac koji bi slava, čas i kruna.
Čirče, koja ļudi u zviri stvaraše,
Odisa zabludi, da nać dom ne umijaše.
Orfeo, ki pojal toliko slatko je,
kti sljesti u pakal Euride rad svoje.
Alčide, na svitu koji jak toli bi,
lava, zvir srditu, da rukom svom ubi
i stavi pod silu, ke će bit vik slava,
idru, zmiju nemilu, Čerbara troglava,
nu ženskom znanju pak ļuvenu vlas dvore,
za sve er bi velmi jak, odrvat ne more,
ter kroz tu on żeļu moguće ļubavi
s djevojkam kudjeļu presti se postavi.
Užiže na svit saj još taj zrak ļuveni
i mudra sijeda taj srca, u kih krvi ni.
I čiste djevice kad god ta čuju plam,
ter tužno ńih lice poliju zlim suzam.
Atalantu dobi na pokon ļuven boj,
u teku koja bi brza prem tolikoj.
Za združit ļuven plač od svoga Pirama,
Tisbe se na oštar mač nabosti ktje sama.
Leandro tač moćno Eru svu ļubļaše,
da more gô noćno ne malo plivaše.
Ne kteć čut vile cvil, ka mu dar mao pita,
Narčiso, ki je bil ljepota od svita,
čini ga rad toga Ļubav, bog svim pravi,
na se man istoga zlu ļubav da stavi.
Tač Nizo zli rabi kroz svoju neviru,
da Alčidu ugrabi lijepu Dianiru.
Na svitu tač ima zle muke ļuvene
Pariž, sin Priama, zaradi Elene,
ku skrovno ļubeć on od muža krijuće
ugrabi na pokon ńu ńemu iz kuće,
i ńegov tač žestok ogań se svim pravi,
da rotno vas istok u boj se postavi.
Silna moć taj jaka pridobi zlim jadi
Masinisu paka Sofonisbe radi.

---

68 go, *Gaj* ponoćno. 76 *ak.* Parid.

Bibli, blud od koje vik će se na svit znat,
ne moguć na svoje hotinje brata imat,
toliko zlom rati plaka sve nezgode,
dokle se obrati u rijeku od vode.
Kroz hudu prijevaru zlim bludim otrova
i krała Činaru Mira, kći ńegova.
Videći Ezako, gdi bješe sred luga,
Eperiju kako zmija peči iz kruga,
za moći zginuti sred morske dubine
tište se niz łuti od jedne visine,
gdi ńegov na poraz bozi se smiliše,
ter ńega u taj čas norcome stvoriše,
tim nori svud na svit taj norac dan i noć,
jeda bi utopit ńemu se kako moć.
Dobra ktje tolikoj Ifi Anaksarati,
da gńivno život svoj sam sebi prikrati.
Nisovi njeki čas toliko zloj Šili
veomi prem lip ukras Minosa omili,
da łuven trpeć boj svom ocu ostriže
kosu, u koj tolikoj zlamenje jur biše.
Neron, ki čemeran i žestok toli bi,
ženski ga łuven plan na pokon pridobi.
Kleopatra Čezara, koji svit dobi vas,
učini da sgara plamenom svaki čas.
Favstina čemer zal učini patiti
Marku, ki mudros znal svaku jes na sviti.
Anibal, hvałena kojí se čas pravi,
jedna ga svim žena prem tamna zatravi.
Psikrata krałica Mitradata łubi
tač velmi, da lica ńega rad pogrubi,
a to jes er dviže naj prije ures svoj,
pak kose ostriže za moć poć š ńim u boj,
gdi tač zlo u muci łuvenoj goraše,
da kopje u ruci sveđ prid ńim nošaše.
Porcija kad začu, da Bruto zginul jes,
zlim ogńem u plaču prikrati svoju čes.
Kroz łubav svakoje podnese zle sile
Antioko rad svoje Stratonike mile;

109 *ak.* Annibala. 114 *ok.* na boj.

gdi znana da pomoć ljekara ne biše,
taj mladac svoju moć prije reda sgubiše.
Ako ćeš ti riti, blud da taj imaše
ļudi, ki na sviti vik boga ne znaše,
plam toga umora tač u ńem prem vruć bi,
Sikem, sin Emora, da Dinu ugrabi,
rad koje čineć boj do malo za time
prikrati život svoj i s ocem svojime.
Kti službu veselu svim Jakob satvorit,
za moći Rakelu kakogod izdvorit.
Sanson, ki svu slavu bojnika zatravi,
na krilo svu glavu da Lidi postavi,
ku toli za drag dar na svitu držaše,
da od ńe viku stvar zlu prijat ne mńaše;
nu mu tuj pokore zle velmi pripravi,
ter u tem ne more odrvat ļubavi.
Pak za tim bez vida slipimi žeļami
tač kraļa Davida Bersabe zamami,
da čime boj biju bojnici srditi,
ńe muža Uriju ktje prava ubiti,
a sve toj govore, čim bude š ńom bivat,
ńe dike da more bez sumńe uživat.
Amon pak, koji bi sin kraļa Davida,
Tamaru tač ļubi, svu sestru bez stida,
da ńojzi zlu silu samoj na jedini
od veće nemilu prem sasma učini.
Salamun, mudrosti koga bog nadari,
velmi se zlo dosti u žene privari:
toli ga ļuvena zlo iskra goraše,
seam stotin da žena u dvoru držaše,
gdi ga tej pakljene muke tač zgubiše,
da jedne rad žene, crnica ka biše,
vjeru boga svoga pogrdiv ostavi,
na svitu rad koga čestit se jur pravi.
Ne samo ima vlas nad nami ļudima,
danu se ńe ukras i zvijeri još prima:
u gori zeleni meu stvore jur ine
jeljeni smamļeni meu sobom rat čine.

144 bestida. 158 *ak.* smamjeni.

Nije li se vidilo u stadu svaki broj,
da velmi nemilo za ļubav bije boj?
Taj ļubav još tiri lava, zvir srditu,
za sve er se svih zviri kraļ pravi na svitu.
Tigri čijem mukaju u gorah ļutijeh stav,
u tomu znat daju, da vlada ńim ļubav.
I ptice pod nebi, ke lete ne pristav,
zamirno u sebi kazuju, što je ļubav:
grlica, ka druga izgubi ļuvena,
ne će stat sred luga nigdjere zelena,
ni bistre vik vode tođer se napiti,
za u te nezgode moć tužno živiti.
I vrle nakazni u morskoj dubini
u ļubav priblazni taj plamen jedini,
ter fluta riba onaj, u moru ka plije,
izide na suh kraj za ļubav od zmije,
a zmija nalip svoj na kami tuj stoje
izriga, cić da ńoj ne stvori zlo koje,
paka se naredno od svake sumńe van
sadruže za jedno u slatku ļuvezan.
Alfeja gospodi rijeku tač sve ļubav,
kroz more da hodi s morem se ne miješav,
i sve toj dan i noć djeluje svim dilom
k Retuzi za moć doć, kladencu ńe milom.
Kamenja ļubavi još se ona klańaju,
od mora kim plavi pravedan put znaju,
kojega zlosrdo ļuvezan tač steže,
da gvozdje toj tvrdo sve k sebi poteže.
Tuj ļubav još služe i ńe vlas poznaju
i dubja, ka duše u sebi ne imaju:
u zemļi kad paoma kod paome žuđene
ne raste, veoma na pospjeh uvene.
Koju stvar znan kopač videći za ńoj moć
ozdravit ļuven plač, taku joj da pomóć:
urježe mao štitak od paome žuđene,
u srce ter ga pak stavi ńoj, ka vene,
i tako na svit saj s čudnome ļubavi
svenuta paoma taj opet se pojavi.

---

182 *ak.* K Aretuzi.

Na pokon ļubav taj, koj se raj priklada,
s nebesi vas svit saj uzdrži i vlada.
Za to ja sad veļu, ako jur na sviti
nijesu ti tuj želju vik mogli dobiti
neumrli bogovi, od kih moć prijaka
hrabreno sve slovi vrh višńih oblaka,
i duše tolike od vridnih tač ļudi,
kih slave velike po svitu cte svudi:
reci mi svijes tvoja, prijateļu moj mili,
kako ću moći ja odrvat toj sili,
bivši ma moć mala, a ńe vlas velika,
koja je skončala s bogovi človika?
I ako kamenja i dubja zelena
ne mogu zlamenja uteći ļuvena,
ja, koga višńi sgar nadari dušome,
kako ću moć igdar ne živjet željome?
Vik mi već tim ne moj zabavļat čes tvoja,
ako toj prijakoj ļubavi služim ja,
er ludos, s tim se bit, svi znani govore,
nikako ki dobit viku bit ne more.

27.

O vi svi, ki ste čas od mudrih na sviti,
meni se, moļu vas, ne mojte čuditi,
ako, čim cvit zene vile, ku svijet slavi,
zla ļubav jur mene s pameti rastavi;
er i vi, ki časti imate, tako stav,
svi ludo upasti mogli biste u ļubav,
i radi pokore, ka se tuj dostoja,
činiti dvaš gore, nego li čińu ja;
ar ļubav ima moć kroz ńe vlas srditu
svijem srcem vrha doć, koja su na svitu.

28.

Od żeļe ļuvena, o slavo sva moja,
da ļubiš ti mene, koliko tebe ja,
zval bih se vik blažen vrhu svih ja ļudi,
za sve er sam poražen bil mnogo zlim trudi.
Ti sama meu nami u muci u svakoj
mojimi tugami velmi si drag pokoj;

ti sama sve moje izvidat mož rane
lijecima od tvoje milosti izbrane;
ti s' pravo ufanje i život slatki moj,
ka mož me skončanje dić riječi u jednoj;
čim tužu skroveno kroz rajski tvoj ures,
me srce združeno s tobome velmi jes;
ni žuđu ni že|u na svitu vik inoj,
neg kaogod da ve|u milosnik ja se tvoj.

29.

Ka god zvir, vjeruj, jes pod nebom na sviti
izvan tih, ke sunca ne mogu viditi,
način je općeno svijema vazdje dan,
da trude toliko, koliko vide dan;
nu zvizde kad pridu, sve zađu u gore,
za moći počinut daj mirno do ʒore
A ja, vaj, netom zrak taj svijetli od ʒore
počne se kazati s neba zgar vrh gore,
pokoja ne imam, dokli god trpi dan,
pod toli nemilu sreću sam doli dan,
pak kako mrak skrije zrak svijetli na sviti,
nemilo plaču sve želeć dan viditi.
I kada ne bude veće zrak viditi,
da s neba prosvit|a svaku stvar na sviti,
sve moje počnu klet večere i ʒore,
dokle god sunce zgar izide vrh gore,
videći ja, u vlas jadovno da sam dan
toj, ka mi vik ne će dopustit miran dan.
Pri će se mrkla noć obrnut u bijel dan,
neg li će ijedan mir od ńe bit vik mi dan,
i zviri srdite utažit vrh gore,
neg ću imat jednu noć mirnu ja do ʒore:
toliko nemilos ńe huda na sviti
malo se jur boli moju zled viditi.
Pokli od ńe nije mi dan miran dan viditi,
me ʒore vik će mrak smrtni imat na sviti.

30.

Gospoje svih vila,
iz oči iz tvojih izleti zla strila,
ka mi prem nemilo srce je ranila.
Ko stravom, ni riječi,
toliko zlo se zled unutra upriječi,
tuj ranu žestoku ne može da izliječi.
Za to te ja mołu,
s milosti da s tvojom u pomoć, čim bołu,
pristati ti budeš na moju nevołu,
neka svak na sviti
reče, čas za tvoju visoko poniti:
virno vik ovakoj pravo je služiti.

31.

Ako me ne pristav
ucviła žestoka, nemila, zla łubav,
jak zvijeri kad tjera po gori srdit lav,
zač ne će odniti
ki prav gńiv żełu onu, ka sili slijediti
mene tu, ka žudi moju zled viditi?
Ludos je sijati
zemłu onu, ku budeš ti kušav poznati,
podoban da t' ne će na vrime plod dati.
Tako ti vełu ja
oružja obukši, kime bi svis moja
mogla se dobavit prvoga pokoja.
Nu jad zle łubavi
on čas me s oružjem tim mojim rastavi,
ter za moj trud veći u skut ga ńoj stavi.

6 vidieti.

32.

Vil želi tač mu zled,
er kad god ukaže meni se jur mila,
cić muka da moja ne bi se svršila.
A kad rat gńiva ńe me srce uvridi,
žestoka jes toli,
da mnom se ne boli,
dokli god smrti me biljege ne vidi;
kad li pak, gdi zblidi,

upazi smrtni jad nevoļnu mu mlados,
tada mi ukaže milosnu svu rados.
  Boļe bi tisuć krat, da konac prikine,
o komu zlo takoj
sve visi život moj;
nu ńemu ńe dike ne dadu jedine
poginuv da zgine,
cić da se za čudo sve kaže i pravi
me bitje svim tima, ki služe ļubavi.

33.

  O gorka ļubavi,
kroz ovu vil, koja slavan se cvit pravi,
tvrdosti vruć plamen u srce me stavi,
  u komu jak zmija,
ka pije krv, stoji, ter nebog tužan ja
prijati za mal čas ne mogu pokoja:
  vik mi stril tvoj mira
ne hoće da poda, nu hoće da umira
u muci bez plate ma služba i vira.
  Koja ti hvala jes,
činit mi sve kros taj jedini ńe ures
patiti nevoļe, trud, muku i boles?
  Ni pravo, da tuže
ti, ki t' su podložni, nu oni, ki druže
oholas ter ne će tvoju vlas da služe.
  Znan lovac, dobro znaj,
za zvirim, ku ima, ne brzi svoj stupaj,
nego li za onom, ka bježi na svit saj.
  Moļu te tim, ne moj,
ļubavi nemila, davat mi tolikoj
od veće čemeran i žestok nepokoj.
  Nu ako ć hvaļeno
na svitu tve da je kraļevstvo ļuveno,
tvim plamom užeži ńe srce studeno;
  toj ti će na saj svit
slava, čas i dika jedina vazda bit,
koja se vik ne će ni zabit ni zgubit.

34.

Toliko velmi jes,
o vilo, tvoj ukras na svitu meni drag,
er se ja velmi blag
zovu, kad vidim ga za moju dobru čes.
Ni žuđu ino stav
tuj uza ń, nego ga sve gledat za ļubav.
Cić toga veliku
sve tugu ja patim, kada sam daleče
od tebe, ka reče
zvati se ma milos u vike za diku
ļubavi, ka ne će
da zla har sluzi se vernu vik nameće.
Ne čini, moļu te,
da moja sve mlados pati zle silosti,
nu s tvojom liposti
izvida' skrovene me rane priļute,
koje mi pokoja
ne dadu, hoteći da sgine svis moja.
Er veće na svit saj
ni, vjeruj, nevoļe, neg svađer svaki dan
patiti trud za man
uzdišuć kroz hudi ļuveni ļuti vaj,
ki mukam sve zlima
životnu svu kripos velmi zlo vazima.
Toj život dobro moj
sad pozna, čim žive u tužnoj zloj uzi,
ko li se zlo suzi
i cvili, od veće pateći žestok boj,
i kako nije zledi
vik gore od one, ku ļubav odredi.
Tim, dušo, ne umori
kroz hude, nemile, čemerne, zle tuge
verna tvoga sluge,
ki t' s veljom ļubavi priklono tač dvori,
da krozi te tužit
prija voli, nego se z drugome sadružit.
Er tvoja najmańa
rič ima čudnu moć, da moje nemile
zle rane, ke strile

stvoriše od oči, kim ļubav sve RAŃA;
čim budu pogledat
na mene, mogu mi sve zledi izvidat.
A tvoj smih veseli,
ki slatko stvaraju tva usta medena,
čini mi skrovena
ma žeļa da ino na svitu ne želi,
neg u tojzi slasti
drag celov jedan moć kako god ukrasti.
Nijedna t' stvar ne gine,
milosnom pomoći ktit milo ugledat
mene, ki slobod dat
ne branih, za dvorit tve dike jedine,
nu vazda čas biti
hoće ti, koja se vik ne će sgubiti.

35.

ODIJEĻENJE.

Svi oni, ki putuju
po svitu, veličak u sebi vaj čuju,
kada se od drazih od svojih djeļuju.
U muci priļuti
ńih srce nevoļno zlu boles oćuti,
a pozor suzami grozno se zamuti,
ter u tu zled priku
s načinom rič ne da jad riti človiku,
tač srce usčuje zlu boles veliku.
Naj liše skusi li
po djelijeh, kad budu, čim budu živili,
š ńima, da vjerno vik jesu ih ļubili.
Muka je velika,
kad se duh odijeļa od tužna človika,
nu toj ni zledi ovoj ni blizu prilika.
Toj sada poznam ja,
videći, dragi moj, gdi daleč ideš tja
od mene, ka se rih zvati se vik tvoja.
Tej riječi veļaše
vil jedna, čim svoga dragoga gledaše
dijeļat se, kojega vrh svega ļubļaše.

36.

ODIJEĻENJE.

Pokli se odili
od mene daleče, prijateļu moj mili,
vjetri te i more svud zdravo nosili.
Boles, ka svijes mi ubi,
sve bi rek, da veli: stvar, koja se ļubi,
kada se odijeli, polu se izgubi.
Viđu sad, da duša
na svitu ovomu ino vik ne kuša
razmi jad, kim naš sluh smetno se zagluša.
Pravo ti sad veļu,
er bez tve prijazni, prijaznivi prijateļu,
malo se viku ja z druzima veseļu.
Ti s' hrabren u boju,
a na tvu vridnu svis riti ovu dostoju,
da s' velmi nadišal svim dušu svakoju.
Od srca hvaļena
od tvoga pri meni ostaje spomena
i staće pri meni sve vike vremena.
Er ļubav, kome svijes
od mudrih veže se, na grlo moje jes
postavil', dobro znaj, neizdrišan prem tvrd vez.

9 *ak.* smerno.

37.

ODIJEĻENJE.

Ǵulija ne plaka Pompeja kruto tač,
čuv da ćes prijaka zada mu smrtni plač;
zlo toli ne cvili Prokrina sestra tad,
Tereo nemili kad joj da gorki jad;
Menelao tej suze ne proli one dni,
Elenu kad uze Pariž mu himbeni;
Sikeja Dido vik ne ima tač zlu boles,
videć zli da človik skratil mu život jes,
ne može cvil se reć da ima tač s ļubavi
ona, ku samu speć Tezeo ostavi;
nitko, mńu, nikadar ne cvili kruto tač,
koliko ja sada lijevaje grozni plač,
od mene videć sad vaj gdi se odiļa
taj, bez ke mene jad smrtno sveđ ucviļa.

38.

ODIJEĻENJE.

Kad se ti, ma vilo, od mene odili,
velmi mi nemilo zled srce ucvili.
Gora vik jaoh, tužba ne bi mi s ļubavi,
neg kad se ma družba s tvojome rastavi.
Nigda se pozor moj u muci priļuti
suzami tolikoj velmi zlo ne smuti.
Vik kroz plam ļuveni u meni na sviti
ne bi već ogńeni uzdah moj viditi.
U nidnoj moj boli kroz nidnu nevoļu
ne ima vik jur tolik ma misal zlu voļu.
Vjeruj mi, nijedan hip nesrećna ma duša
čemer, jad i nalip gorčiji ne kuša,
er je zled pakljena, gdi duše zle cvile,
kad se dva ļuvena meu sobom razdile.

8 vidieti.

39.

ODIJEĻENJE.

Tvoje mi diļenje, koje ti sad spravi,
toli zlo cviļenje u srce postavi,
er kako oni čas ne budu umriti,
u koji tvoj ukras bude se dijeliti
pravedno s tugami moći ću ja riti,
da veće meu nami ni smrti na sviti.
To li taj nepokoj, ki se smrt ma pravi,
pozreći život moj životom rastavi,
molim te, gospoje, s prijeklonjem ufano,
čin srce da moje vazda t' je pridano.

8 *Gaj:* po sreći.

40.

Za njekom jur gorom, livada gdi staše,
lip junak pod borom trudan počivaše.
Jedna vil tuj milo cvitje stav sve braše
ter ńemu na krilo ļubko ga sipaše.
Ńoj samoj kon skuta jak zmija iz kruga
toj plaha košuta proteče iz luga.
Komu vil tuj zače u riči prem mile:
stan' gori, junače, uzmi luk i strile.

Bojniče hrabreni, ako zvir ustrili,
hoću da s' ti meni ļubovnik moj mili,
to li je griješiti uzbude stril tvoja,
pobratim na sviti da mi si, hoću ja.
Tuj junak priskoči ter hitro iz krovi
vili toj na oči brzu zvir ulovi,
ka vidiv stvar onuj, gdi vojnik zvir ubi,
pristupi naglo tuj ter ńega poļubi
i š ńim raj drag tvore poda mu uza ń stav
što dragu drag more poklonít za ļubav.
U slasti sad slovi, er vridno jes, reče,
tko dobar lov lovi, da dobar dar steče.

41.

U boju što junak gore se snebiva,
toj draže plijeno pak s junaci uživa.
Što žedan ni človik, ki god trud svoj tvore,
od pitja slasti vik dobro čut ne more.
Što veće nevoļe pate, ki putuju,
pokoja to boļe na domu slas čuju.
Sve što već jednu plav val morski skončava,
toj draže pak pristav kraju mir poznava.
Što u zlu pri smeća gora se zamuti,
u dobru slas veća to se pak oćuti.
Tač s prva što človik s ļubavi veći trud
pati, toj draže vik pak kuša ļuven blud.

42.

Dar čekav ļuveni, ki mi doć sve ckńaše,
svaki se čas meni godište čińaše,
a u me to lje stanje sve srce predaše,
ter strah zli i ufanje boj po ńem čińaše.
Tuj kroz taj želni var ja poznah na sviti,
ko li je huda stvar żeļome živiti.
Nu kad se svršeno izvrši obit moj,
iskusih, pravedno da vele mnogi toj:
človika što poraz s prva već snebiva,
to draže paka slas u dobru uživa,
i kako meu svime raj na svit imaju,
ki z drazim svojime ļuveno dni traju.

43.

Bivši sad združeni u ļubko mi dilo
razbludnih sto meni celova da milo,
i kad ih razum tvoj sve zbroji iz nova,
opeta smeti broj tih milih celova,
da im ni svrha vik, ali da s požude
nami ki zavidnik zavidit ne bude;
pače m' ih, vjeruj, daj bez broja na sviti,
er malo žud' ih taj, k' ih može sbrojiti.

44.

Gizdava ma vilo, rad koje na sviti
samo mi jes milo i drago živiti,
celujuć, jaoh, ne moj koraļ, cvit od mora,
ugrizat tolikoj, er krv gre na dvora.
Nu griska tolikoj u tvojoj razbludi
ti vidiš, kolikoj da celov ne udi;
ar stvoriv inako, znaj dobro svis tvoja,
da te već nikako celivat ne ću ja.

6 koliko. 8 celeviat.

45.

U VESELJE RADOSTI LJUVENE.

Liposti vrh vila svih te bog nadili,
razbludo ma mila, zgovore moj mili.
Kad mi češ k tebi doć, ma mila, podili,
svitļa se stvori noć nego dan pribili.
Tuj čijem ja budu uza te počivat,
drago je u bludu tve dike uživat;
naj liše gdi kroz toj zagrliš me grlo,
ter rečeš: dragi moj, me dobro neumrlo,
uživaj radosti od slasti ļuvene,
čim naše mladosti na svitu cvit zene.
Onda mi svijet ovi svitlostju prosine,
kad naši celovi jezike promine.
Dvornu slas kušati kad mi ukras tvoj pusti,
slatko je griskati medene tve usti.
Čim budu kon tvoje česti ja pribivat
uzdišuć, milo je tve oči celivat,

*

er slasti sve na svit u dugo domore,
a celov dosadit nigdare ne more.
Slas vječna meni čut onda se učini,
razdvojna naša put kada se sjedini.
Ćim pjesni naše mi budemo pripivat,
u skutu tvome mi drago je počivat.
Ležeć tva pribila sa mnome put naga
velmi mi jes mila, velmi mi jes draga.
U milo dobra čes kad združi nas dilo,
uživat slatko jes pribludno tve krilo.
Svaki je meden stvor, ki ures tvoj dili
ti s' tugam razgovor, ti s' pokoj moj mili;
steć stopom, znaj pravo, vidim se u raju,
ma mila zabavo, moj tihi Dunaju.

21 pripievat.

46.

PASTIRSKE PJESNI.

Pastir, ki skriva vik sve drage ļuvezni,
cić da mu hud čovik bil ne bi s boljezni,
našad se na vodi jedan dan jur liti,
na koju dohodi imanje sve piti,
s pastirkami tance stavi se igrati,
ter drage pjesance veselo spjevati,
i kolo tuj vodeć na travi zeleni
ne moguć trpet već svoj ogań ļuveni,
koji mu zle sile podijeli neprave,
od svoje primile pastirke gizdave
jedan drag celov lip ukrade krijuće,
kim diže zli nalip sve iskre goruće,
i toli ńe usti on slatke tuj nađe,
da pjesni ne pusti, dokli dan pozađe.

4 *Gaj:* dovodi. 8 tarpech.

47.

Spila je kamena, ku sunce ne peče,
a iz ńe studena voda van sve teče.
Iz dvora takmeno u čudnoj tišini
toj dubje zeleno ljeti joj hlad čini.
Pastirka ma mila gdje mi se ukaza
sva gola sred vrila deri tja do pasa,

u komu tuj kupluć put bijelu hlađaše,
čim stado plandujuć pod borjem ležaše.
A ptice od izgor po dubju pojahu,
koliko razgovor da ńojzi davahu,
i sunce s neba zgar bješe se ustavil'
tač lijepu videć stvar, koj slike ni vik bil'.
To prvi bi mile početak ļubavi
pastira, ki strile ļuvene vik slavi.

48.

Pastir, ki duge dni pati zla ļuvena
sjedeći u sjeni od dubja zelena,
i videć, da mu stvor van djela ne griješi,
u taki on govor svoj jezik izdriješi:
o ti, ka na svit saj ļubav nam porodi,
ostaviv vječni raj, po komu ti hodi,
vazda ću činit ja, uz tvoj dom prisveti
da budeš od cvitja svaki broj vidjeti;
i nosit na tvoje toj divno kamenje
od stada sve moje najprvo rođenje,
uzrokom pokoli od tvoga plamena
mnome se poboli moja vil ļuvena,
i meni ne brani pod granam dubja stav
ńe ures izbrani uživat za ļubav.

49.

Ovi dan primili, ki skrati me trude,
kamenak da bili biljažat vik bude,
kraj vode studene danas se ugasi
žeļa ona, ka mene žestoko porazi.
Od mene hvaļena u sve ćeš bit hvale,
o vodo studena među sve ostale
Dopusti višńa moć, da nidna zvir prika
na blizu tebe doć ne bude do vika,
da nidna zla trava niknuti ne bude
kon tede, ka slava biti ćeš ma svude;
da tve dno cakleno, bistrinom ko sviti,
od stada smućeno ne bude vik biti;

sjencu ti pak za tim, tve da su sve dike,
javorje granam svim stvaralo do vike.
Pastiri, ļuvezni koji su poznali,
ńih medne vik pjesni uza te spjevali,
i tance ńih mile kon tebe nepristav
gizdave sve vile vodile za ļubav.
Nijedan te vik oblak tamnostju ne obujmil,
ni ljetni sunač zrak svim plamom prisušil.
Neka su tva dila rad dara čestita
vrhu svih sve vrila naj draža od svita.
Nekoji jur pastir tej riječi veļaše,
uz bistri čime vir pod borjem sjeđaše.

2 bili. 3 danase. 21 diela.

50.

DJEVOJKA GOVORI.

Jedan dan šetaje po lugu zelenu,
za rados gledaje na vodu studenu,
upazih kon vira, ki bistro viraše,
jednoga pastira gdi rańen ležaše
na krilu vil jedne, ka srcem tužnime
u suze neredne plakaše nad ńime.
Videć čim pozira na ńu ńe dobro toj,
gdi rańen umira u muci serednoj,
a pastir svim smrti da se bliz viđaše
život svoj, ki strti zla boles nagļaše,
većma ga vile plač moraše u gori,
neg rana, koju mač prem bridak satvori.
Djevica ja mlada želeći viditi,
ku svrhu stvar tada imaće na sviti,
u hladan skrih se mrak od dubja sred gore,
sunčani gdi se zrak vik nazrit ne more,
gdi moć me nijednu vlas ne imaše viditi,
jer se sva u taj čas za grane tjeh skriti.
Tuj riječi smiļene pastira, ki mraše,
i suze smućene vile, ka plakaše,
rekal bi, da bihu pateći zlu silos
sve vode, ke vrihu, priveli na milos,
i tvrdi taj kami, ki blizu ńih staše,
ńih jadnim tugami da se zlo boļaše.

Pastir taj videći, da blizu smrti jes,
rič ovu kti reći pri neg ga skrati čes:
o vilo, ljepotom ka se mož svud slavit,
ni mi, znaj, životom mučno se rastavit,
istom da u tvome srcu ja na sviti
za ko godi brime moć budu živiti.
A vila, ku poraz čemeran opteče,
čuvši taj snižan glas rič ovuj tuj reče:
ako nas ki svu moć uzbude skratiti,
kako će igdar moć sam drugi živiti?
i ako u tvomu sve srcu živu ja,
a tva čes u momu živit se dostoja;
i ki si čas moja, budući umri ti,
kako ću moći ja bez tebe živiti?
I čime suzami riči tej veļaše,
rane mu kosami rusima sve traše,
a on ńoj na skuti čim bolan ležaše
čemeran plač ļuti ustima pijaše.
I tako cvileći zgodi se čudna stvar,
do danas ku reći ja ne čuh nikadar:
celove pastir taj pokońe vili toj
dajući na svit saj prikrati život svoj,
kojega i vila životom sadruži,
toli čes nemila duši joj prituži.
Tač oba umriše, jednoga sgubiv mač,
drugoga, ki biše boļežļiv, grozan plač.

---

50 bješe.

51.

JEDNIJEM, KOJI GA SIĻAHU, DA KU GOD PJESAN ZAČNE.

O vi svi, koji stav ovdi sad slišite,
pokli me za ļubav pjesni pjet silite,
bivši svi ļuveni, čim tužeć cvilite,
moļu vas, sad meni za milos recite,
kad s kegod odluke zle dođe nesreća,
od ove dvi muke ka muka jes veća:
jednu vil dan i noć svim srcem žuditi
i š ńom se vik ne moć nikako združiti,
ali čim ļuveno budeš je ļubiti,
da ju vidiš svršeno pak sasma zgubiti?

Kroz moju ja tugu ļuveno čim suzih,
i jednu i drugu tuj satvar iskusih,
ter čińu pravedno sud ovi u meni,
da je čemer zli jedno, drugo jad pakljeni.

52.

Soko je ćudi ove, svi ļudi toj znaju,
kad vidi sinove, da u sebi ne imaju
vlas za moć zrčati u sunce, ko sviti,
ne će ńih poznati za plod svoj na sviti,
i slični za sve tim er mu su krilima
i stvarim ostalim, u sebi ke ima,
za stvor svoj nikadar ne će ńih da scijeni
ne bivši jedna stvar, ka slična ńemu ni.
Ćud ti je čudna toj, stvar vridna po sve dni,
da uzme nauk svoj jedan znan ļuveni,
komu se ne prima da dvore scijeniti
za svoju vil ima ni jednu vil na sviti,
što god je na svoje sve żeļe viditi
ne bude svakoje ńemu se takmiti.
Veļu t' sad ja time, gospođe obična,
svim żeļam mojime čin' da si prilična.
Tebi se dostoja kteć da se ja dičem,
ali u svem bit moja, ali prem u ničem.

53.

Ja, ki ti njekada mio bjeh tolikoj,
kako me ti sada kti ostavit ovakoj?
Kako ti spomena pri tebi izginu
od dobra bremena, među nam ki minu?
Tko bi mnil, hvaļena ti ka si dobrotom,
da vjera združena nije s takom lipotom?
Ti prijekor veliku, znaj, vjeruj, dobivaš,
ka vjeru toliku tač brzo zabivaš.
Znaš, kad bi pravila ti meni vrh svega:
ti s' duša ma mila od srca mojega,
ļubav mi jes tvoja tač draga na sviti,
da bez ńe ne bih ja vik mogla živiti?
znaš, kad bi tve dike dijelit me vidile
od suza dvi rike kao bi te polile?

Ni pravo, cvite moj, niti se dostoja
u pole poć bit boj pak uteć iz boja.
Nu malo spomeni, čim mene lubłaše,
riči one, ke meni često krat velaše:
zraci suncu zgoru pri se će strajati,
i dubje po moru počet se rađati;
mrkla noć prije će bit svijetla neg dan bili,
neg ću ja nelubit vazda tvoj plam mili.
Svih vila gospoje, ka si čas i gizda,
privarit lasno je jednoga, ki se uzda,
Sad objet, ki daje vil svomu luvenu,
upisat triba je u vodu studenu.

54.

Ah pravo je li toj, je li to pravedno,
da tako život moj ucvilaš neredno?
Bivši ti vjeran bio, svak kako t' svjedoči,
i veće lubio nego li me oči,
spomen' se malo sad, kad no me lublaše,
i na me grlo kad tve ruke stavlaše,
spomen' se, kad mio bih i kad mi kti riti:
vazela s tobom bih ovako umriti.
Vaj tomu vazda bi, vazda taj zled čuje,
ki vele prem lubi i vele vjeruje.

55.

OVU PJESAN IZE IZ SPJEVAOCA TIBULA.

Spovijeda njeki glas, da zgreši ma vila,
ka njekad svijeh ukras gospođa jes bila.
Hotil bih sad gluh bit i slijep bez vida,
za ne čut ni vidit, što od ńe glas spovida.
Bez jada moga, znaj, stvoril' stvar ni ta se,
zamukni, što me, vaj, skončaješ, zli glase.

56.

Lubav me skončava kroz lutu ńe silu
videć, ma zabava da je drugim u krilu,
ne cijeć ke gizdave i mile liposti,
neg zarad neprave i hude skuposti.

Veliku t' ima moć, o zlato, tvoja vlas,
da čini mnokrat oć počtenje slavu, i čas.

57.

Gospođe, tva ļubav velmi me usili,
da t' dvoru nepristav službenim sve dili,
i odkle u ruke mu slobod donesoh,
velike t' ja muke rad tebe podnesoh,
i veću što t' vernos ma služba nošaše,
to veću nemilos tva mi čes tvoraše.
Koli krat ures tvoj tač me zlo utrudi,
da čini život moj gorku smrt da žudi
čineć mi nerazlog i svaku krivinu,
to neka ja nebog prav prije poginu.
Ja bih to sve podnil veselo i milo,
da nis' ti prominil' na druzih me dilo,
nu m' od tve ovi dan, gospođe, ļubavi
jedan prav gńiv čudan prem sasma izbavi.

58.

OVDI PJESNI SLIDE, U KOJIH SE ZLIM ŽENAM RUGA.

O vilo ti, koja sve živeš u mitu,
za sve da t' mnogo ja darovah na svitu,
ti, viđu, nigdare ne hoćeš pristati
iz nova sve dare opeta pitati.
Velika skupos taj, čuj, da plam ļuveni
ne bi vas na svit saj zgasnula u meni,
znajući er vele svi ti, kih lov zdrži:
tko oteže luk vele, brzo ga prikrši.

59.

Ki razlog jes ovoj, neka mi sad reku,
ja zgrijah peć, a u ńoj sad drugi kruh peku?
Svak to zna, er vele, a vjeruj mnogo uprav,
vladalac gdi je vele, tuj zgine brzo plav.
Vrh svega govore, da dvjema na sviti
dobro se ne more nikako služiti.
Ni pravo, cvite moj, ma mila gospoje,
u ruci u jednoj dva mača da stoje.

60.

Gospođe žestoka, ku ćud ma ne znaše,
za sve er se visoka ti toli držaše.
Pipah ti zaisto rukami, gdi t' staše,
stvar onu, ku čisto ti toli držaše.
Usta tvih ka je slas, usta ma sad znaju,
imah te pod mu vlas, veće se ne haju
ļubavi, kom tva čes mu pamet primisti,
er štetna meni jes a tebi s koristi.

61.

JEDNOJ ZLOJ ŽENI,

KA SE S NJEKIJEH RASIPAŠE A SVOGA PRIJATEĻA ĻUBIT VEĆE NE KTIJAŠE.

Vilo, ka tve blude na mjesto zlo stavi,
velmi si zloćude i hude naravi,
tvrda je tva zloća od veće zle svijesti,
er samo hoć voća nezrela sve jesti;
znaj, voće nezrilo jeduéi ki traju,
usta im nemilo zlo gorka ostaju.
Zao si put obrala, na svitu svak vika,
u tih je moć mala, a šteta velika.
Ni taja umiju dobro ti tajati,
ni žita kad siju z načinom sijati.
Ļubav, ka ńih steže i po ńih ka lazi,
brzo se užeže, a brže ugasi.
Hvaļeno nikada nije dobru težaku,
da lozu pribada na pritku nejaku.

4 *ak.* b. sveđ. 5 nezrelo. 10 *ak.* b. žito.

62.

JEDNOMU NEPRIJATEĻU,[a)]

KOJI SE LUDO ZAHVAĻIVAŠE IMAT JEDNU ŽENU, KA SVOMU ĻUVENU PRAVU VJERU DRŽAŠE.

Ti, koji domome sve živiš opako,
ne mo' se sa mnome natjecat nikako
o ovu vil, ka bjega nigdare tva ne bit,
ere ćeš na svega sa mnome izgubit.

a) *ak. nema* neprijateļu.

Kteć da si blag riti kroz tvu ćud mahnitu,
veće ja nego ti blaga imam na svitu,
a djela i ćudi, cić kih se sve smijeju,
neka ih svit sudi, koji zna objeju.
Lje tebi ńe dike man je iskat s tom dlakom,
biv grube prilike zlo obučen i lakom.
Neslanu riječ toli pak imaš, da ju ne bi
nasolil' sve soli, koje su pod nebi.
Koliko hoć posila', po kom hoć ńu zvati,
ne da ma kobila vik dvjema jahati.

11 da u nebi.

63.

PRIJATELU JEDNOMU, KOGA ZLO ŽENE RASIPAHU.

Sto se si, znanče moj, reci mi sad uprav,
zadal prem tolikoj odveće u ļubav?
Da s' Jusep dobrotom, Salamun mudrosti,
Apsalon ljepotom a Sanson jakosti,
ne dajuć pak blaga, bil' ne bi meu nami
družba tva vik draga zlijem hudijem ženami.
Tijem da te po sve dni zla huda ne tište,
tuj ļubav odženi, ka mjedi sve ište

3 *ak.* Jozef. 8 *ak.* oždeni.

64.

DRUŽINI SVOJOJ, KI Š ŃIME STAHU.

Tužna je naša čes, ļuveni, ovdi stav,
gdi imamo na pjenez kupovat sve ļubav.
Toliko imamo slasti s ńih uresa,
koliko davamo našega pjeneza.
Ńih himbe var neprav, ako nam i ukaže
u čem god ku ļubav, sve hineć toj laže.
Muke se na sviti vik huđe ne vele,
neg žene ļubiti, ke mjedi sve žele.

65.

Rič ovu čuh ja reć, koja vik stvara se:
tko ogań mni raždeć snijegom, zlo vara se:

1 *Ovaj stih u ispravcima ovako ispravļa:* Rič ovu ja reći čuh, ka vik stvara se, *ali onda nema slika u sredini, koji je u svijem ostalijem stisima.*

S trpeze svudi se čoek diže s bolesti,
ki meso stavi se sirovo sve jesti.
U žene, ke tvore muževom svojima
privare, nitkore uzdat se ne ima.
A za svu hudu čes vil hude tko ļubi,
vrime, čas i pjenez i zdravje sve gubi.

66.

Stražniče, ki gledaš i bļudeš studeni
kladenac, za č ne daš napit se ti meni?
Kupļu se sve gnusne zviri u ńem, neka znaš,
a meni lje usne okvasit vik ne daš.
Taj straža tamna je, tvoj razum sad gdi je,
za česa voda je, neg da se jür pije?
Moļu te u mu har, žedna me posluži
prije neg ga sunce sgar zrakami prisuši.

---

4 *u ispravcima:* lie ti. 8 nega, *to je: kladenac, a u ispravcima:* neg ju, *to je: vodu.*

67.

U dare ļuvene, pravo se svud pravi,
da su svud zle žene neharne naravi,
i da svak još ima mučenje pakļeno,
ženami tko zlima gre služit ļuveno.
Sa zlijem još tugami život svoj minuje,
od veće ženami tko vjerno vjeruje.
Mužu ka var čini sa zlijema djelima,
ńe prijateļ ļuveni ufanje zlo ima
Nigda se nijedno zlo ni na svit sgodilo,
u koje uljezlo nije ženske ko dilo.
Žena bi stvar prika, ka vrh sve naravi
u omrazu človika s višńime postavi.
Tim tomu veļu ja, ki dvorbi duh spravļa,
da u žene ufanja vik svoga ne stavļa.

68.

Izbrana njeka vil, za kom mre život moj,
bivši jur nasadil' lijepi svoj perivoj
voćima svim tima i tima još cviti,
ke zemļa svud ima u sebi na sviti,

i na te sve plode, ke zelen gojiše,
kladenac od vode prem bistre teciše,
ka s milom vil svijesti, da prijam š ńom pokoj
čini me uljesti u ńe taj perivoj,
gdi brati žuđene sve plode da meni
kraj vode studene na travi zeleni;
tuj ona od gospoj videći, da dili
ńe mjesto lijepo onoj velmi mi omili,
reče mi: verni moj, kad god ti šetat hoć,
u ovi moj perivoj slobodno možeš doć.
I puta bez broja tuj se je vidilo,
voće toj jedoh ja u družbi š ńom milo.
Nu jednom obćeno kako mi tuj biše,
iduć brat žuđeno toj voće, ko zriše,
na koje za vas svit kako me upusti,
nikako otvorit ne mogoh me usti,
er mi se tadi hip, za sve er me nuđaše,
prî grče neg nalip i čemer čińaše.
Uprosih uzrok ńoj na ku stvar ja tada,
koja mi jur takoj odgovor vrijedni da:
verni moj, znaj ovoj ter se ne ć čuditi,
er slasti tolikoj nije slatke na sviti,
ku dugo, mogu rit, ijedući sve vrime
ne će se primrazit s porazom čudnime.

17 bješe.

69.

Jedna vil u sjeni od duba sjedeći,
cvitak drag rumeni za kosom držeći,
star junak jezdeć sam tuj vilu upazi,
za kom ga ļuven plam velmi zlo porazi,
na końa ter vrže svoga ńu silome,
a pak ju naj brže povede domome,
uprosi ku takoj: jezik tvoj diničan
rec' mi, dom ovi moj je li ti običan?
Komu vil reče toj: starče moj nesličan,
nije mi dom ovi tvoj nikako običan,
er mnogo jes boļe mlaca vik želiti,
neg velmi na voļe zlostara ļubiti.
Čuv star, vil gdi svede rič, ku čut ne mniše,
opet ńu povede k mjestu, u kom pri biše.

Do malo za tim pak u velikoj snazi
jezdeći mlad junak tuj vilu upazi,
na końa ku vrže svojega silome,
ter ju pak naj brže povede domome,
uprosi ku takoj: jezik tvoj divičan
rec' mi, dom ovi moj je li ti običan?
Komu vil reče toj: mlače moj priličan,
meni dom ovi tvoj velmi je običan,
er mnogo jes boļe svim mlaca željti,
neg velmi navoļe zlostara ļubiti.
Tuj se u vlas mlacu da vil veleć żeļome:
kako hoć ti vlada', mlače moj, sad mnome.
Za to ja sad veļu, ako je človik star,
ļuvenu dá żeļu ne slidi nikadar,
er nigda na sviti djevojka do vika
ne može ļubiti zlostara človika,
a grubo vazda krat jes, kad se gdi vidi,
da ļubav ali rat star človik ki slidi,
i svud tim govore: sve, što star vik dvori,
sili se što more, sve końa man mori.

70.

Sgodi se njekada, da ona vil jednome,
na voļu ka vlada mladostju mojome,
u poļe gdi zađe rad cvitja, ko braše,
u cvitju da nađe gdi Ļubav ležaše,
ku s cvitjem veselo u vijenac svu zavi,
paka ga na čelo vrh kosa postavi.
Kak' ona vidje toj, zaupi svim od nebes:
na nebu, ko će, stoj, me nebo ovdi jes.

71.

Za skratit moje dni, gospođe svih vila,
tvrdo t' se proć meni kažeš ti nemila,
tvoreć mi kako zmaj u gńivu ogńen boj,
toj da plam vrući taj prije sprži život moj.
Nu mojim tugama ja se zlo boleći
gasim plač suzama svaki čas suzeći.
Tako me kteć strti tva milos neprava,
u mjesto zle smrti život mi sve dava.

72.

Anđelska bi dika vile, ku svit slavi,
od tuđa jezika, ka mene zatravi
i hudo zamami mlacima meu svima
zlatima kosami i crnim očima.
Ne mogoh ja ino, neg li se ńoj dati,
ka se me jedino dobro će vik zvati,
pokli mi ńe ures ne kti dat u trudu
ļuvenu man boles sve patit zaludu.

73.

Gospoje ļuvena, ka mi tač omili,
da ńe stril ogńena srce mi prostriļi,
ter smrtno svaki čas ja patim toga dil
muku, trud i poraz, uzdahe, plač i cvil.
Ako mi davat taj tač budeš jad ļuti,
brzo ćeš na svit saj nemilo začuti,
gdi vas svit govori: ah neboga Dinka,
kako ga umori Livija zla Latinka.

74.

O cvite svih gospoj, velmi se zovu blag,
pokli sam tolikoj ļuveno tebi drag.
Ni žuđu ni żeļu na saj svit, znaj, inoj,
neg da se ja veļu milosnik vazda tvoj.

75.

GOSPODINU FRANU LUKAREVIĆU.

Pjesniče dragi moj, čul sam, tvoj ki je vaj,
nu meni ti ne moj čudit se na svit saj,
ako, čim stoju mlad na dvori bez stida
u ovi slavni grad, ki Ʒangle sazida,
Latinka slavna vil čini me nepristav
patiti ļuven cvil za milos i ļubav.
Ļubovnik veći dil, koji su hvaļeni,
na dvoru jesu bil' ļuveno smamļeni;
a pisma nu čitaj, ter ćeš moć viditi,
kolicih jes tuđ kraj zatravil na sviti.

4 bestida.

76.

Rad tebe, gospođe, vjeran ti biv sluga,
ne šteđu, da dođe na mene sto tuga.
Znam, da ti, ka veliš sam' se cvit gizdavi,
da mene sve želiš rad velje jubavi.
Ne šteđu života, za skratit moju čes,
istom tva lipota da mirna s mene jes,
života rok moga, ne brańu, da mine,
istom glas da tvoga počtenja ne zgine.

77

Uhiću pticu ja i stavļu pod zatvor,
ka misli, kao bi tja uteći moć na dvor.
Svaka zvijer trud pati ter prija zlu boles,
za slobod imati, ka toli vridna jes;
a ja, vaj, pod nebi, jak taj stvor jedini,
ki zatvor sam sebi sagrađa i čini,
u srce u moje zatvaram tvu diku,
za ne moć, gospoje, uteć ti u viku.

78.

Na grani kad stoje od duba zelena
ki slavic uspoje sva pjenja medena,
tad stari plač svoj, znaj, ponavļa u sebi,
ki njekad na svit saj patit mu trijeba bi,
i cvil taj on slidi toliko na sviti,
koliko jur vidi da može cviliti.
Tako ja, kad poju nebavac pjesnim tim,
ne poju, nu broju me tuge, ke patim.

79.

Prikrati svoje dni sred ogńa bez boli
sagunski puk oni, ki vjeran bi toli;
Katon se na sviti sam rukom svom ubi,
toliko sgubiti slobod mu mučno bi
Nalip hud kti popit Sofonisba zvana,
Rimļanom za ne bit u robstvo podana,
na sluštvo već mrzi, neg na smrt, ku spravi
kraļica, na prsi ka zmiju postavi;

silim se a ja, vȁj, sve život moj dliti,
za druzim na svit saj u robstvu služiti.
Istina da li je toj, da li se dostoja,
da ja vik jesam tvoj, a da ti nijes moja?
Kroz tve zlo hotinje, o moćna ļubavi,
slipo ti želinje u srce me stavi.

14 *Gaj:* slipost.

80.

Lipota tvoja taj i slavna tva dika
trpiti na svit saj ne će ti do vika;
dokli cvit mladosti sad združen s tobom jes,
uživaj radosti, uživaj dobru čes;
nikako na sviti tve vrime ne gubi,
kti toga ļubiti, ki tebe sve ļubi.
Brzo ćeš viditi mraz i zimu priku,
ka ti će odniti svu lipos i diku,
a kad ti sgine tja od ljeta taj hvala,
u pakao iz raja, naći ćeš, da s' pala,
ter tva čes ļuvena kad bude izit van,
izvan se bremena brinućeš, a zaman.

12 *Gaj:* vremena.

81.

Nigda ti ogań moj ne ktjeh ja odkriti,
ki kroz plam ļuti svoj sve me ište spržiti,
bojeć se toga dil za hudu čes moju,
da ne bih razgńivil kakogod svis tvoju,
ka bi stvar bil' uzrok, od šta svak bļude se,
da većma moj prijerok uzmnožit bude se;
nu veće trpiti ne moguć ovi jad
silan sam ja riti liposti tvojoj sad:
o cvite gizdavi, u meni čuju, znaj,
rad tvoje ļubavi, gdi sve mrem na svit saj
i ne imam radosti ja ine na sviti,
neg kad tve liposti gdi budem viditi.
Moļu te, čin' za toj za skratit me trude,
prid tobom uzdah moj da mjesto nać bude.

82.

O vilo čestita, ku slavno svak poje,
uresu od svita i dobro sve moje,

pokli u mu svis stavit tač hotje hud poraz
liposti tvoje cvit, ki cafti svaki čas,
tvoj ures izbrani, moļu te, da meni
s pogledom ne brani taj celov medeni,
celov, ki tolikoj mio mi jes i drag,
da mnokrat život moj rad ńega zovu blag.
Taj ti sam ištu dar za ļubav, ku t' nosim,
van koga inu stvar ni žudim ni prosim.

83.

Ja ti ću svakoje dat slave, ļubavi,
er srce u moje svet plamen postavi,
plamen, kom zle oči svaki čaš zavide,
a mojim uzroči, da na svit raj vide,
raj, koji način jes, da svis me kriposti
razbirat može čes sgar višńe svitlosti,
svitlosti, rad koje za ti plam počteni
tebi se dostoje hvale, kim svrhe ni.

84.

Ļubavi, ne mńu vik, da lipšim, dobro znaj,
uzlome bi človik zavezan na svit saj,
nego sam ja sada videći, da mene
tač lijepa stvar vlada u żeļe ļuvene,
ke toli hvaļene jesu sad u meni
i toli počtene, da ništor draže ni;
jer slava, kom slovu, svudi mi svitlo sja,
vrhu svih gdi zovu ļuvenih blag se ja,
Ļubavi, koje čes silna svud doseza,
pokli me u taj vez tvoja čes zaveza,
moću rit u svakoj od svita ja strani:
blažen stril budi tvoj, kim srce me rani.

85.

GOSPODINU MAROJU MAŽIBRADIĆU.

Ti, koji skrovene u svakomu cvitu
potaje ļuvene mož znati na svitu,
ki na dni na naše u čudnu načinu
razabrat od laže umiješ istinu,

reci mi, boga dil, ka me stvar potište
sliditi onu vil, ka mu zled sve ište?
Ako je rič onaj pravedna, ku vele,
da ļudi na svit saj sve dobro vik žele,
i ako dobro jes ona me pod nebi,
za č srce zlu boles sve ima u sebi,
i srcu stvara zled ako mi očima,
za č k ńoj gre moj pogled, ki ta jad š ńe prima?
Moļu te, ne brani riti mi sve uprav,
tako te ne rani zlom ranom zla ļubav.

6 *ak.* ovu. 10 *ak.* mê *mjesto:* sve. 11 *ak.* led.

86.

Izbrani cvite moj, ki se čas ma brojiš,
spomen' se, cvitje toj, ko sveđer ti gojiš,
koliko kratak hip ńegova zelen taj,
i njegov ukras lip juť trpi na svit saj,
i kako na brime ubrat ga boļe jes,
neg da moć od zime skrati mu slavnu čes,
ne dajuć cvitja sgar za ino nam nebesa,
neg da se kagod stvar ńim na svit uresa.
Tač i cvit slavni taj tve dike jedine
ne trpi na svit saj, neg naglo sve gine,
i koli boļe jes ubrat cvit mladosti
prî, neg ga huda čes zle satre starosti,
staros, ka ni nami ino vik na svit saj,
neg čemer s tugami i s jadom plač i vaj.

5 brieme. 12 nega.

87.

Cvite moj, cvit oni vrhu svih gizdavi,
ki meni pokloni u biljeg ļubavi,
sveđer ga u vodi hrańu ja studeni,
da ne bi kaogodi uvenul gdi meni.
Nu tuj ga zdržati ni voda ne ima moć,
da svu čes ne krati po vaz dan i svu noć,
ka mi stvar sve čini razborno misliti,
moj cvite jedini vrhu svih na sviti,

da sve er cvit od tvoje izbrane lijeposti
suzami od moje goji se mladosti,
ne moreš kroz kripos nijednu ti stvoriti,
da tvoja sve lipos ne gine na sviti,
lipos, koj sve vrime vrijednu čas odnosi,
jak vihar sred zime kad zelen gdi kosi.

88.

Mogu se blag zvati, gizdava ma vilo,
kad počnem gledati tve lice pribilo.
Drag mi je tvoj pogled, pogled tvoj ogńeni,
za sve er mi stvara zled u želi luveni;
er kad se stvar draga luveno pozire,
slatko se primaga, a slađe umire,
ter oči me nigdar prem želne na sviti
van tebe nijednu stvar ne žele viditi;
ti si ńih blaženstvo i drag mir u trude,
van koga kralevstvo ino vik ne žude.

89.

O cvite svih gospoj, koj slike vik ne bi,
ako ja pogled moj gdje svrnem proć tebi,
također na mene i tvoja lipos taj
sve oči luvene obrne na svit saj.
Ako što govoru, besjedu mu zoriš,
to li smih ki tvoru, i ti ga tuj tvoriš,
i tako meu nami tva lipos luvena
mnozima želami meni je takmena.
Od tebe nu ako ja pokońu prošu slas,
gluha se čas tvoja satvori u taj čas,
ter moj taj vaz govor, s hitrinom takom greš,
kroz njeki čudan stvor na drugo izvrneš.
Luvena ma hvalo, molu te za lubav,
razmisli ti malo, činiš li toj uprav:
vodu mi stavi ti kod usta, a kad ja
hoću se napiti, odnijet je budeš tja.

90.

O sunce s neba zgar, koga zrak jedini
na zemli svaku stvar prosvita i čini,

k nebeskoj visini hoti se vratiti,
za č svitlos sad tva ni potrebna na sviti,
er svitle dvi zvizde na zemļi sad sjaju,
od raja ke gizde sve sobom imaju,
kojih zrak sveđ more prosvitļat, dobro znaj,
svit, zemļu i more i višńi vječni raj;
i kako čes tvoja sunce jes na svit taj,
tač i vil jes moja sunce pak na svit saj.
Još čijem tužu ja budući ti doći,
za meni vlas tvoja bit s kegod pomoći,
ter studen mniš mramor od srca užeći
one vil, ka umor može se moj reći;
koj moji ogńeni uzdasi za mal čas
ne imaše sve svoje dni moć sgrijat studen mraz.
Moļu te, vrati se k nebesom tvoja moć,
za č malu, vidi se, da mi dat mož pomoć,
er ogań, mogu reć, srce me taj ima,
da mogu tebe užeć zrakam svim s tvojima.

91.

Ļubavi, koje vlas na svit se svud slavi,
za što me u poraz ovako gork stavi,
ovako gork stavi, da nebog tužan ja
vrhu sve naravi ne vim nać pokoja?
Ne vim nać pokoja, ar meni ne daš vik,
da moja gospoja stvori mi vrijedan lik,
stvori mi vrijedan lik, neka ja na sviti
mogu se sve človik tužan zvat i riti.
Tužan zvat i riti nu bi bil' dvaš boļe,
da budem umriti, neg cvilit s nevoļe,
neg cvilit s nevolje, ka kroz ńe žestok vaj
srce me zlo koļe jadovno na svit saj,
jadovno na svit saj jer život tko vodi,
ne žive vijeku taj, nu mrtav sve hodi.

92.

Nijedan ni človik nijednoj vil pod nebi
tuj ļubav nosil vik, ku nošu ja tebi;
er da sam u raju, rjeću ovo sad smino,
gdi duše imaju blaženstvo jedino,

a da s' ti pak doli u paklu, svaki duh
gdi grijeh svoj boli za zli svoj neposluh,
u raju ne bih stal, nu taj čas, moguć ja,
sljezal bih u pakal tuj, gdi je čes tvoja,
za moći u vike kon tebe živiti,
kojojzi ni slike viku bil' na sviti.

93.

O ti, ka s' život moj, smirno te ja moļu,
ne čini, tolikoj ļuveno da boļu;
nu meni da' pomoć, kako ću moći ja
odagnat mu nemoć od mene dalek tja,
ka mi vik pokoja ni mira ne daje,
neg hoće, svakoja da me zled skončaje,
da ti tko u družbu ne reče kazaje:
ovo, ka za službu slugam svim smrt daje,
ka bi stvar uzrok bil', da na se ti sama
gńivno bi pomrzil' od muke i srama
Vrijedan red daj za toj, kako ć čas tvu shranit,
a tužni život moj zle smrti obranit,
od dobra neka t' glas ostaje na sviti,
ki čudnu ima vlas čin't' ime živiti.

13 odobra.

94.

Kad tvoju ļuvenu gdi lipos ja viđu,
rad koje sve venu, uzdišu i bliđu,
veļu ti u istinu, mni mi se vidjeti
jednu stvar jedinu neumrlu na svijeti;
i zriv tvih oči zrak vazel bih umriti,
prid bogom goru pak za dobro moć riti:
lipotu rajsku ja vidil sam na svit saj,
kojoj se dostoja takmiti vječni raj.
Ma kako, raju moj, mogu ja umriti,
ako je pogled tvoj život moj na sviti?

95.

O cvite nemili, ki kroz tve zlo dilo
srce mi prostrili odveće nemilo,
ki je toj razlog prik, ja tebi krv moju
ne brańu, da je vik zapovid na tvoju,

a ti neć milosti ni malo da stvoriš
mojojzi mladosti, ku jadno sve moriš?
Još ufam u boga, da se ćeš kajati,
kad mene neboga uzbudeš strajati,
i da ćeš kroz tugu u suzah još riti:
kak' ovo ktih slugu čin't' virna umriti,
koji mi tuj ļubav nosil je na sviti,
da za me kti jur prav nepravo umriti?
Nu meni taj kasna milosti biće har,
a tebi lje časna ne će bit nikadar.

96.

Srid oči tvojih ti, od svijeta ke s' ures,
vidiš se nositi njekoju taku čes,
da, tko te pozriti uzbude kon sebe,
siliš ga, ļubiti da počne on tebe;
a pak se videć ti ļubļena za time
na ń počneš mrziti s načinom čudnime,
i toli žestok vaj ti ńemu tuj tvoriš,
dokli ga na svit saj prem sasma umoriš.
Tim božju s neba sgar sad moļu ja kripos,
da meni ovu stvar dopusti za milos:
pokli t' je srcu jad vidit se ļubiti,
da t' počne svak od sad na svitu zlo htiti,
neka tva veće čes, nemilos ku slavi,
ne daje zlu boles u mjesto ļubavi.

---

11 *Gaj:* pokli htie.

97.

JEDNOMU ZLOĆUDU*) ZLOTVORU.

Kako ti želiti i hotit dobra moć
mogu ja gdi mi ti za dva dni dobra hoć?
Stvar se taj dobrima ne prima jur nigdje,
ļubi me, kao s' ima, ali mi sve zlo ktje',
zač stvoriv inako i bivši tač prem hud
činićeš, da opako izvrnem ja mu ćud,

---

*) *ak.* zloćudnu.

ter ću bit, zleče moj, pravedno potaknut,
da budem riti toj, što ne bi ti rad čut;
er ako srama vid tvoga ni zlo tvorit,
mańe će mene stid oda zla govorit.

98.

JEDNIJEM HIMBENIJEM PRIJATEĻOM.

Na ove tamne dni već ni moć živiti,
prijateļa verna ni sad nigdje na sviti.
Sad je svud nepokoj, ni veće veselja,
prođe tja vrime onoj od dobrih prijateļa;
prijateļi od danas štogodi jur čine,
kroz njeku skrovnu slas himbeno sve hine.
Jes tkogod, tko kaže ļubit te s ļubavi,
a li pak sve laže u tomu, što pravi.
Ovi svit, mogu reć, kao dobro vidi se,
sve što se stara već, sve zlobniji čini se.

4 odobrih. 5. odanas. 6. *Gaj:* vlas. 7. gliubite. 8. *ak.* a lje. 10 ʃlobni.

99.

ISTIJEM.

Ka je ovo huda čes, ku čuti sad ja rijeh,
da danas malo jes prijateļa dobrijeh?
Taj kaže ļuveno tvoju čes ļubiti,
a od tud pak himbeno ište te sgubiti.
Taj mnokrat još veli, da dobrom tvojime
vazda se veseli s načinom čudnime,
nu kad pak upazi, da t' ka stvar dobro gre,
tad ga zled porazi, da s tuge smrtno mre.
Čina su himbena, a kažu ćud milu,
svaka rič takmena ni k srcu ni g dilu;
jezikom kažu med, a u srcu imaju
nalipa hudu zled, kom sve svit skončaju.
Tim pravo bog vika: proklet bud' človik taj,
u umrla človika ki se uzda na svit saj.

1 *ak.* sada rjeh (čuti rijeh = *čuh reći.)* 3. *ak.* čas. 4. otud.

100.

ISTIJEM.

Zle ti su postale na svitu sad zloće,
veliki ni mali ni pravo da hoće.
Pogibe sva vira na svijetu meu ļudi,
svak drugu zapira, da u čem god naudi.
Ni reda, ni mira, ni prava razloga,
ni da se ozira veće tko na boga.
Puno je sve jada u taju skrovitu,
uzdat se ni sada ni u koga na svitu:
taj kaže ustima, da t' dobro satvara,
a u srcu pak ima tisuću privara.
Tim živit daleče boļe jes s ļubavi,
neg da t' se zlo steče š ńih hude naravi,
ar živuć muke sve pati van veselja,
ufanjem tko žive od tacih prijateļa.

8 vjera. 13 *ak.* er.

101.

KAŽE LAŠTVO PRIJATEĻA[a] DANAŠŃIH.

Tko je tač nesvijestan na svitu od ļudi,
ki će rit, prijazan da danas ne udi?
Tomu, ki tako mni, pravedno ja veļu,
da vjere sada ni u nijednom prijateļu:
prijateļi svi slide danas te, ovo jes
istina, čijem vide, da je s tobom dobra čes,
a netom na sviti sreća ti pogine,
prijateļi svi t' se ti zločinci učine.

a) *štampano* . . . neprijateļa. *ak. ima pravo:* prijateļa. *ak.* taj *mj.* tač.

102.

JEDNOMU NEPRIJATEĻU,

KOJI SE RIJEČIMA PRIJATEĻ ČIŃAŠE A DJELIM PAK SVAKO ZLO TVORAŠE.

Ti, ki si vazda bil od ļudi tamnilo,
kako si jur hotil, tako t' se sgodilo,
er človik zao kad čini zled nepravu,
mnokrat mu iznenad zlo pade na glavu.

Ja t' rekoh: sa mnom skok ne skači, zlotvore,
er što vi neposkok, već skočit ne more.
Ovo je bilje me, ovo je jur moj red,
tko hoće slatka me, slađi sam, nego med,
ko li me grka kad poželi koji hip,
grči sam nego jad i čemer i nalip.
Ne mogu himben vik ja kako ti biti,
inako, mńu, človik ne bih se brojiti.
Tim na svit blago je me uživat puštuju,
da jaci dvore me a mudri svjetuju.

---

13 *ak.* blagome.

103.

JEDNOMU ZAVIDNIKU.

Ļuven trud satvoril ni te tako bleda,
neg te je napunil' zavidos zla ijeda,
zavidos, koja bdi s tisuću očiju,
da tuđe zlo vidi, ko dobri zrit kriju.

---

2. *ak.* jeda.

104.

ISTOMU.

Zavidos, jadni crv u tebi vidi se,
iz žila gdi ti krv sve sisa i grize.
Tamniče, ne vidiš zled tvoju pod nebi,
ti svima zavidiš, a nitko vik tebi.

105.

ISTOM.

Čoviče, ki tvu vlas ne braniš sgubiti,
istom da tuđ poraz mož kako viditi,
bil je uzrok, da t' ma čes, ke me bog dobavi,
u srce zlu boles s čemerom postavi.
Nu meni toga rad, tamniče hudi moj,
malo se haje sad, hoteć mi zlo za toj;
er sjena kip slidi, a hudi nenavis,
prid znanim ki blidi razumnu svaku svis.

---

7 sliedi. *ak.* budi.

106.

JEDNOME, KI PJESNI ŠIŠKOVE I ǴORINE OSVOJAŠE.

S napravam čudnime bješe se jedan dan
tim perjem tuđime uresil crni vran,
i lip se on takoj videć kti otiti
od ptica u ta broj, ki lete po sviti,
ke, kako vidješe ńegove tuj dike,
meu sobom sve rješe: oh lipe prilike,
na perja, ka ima, mogal bi svak riti,
nad pticam da je svima on sam kraļ na sviti.
Od perja nu tega kada var vidiše,
velik rug vrh ńega u smihu stvoriše,
pak taj vas ptica broj ize sve pero van,
bez perja ter takoj osta go crni vran,
veleći: svakome takoj bud' na sviti,
ko časti tuđome ište se počtiti.

6 riše.

107.

JEDNOMU, KI NIŠTO NE UČINI, A TUĐE SVE HULI.

Jadovni zleče moj, zavidos s kim bjesni,
za zle prem tolikoj ne scijeni me pjesni.
Ak' u ńih ni sada onijeh sve riči,
kim staro njekada brijeme se tač diči:
„Svitlušto sunačce, rozice, diklice,
ļuveno srdačce, grimizna svilice,
za što me tač verna ostavi, moj venče,
krunice biserna, moj zlaćen prstenče?“
U ova vremena, moj hudi tamniče,
druga sad imena naše pjesni diče,
jer jak lis u cvitju, tač nijedna na svit saj
u jednomu bitju ne trpi običaj.
Također i riči, kime se jur njekad
stara svijes diči, u scijeni nijesu sad.
i ove sad, ke veće jesu, znaj, scijeńene,
s vremenom bit ne će od druzih primļene.
Razliki svit ovi, ki trpi svoju čes,
sve vèčî i nȍvî, što godi na ńem jes.
Tim ne kteć rug biti svijem spjevcom na svit saj.
kad što hoć huliti, prî dobro razmišljaj.

108.

Rasrdiv ļuveni Ļubav se sa svu moć
i videć, da meni ne može vrha doć,
otide u taj čas, za mene moć strti,
ter združi svoju vlas s nesrećom i smrti.
S prva mi zla huda ļubav da prem tolik
velik jad pun truda, da odahnut ne mńu vik,
a ucvili tač me boj zlohude nesreće,
da veće život moj bit vesel vik ne će;
pak smrt, ka ne ima razbora naravi,
s naj dražim mojima svime me rastavi.
Kolicih prikrati vaš taj sud nepravi
s nesrećom, zla smrti i huda ļubavi!
Tim čudo ni, lipi drum znanja da gine,
er buduć svi slipi bez znanja sve čine.

10 *ak.* onima. 14 sliepi.

109.*)

U putu za moj vaj srekši se sastavi
smrt jadna, ļuta taj s čemernom Ļubavi,
ter kada svitlos proć od sunca vidiše,
u jednom stanu noć jednaga dijeliše.
S jutra ustav pak rano, kad se tme odile,
meu sobom neznano prominiše strile,
i cić er vele se svi slijepe naravi,
za grehe od te se nijedan ńih ne stavi.
S starcome ja u toj idući jur tada
opregnu smrt luk svoj, da ńemu smrt zada,
a Ļubav proć meni strili se svom strilom,
cić da me po sve dni plač mori mukom zlom.
Tim ja, ki dar prošu prid očim tvojime,
u licu smrt nošu s bljedilom čudnime;
a taj, ki pravedno imaše umriti,
za tobom neredno vidi se smamiti.
Tako t' se na svit saj, sgodiv se saj smeća,
za hud moj plač i vaj promini ma sreća.

*) *db.* kaže, za što u ļubavi smrtno mre. 8 ote. 9 starcome.

110.

Moļu te rad boga, o moćna ļubavi,
ali me tužnoga života izbavi,

ali me onoga cvita ti dobavi,
na svitu glas koga sve slove u slavi.

111.

Pokli me izbrani ures tvoj gizdavi
toliko izrani čemernom ļubavi,
moļu te, ne brani, da tko te sve slavi
u miloj tvoj shrani, da se drag tvoj pravi.

1 *db.* tvoj ures.

112.

Zlo ti sam jadovan, vaj meni nebogu,
uhitit svu noć san me oči ne mogu.
Ti sad spiš, a meni, toj hoće ma vira,
tvoj ukras ļuveni sve se u san prizira,
ter s' u odru vrću tja sve s čela na čelo
scijeneći naći ja tve lice veselo.
Ni dosta, da ob dan nož stavļaš mi u dušu,
nu mrklom noću još činiš me, da tužu.

113.

Od mora tužni rat smiri se u vodi,
ako ne vazda krat, a ono kad godi;
nejaka morska plav, u moru ka gine,
na kraju gdi god stav kad godi počine;
od zime studene silna moć taj jaka
kad god mrak odždene od crnih oblaka;
u gori još pustoj žestoke sve zviri
kad godi tih pokoj veselo samiri;
a mlados, vaj, moja meu mlaci jur svima
za mal čas pokoja ne može da ima.

5 *db.* taj silna moć jaka.

114.

Gospođe, hotij oć
taj rat zli srǵbeni,
ki nosiš proć meni,
er zdrišit ne ima moć
hudi tvoj gńiv neprav
uzal ti, u ki nas zavezat kti ļubav,
za biljeg od vire ką naše toj tvoje
srce mi ktje dati, a tebi jur moje,

i tač nas zaveza uzome svojome,
da sam vik s tobom ja, a ti tođ sa mnome.

115.

O zvizde ļuvene,
gdi ļubav sve drži sve strile ogńene,
nijeste li vi oni
tatovi skroveni,
ki srce ukrasti hotjeste jur meni?
Nijeste li one vi, ke vašim pogledi
ktiste plam užeći,
u komu goreći
srce mi na konac huda smrt odredi?
Odnim'te za malo
s mene plam taj vrući, da ne bi skončalo
kao godi jur mene vaše toj nemilo
čińenje i dilo,
pak srce vrat'te mi, ko ukrast nebogu
htiste mi, bez ńega er živit ne mogu.

---

6 pogledim. 14. vrate. *stih* 14. *i* 15. *je po ispravku preštampan, a na mjestu u prvom izdańu glasi ovako:*
pak srce vrate mi, ko mi vašom vlasti
hotjeste ukrasti.

116.

Viđu sad, za ures tvoj, o mila Ļubavi,
da u rusi u ovoj gńezdo tve postavi,
u koje stvor svak blag, cić er su ńe žile
s lipotom razum drag i dike sve mile;
u svako ter vrime cteć među granami,
jaoh, rańaš srce me oštrima dračami,
a ne daš vik na svit za službu, ku t' tvorim,
da od ńe daj jedan cvit u platu izdvorim.
Na svitu ovomu, Ļubavi, tvoja moć
ako ćeš svakomu da možeš vrha doć,
nositi već ne moj taj tvoj stril izbrani,
neg drača tizih broj, kim srce me rani.

---

2 „ggnie/do" *(= gńezdo i gńijezdo).*

117.

O dubje zeleno, meni sad recite,
što tako skroveno me sunce držite?
Spletoste vi grane gusto tač na sviti,
da meni sve brane sunce me viditi.
O huda dubravo, z dubjem tim tvojime
mrak činiš nepravo očima mojime,
kroza što, zle sjeni, kroz taj vaš hudi mrak
ne date vi meni zrit sunca moga zrak.
Vi ste uzrok, da oči me, na ke sjen pride,
jaoh, sunca s istoči żeļnoga ne vide.
Sunce me, ko ima moč, čim mi zrak svoj dili,
da stvori tma se noć u svital dan bili.
Zlo gvozdje vidjela na tvom tom korijenu,
pokli mi s' zrak skrila u svoju tuj sjenu!
Pravo ti ja veļu, da ću još na svijeti
na moju svu żeļu sunce me vidjeti,
er ne mož tolikoj ti gusta vik þiti,
da kad god uzdah moj ne će te razbiti.

4 *db.* me sunce. 12 *ak. b.* tmastu noć.

118.

Ako me svaki dan to huđe ti moriš,
cić žešće ļuven plan da u meni razgoriš,
znaj, tvoreć srǵbeni gńiv mi tač nepristav
mogla bi u meni zgasnuti svu ļubav,
er srǵba nemila, mnokŕat se vidilo,
gospodi skratila službeno da je dilo.

119.*)

Ne mogu neg riti, pokli me sad slišaš,
prida mnom koli ti velmi zlo sagrišaš,
zapričav sveđer put kroz hude tej stvore,
da dragu drag u skut vidjet se ne more.
Višńi bog učinil s načini čudnima,
vik da tvoj ļuven cvil pokoja neima.
Toj neka po tugi tvoj umiš pak boļe
razumjet put drugi sve tuđe nevoļe.

*) *db.* U jednoga, koji ga iskaše z drazima rastavit. 3 *db.* tvej.

120.

Ja onu, ku sliđu, ostavit odlučim,
ali u tem pak viđu, da se man sve mučim,
er kad smih tvoreći pozor mi obrati,
u srce plam veći opet mi povrati;
nališe rič milu kad s time sadruži,
satvori dvaš silu veću mi u duši.
Tač ļubav sve gore dava mi već muke
zaradi pokore od moje odluke.

121.

Ktil bih rit ja tvomu razumu naredno,
u srcu što momu sve držim skroveno,
a to jes, u čudnoj er muci umiru,
kadgodi pozor tvoj u žeļah poziru.
S počtenjem čas tvoja i sramni još stid moj
bil je uzrok, da ti ja nijesam vik rekal toj;
nu bi ktil, żeļo ma, od tebe tolikoj,
domisliš da sama misli se ti mojoj.

---

5 *db.* jur *mj.* još.

122.

Misleći ja nebog o tuzi ļuveni
sve htinje i razlog kara se u meni,
u tomu ter boju čim mene rat mori,
za koris za moju razlog mi govori:
Serena pjesni čut toliko ne hodi,
er to ni pravi put, na nebo ki vodi.
Odagni ludi san, ter malo pozira',
ne vidiš svaki dan, kako se umira?
A ktinje pak veli: ne vjeruj ništa toj,
kteći da veseli život se sve dni tvoj;
nu tvoje sve na svit ti srce postavi,
da je već zaslužit podložno ļubavi.
Tako t' me sve mori od dvjeju gńivan boj,
i sumńu, da gori dobiće razbor moj.

123.

JEDNOMU SKUPU ČLOVIKU.*)

U paklu nahodi stvar se ova neumrla,
človik go u vodi gdi stoji do grla.
Dni mu se zlo trajů greznući sred vira,
usta mu pucaju, od žeđe umira,
i kad se napiti oči mu požude,
voda mu otiti daleko tja bude;
vrh ńega pak voće tuj raste na grani,
ko ubrat kad hoće, grana se odstrani.
Od tebe, skupče, toj pripovis sve veli,
ki vik hoć, da duh tvoj od veće sve želi;
čim blaga dosta imaš, skupos te tač vlada,
pri ńemu da umiraš od žeđe i glada.
Koja stvar vik na svit huđa se može rit,
uboški neg živit, za bogat pak umrit?

*) *db.* U jednoga skupa čovjeka.

124.

OVU PJESAN IZE IZ MARCIJALA, U KOJOJ KAŽE, DA SE PRIJATEĻOM DAROVI POKLAŃAT IMAJU.

Znan lupež it diže pjeneze svaki dan
a ogań zli užiže od dvora našijeh stan.
Dužnici na saj svit tako se podnose,
da mnokrat svu dobit i z dugom odnose.
Tko sijevom livadu neplodnu nasadi,
od ńe pak u jadu ni sjeme ne vadi.
Himbena zla žena od hipa do hipa
svojega ļuvena nemilo rasipa.
A val, ki prolijeva po morskoj pučini,
krcata jur drijeva razbijat sve čini;
nu sreća ne ima vik gospodstva nad time,
dariva što človik prijateļom svojime.
Blago, ko daš ńime, ne mož ga sgubiti,
ar s tobom sve vrime vazda će živiti.

125.

KAŽE, KAKO ČOVJEK POKOJA NE IMA NA SVITU.

Spjevalac stari broj stvar ovu nam poje,
da u strani pakļenoj, zle duše gdi stoje,
jes jedan jur človik, kojega višńi sud
osudi, da ima vik patiti ovi trud
za svoj vaj pokore, da vaļa jean kami
na jedan vrh od gore svojima rukami,
i u svojoj kad boli gori ga uzvali,
da mu se niz doli opeta obali,
i tuj jad ńegova truda se ne skrati,
nu opet iz nova počne ga vaļati.
Tač hoće višńi sud meu dušam tim zlima,
da ńegov viku trud pokoja ne ima.
Što je ino duša taj, ka u zlu dni traje,
ner človik, koga vaj svita sve skončaje?
a kami težki jes nevoļa neprava,
ka mu sve zlu boles s čemera zadava,
ki u noćni dignut mrak scijeneć zled sve rane
druga mu sjutra pak iz nova osvane:
dobro mu još tuga jedna, vaj, ne mine,
a za ńom pak druga on čas ga dostigne,
svakomu ter se mni, da viku do vika
trudnije ništo ni nevoļna človika.

---

6 *ak. nema* od. 16 *db. ak.* s čemerom.

126.

Pripovis jes njeka, da pastir jednome
divjega človjeka dovede domome,
i u to er vrime oda svud sniježaše,
pristupit kti š ńime, gdi ogań goraše,
ki sunce svijetlo sgar on da je jur mniše,
er ogńa prije nigdar vidio ne biše,
a ogań, gdi je zima, i sunce na sviti
velmi su očima prem mila viditi.
U ogań tuj, gdi sjaše, ne mneć se oprlit,
skočiti ktijaše, za moć ga zagrlit,
ter jošte ļubiti; nu pastir taj znani
tuj satvar stvoriti veleć mu zabrani:

izvrni tvoj stupaj ter k ogńu ne hrli,
inako ogań taj svu ti put isprli,
ter ćeš znat, da oko što lijepo gdi sudi,
sve paka žestoko toj srcu naudi,
i da ga gledati pomaga zdaleče,
nu u ń hoteć ticati na blizu zlo peče
priči riči ovej svud uče, gdi hode,
pribludne mlace tej, ki bludeć dni vode,
ljepota ženskih zrak koliko gledati
mio je, toli pak zao je prem kušati.

2 človika. 11 *ak.* jošter. 15 *db.* er oko. 16 *db.* da udi. 19 ove *ak.* ovej.

127.

Čim svitli s neba sgar sunčani vječni zrak,
zamirno ovu stvar u suncu vidi svak:
kad bježi ki človik tekuće napride,
njegova sjena vik za ńime da ide;
kad li se stavi pak tjerat ju za time,
prid vjetrom jak oblak da bježi pred ńime.
Čim žegu nas plami tej mile ļubavi
i žene meu nami take su naravi,
kad od ńih ļuven dar budemo prositi,
tad one nijednu stvar ne će nam stvoriti,
kad li pak upaze, da što nas ki ne će,
tad se one poraze velmi zlo odveće,
ter s veljom silosti proć htjenju našemu
hoće nam milosti stvarati u svemu.
Dafne lip sunač zrak od Feba bježaše,
Narčisa a Eko pak, čijem bježi tjeraše.
Svakoja tim žena vazda krat na sviti
čoeka da je sjena, može se vik riti.

1 *db.* svitli zrak. 17 *db.* tim svaka, znaj, žena. 18 *db.* jur riti.

128.

Cvite moj gizdavi, ne gńiv' se svis tvoja,
ako ti tko pravi, da druge gledam ja.
Višńi bog odzgori nam oči, ke imamo,
za drugo ne stvori, neg da ńim gledamo.

Pravo ti sad veļu, sve vile, ke gledam,
da niednoj mu želu na dvorbu ja ne dam,
ni mi vik može ulis nijedna ńih u misal,
razmi ti, koj mu svis svu jesam zapisal,
tako mi višńa vlas dal' duga vremena,
uživat s tobom slas od dobra ļuvena,
kako svim tvoru ja rug na svit vilami,
toli me svijes tvoja zamami želami.
Tim sumńu ostavi i digni taj zli vaj,
kome slas ļubavi sve gine na svit saj.

129.

O srićo, o smrti, o silna ļubavi,
da li me satrti vaša se moć spravi;
o zvizde nemile, o svite himbeni,
da li mi zle sile daste jad pakļeni;
da li mi mira vik ne ćete vi dati,
vrh tužnih da človik budu se ja zvati?
Ne bi li vam dosti, da po se svaki vas
bude mi gorkosti stvarati svaki čas?
neg li se ujedno svi htjeste sastati,
za moći neredno već mene skončati.
Bil' bi mi dvaš boļe, da budu umriti,
ner sveder zle voļe u srcu nositi,
er smrt, ka kroz svu čes stvorenja sva koļe,
na svitu svrha jes od svake nevoļe.

6. *ak.* budem. 11. *ak.* budem. 12 *ak.* neg.

130.

Veliko, prem velje na ovi dan hvaļeni
radosno veselje čuju sad u meni,
tolike videći milosti i hvale,
po dobroj moj sreći da mi su dopale.
Nu pokli za naš vaj, kao mudri svi znaju,
sve stvari na svit saj promjenu imaju,
moļu te želome, o bože jedini,
nesrećom malome ovu čes zamini.

131.

UMRLIM U TUGAH RAZGOVOR DAJE.

Čoviče, moj ti svjet ne čini zle voļe,
da te tač sve na svijet zlosrdo nevoļe.
Miran daj misli red, zlu misal prikrati,
nitko ni, tko svu zled na svitu ne pati,
ni vrime vik tugu svu na svit ne miňa,
nu iz jedne u drugu svak čas se promiňa.
Ni voća, ni drva, ni trave pod nebi,
koja svoga crva ne ima u sebi;
ni človik na svit saj bez misli vidi se,
da kroz svoj ki god vaj svoje srce ne grize.

2 svit. 3 *db.* boles *mj.* misal. 10 krosvoj. *db.* hudi *mj.* kigod.

132.

Vil ona, ku tiri jadovni moj stupaj,
žestocih od zviri rodi se na svit saj,
zmije je jadovne ňih mlijekom hraniše,
a trave otrovne s čemerom dojiše.
Milosti vik ne da, er molbe ne čuje,
koga god pogleda, svakoga otruje.
Ne može nać se lik žestokoj ňe rani,
ļudckom se krvi vik uzdrži i hrani.
Ona je vrh vila svim velmi van puta
ohola, nemila, žestoka i ļuta.
Ňe dvoreć pogledu, u kom je jadan zrak,
upiši na ledu, na ogňu prigri pak.

3 *db*. mlijekom dojiše. 4 *db*. s čemerom hraniše. 7 *db*. žestoci.

133.

Od kosi dva prama, koraļne dvi usti,
iz kih se bez srama slatka rič izusti;
dva luka, pod kima pozora dva stoje,
kim se vik reć prima, da svu čas dostoje;
jabuke dvi mile, milo prem skrovene,
iz kojih sve strile izliću ogňene,
čine mi na svit saj patiti nepristav
jadovni, grozni vaj za milos i ļubav

2 besrama.

134.

SVJETUJE ĻUDI, DA VEOMA NE SMAGNU ZA ZLATOM.

Čoviče umrli, ne čini, život tvoj
za zlatom da t' hrli odveće tolikoj.
Zla žeđa od zlata,. ka mnozih zlo vara,
na saj svit nam vrata od slave zatvara.
Ńe hudi, zli poraz čime mi slidimo,
nam istim čini nas, da zlu čes želimo.
Rad ńega vazda krat, inako ne scini,
na svitu zla se rat satvara i čini.
Vridnos, ka š ńime jes, u nidnoj ni scjeni,
protivna za što čes mnokrat ju promijeni,
ter kad nas pak vrime životom rastavi,
sve naše tad ime u zabit postavi.
Tim tamni taj ne moj općeni slidit drum
nu svrni stupaj tvoj na slavni taj razum,
ki ti će, znaj, svudi, tve da su sve dike,
u usteh čin't' od ļudi živiti sve vike.

7 scieni. 16 *ak.* ustih.

135.

KAŽE, DA SUZE NIJESU LIK TUGAMI. IZETA IZ FILEMONA GRČKOGA SPJEVAOCA.

S jadima suze lik da mogu koji dat,
človik bi ih imal vik na zlatu kupovat;
nu ako vik suze ne dižu zli poraz,
plakati čemu se nemilo svaki čas?
Na svit se sgađa tač, u ki se zla zbiše,
ili plač' il ne plač', boles se ne diže.
Kako plod duh ima, tač boles ima plač,
koja se reć prima, da je srcu žestok mač.

2 *db.* na zlato. 6 bolese.

136.

Vaj meni nebogu, život mi sve vene,
već trpit ne mogu zle muke ļuvene.
Ne da mi radosti vik ļubav jur ova,
ka ļutom gorkosti prije toga ne trova.

4 ku.

137.

Čim platu it prošu služenja za moja,
u srcu mom nošu sve drugo srce ja,
ko srce me sili kroz svoj plam jedini,
da ktinje u dili ńegovo sve čini.

1 *db.* ja prošu 3 krosvoj.

138.

JEDNOMU,*) KOJI SE IMANJEM SVOJIM SLAVĻAŠE.**)

Čoviče, ki reći možeš se oštar mač,
u tvoj se toj sreći oholit' ne moj tač:
sve više čoek koli bude se dignuti,
ukinuv pak toli niže će padnuti.
A sreća ima ćud, kad koga priblazi,
da ga pak kroz ńe sud zlosrdo porazi.
Zakona š ńom prava nikada, vjeruj, ni,
dobra, ka nam dava, promińat sve čini.

*) *db.* U jednoga **) *db.* oholo slavlaše 2 *ak.* u tvojoj toj sreći (*bez* se). 3 *db.* zač više. 4 *ak.* panuti.

139.

Žestoku ja ti se tjerati stavih zvir,
ka sgubit, mni mi se, da mi će svaki mir.
Po lako gredu ja, nu ona, ka preši
nagleći dalek tja, prida mnom sve bježi.
Ako mi u ruke upade ikada,
činiću, da muke plati mi sve tada,
muke, ke za ńe dil prem trudno na svit saj
ja jesam jur patil slideći ńe stupaj,
ter gorči što poraz bude mi u trudu,
to ću pak veću slas uživat u bludu;
to li je stić ne uzmogu, stavivši svu silos,
ovi ću dar bogu prositi za milos,
ako je ki človik loveći u trudu
ustjera, da ju vik on sĺidi zaludu.

9 *db.* grči.

140.

O bože ļuveni, jedini na sviti,
za milos sad meni, moļu te, hti riti,
je l' itko, da reći blažen se, kako ja,
može vik u sreći pod suncem, koje sja?
videć, dar da oni, ki sam tač ja želil,
za ļubav pokloni jur meni moja vil,
ke ures s lipotom i slave i dike
mojime životom vladaće u vike.

141.

O moćna ļubavi, pokli me tva strila
ovako zatravi kroz ovu od vila,
tako t' plam ļuveni i zlate tve strile
na svitu po sve dni slavļene vik bile,
moļu te ja milo, ne čini, da ima vlas
ijedno vik grčilo za smutit moju slas,
neka, čim tja gredu dni kratke mladosti,
me vrijeme provedu u slatkoj radosti.

142.

O moćna meu nami neumrla ļubavi,
kojoj plam s strelami na svitu svak slavi,
mom srcu ni poraz, da ga si ranila,
ako tva mala slas toliko jes mila,
slas, ka um zanosi, ter ne vim ja riti
stvar, ka se jur prosi meni sad na sviti.

2 plam strelami.

143.

VRH SREĆE.

O pravdo prisveta, o bože jedini,
nu gleda', prokleta zla sreća što čini:
hoć' ona svakih tih, ki tebe it čtuju,
u mukah prem čudnih da vazda stanuju;
a ti, ki proć tebi zledno idu svaki dan,
da sveđer pod nebi imaju miran stan.
Bogactva, ka ima na svitu, vidi svak,
jednim ih vazima, a drugim dava pak.

Nijedan vik krepak red na svitu nije u ńoj
pravednim daje zled, a zlima tih pokoj.
Ńe huda tonota kroz ńe moć srditu
vik krepka života ne ima na svitu.
Ne mogu neg reći pravedno ja sada,
laživo hineći vas saj svit jur vlada,
čijem čini, da vrvi zla boja tužni rat,
dostojstva ni krvi ne hoće razbirat.
Zakona ne ima, istinu da brani,
mlace nam vazima, a starce zle hrani.
Odluke sve naše i naša ufanja
zatvara u laže kroz zla ńe vladanja.
Bivši ona pod nebi na svitu po sve dni
nekrepka u sebi promjene sve čini,
ter hudi ńe poraz i ob dan i ob noć
uzima svitlim vlas, a tamnim dava moć.

18 *ak.* ove *mj.* zle. 20 krozla.

144.

VRH SREĆE.

Gledaj, srećo, moga jada:
ja veće krat bih u boju,
nu vik tako zledno u znoju
ne ostah rańen kako sada.
Veće puta putujući
ih po daždu u zloj snazi,
ma nigda me daž ne skvasi,
kako sada doma idući.
Veće rijeka pješ prigazih
i zla ne imah u taj vas rok,
a sad, što ktih mao prit potok,
na zlu mjestu zlo se upazih.
Mnogo travu brah godišta
końu momu po livadi
tođer, gdi se drača sadi,
i nigdar mi ne bi ništa.
A sad svijesti s njekom slipom
ubrat kteći jedan cvit ja
skrovno iz kruga zla me zmija
peči u srce zlim nalipom.
Ja iđah kako dobri taj drug,
ki ne sumńi nigdje, di je,
a ne scijeńah, da se zmije
pod cvijetjem viju u krug.
I prije patih morske smeće
i vik prs me ne poboli,
a sad, što me mao val poli,
stuži mi se prem zlo od veće.
Bez potrebe i u potrebi
ja veće krat bez zazora
plivah strašna, čudna mora,
i vik srcu zled mi ne bi.
A sad što se, čudne stvari,
u jedan lokań spustih malo,
u ruke mi veomi zalo
i u noge grč udari.

Igrah mnokrat ja s vilami
u pustoši vihrijeh gora,
i u tem ne čuh vik umora
jak taj mramor tvrdi kami.
A što sad mal s jednom stoje
skoknuh, tač me stavi u smeću,
da za vele dana ne ću
čut u meni snage moje.
Mnogo voda pih po sviti
mutnih, i zdrav vazda jur bih,
a što bistre sad se napih,
za srce me zlo uhiti.
Mnokrat mene žeđa zani
ljeti loveć proć daleče,
nu me ovako vik ne upeče
taj privrući zrak sunčani.
Patih muke, trude i jade
i prî u njeke dobre me dni,
nu vik, jaohi tužnu meni,
trudnij ne ostah nego sade.
Mnokrat ruse brah kraj vode
i ne bi mi zlo nikade,
a što utrgnuh jednu sade,
zlo mi drača dlan probode.
Za toj vele: mnogiš satvar
u mao jedan čas stvori se,
ka pak, vjeruj, ne zgodi se
u vas čoeči život nigdar.
Čudne ti si, srećo, ćudi:
čoeka gladiš dugo vrime,
a pak ga u čas jedan zlime
jadom tvoja zled utrudi.
Njegda stoje kola tvoja
pravo, a njegda doli srte,
lje se u okolo vazda vrte
u neredu bez pokoja.
Sad si blaga, sad srdita,
sad u ledu, sad u cvitju,
nekrepka si u tvom bitju
i u svem vazda promjenita.
Puziva su i plaziva
tva blaženstva puna smeće,
za to se uzdat ne ću veće
u obećanja tva laživa.

22 *ak*. gdi. 38 *ak*. vitijeh. 64 *ak*. *nema* u.

145.

U HVALU PASTIRA, KIH ŽIVOT JES BOĻI, NEGO*) SVI INI ŽIVOTI OD SVIJETA.

Blago vami, o pastiri,
ki živete bez zlijeh voļa
gdi sveđ teku pokraj poļa
tihe vode bistri viri.
Nijedan vas se it ne mori
oko vrata zlijeh građana,
ni oko dvorna toga stana,
gdi se pravda huda tvori.
Vam taj vrli tere smini
boj ne daje zle pokore,
ni vas straši strašno more,
ko smrt mnozim prijat čini.
Čim se ki vas pićom čtuje,
vi bez sumńe slatko ite,
er se viku ne bojite,
da tuj tkogod vas otruje.
Vas zavidos ne skončava,
tuđe blago da želite,
er se samo veselite
o tem, što vam zemļa dava.

*) *db*. nego su. 8. *ak*. posred poļa. 5 vase.

Nije mańe vami drago
grabit, trovat, klati i bit
za po smrti pak ostavit
ko neizmirno velje blago.
Među vam se ne porađa,
ni mu date, da romoni
nepravedni nesklad oni,
ki meu sobom bratju svađa.
Svaki od vas rado uživa,
za sve er nisu vaši stani
tim mramorim sazidani,
u kih zled se svaka skriva.
Kad vam dođu koje prike,
u uboštvu se ne bolite,
ni u bogactvu oholite,
na jedan način živuć vike.
Iz vašega draga obora
sjutra ȥorom onda, kada
izvedete pasti stada,
drag se istok vam otvora,
ar pasuće sve po gori
vam pastijerka vaša mila
ne da, da vam huda sila
od ļubavi vik zled stvori.
S kome hode po dubravi,
ne imav nijedne vik boljezni,
vi spjevate slatke pjesni
u veselju i ļubavi.
Kad se dubje pak pomladi,
došadši vam primalitje,
sve razlike trave i cvitje
brat idete po livadi,
ko za dobit mir żeļami
u vjenačce postavite,
pak ńim čelo uresite
vašim gorskim tim vilami.
Još pod sjencom od javora
vi na travi na zeleni,
gdi vjetrici sve studeni
vjetre hladeć zemļu zgora,
na romonu ki slišate
bistre vode i studene,
u sne mile i žuđene
oči vaše zatvarate.
Vami daju po dubravi
stada vunu, žita ńive,
kim se čeļad činit žive
u veselju i ļubavi.
Za vas pčele na svit trude
med berući po tom cvitu,
ko je dano primalitu,
da gojiti rosom bude.
Vi na voļu vazda imate
grude sira, masla, mlika,
voća čudna i razlika,
koja ljeti uživate.
Svako je vaše čudno dilo,
znano lozje vi režete,
koje mnokrat još peńete
na brijestje toj ńih milo,
na kom rasteć u tišini
slatki dava sok od vina,
kim se srcu sva gorčina
čudno sginut na svit čini
Vaše čaše vi u slavi
gorskim cvitjem urešate,
kad zdravice napijate
u drag biljeg od ļubavi.
I kad plandit ide stado
gdi vjetrici tihi hlade,
vi činite čudne tade
igre, za dan strajat rado,
tere tako dobre voļe
u plandištu, gdi igrate,
put biljega svi strijeļate,
ne bez plate, tko udri boļe.

21 *ak.* nit je. 23 biti, *db.* bit 31 *ak* mramorom. 70 71 *db.* cvitju, pramalitju. 74 *db.* sire, maslo. 80 briesto, *db.* briestje.

A čim igre tej se traju,
svi slavici, ki tuj stoju,
milim pjesnim, koje poju,
vam razgovor vesel daju.
I kušavši rados velju
sa svim drazim tim żeļami
velmi milo jes tuj vami
trajat vrime u veselju,
gledav zraci čime peku
uz dubrave tej zelene,
bistre vode i studene
gdi romoneć slatko teku.
Kad li pake zamirite,
da je došla s snigom zima,
s strelam, s mrežam i sa psima
svaka zvirja vi lovite.
Kad li rabeć trud prijate
do bijeloga deri danka,
slas tuj milu tiha sanka
u pokoju uživate.
A mi, jaoh vazda svudi,
mi građani na svit samo
život zao prem imamo
vrhu svijeh inijeh ļudi.
Nigda nam dan ne osvita,
ki nam ne da sto zlijeh tuga,
a vami je vik za druga
sve blaženstvo sega svita.
Pri nas jada svih je sila,
nam nesreća srce koļe
kroz svoje tuge i nevoļe,
koje na nas sve posila.
Od života sve tišine
slatke, mile vami dvore,
a nas jadi hudi more
ter nam život mrzit čine.
Tuj imavši vi čes velju
svim se može blažen riti,
tko uzbude svoj voditi
život s vami u veselju.
Ovdi stojeć, dobro znajte,
ja životu velmi vašem
sad zavidim, čime kažem
slas, ku svеđer vi kušate.
Poznav dobra, ka su pri vas,
mnozi jesu kraļi bili,
ki su svoja ostavili
sva kraļevstva druzim u vlas,
da ih budu gospoditi
sa svijem ktjenjem i żeļami,
za svoj život među vami
moć veselo provoditi.
I taj život još činiše
oni dobri prvi ļudi,
ki na svitu bez zle ćudi
vas svoj vijek provodiše,
kada zemļa neorana
sama na svit plod davaše,
a iz dubja sve med vraše
svud okolo sa svih strana.
Jašuć gorom, ka svud ćaše,
bivši život ńih vidio
gospodičić jedan mio,
čim promijenit čes iskaše,
tuj pjesancu sam pojaše.

---

110 snigom. 111 strelam. 149 *db* jur *mj.* još. 151 bezle.

146.

GOSPODINU LUCI SORKOČEVIĆU I FRANU LUKAREVIĆU I ĐORĐU BARTOLI MILO POZDRAVLENJE PIŠE.*)

Prijateļi moji drazi,
kojih narav svim darovi
vrh svih, od kih sad glas slovi,
velmi vridno prem ukrasi.
Kripos vaša taj s nebesa,
kom sud vječni vas nadari,
sve otajne na svit stvari
razbiraje zgar doseza.
Vi poznate, za što suh pań
ljeti zene povrh gore,
za što je slano sińe more,
zemļa teška a lak ogań;
zač mjesecu tom jasnomu
sunce svitlos svoju dava
i zač mu je pak skončava
u svitļenju svom punomu.
I put vrelu znate pravi,
kime može čoek na sviti
i po smrti još živiti
u vječnojzi sveđer slavi.
Radi kńižne tej mudrosti
meu nam bivši ļubav mila,
ka kušat mi kroz ńe dila
čini divne sve radosti,
videć, gdi se spravno carne
i velike teške plavi,
kim se mjesto naše slavi,
uputiše za tej strane.
Zasve er nijeste u tom nadu,
ove stvari šļu vam tamo,
neka znate, kako amo
mi živemo u ovom gradu,
u ovem vridnu slavnu gradu,
gdi Latinke lipe, mile
kroz skrovene, drage sile
svim ļuvenim srca kradu.
Od kraļevske sej države,
ka tih slasti dosta traje,
Ibla gora, koju slave
svi spjevaoci, taj plod daje.
Znam, da tamo ovi dari
mnogo boļi nahode se,
nu čoviku primraze se
sveđer jesti jedne stvari,
pak mu ļubav vaša slava
videć vam se reći prima:
s milom misli dar se uzima,
kad se z drazijem srcem dava.
Prim'te tim ga, kao bih i ja
vaš dar prijal z dobre voļe,
za moć ńime kao god boļe
dobit milos sih gospoja,
koje stvari, ke posila
tuđa zemļa, tvrdo žude,
da u pića ńima bude,
izvan svijeh inijeh vila.
Ter nam daju mnokrat rati,
za tej stvari moć im naći,
er se i ńim kruh domaći
sveđ primrazi blagovati.
Kako no se, za uprav riti,
sgađa mnokrat tamo i tima,
kim moćete slasti ovima
dobro żeļu utažiti.

---

*) *ak.* Gospodinu Luci Sorgo i Franu Luccari i Đorđu Bartoli milo pozdravļenje. 1 mili *mj.* drazi, *ali opako, jer nebi bilo slika, ak. ima pravo:* drazi. 8 *ak.* razbirajuć. 25 carne *ostavih radi* strane. 30 *ak.* šļem. 34 *ak.* gdi Latine lijepe vile. 50 *ak.* primal dobre voļe. 62 *ak.* tako *mj.* tamo.

Uz stvar šļu vi još rečenu,
da se vaš um razgovori,
sgovor jedan, ki duh stvori
u besjedu odriješenu,
ki pročtivši ktite riti,
u tem pismu nova čina
je li dobra ka hitrina
sa neznanim har stvoriti?
I ako milos vi želite
učiniti za tim meni,
buduć tamo naš Rańeni
prijateļ, ńega pozdravite,
i recte mu: pjesan draga.
ku mi posla, tač je lipa,
da sva srca na svit cipa,
od ļuvezni ka su naga.
Još tako vam zle gorkosti
ļubav ne dal' iskrovita
u tom gradu lipu od cvita,
u kom cafte sve liposti,
jur ako ste od ļubavi
štogod hitro satvorili,
svaki s' od vas naglo usili,
da me stvari tej dobavi.
Er mudrosti vaše znaju,
da nas uče svjeti stari,
meu prijateļim da satvari
bit općene vik imaju.
Ako ovo, što sad pišu,
nije naredno u napravi,
uzrok dajte zloj ļubavi,
kroz ku želno sve uzdišu,
i vik ka mi ne da mira,
ni radosti, ni pokoja,
hoteć mlados da se moja
u bolesti sve satira
Ne ću drugo sad pisati,
bog vam dao duga lita,
sve blaženstvo sega svita
s vašijem drazijem uživati.

65 u stvar. 82 *ak.* ne daj. 90 *ak.* svjeta.

147.

LOVAC U SMRT PSA SVOGA.

Sam iduć g zeleni ʒorome g dubravi
taj lovac Rańeni nemilom ļubavi,
kom kako pozađe gdi voda viraše,
svojega psa nađe gdi mrtav ležaše.
Prasac ga zli divi ranio tuj biše,
čim soko jak sivi za ńime teciše.
I ńega zlo takoj rańena videći
u tuzi čemernoj ne može neg reći:
koliko jur zviri prid tobom, vaj, pade,
koje sa mnom tiri u lovu njekade!
Pri stadnoj nevoļi gdi godi grediše,
naj verni i boļi svih pasa ti biše.
Kad godi vidihu, da jih stup tvoj tiri,
velmi zlo treptihu prid tobom sve zviri.

1 *ak.* dubravi *bez* g. 9 i 14 pri tobom.

Lupeži prokleti i vuci sred gore
sad će se spraviti, da svako zlo tvore.
Gdi hoćeš da naša stada sad jur minu,
videći da straža verna im poginu?
Tim za tve ja dike u gori zeleni
građu sad kraj rike ovi grob kameni,
od tvoga imena za časno sloviti
neka t' vik spomena ostane na sviti:
ovdi ja verni pas ukopan sad stoju,
ki taku vridnu čas za vernos dostoju.
Gospodar moj ures ta mi kti stvoriti,
kako ki haran jes svim vernim na sviti.

16 *db.* svaka zla. 24 *db.* vridnu *mj.* vernu.

148.

VRH LOVA JEDNOGA.

Jezdeć ja jednome po jednoj dubravi
velmi se žeļome ma misal postavi
da bi mi kako moć ki god lov stvoriti
pri neg dan bude poć druzima svititi.
Na pokon svim slavnu ulovih k večeru
plovku, ka po travnu plovaše jezeru,
i on čas potekoh uzam ńu za time
tere ju zapekoh s napravam čudnime,
pak sjedoh vesel tuj puń žeļnoga ktińa
blagovat travu onuj, ku ocat načińa.
Mačka u toj zla pride u dilu himbenu
ter s ražńa tuj skide mu plovku pečenu,
i skrovno zasjede, da nitko ne zna toj,
ter moj lov izjede, ki žuđeh tolikoj.
Nu ki čtiš zgod ovuj, znaj dobro svis tvoja,
ako kad mačku tuj uhitit budu ja,
tako mi vik nemir u tuzi ne imati,
činiću na ńe pir sve miše dozvati,
neka zna, tuđu stvar tko na svit vazima,
kako vik on hud var s prijevare sve prima.

4 *db.* svitliti. 9 *db.* pun svakoga smiuja. 15 *ak.* zgodu. 20 *ak.* zle *mj.* sve.

149.

Čuh njekijeh ja reći, još človik na svit saj
u tuzi živeći da pati plač i vaj.
Dobro jes živiti, istom da k starosti
bude on priniti dni od sve mladosti.
A ovo ja veļu sad, človiku da boļe
jes umrit prî, neg jad kuša zle nevoļe,
blaženstvo najveće kad je š ńim na sviti,
sva dobra kad sreće budu se skupiti;
er boļe kratak put bez truda imati,
nego dug, a zled čut, da t' srce sve rati.
Toj dobro viđu ja videći, da meni
ļuven jad dodija u muci pakļeni,
ne kteći milosti da meni vik stvori,
neka u zloj žalosti trudno me cvil mori.
Boļe moj mladosti jur biše umriti,
kad u ńe milosti živļaše na sviti;
ar ne bih nevoļe, vaj, patil zlo dilo,
ka srce me koļe toliko nemilo,
da život zvat se moj drugo sad ne prima,
neg živi nepokoj, ki svrhe ne ima.

150.

JEDNOMU, KI SE RIČIMA MOĆI VELIKE ČIŃAŠE, A PRIKOR NA POKON VELIKU[a] PRIMI.

O ti, ki ričima oholo besjedeć
među svim tamnima moreš se prvi reć,
stavi se tva sila, ka ludo sve vika,
od veće ter krila ukaza velika,
a malo pak ńima prem sasma poleti,
ter stvarim svojima sam sebe ošteti.
Gore se tej tvoje sve brеđe stvoriše,
a male njekoje pak miše rodiše.
U tonot uveznu, koji se ne smiče,
i lijevom tvu desnu u laktu odsiče.
Hotjet se sa mnome natjecat, gore t' bi,
er časti vrednome svu slavu izgubi.

a) *ak.* velik. 11 hotje t' (?)

Zlotvore hudi moj, dobro se mož stavit,
u pričah što ti toj ma pjesan kti pravit.

151.

GOSPODINU FRANU LUKAREVIĆU, PRIJATEĻU SVOMU.

Da su me snižene moći sad kriposti
poredom takmene tvojojzi vridnosti
činil bih svud glas tvoj, ki mali sad vide,
k nebesom tolikoj visoko da otide,
da meu sve ostale, ke su se vidile,
tvoje bi tej hvale najprve svim bile.
Nu ako kom srećome s vremenom ikada,
znaj, ovo pismo me, ko pišu ja sada,
spjevano aliti čteno gdi uzbude
tebe cić na sviti, što misli me žude,
svi ļudi viditi dobro će moć tada,
kako čas stvorit ti želil sam njekada
žudnime žeļami zaradi ļubavi,
ku razum meu nami od pisma postavi.

12 stvoriti.

152.

GOSPODINU MARKU RAŃINI, PRIJATEĻU SVOMU.

Pokli se na razum jedini na sviti
prihitri taj tvoj um sad hotje staviti,
čin' s veljom ļubavi, da stupi tvoji slide
taj desni put pravi, ki mali sad vide.
Ne moj čin't' nikada za uma bit zrela,
da te čin pripada tjerat trud do čela;
er na vrh tko žudi ke gore visok doć,
trijeba je, potrudi prije toga da svu moć.
A tomu razlog prik nije, bivši rečeno,
u zemļi stoji vik svud zlato skroveno,
što veći nepokoj pri budeš podniti,
sve ć toj, znaj, veći broj pak slave dobiti,
ka ti će činiti, da u duga vremena
bude glas živiti od tvoga imena.

5 ∫rila.

153.

GOSPODINU ǴUHU RAŃINI, PRIJATEĻU SVOMU, RAZGOVOR U SMRT BRATA ŃEGOVA DAVA.

Ako te na svit saj smrt z drazijem rastavi,
na svemu hvalu daj višńojzi ļubavi,
nikako ter ne moj pateći tej smeće
cviliti tolikoj žestoko odveće.
Plač poda puku zlom, ki misli ne stavļa,
stvorenje stvorcu svom kako se odpravļa.
Tebi se meu svime podobi na saj svit
porazom svakime nesreće rug tvorit.
Taj smrtna huda čes, što ga je skončala,
život mu vječni jes ne hteći podala.
Iz zemļe hotivši da žito novo gre,
trijeba je, razgńivši prije toga da umre.
Tač nami prije vsega trijeba se rastavit
životom, višńega hoteć se dobavit.
On sada, mogu rit, da mirno pribiva,
er trga svih dobit besvršnu uživa.
Svijet je ovi perivoj, sunač zrak nad kim sja,
u komu velik broj jes voća i cvitja,
a stvorac od zgore nad svima gospodar,
utrgnut ki more, kad hoće koju stvar,
ki mnokrat opći pak brat' stvari zelene,
cić da ih sunač zrak ali led ne svene.
Znaj, more tko brodi sejsvitne nevoļe,
što ga se slobodi prije, toli sve boļe.
Tim pravo ni, tuga da s tobom boravi,
ako se od duga on robstva izbavi.

---

11 *i∫emglie.* 13 *db.* svega. 14 = ž životom.

154.

GOSPODINU MAROJU MAŽIBRADIĆU.

Na znanje pridrago nastojat svak ima
veće neg na blago, ko sreća vazima,
er znanu nigda glas, još da umre, ne umira,
danu se svaki čas to više prostira;

*

a bogat mogu rit, još dobro ne mine,
a on čas mu na saj svit spomena pogine,
bogatac mnogo je bil', kih se sad meu naju
spomena sva izgubil', ter se već ne znaju;
a vik će hvaļena bit, ino ne more.
meu nami spomena od Šiška i Ǵore;
er stvari kamene sve na svit lipsaju,
a samo spomene od mudrih ostaju.
Tim pustit taj ne moj put, mali ki vide,
po kom si stupaj tvoj uputil da ide;
za ç ako sveđer taj budeš drum sliditi.
krunu ćeš vječnu, znaj, na čelo tve sviti,
i ako se dostoja čas dobro činiti,
pisma će vik tvoja na svitu živiti.

---

6 na svit saj, *db.* i *ak. pravo.* 14 *db.* po komu s'. 15 *db.* put tvoriti, *ali precrtano i pripisano*: drum sliditi.

155.

REČENOM GOSPODINU MAROJU.

Ne bivši dobro vik, spjevče moj jedini,
jedan čin da človik na svitu sve čini,
dođ k meni malo sad, ako je tva misal
svim pomna za naš grad tej kńige ispisal',
na ovi dvor mili moj sazidan na vodi,
pod koji drijeva broj svakojih dohodi,
daj na glas Sereńa, ki uza ń dan trate,
jeda t' se ļuvena spjevanja povrate,
ka njekad međena bihu tač na sviti,
da će ńih spomena ne malo živiti.
Nagleći jezik moj sve t' ovo sad kriči
za moć muk kao taj tvoj čin't' razbit u riči,
i ne ću pustit stvor od pjesni spjevati,
dokli se na govor moj budeš ozvati.

---

8 doch. 5 *U dubrovačkom rukopisu ima sa strane k ovomu stihu pripis:* Bržac ovi dvor bi na Vručici u Ratu kod Trpńa gdi je još ostatak od građe urešen pjesničkijem orńima istoga spjevca. — *Na ovu je poslanicu Maroje odgovorio pjesmom, koja je prvomu izdańu dodana na kraju kńige i koja je štampana među Mažibradićevijem pjesmama u XI. kńizi str. 106, ali ńešto mańkavo, sa tò se ovdje preštampava:*

VRIDNOMU I SVAKOM KRIPOSTIM UZVIŠENOMU GOSPODINU

DINKU RAŃINI MAROJE MAŽIBRADIĆ ODGOVOR ČINI.

Dijeli se sa vrela tve rike ļuvene
ļubav tva vesela i dođe do mene
s kriposnim kńigami, složiv ih u pjesan,
vridnos tva meu nami s kih će bit noć i dan.
Znam kripos i svoj glas ne da mi očiti,
za č tvoja svitla čas svitlostju tač sviti,
da mnoge tamnosti našega jezika
prosvitli zadosti, da će sjat do vika.
Nu velja prijazan, prijateļu dragi moj,
kojom se zavezan nahodim tolikoj,
da uzla stvar koja neće moć do vika
razdrišit. ne ću ja, ni mańe smrt prika,
toj želeć, da i ja upored s tvojime
uzročim, da prosja i trpi me ime.
Teško je breme toj, ko vridnos tva prosi,
pjesnivče dragi moj, i hoće da nosi,
slavica od vrana za č ni moć pritvorit,
i zemļa puštana ne može plod plodit;
u dugo za č vrime zgodit se toj bude,
i svoje da ime tkogodi zabude.
Ti žudiš ļuveno, toj dobro viđu ja,
da zlatom takmeno rđavo gvozdje sja.
Rijeti ću ovu stvar: ako je što bilo
u mene ikadar, sve se je zgubilo.
Za tijezim pak pjesni, nije način, da tvori,
tko žive s boljezni i koga plač mori,
kako ja, ki veće ni sam moj ni sam živ,
koga su nesreće satrle i gork gńiv,
u komu ni reda, u komu zdravja ni,
ki sve smrt pogleda, nemilo ka mu ekni.
Od moje nesreće ne ću ti već pravit,
za mir tvoj u smeće i srce ne stavit,
jer kad bih nevoļe izrekao stoti dil,
ku ja znam najboļe, ni, tko bi ne suzil.
A što me razum tvoj u pjesneh sad slavi
govore, da znam toj u bilju i travi,

ke sunce daž plodi na zemļi, a s nebes,
u kojih dohodi toliko vridna čes;
ter uz toj naravi otajna hoć da znam,
i hoćeš ļubavi da tvojoj odvjet dam.
Znam dobro, da ganu ļubav te ma na toj,
ka hoće da stanu, gdi mudrih stoji broj,
hoteći stvar malu veliku učinit
i dat joj pohvalu, toj mogu procinit.
Razum tvoj dohita sve stvari zlamene
ne samo što pita za ļubav sad mene,
ter da ja reku što, o tomu govore,
prilit bi bilo to vode malo u more.
Zoveš me na dvor tvoj, sazidan na vodi,
gdi plavi velik broj svakoji dohodi,
i morske gdi vile pjesni ti spjevaju,
i ke te tač mile, da živeš u raju;
a sve toj, jer tvoja vridnos hoće i žudi,
da se pamet moja na pjesni probudi.
Ako t' su boljezni, zov' me, da se t' bolim,
a ne moj na pjesni, velmi te sad molim;
za č spjevat nije mi moć, kako ti od zgar rih,
u meni nije moć, neg sam pun tuga svih.
Najposli posla mi tva vridnos lis bio,
koji sam suzami za rados primio;
kraļevi i carevi ke šļu tijem, ke mile,
za vrijedne ke stvari hitro milos dile,
neka tuj pitaju, što srce ńih žudi,
toj da se plaćaju htinja ńih i trudi.
Hvala ti velika na tojzi milosti,
koj da je prilika rijeti mi nije dosti.
Za to t' ja stvar inu ni želim ni pitam,
neg milos jedinu, koj život obitam,
da u ńoj ne pristav, do sada kako je,
uzdržiš mu ļubav i stvari sve moje,
i ako po sreći zgodi se kadgodi,
da budem ja steći koji dio slobodi,
srce me skroveno u djela očita
dati će ļuveno, što t' stidom obita.

156.

Čim more plivaše Leandro u noći
za toj, ku želaše, veselo moć doći,
gledajuć na jedan plam malahan ogńeni,
ki mu bi vazda sam put za dvor ļuveni,
i plijuć on takoj, za raj drag uživat,
od vala hudi boj poče ga dobivat.
Gdi vidi, da ima vik skratiti on tadaj,
izdriješit kti jezik u romon slatki taj:
o more, boga rad, kroz hudo tve dilo
što se tač kažeš sad proć meni nemilo?
kroz vale smućene mojojzi mladosti
oh ne moj obćene zabranit radosti.
Nu ako tolikoj ti sada na sviti
želiš mi život moj na svrhu doniti,
moļu te, kroz tvoje tišine daj mi vlas,
da mogu od moje ja žeļe kušat slas,
a toga pak po tom kad prijam tuj rados
na uzvrati životom rastavi mu mlados.

2 *db.* i *ak.* k toj. 7 *db.* gdi videć. 8 *db.* u tužni romon taj. 11 *db* studene, *sa strane:* smućene.

157.

O vilo ti, koja pod tvu vlas stavi me,
kadgod moj celov ja sadružim s tvojime,
duša ma izide iz srca veselo,
ter pake tuj pride od usti na čelo,
i tuj ti kroz tuj slas, jak da se otravi,
uzdiše svaki čas veselo s ļubavi,
kroz slasti medene ka ju tač zamrsi,
da hoće studene ostavit me prsi,
za u te pak tvoje (ranam svim za nać lik)
uljesti, u koje veselit mni se vik.
Nu za cijeć er onaj odluka, pod ku jes
stavļena na svit saj, za slidit tvoju čes;
kroz nidnu jur satvar ne da joj, mene van
da može ikadar živiti čas jedan.
Ustavi stupaj svoj uzdišuć, nu paka
ukaže, koli ńoj mučna je stvar taka,

1 potvu. 2 kadgod ja moj celov, *ali onda nema slika.* 8. isrca.

koja joj svim na svit brani, jak sobome,
da živit i umrit ne može s tobome.

158.

Gospođe, život moj ku služit' sam obra,
bivši ja sluga tvoj, za što mi ne ć dobra?
za što me svaki čas skončaješ to veće,
koliko da poraz ne znaš me nesreće?
Lipotu tvu dvore većma se na sviti
nikako ne more nijedna stvar ļubiti,
nego li ja tebe i ļubim i dvorim,
rad koje sam sebe ne štedim da umorim.
Taj ti zna dobro vid tvoj na svit jedini,
a nu mi zapovid kugodi učini,
da bih znal nevoļe sve na svit podniti,
ne ću t' vik iz voļe nikako iziti,
na službi er tvojoj već voļu umriti,
u družbi ļuvenoj neg z drugom živiti.

159.

OVU PJESAN IZE IZ MOSKA, STAROGA SPJEVAOCA GRČKOGA JEZIKA.

Jednom se prigodi, onaj vil, ku pjena
na svitu porodi od mora studena,
sve čedo ļuveno sgubila da biše,
rad koga svršeno u srcu cviliše.
I videć, na sviti da mira nije ńoj,
umrlim praviti tuj vaze ovakoj:
od sina ako glas bude mi tko dati,
od mene taj će čas lip celov prijati;
toli ga tko bude dovesti meni, znaj,
za svoje sve trude, ke uzme on tadaj,
ne samo prijat celov ńegova hoće čes,
nu drugi, znaj, darov, ki vredniji mnogo jes.
Ter tkogod bude poć ńega tuj iskati,
biljezih on će moć po ovih ga poznati:
čedo je mlado toj zamirne prilike,
na svit saj u kojoj čudne su sve dike;

9 *opako naštampano:* toli ga dovesti tko meni bude, znaj *db. ima pravo-*

rudokos i oči žestocih odveće,
iz kojih gdi skoči, svud plamen vruć meće.
Puti on ni bile, nu plamu takmene,
u koj su sve sile od ogńa skrovene.
Slatku rič svim čini, besjedu kad tvori,
nu u srcu to mu ni, što ustim govori.
U ńemu čudna moć na svitu sve živi,
utažit ni ga moć, kada se razgńivi.
Kadgod stvar ku stvara, djeluje ter čini,
vuhveno sve vara i laže i hini.
S malima rukami, nu ńima daleče
meće, kteć da nami ka god se zled steče,
i ńim stril' ogńene tač hitro poteza,
da i strane pakljene kad godi doseza.
Go hodi strelami, kao ptica leteći,
u srcu vilami i ļudem stojeći.
Malahat luk ima i na ńem malu stril,
s kom se mnokrat prima, i nebu da da cvil.
S trkačom zlatime, gdi se strile hrane,
nalipom ke zlime sve su zlo trovanc;
ke buduć ogńene, ńimi se tač brani,
da mnokrat i mene, svu mater, izrani.
Sva je š ńim nemilos, ter mnokrat zlim dili
i svoju on mlados žestoko ucvili.
Plam nosi u ruci, kim čini, sunač plan
da pati u muci žestoku boljezan.
Ako moć ka znana uhiti čedo toj,
meni ga svezana dovesti kti takoj;
i ako bi cviliti stat vazel s tej strani,
ne moj se smiliti, ere te privari;
toli bi smijeh tvorit tuj vazel s tej strani,
ne daj smijeh privarit da tebe tuj bude.
Ako bi još hotil celov dat on tebi,
za moći uteć cvil pripravan tuj sebi,
ne daj se kroz taj blud celivat tva sila,
er celov otrov hud na srce posila.
To li bi po sreći, himbeno čim cvili,
ktil ti tuj još reći: moj dragi i mili,

19 *db.* k plamu. 34 *ak.* dava *mj.* da da. 43 *db.* a ako.

evo t' sad bez sile darivam na sviti
plamen, luk i strile, a kti' me pustiti,
ne uzmi toj nigdar, za hudo er dilo
ta je vas ogńem dar ograđen nemilo.

55 besile. 57 *db.* nikadar.

160.

PJESAN OVA KAŽE, DA RIJEČI BOŽIJE U SEBI NIJESU PROTIVNE; IZETA IZ PULČA SPJEVAOCA GRČKOGA*)

Biv bređa mnom mati, otide za mir svoj
u bogov prašati, što se će rodit ńoj.
Febo joj hti riti: od tebe, ženo, znaj,
muška se roditi glava će na svit saj;
a Marte: žena će od tebe iziti,
na svitu koja će svim se moć viditi.
Juno pak mo|ena reče joj za tima:
polumuž polžena rodit se teb' ima.
I tako zgodi se. Kad se ja porodih,
u meni vidi se i žena i človik.
Opet još prositi ide ih mimo toj,
kom imam svršiti ja smrti život moj.
Marte krs, Juno mač, a Febo voden kraj
reče joj, kroz hud plač dat mi će smrtni vaj.
I toj se sve takoj na pokon jur sgodi:
dognav me stupaj moj, gdi rasteć dub rodi,
tuj se uspeh ja tade, ki vodu sjeńaše,
mač mi van ispade iz pasa, gdi staše,
i na ń tuj pri strani ja padoh lazeći,
a noga na grani osta mi viseći,
doli pak glava mi k vodi se prikuči,
ka s čudnim mukami jadno me izmuči.
Sgodi se meni tač, da svrših ja moj vik
kroz vodu, krs i mač, biv žena i človik.

*) *Ne grčkoga; biće to talijanski pjesnik iz Fiorence Luigi Pulci, ali mi izvor pjesmi naći nije pošlo za rukom.* 11 *ak.* prosit ih idem ih. 17 sjegniasce' *ak.* sjegnasce *možda:* scjeńaše. 18 *i* 24 *ak.* kras *mj.* kars, *opako.*

161.

Životu nemili, pun svake nesreće,
koji me ucvili žestoko odveće;

životu, pokoja ki nikad ne vidi,
tač tuga svakoja teško te uvridi;
životu, komu čes odluči na sviti,
da ima zlu boles u tugah patiti;
životu, u dilu ki nidnom ne imaš
radosti kroz vilu, ku sveđer svud tjeraš;
životu, sebi sam ki tugu zadaješ
kroz ļuven žestok plam, čim se zlo skončaješ;
životu, ki meni istomu dotrudi,
toli jad pakļeni mom srcu naudi;
životu, ki živi moreš se riti vaj,
toliko razgńivi tvoja me muka saj;
životu, vik mi dan dan jedan ne prođe,
kad sto zlih boljezan na mene ne dođe;
životu, kom ne će ni smrt se ozvati,
da se me nesreće jad na svit ne skrati.

3 *ak.* ter *mj.* tač. 13 *ak.* možeš. 18 da se me jad sreće na sviti ne skrati.

162.

NADGROBJE ŠIŠMUNDA MENCETIĆA.

O Šiško razumni, čestiti odveće,
koga glas svim se mni da lipsat vik ne će,
ļuvenim ki njekad goril si plamenom,
pokoli ležiš sad pod ovim kamenom,
i pokli t' nikada ne vidih priliku,
ovu t' rič ja sada govoru za diku:
među sve gizdave blažena gospoja,
ka dike i slave na svitu dostoja,
razliki ovi broj od cvitja zelena
postavļam sad na tvoj grob svitla kamena,
i čim čas pripivam, u koj glas tvoj slovi,
suzami polivam mramorni grob ovi:
užival' duša t' raj u družtvu tvoje vil,
a zemļa na svit saj laka ti kostem bil'.

13 *ak.* tve vile, *opako.* 14 *ak.* kostim.

163.

U ISTOGA.

Putniče dragi moj, molim te s ļubavi,
ne brzaj tolikoj, nu stupaj ustavi,
ter pozrit kti sade, uprašav pak mene,
što su ove sagrade s mramorom kamene?
Ovdi, znaj, spjevalac Šišmundo počiva,
ki svu čas svih mladac svom časti dobiva.
On svomu hotenju ne postavi platu
u dragu kamenju, u srebru, ni zlatu,
nego li u tu stvar prem sasma čestitu,
ka sginut nikadar ne može na svitu,
i za sve er susta smrtni ga zli poraz,
u sto mudrih usta sad žive ńegov glas;
ar pisma ļuvena tač mudra ostavi,
da će vik spomena živjet mu u slavi.

2 *db.* nu tvoj stup. 4 *Gaj:* sgrade. 5 *ak.* odi. 7. hotinju. 12 *db* žive sad.

164.

U ISTOGA.

Putniče, boga rad, pokli te bog doni,
ovomu grobu sad časno se pokloni,
i tako t' u slavi živjeti počteni,
od cvijetja vijenac svi' na grob mu kameni,
Šišmundo spjevalac počiva pod kime,
koji će vrh mladac svih živit sve vrime.
Š ńim pjesan isteče i š ńime zapade,
sginuti, što reče, ne će mu nikade.
Od boga ni sad već aliti od vila,
da umi čas itko reć u pjenja taj mila.
Tijem spjevci pjesnima spjevaocu stvor'te čas,
ki vam put svojima otvori za steć glas,
neka po sve vrime, dokole trpi raj,
ńegovo toj ime sve žive na svit saj.

165.

U ISTOGA.

Šišmundo, ki mile tač pjesni ostavi,
da te vik sve vile hvaliće u slavi;

dobro ja tebe, znaj, poznam, svim da vike
ne vidih na svit saj očim tve prilike.
I čińu t' čas sada, ter mi si u scini
rad pjesni, njekada koje ti učini.
Na ova, vaj, vremena, pokońa ka broje,
nitko ni, ļuvena pjenja već da poje,
od kole ti umri, pjesnivče, iz koga
kladenac vrijedni vri od znanja svakoga,
ma kako umrije, rih, kako toj tih riti,
ako u usta sto mudrih ti živeš na sviti?
ere ta samo mre i gine s vremena,
spomenu ki svu stre od dobra imena.

9 ak. pjesniče. 11 *ak.* htih. 12 ako usta *ak.* ak u usta.

166.

U ISTOGA.

Bivši ti, ki gledaš, tko je ovo, znati rad,
ovdi, znaj, Šiško naš spjevalac leži sad.
Od pjesni u ńem dar videći s čudesi,
uze ga višńi zgar, da mu raj uresi,
i da mu kriposti, umrli ke žude,
u vječnoj svitlosti spjevati da bude.
Putniče, moli tim zgar boga od nebes,
da laka vik kostim na svit mu zemļa jes.

167.

U ISTOGA.

Sišmundo veliki, ki spjeva skrovene
tej pjesni u diki od želje ļuvene,
ne moguć kamenu sagradu zgraditi
podobnu imenu ja tvomu na sviti,
tvojemu pepelu u želah velmi rad
ovu ja veselu mu pjesan spjevam sad.
Dokli god na svit saj, ošad noć mrkla van,
uzvodi zora taj umrlim bijeli dan
leteći vik svudi i stječuć veću čas,
po usteh od ļudi iće tvoj vječni glas.

168.

NADGROBJE ǴORE DRŽIĆA.

Putniče, ki gredeš u slavi ļuveni,
moļu te, da pozreš ovi grob kameni,
i pak mu učin' čas poklonom svis tvoja,
za č ńegov vječni glas svaku čas dostoja;
spjevalac er Ǵore ovdi sad leži, znaj,
ki pjesni sve tvore dobil je vječni raj,
gdi u pjesni prave, kojih zrak svud siva,
sve hvale i slave višńega pripiva.
Kad huda zla kripos od smrti na ń dođe,
od pisma sva lipos pod zemļu š ńim pođe;
spjevalac nijedan vik ne ima na sviti
slađi ńega jezik za pjesni činiti,
[1] nališe ļuvene, u kih kti skazati
svė stvari skrovene, ke trijeba jes znati.
Nitko već sada ni, umjetno da piše,
na naše ove dni, na koje sve lipše.
Sad vile gizdave spjevalac ne imaju,
da lijepe ńih slave u pjesneh spjevaju.
Putniče, pođi tja ter slidi taj tvoj put,
što želje, sve ti ja podobno činih čut,
gdi bivši ovi dan ńegovo čul ime
velmi si, znaj, držan očima tvojime.

---

8 *db.* s poklonom. 13 *ak.* naj liše. 18 *ak.* pjesnih.

169.

U ISTOGA.

O spjevče hrabreni, koga svijet sad slavi,
ja pastir Rańeni žestokom ļubavi
na grobni tvoj kami za slavno tve bitje
punima rukami prosipam sve cvitje,
još nošu t' mirise s vońima čudnima,
er tebi prosi se taka čas i prima,
i ovi lovor mlad sađu sad kraj rike,
neka ti čini hlad nad grobom u vike,
i slovo po slovo u ń pišu pak za tim,
me novo pismo ovo neka je znano svim,

da t' lipsat ne more u nijedne ime dni:
Ovdi leži Ǵore pjesnivac razumni,
ki pjesni tač spravno i hitro satvori,
da vas svit prem slavno sad o ńem govori.

---

14 *ak.* da vasaj svit slavno.

170.

U ISTOGA.

Ļubavi, dobro znaj, er tvoja sva pala
jes s Ǵorom na svit saj slava čas i hvala;
pod zemļu otide, da već vik s tobom ni
oni, ki tve slide slidil je sve svoje dni.
Znanje, kim sve človik u pismu diči se,
u nikom veće vik pod nebom ne zri se.
U našu potrebu tko nam će skazat moć
pravi put, ki k nebu vodi nas dan i noć?
za našoj boljezni razgovor podati,
tko nam će već pjesni vesele spjevati?
Hoti mi kazati, o smrti zla, prika,
za što htje skončati tač slavna človika?
Istina da li je, da li se reć prima,
da stvari vrednije vazda smrt uzima?

171.

JEDNOMU ZAVIDNIKU.*)

Zavidnik njekoji sve huli me pjesni,
ki se zvat dostoji u svemu nesvijesni.
Ńemu zla nenavis, ki tuđu zled želi,
tač velmi stisnu svis, da ne zna, što veli.
Nu se ni čuditi, ar ńoćna ptica onaj
sunač zrak vik zriti ne može na svit saj.
Zavidos otrovna kroz ńe zled očitu
vazda bi protivna kriposti na svitu.
Jade zli, s čemera jošte ćeš puknuti,
videći ma pera k nebesom dignuti
ne mnogo daleče od Šiška i Ǵore,
kih pjesan glas steče, ki sginut ne more

---

a) *db* u jednoga zavidnika. *ak.* drugomu nenavidniku. 8 *svuda:* zli, opako. 4 *ak.* želi *mj.* veli. 5 *ak* er noćna.

na zemlji nikade, kao dobro svit vidi,
gdi od ńih svak sade u slavi besidi.

172.

ISTOMU.

Zavidni zleče moj, komu zla nenavis
kroz ńe zli nepokoj svu čini zgubit svis,
kao s hulbam ludima sva pamet pobjesni,
oštrím ti zubima sve grizeš me pjesni.
Vrh mojih satvari čineći Midin sud,
jak s njeke da hari biti će taki trud;
istom čuj, da ti se ne zgodi jedan dan,
jak ńemu sgodi se sudeći zlo pjesan;
er zavis ranu, znaj, na zdravu satvara,
kom sebe na svit saj, ne drugih, umara.
Ja ću čin't jak putnik, ki svim rič da zlu čut
bude, on ne će vik ostavit dobar put;
duša ma pored s tvom da ne bi riku onu
išla pit, gdi z glasom spomene sve tonu.

4 *db.* oštrimi zubima.

173.

GOSPODINU SIMU RAŃINI, PRIJATELU SVOMU.

Kńižniče dragi moj, ki mudros slideći
sve želiš tolikoj prijateļ se moj reći,
svih starih ļubavi, od kih glas još slove,
ti s' izgled prem pravi na naše dni ove.
Orestu Filade pravednu vjeru dav
nije nosil nikade veliku tač ļubav,
ni vridnom Piritu Teseo hrabreni,
rad koga na svitu podni trud svršeni.
Ni vik se, mńu, reče, u tuzi čemernoj
Kastoru Poluče da vjeran bi takoj,
ni nosi Pitija Damonu vjeru, znaj,
ku nosi čes tvoja meni sve na svit saj
rad tvoje velike dobrote, kojoj ja
ne vim nać prilike, sve što zrak sunač sja.

174.

Blažen plam, luk i stril najprije kad meni
u tuzi zada cvil žestok jad ļuveni;
blaženi zavezaj, ki moju vlas sveza
kroz tuj moć na svit saj od tretih nebesa;
blažena odluka, ka naj pri odluči,
ļuvena da muka život moj zamuči;
blažena ova čes, ka čini na meńe
da bude doć boles od żeļe ļuvene,
pokli se moj poraz i ļuto grčilo
u dragu svrnu slas od veće prem milo.
Blažena budi moć i sila i kripos,
ku podnih dan i noć slijedeći ńe lipos;
blažene sve rane, ke prija srce me
služeć ńe izbrane liposti sve vrime;
blaženi svi gńivi, ke podni bitak moj
trpeći jad živi u muci nerednoj;
blažena muka i trud, uzdasi, plač i vaj,
ke kroz ńe gorki sud podnil sam na svit saj
pokli se ja veļu sad vesel u meni,
ļuvenu što żeļu slidil sam sve moje dni.
Blažene sve zvizde, pod kih sam složen vez,
koje mi ńe gizde čin'še zrit lip ures;
blažena i kripos, silovat ka me kti,
izvrsnu da lipos budu ja ļubiti;
blažena gluha smrt, koju zvah tolikoj,
da mene bude strt u muci ļuvenoj;
blažena na svit saj budi vik po sve dni
studena sumńa onaj, kom srce sve kopni,
pokli ma ļuvena vil mila na sviti
mene hti blažena vrh blazih stvoriti.
Blaženi budi dan, ki strajah idući,
i noći, koje san ne združi plačući;
blaženo me stanje, ko sam ja satvorih,
kroz żeļno plakanje, čim lijepos ńe žudih;
blaženo blijedilo, ko steče moj obraz
kopneći nemilo na suncu kako mraz;
blaženi ratni boj od hude nevoļe,
kom srce tolikoj me pati zle voļe,

34 *db*. proz. želih.

pokli mi svanu dan kroz ʒoru žuđenu,
kom mi bi način dan za rados ļuvenu.
Blažene boljezni, blaženi uzdasi,
blažene i pjesni, kim se čas ńe glasi;
blaženi pogledi, kim ona kroz smih svoj
srce me odredi, da služit bude ńoj;
blažena čes moja, koja me nanese
na ńu, koj svakoja stvorenja čude se;
blažena višńa moć bud vazda u vike,
ka čini na svit doć liposti ńe dike,
pokli sam dobro uprav, slideć ńe liposti,
veselom kroz ļubav nadiļen milosti.
Blaženo bud čelo, blažene i riči,
kojim se veselo ma mlados sad diči;
blaženi lip pogled, blažene i usti,
iz kih se kako med slatka rič izusti;
blaženi lip razum, ki čini moć meni
od neba naći drum u želi počteni;
blaženi svaki duh mogal se sad reći,
ki stoji u posluh ńe riči ʒoreći,
pokli ńe lipota, s ke svis ma jad primi,
od moga života zlu boles odnimi.
Blažen taj, tko moli ńe lice izbrano
za zdravje svoj boli moći nać ufano;
blažen taj, ki slidi i dvori ńe ures,
u kom se sva vidi ljepota zgar s nebes;
blažen bud dan i noć i tođer sve vrime,
ki zove na pomoć prislavno ńe ime;
blažen bud jošte taj blagosov, koji ńoj
sve dava na svit saj u želi ļuvenoj,
pokli u ńe dvoru ja izdvorih dvoreći
stvar, ka se ne prija dvoranu vik reći.
Blažen taj, tko pravi, da ńojzi u vike
u dvoru ļubavi ni bilo prilike;
blaženo sunce toj i mjesec i zvizde,
ke za mir velik moj stvoriše ńe gizde;
blaženi grad oni i mjesto u ńemu,
naj prvo ko doni oko ńe k mojemu;

---

42 *db.* krasi, *ali precrtano i napisano:* glasi. 43 krosmih. 54 *db.* slatki smih. 67 *db.* blažen još budi taj.

blažena pisma ma i listja velik broj,
u kojih pjesnima dobivah slavu ńoj,
pokli tu grlih ja, ku kad bih spovidil,
nikako rič moja vjerovna ne bi bil'.

175.

PTICA POSLANA DJEVOJCI OD MLACA*)

ZA ŃEGA GOVORI.

Jedan, ki cvileći sve tuži na sviti,
tvu lipos želeći očima viditi,
koja ga kroz ļubav tač hotje satrti,
da se on izgled prav može rit od smrti,
tebi me posila u ovoj tamnici,
ka s' lipos dobila svakojzi mladici;
a ja, ka tugami ńegovim bolih se,
sa svime žeļami na ovi put spravih se,
za sve da s mojom me on drugom rastavi,
živih ja s kojome u veljoj ļubavi.
Znaj tvoja dobrota, er slobod ne prošu
od moga života, prida te ki nošu,
nu te ću moliti, čim mu se zrit bļudeš,
da ńega smiliti ļubavi tvom budeš.

*) *db.* mlaca jednoga. 4 *db.* more. 9 s mojome. *db.* s mojome drugome rastavi. 13 čimu. 14 *db.* g ļubavi.

176.

NA TUJ PJESAN DJEVOJKA MLACU ODGOVOR DA.*)

O ti, ka po sili doć hotje sad k meni
od toga, ki cvili u muci ļuveni,
ostaviv dalek tja tvu drugu jedinu,
s kom dobro čes tvoja čuh vrime da minu,
da slobod zgubiti ne budeš sa svima,
a ja stvar stvoriti, koja se ne prima;
na tvoj stan žuđeni opet se zavrati
k onomu, ki k meni hotje te poslati,
i ńemu reci tuj: o mlače izbrani,
dalek češ mene, ćuj, stojati na strani

*) *db.* Na tuj pjesan djevojka pak ovi odgovor mlacu da. *Gaj:* Dievojka ptici odgovara. 4 *db.* brijeme čuh da minu 8 *db.* ki meni.

s tvom misli, s kom hini mu čistos ockvrnit,
bez ke se ne scini nijedna vil na saj svit,
er veće voļu glas s počtenjem imati,
neg da svit budem vas na mu moć vladati.

12 scieni.

177.

OVU PJESAN UČINI[a] JEDNIJEM ZAVIDNIKOM, KAŽUĆI IM, ER NIJESU DOBRI RAZUMJET ŃEGOVA PISMA I ŃEGOVE PJESNI, A NEGO DA IH HULE.*)

Vi, koji svakoje jezike učite,
a stvari od svoje kuće pak ne umite,
pokli se tolikoj vi mudri činite,
nu meni sad ovoj poredom recite:
Ka ona hrabrena naj prvo duša bi,
uboga svučena ka blago ugrabi?
i imali rad toga on muku ku tade,
ne bivši tuj ńega, kada ga pokrade?
Rec'te mi vi sade, lupež taj, koga rih,
da uboga pokrade, stvori li koji grih?

a) *db.* čini jednima. *) *ak.* drugijem zavidnikom. *Gaj:* niekim zavidnikom, koji nisu razumili ńegovih pjesnih, a hulili su ih.

178.

JEDNOMU TIJEH[a] ZAVIDNIKA.

Ʒoile tamni moj, ki lažuć sve hiniš,
u pismu tolikoj čime se vješ činiš,
rec' mi, ako t' um nezdrav u svemu sad ńije,
ko je taj, ki bi prav osuđen naj prije?
ki slipac jes onoj, ki slipci meu svima
vidinje tolikoj tanahno prem ima?
ke s' ono tri žene, ke nikad na sviti
stojeći skrovene ne mogu umriti?
ki človik ono bi, koga moć srdita
treti dil jur ubi na zemļi od svita?
i ka je ono stvar, ku mudri govore,
da na svit nikadar ļubit se ne more?
kti' mi pak tva voļa pravedno još riti,
ka je stvar naj boļa i gora na sviti?

a) *db.* tizih. 3 *ak.* kôt'. 4 *db* tko. 10 *ak.* treći.

179.

ISTOMU.[a)]

O ti, ki, buduć hud u svaka tva dila,
sad kažeš pasju ćud staroga Ʒoila,
kunu t' se od sade na kripos naj višu,
da t' veće nikade ne ukažu, što pišu,
er s njekom nesvisti zavidnom od veće
vas pjesni red čisti postaviš u smeće,
hoteć ih načiňat s načini nj̀ekima,
s kim pjesan vazda rat razbjenu zlu prima.
Mogu te ja u to prilična zazvati
k olovu, ki pluto hoće učit plivati;
ma se ni toj stvari čuditi na svit saj,
spjevaoci za č stari patil' su taj vik vaj;
nu tebi spomene hoću ove stvoriti,
neka se na mene ne mož pak tužiti:
muž oni nijesam ja mrtvoga, znaj, doma,
ki, kad psos ku prija, ni trijeska ni groma,
a dobru tuj horu poznal' su kroz smih moj
svi oni, ki pokoru patil' su za grih svoj.

a) *db.* u istoga zavidnika. 5 nesviesti. 9 toj. 11 *ak.* al' *mj.* ma.

180.

ISTOMU.[a)]

Što s tobom bit gore može sad od jada,
hudi moj zlotvore, kim navis zla vlada?
Svakoje tve dilo ukaza dan ovi,
da u tebi Ʒoilo stari se ponovi,
ter grizeć zubima oštrima nepristav
takmena pisma ma, ka složih kroz ļubav,
nu da bih hvaļen bil kroz tvu moć jezika,
ma hvala ne bi bil' toliko velika.

a) *db.* U istoga. 3 *ak.* ter *mj.* tve.

181.

ISTOMU.[a)]

Ako um tamni tvoj ne scijeni me pjesni,
ni čudo vele toj, zlotvore nesvijesni,
za što rič kreposna ňekoja govori:
tko razum ne pozna, časti mu ne tvori.

a) *db.* U istoga.

182.[a)]

Sad poznam kroz tvu svis, zla zmijo od kruga,
er mudrim nenavis vazda je za druga,
i dobro da stari veli svjet od svita,
visocih da stvari vazda se tris hita.

a) *db.* U istoga.

183.

ISTOMU.[a)]

Znaj dobro, Ʒoile moj, s kim navis sve slove,
er pjesni velik broj stvoril sam dni ove,
ke k tebi šļu sada i na tvoj slijepi sud,
jeda š ńih ćes tvoja ki prija žestok trud.
Za što glas, ki vridnu vidi se da zene,
čoeku zlu zavidnu žestoko čin't' vene,
i ńem zled sva poraz taki vik ne daje,
koliko tuđa čas, ka ga sve skončaje.

a) *db.* U istoga. 8 *ak.* šļem.

184.

GOSPODINU MIHU LUKAREVIĆU,

PRIJATEĻU I RODJAKU SVOMU.

U gori dub jedan, ki žile tvrd' ima,
za sve er je sa svih stran bjen zlima vjetrima.
Kad kroz ńih zlo vitje dimaje s nebesa
smaknu mu sve cvitje, kime se uresa,
čim mu rat tuj tvore za moć mu zled stvorit,
nijedan ga ne more na zemļu oborit.
Isto se vidi toj u mudru človiku,
kad sreća kroz ńe boj stvori mu stvar priku,
srca mu hrabrena i krepke pameti
vik ńe moć srǵbena ne može uzeti;
i ako ku ńemu vlas dopusti višńa ćes,
nigda ga oholas ne stisne u svoj vez,
er sebi za zakon u svemu jes stavil
tuj jakos, kome on duh je svoj utvrdil.

5 čimu.

185.

JEDNOMU, KOGA ŽENE U RASAP STAVĻAHU.

Ovi ti daju svit pravedan tere zdrav:
nikako za vas svit ne slid' već tuj ļubav,
nu naglo izid' van iz toga ti kola,
ako neć jedan dan vidit te svim gola.
Ne vidiš, zaludu da činiš, što tvoriš,
čime tu prihudu ļuvezan zlu dvoriš?
Ne može gora zled zvati se ni riti,
neg sveđer tuđ pogled bez plate dvoriti,
psom tuđim metati kruh kućńi svaki čas,
brzo će nestati tve moći mala vlas.
A to ćeš poznati, kad veće vremena
ne bude kajati taj ktinja ļuvena,
ter ćeš tad skusiv znat, ko li je zla žeļa,
vrijedan svjet ne prijat od dobra prijateļa.

1 *ak.* dajem. 4 vidite. 7 *db.* more.

186.

O dušo ti, koja mož se raj moj riti,
mu žeļu ako t' ja ne ktih vik odkriti,
uzrok je tomu, znaj, tve lice jur bilo,
proć meni ko sve, vaj, tač kažeš nemilo,
da, kad sam s tobome, ne smijem kroz ļubav
tužiti žeļome, kakono dalek stav,
bojeć se toga dil, da ne bih, kao veće,
tvu lipos razgnivil za zled me nesreće.
Nu ti ja u pjesan veļu sad slobodno,
tvoja me ļuvezan čini mrit jadovno,
i toli, gospoje, ļubim te na sviti,
iz misli da moje ne ć mi vik iziti.
Tim s mene čin' tuga ļuvena da mine,
er pravo ni, sluga pravedan da zgine.

187.

O vrla, nemila, žestoka Ļubavi,
kojoj luk i krila na svitu svak slavi,
za č me kti dobavit dara, ki me mraše,
ako me rastavit opet š ńim imaše?

Zla je boles gledati, Ļubavi, dragu stvar,
a š ńom se sastati ne moći nikadar.
Nu muka vik na svit ni gorih ni huđih,
neg dobro sve vidit u rukah u tuđih.

188.

O prika, zla česti od hude nesreće,
čudnom ti s' bolesti ranil' me odveće.
Teliko bi mi prik poraz tve pokore,
da nidan vik mi lik pomoći ne more.
Moļu te, ostani mene se tvoja zled,
ter već tač ne rani, svudi me mimogred.

1 *db.* o huda, zla.

189.

O zvizdo nemila, koj bih dan za sužna,
tvrdo t' si stamnila vrh mene pritužna.
O česti žestoka, ka diliš hud poraz,
tvrdo ti s visoka tište me tvoja vlas.
O jade prihudi od slijepe nesreće,
tvrdo ti zlim trudi smuti me odveće.
O sve vi odluke s uredbom s neba zgar,
tvrdo ti zle muke podaste meni dar.
Človika ni doli pod nebom na svit saj,
koji se već boli od mene kroz svoj vaj;
ni život život moj, toj svak sad poznava,
neg živi nepokoj, ki me sve skončava,
u tuzi nemirnoj živući pun smeće
ļubavi nevirnoj vjeran rob od veće.

10 *db.* krosvoj.

190.

Tko dobro svoje bude ļubļeno zgubiti,
za svršit svoje trude, on želi umriti,
a ja, ki od me vil razdiļen ostaju,
s kojom sam jur živil jaki no u raju,
taj čemer smišļaje sve žeļu živiti,
ma boles neka je bez svrhe na sviti;
za što nam, er tko mre i žive, da tuži,
a ne taj, ki umre davši mir svoj duši.

7 *db.* gre *mj.* mre.

191.

O duńo prilipa, ke vrijednos, vaj, meni
sve srce sad cipa u żeļi ļuveni,
moļu te rad boga, skuč' malo tve grane,
da mene neboga svim plodom prihrane.

192.

O dube zeleni, blažene tve grane,
pokle tač medeni u sebi plod hrane,
plod, ki ću verno ja svim srcem ļubiti,
dokli god sunce sja vrhu nas na sviti.

193.

O vilo ma mila, u koj moć naravi
sva divna svoja dila i misli postavi,
da tebe daruje lipotom vrhu svih,
od kih se sad čtuje glas vila umrlih;
tva dika ļuvena siluje na sviti
taj srca kamena, studena ļubiti.
Na puno nagledal ne bih se svih gizda,
da bih broj ja imal od oči jak zvizda.
Nu kad god misleći živjet mi jad ne da,
ako tko zrčeći na tebe pogleda,
ter mnogiš kroz tuj stvar, ka me zlo skončaje,
kad gromi s nebe zgar daž od svud lijevaje
u meni sumńu ja, da ne bi Ǵove taj,
za odnit te k nebu tja, kao sljezal na svit saj.

14 odnite.

194.

Biješe jednome na suncu jur silo
sunce ono me milo,
pod nebom kom slike
nije bil', nije sada, ni će bit u vike.
Tuj oba za isto
prosuvši od kosa ńih zlato pričisto
za vidit, ko je ljepši u lice rajsko toj,
uzeše gledat se, gledav se ter takoj
sunce me tolikoj
lipo se viđaše,
da ńemu čińaše

sunce se toj biti,
a suncu sunce me, kim ȥora ma sviti.

195.

Govori zao jezik što hoće riječima,
čista se zlata vik tamna rđa ne prima,
a dub, ki sve žile tvrd' ima u gori,
nigda moć zle sile vjetra ga ne obori.
Biv čista tvoja čas ništa se ne brini,
bez griha zao glas prikora ne čini.
Neka t' pas hud vije vrh dobra života,
tko zdrav prs zavije, zdrava ga odmota.

3 *db.* tvrde. 8 par ſavie.

196.

GOSPODINU ǴORĐI BARTOLI,

RODJAKU I PRIJATEĻU SVOMU.

Veselo živļah ja u żeļi ļuveni,
dokoli vil moja milosna bi meni,
ne iđah polijuć suzami moj obraz,
ni tiskah uzdah vruć iz srca svaki čas.
Toliko mu mlados ja viđah čestitu,
da nikom zavidos ne imah na svitu.
Vik človik u sreći, ki dobra sva prija,
mogal se ni reći tač blažen, kako ja.
A tvrda sad toli srca svit ne ima,
koji se ne boli nesrećam mojima,
videći sve vike, gdi rvu noć i dan
od suza dvi rike iz oči mojih van.
Tebi ovo, koji čtiš, veļu ja, ki pišu,
neka znaš i vidiš, er srcem uzdišu.

3 *db.* blid obraz. 4 isarca.

197.

Slatki kuf pribili
pojući svojim se životom razdili,
a ja mru cvileći,
koja stvar može se čudnija vik reći?
On saj svit ohodi zlom tugom poražen,
a ja mru u svemu pričestit i blažen.

O smrtna kriposti,
ka život rajske moj napuńaš radosti,
ako ki drugi jad ne dili tve dilo,
na dan bi tisućkrat umrit mi bil' milo.

198.

O česti skrovena moći zgar velike,
tvrdo t' bi srǵbena proć meni u vike.
O zvizde, kim u vlas bih podan prve dni,
žestok ti gork poraz spraviste dat meni.
O huda, nemila nesrećo prokleta,
što me sad tva sila jadovno sve smeta?
o tužno me stanje, mladosti vaj moja,
za č mi je imanje, kad ne imam pokoja?
za č mi su tolike stvari ine na sviti,
ke čine u vike človiku živiti?
O pjesni vi moje, što ću od vas sad ja,
pokli čes gospoje me ide dalek tja?
razgovor ńekad drag vi biste jur meni,
kad no se zovih blag u żeļi ļuveni.

---

10 *db.* človika.

199.

Pokoli ti znati
tač želiš dobro me, ja ti ću kazati,
gdi ļubav vazima svoj ogań i strile,
srce kim veže, užiže i rańa.
Znaj dobro, ma vilo, koj se svit vas klańa,
er prsi tve bile,
ti na svit kojima
dobivaš sve sile,
mesto su, u komu svoj ogań vazima;
a strile iz oči srce me kime, vaj,
sve rańa, užiže i veže na svit saj.

200.

Kazuju ovu stvar nam stara bremena,
od kih strt nikadar ne će se spomena,
da dvorna njekade bi s čudnom vridnosti
božica Palade rad kńižne mudrosti.

Cić blaga pokloni divno se svit ovi
nebeskoj Junoni, kom zemļa sva slovi,
zaradi liposti Veneri još prave,
da s čudnom svitlosti stvori svit vas slave.
A ti, u koj lipota i blago od svita
i mudros života svaka se počita,
što ima bit, znat željeć, da tač ni s' častena?
Ja ti ću pravo reć, diko ma počtena,
cić er ti, koju ja hvaļenu toli rih,
ne ć čut vik moļenja od sluga vernih tvih.

201.

ZGOVOR OD DUŠE S KARONTOM.*)

D. Karonte, ki duše privoziš na on kraj,
cić da već ne tuže na svitu plač i vaj.
K. Tko je ono, iz glasa tko zove sad mene
stojeći do pasa sred vode studene?
D. Ja jesam jedan, znaj, priveran ļuveni,
ki žeļu na taj kraj moći doć žuđeni.
K. Reci mi ti sada zled tvoje nesreće,
tko ti tuj smrt zada žestoku od veće?
D. Zla ļubav nemila, ke silna može moć
kroz ńe plam i krila svakomu vrha doć.
K. Ļuvene ne općim ja privažat nikada,
inamo pođi tja, za te nać plav sada.
D. Još da ti ne ćeš toj, priću val studeni,
er imam tolik broj od strila u meni,
da ću moć malo stav na kraju ovamo
sagradit s vesli plav za doći pak tamo.

*) *aķ*. Pjesan ova kaže zgovor... 6 *db*. brańeni. 16 *db*. sgraditi s veslim.

202.

Gizdava ma vilo,
hotil bih, da tebi jes drago i milo
toliko koliko i meni istomu,
er da smo takmeni i skladni u tomu
čińenju žeļami,
goj bi i mir vjerni bil u vike meu nami.

203.

O moja jedina gospoje svih vila,
da li je istina, da s' toli nemila?
da li ja kon dike tve, kojoj ni slika,
ne mogoh u vike rani moj nać lika?
da li ti, ka mnome od vike jur vlada,
tugom se mojome neć bolit nikada?
da li hoć kroz hudu nemilos podniti,
tebe rad da budu nepravo umriti?
da li se staviti hotjeste vi moje
misli stup sliditi tač nagle gospoje?
da li ti, Ļubavi, podnosiš, da tva stril
kriva se sad pravi rad jedne tvoje vil,
kom možeš činiti, da slava tvoja taj
svud vridno prostriti bude se na svit saj?

204.

Pokli me moja čes ovako skončala,
višńemu od nebes na svemu bud hvala.
Još znano da človik čuva se od zledi,
ne može uteć vik toj, što čes odredi;
i za sve s trudima da muči noć i dan,
tko sreće ne ima, svaki čin tvori man;
a š ńome tko živi padnuvši sred mora,
još plivat da ne vi, isplije na dvora.

205.

Ni triba man takoj, bivši to huda var,
da traješ život tvoj ne tvoreć nijednu stvar,
ar človik na trude rođen je na sviti,
a ptica da bude, čim žive, letiti.

1 var *iz db.* 3 *ak.* er čovjek.

206.

Sad, gdi je mrtvi dan, ovi t' svit daju moj,
gospođe čestita:
ktje dijelit za dušu tve blago od svita,
i meni vrhu svih taj dila satvori
milosna koga tva nemilos umori.

Molitav ne ištu, ni plama voštena,
nu onu milu slas od dobra žuđena,
ka moje žalosti
sve može svrnuti u rajske radosti.
Tim mene ugledaj tač kao se dostoja,
ako ćeš, da opeta oživit budu ja.

11 *ak.* budem.

207.

Ne moguć trpiti već gńiva ļuvena,
ki čini patiti sva mi zla pakļena,
sam tužan idoh ja pun trudna umora
od puka dalek tja u skrov pus od gora,
gdi samo čine stan žestoke tej zviri,
ke nigda tihi san u mir drag ne smiri;
a sve toj za boļe moć se sam istužit
kroz boles, ka koļe srce me na saj svit,
i želeć život moj kako god svršiti,
plačući ovakoj sam počeh vapiti:
o smrti, boga rad, hoti mi kazati,
hoću li ja ikad ki pokoj imati?
Ovu rič od veće jadovnu čuh riti,
koja mi vik ne će iz misli iziti:
tad će tve srce moć s trudom se smiriti,
kad bude vrime doć, da budeš umriti.

7 *db.* tužiti. 8 *db.* na sviti.

208.

O višńi pozoru, kojemu sunač zrak
s neba vik od zgoru prosvitļa tamni mrak,
tej tvoje svitlosti kti' skriti na nebi,
da moje radosti odkrio tko ne bi.
O noći, tvoju vlas još moļu s požude,
čin', da tva ledna tmas smrklit svit vas bude.
I ti sne moj mili, pokoju svih truda,
zasloni tvim krili oči svim od svuda,
er mišļu priti ja kroz tmine tej tvoje
tuj gdi zrak svitli sja me drage gospoje,
a ti zgar svitlosti, ka svitliš nam ob dan,
dar ove milosti stvori mi za tvoj plan:

na istok iziti za tri dni ti ne moj,
neka se nasiti radosti život moj.

209.

Ma vilo, ne ćeš ti
toj, što bih ja hotil od tebe imati,
za čin't mi gorčije sve suze lijevati.
Oh za što činiti
ne ć, što znam dobro ja, da moreš tvoriti,
za što li ne ćeš toj, što sveđer hoću ja,
ako vik ne ohodi tve htinje svis moja?

210.

Ti sne moj blaženi, sne dragi i mili,
ļuven dar lip meni za milos podili
vile, ka tolikoj imaše drag ukras,
da pjesni nijedan broj izrit ga ne ima vlas.
S ļubavi čudnome mu ruku kad uze
ter poče pak svome utirat me suze
i milo svim tada želami ļubkima
golubni celov da ustima mojima,
davši mi sve prsi, da budem slas vazet,
u ke se zamrsi sva ma svis i pamet.
Blaženi svim sne moj, da mi tva mila moć
sdruženje češće toj ļuveni čini doć,
zavidil, dobro znaj, ja ne bih u viku
nidnomu na svit saj umrlu čoviku.

211.

Tirsi, ki na sviti pastira svijeh je čas,
ne moguć trpiti ļuveni već poraz,
sjedeći pod borom kraj rike u gori
takime govorom usta sva otvori:
o bože jedini, ki naj pri kti dati
red pravi, istini za vino rađati,
napijam ove tri čaše u tve sad ime,
iz kojih vince vri s pjenami čudnime,
neka me tvom moći, ku na svit svi slave,
ļuvene nemoći daj malo izbave.

8 *db.* slatkime.

I rekši toj, on čas na usta postavi
čašu, ka kroz ńe slas svu mu svis zatravi.
čineći, da mu san na oči tih dođe,
ki čini ļuven plan svim s ńega da pođe

212.

Toliko da sminje
ja imam, gospoje, koliko gorinje,
more bit slobodno smio bih izriti
moj ogań, kim svak čas ja gorim na sviti.
Jezik se veće krat rit mu zled pripravi,
nu ga strah od tvoga zla gńiva ustavi,
ter ako t' što reku,
veću zled mom srcu dobudu i steku.
Tim ti toj ja riti
hoću, znaj, er ako ja budu umriti,
ti ćeš bit vas uzrok me smrti na sviti.

213.

ELEǴIJA OD ĻUBAVI

izeta iz Properca spjevaoca.

Može se reć uprav, da već zna od zmije,
djetetom tko Ļubav upisa naj prije.
On vidi, er lude sve misli gredu š ńim,
hoditi ki bude za stupi ńegovim,
i časti er drag put ne slidi nikade
taj, koji u ńe skut neznano upade.
Nu štetom stid hudi pati vik pun smeće,
kim sebi naudi žestoko odveće.
Slijepa je, još veli, za dati znat svima,
kako taj, ki želi, razbora ne ima.
Ne vidi on z dvora, ar uma š ńime ni,
glas huda zazora gdi svak čas romoni;
vik dobra ne vidi, ni pozna, ni čini,
nu vazda on slidi to, što mu zlo čini.
Naga je sva z dvora, hoteć rit rad toga
od dobra er tvora gola je svakoga.
On dobru nidnu stvar, ku dobro mož zvati,
ne more nikadar nikomu podati.

4 ńegovim: *misli* Amorovim.

Jošte joj ktje krila postavit na pleći
kroz tajna taj dila nami reć hoteći,
er tko god ļuvenu tuj dvori ļuvezan,
svaki čas promjenu u sebi čini man,
ne imavši pokoja ni mira na svitu
godišta sva svoja pateć zled očitu;
ar sveđer u dvoru ńe stojeć rat prima,
kako plav u moru, ka reda ne ima.
Strile su trovane nalipom po kraju,
ńegove er rane vik lika ne imaju,
i svakoj imamo na svitu boli lik,
ļuven vrid nu samo ozdravit ni moć vik.
A tuj sad dobro ja, vaj, čuju u meni,
gdi zli jad odnit tja ne mogu pakļeni.
ni može život moj da se zla izbavi,
vaj tomu, ki stup svoj na ļuven drum stavi!
što nas tač tva tuga sve mori, Ļubavi?
znaš, er se bez sluga kraļevstvo ne pravi?
To li hoć u sili zginuti ti koga,
moļu te, pomili daj mene neboga,
neka me gospoje budu čas izriti,
od koje pravo je svim spivat na sviti,
ke ures i ukras i divna ljepota
imaće vik oblas vrh moga života,
ter slavni ńe ures slaviću sve vrime,
po ńojzi neka jes hvaļeno tve ime.
To li mi ne bude stvoriti moć tvoja
milosti za trude odnimit dalek tja,
što mogu ino ja u tugah živeći.
ner minut sva moja godišta mučeći?
Tač tva čas hrabrena uzrokom tvojime
stati će skrovena u taju sve vrime.

1 *db.* more. 3 *db.* s tim. 4 *db.* stupim. 16 odobra. 17 *db.* on nidnu vridnu stvar. 36 besluga.

214.

I velik da vjetar
vrh ogńa velika sve dima s neba zgar,
ugasit nikadar
plam ńegov ne može,
pače se sve množe

moći mu tom silom, da većma sve gori.
Nu mao kadno jes, i mala vjetra moć,
ugasiv čini ga na mańe sasma doć.
Tim, vilo, me srce koj na svit sve dvori,
za sve er se zlo mori,
ma ļubav mogla bi mala se prem riti,
da bude imal' moć činit ju otiti
srǵba tva, koj slike nigdje ni na sviti.

215.

Vidi se po dili, da brzo jur prođe
svaka stvar, u sili velikoj ka dođe,
to li se prigodi, da naglo ne takoj,
a ono kad godi, kad dođe vrime ńoj.
A moje suze, vaj, ke nagle bez slike,
pristati na svit saj ne hoće u vike,
ni hudi uzdasi, ke svak čas stvaraju,
i srca moji glasi ńih svrhe imaju,
ni muke pak ine žestoke tolikoj,
svih trudno sve gine nesrećni život moj.
Pod nebom jad veći, mńu, da se ne pravi,
neg živjet u smeći žestoke ļubavi,
ka mnokrat utrudi človika zlo takoj,
pri reda da žudi svršiti život svoj.

216.

Prijateļi sad scine ove se naravi:
ni jedan ńih istine pravedno ne pravi,
od časa do časa, stvar gruba i prika,
sve idu z dva obraza i z dvoja jezika.
Nih zlu ćud himbenu priliču g zviri onoj,
ka čini promjenu u slici sve svojoj.
Kad bi moć imali, došal je svit na to,
da boga prodali opet bi za zlato.

---

4 *db* s dva hode obraza. 5 *ak. nema: g.*

217.

KAŽE, KAKO[a] JE PAMET VRIDNIJA NEG JAKOS I SILA.

Izeta iz grčkoga jezika.

Riba ona, ka s traka osam gre plijući,
na kraj u vrh braka osekla budući,
videći tuj satvar orao nesiti,
spusti se s neba zgar za ńu moć odniti,
i dobro s noktima na ńu sgor ne stupi,
kad ona tracima krila mu sva skupi
čineć ga upasti taj ga čas u more,
neka se ne časti na svitu zlo tvore.
Tač orao priludi, hoteći jur tada
da druzim naudi, sam sebi smrt zada.

a) kako *iz db. za* ka.

218.

Ti hoćeš da umrem,
a ja, ki stavih se tebije služiti,
znaj, żeļu umriti,
za moć tvim svim żeļam ugodit na sviti.
Ma u mom srcu ja toliku čuju slas,
videći, tvoj ukras
mom smrti gdi je vesel, more bit ne ću moć
na konac vik mojih nesrećnih dana doć.
To li se rastavi životom život moj,
moću se ja za toj
vrhu svih ļuvenih blažen zvat i riti,
pokli ti mom smrti ugodih na sviti.

219.

Pokli tmas crna taj, s kome muk pribiva,
svaku stvar na svit saj svim ruhom zakriva,
za skratit zled moju, ka me gre satrti,
truda svih pokoju, rodjače od smrti,
pozore tegni me, smirno te moļu ja,
vodami vlažnime od tiha zabitja,
i crna postavi tva krila na mene,
neka se dobavi duh żeļe ļuvene.

1 *db.* tmast.

*

S tebe me jedine vile se dar stječe,
za sve er je istine stvor velmi daleče,
ter na tvoj toj spili, ku toli svi časte,
lis m a k a pribili činću od svud da raste,
i crna još onaj ļubica, ku vele,
misli tve na svit saj da velmi tač žele.

220.

GOSPODINU LUCI SORKOČEVIĆU.*)

Prijateļu dragi moj, pokoli svijes tvoja
znat želi tolikoj, što sada čińu ja
stojeći u gradu, ki njekad sagradi
Orion, u jadu ki more sve srdi,
riti će ovoj moj lis sada svu misal,
vrimena tolikoj ne bivši vam pisal.
Znaj dobro tvoj razum, er slideć ja oni
kriposni slavni drum, kim pjesan romoni,
truđu sad na pismo, neka tko kad meni
daj reče: svi bismo s tebe mi počteni;
naj liše od moje tej kuće, sad koja
dava mi svakoje sile, da pišu ja.
A ja, ki zaludu ne mogu vik stati,
muka mi ni trudu takomu pristati.

*) *ak.* gospodinu Luci Sorgo. U *db.* *na dva mjesta.*
a) *počińe:* Ako ti, ki veliš u svem se čas moja,
toliko znat želiš, što sada čińu ja;
b) *počińe:* Ako ti, spjevče moj, ki s' mudros svakoja
jur želiš tolikoj znat što sad čińu ja,
u *a* nema stiha 3—6. 5 *db.* ovi. 9 *db.* *a.* neka tko daj meni jur reče.

221.

Neka sve u jadu
nevoļe i tuge daju mi dosadu,
neka sve zle muke na mene napadu,
s plačnima uzdasi
da duša moja jad nevoļno sve glasi:
i da vik plam se moj u srcu ne ugasi;
neka me sve cvile
nesreća čin't pati, istom me da vile
celuju jednome tej oči primile.

222.

Da toli van znane šļeš posle na tvoje
u ove jur strane, Latini gdi stoje,
kih razum tač pravi hitar se pun vida,
da ih svak u slavi slaveći spovida,
bil bi glas veći tvoj takoga rad stvora,
drag gradu rodni moj, sagrađen kraj mora,
ki se mož s tvojima vridnosti takmiti
'k latinskim mnozima, ki slovu po sviti.
Nu njeki kad budu doć samo za platu
svu svoju požudu imavši u zlatu,
ne kteći za vas svit tuj kripos da žele,
što se ino može rit, ner ono što vele:
teško tomu gradu, gdi ti, ki vladaju,
imaju pamet mladu ter razum ne znaju.

1 *db.* da van šļeš tač znane oprave na tvoje, *ali je precrtano.* 4 *db.* hvaleći. 12 *db.* more.

223.

Kad od nas dalek van sunač zrak otide,
ter za ńim kratki dan svitlostju izide,
ljepote sve bude svoje zemļa sakriti,
toliko ke žude gledat se na sviti.
Snigome studeni dut počnu sjeveri,
a bistri cakleni smute se jezeri.
Prid mrazom sve blidi, ništo se ne shrani,
listak se ne vidi od dubja na grani.
od ptica ne čuju pjesni se ļuvene,
da bi rek tuguju sve stvari stvorene,
o sunce me milo, kom slike nigdi ni,
i što se toj dilo, znaj, vidi u meni,
kad god mi digneš tja lipi taj pozor tvoj,
veselo kime ja sve živu tolikoj,
tisuću zlijeh tuga, bolesti zle prike,
koje su za druga nesrećnim u vike
priz ljeto veće krat s mukami čudnime
čine taj hudi rat u meni od zime.

7 *db.* zblidi. 17 *Gaj* proz. *db.* jadnime *mj.* čudnime.

224.

Svim želam za čin't moć, da dođe jur plata,
Ǵove se satvori
sad orlom, sad volom, sad daždom od zlata;
a mu svis vola tim protivna sve mori,
za č samo žuđu ja mišom se stvoriti
za moći lov biti
jur onoj prihitroj, ka ga opći tiriti,
ter da mi moja čes stvar ovu podili,
da me ona ulovi a paka u sili
dragojzi igrav se životom razdili.
Ǵovom tim s neba zgar
me bitje ne bih htil promijenit nikadar.
Oh koli primilo i blago na sviti
meu hitrim ńe nogam bilo b' mi umriti!

10 rasdieli (11 Ǵovom=ž Ǵovom *Gaj*: s Jovom.)

225.

Pokli ide sunač zrak, da sviti druzime,
a dođe noćni mrak očima našime,
molu te, dar stvori, sne moj, drag tač meni,
me oči zatvori u pokoj žuđeni;
pomozi srcu mom, ko mira ne ima,
pomoći tom tvojom, ku rado svak prima,
pomozi me bitje, ko lipsa jakno cvit,
sne, ki si zabitje od zala svih na svit,
odagni zled moju vesela tva ruka,
sne dragi, pokoju svih truda i muka,
sne s tvom tom radosti dođ ter skin' ti s mene
sve me zle žalosti od žele luvene.
Hodi, sne, dođi, sne, čini, sne, da tva moć
me oči zatisne za mirnu prijat noć.

5 ki.

226.

GOSPODINU MARKU RAŃINI, BRATU SVOMU.

Hrabreni brajo moj, ki ričim tvojima
odagna mnogiš boj zlim mislim mojima,
molu te božje rad velike lubavi,
što t' pišu ovdi sad, u djelo postavi:

ki godi nepokoj dođe ti s nevoļe,
nikako ti ne moj prijati zle voļe;
neka t' ćes ali svit što hoće čini sve,
nikako ti ne moj kriposti gubit tve,
za č lipše na sviti ni stvari, ja t' veļu,
neg mlaca viditi u svomu veselju,
znaj er svom grkosti u svaku stvar priku
moz pije iz kosti zla voļa čoviku.
a smih drag i rados gdigodi stanuju,
u zdravju tuj mlados sve mirno shrańuju.

8 *taj je orań jedini bez slika u sredini, možda je s prva glasio:* nikako ti gubit kriposti ne moj tve.

227.

Ļubavi, ako ti ne budeš dat pomoć
vili moj u ovu pogibnu ńe nemoć,
zginuti, dobro znaj,
er hoće na svit saj
kraļevstvu tomu tvom, kim sloveš do zvizda,
čas, ukras, ljepota, razum, svis i gizda,
er kako sve nosi sobome ńe ures
me srce, ko samo podložno ńojzi jes,
tač tvoje ogńene
strijele su sred oči ńe milih skrovene,
za ku stvar tvoja moć
ako joj ne bude u skori dat pomoć,
moj ću ja život, vaj, a ti ć tve sgubiti
oružje, kim sloveš toliko po sviti.

228.

O tvrdi mramore, kako od me bolesti
plač te vik ne more na milos dovesti?
kako li uzdah moj, moj uzdah ogńeni
ne ima moć taj led tvoj rastopit studeni?
rad muke vaj moje, koja me sve srdi,
tvrdo ti toj tvoje ti srce utvrdi!
reg bi da nemile zviri, ke smrt tvore,
tebe su dojile ńih mlikom od gore.

7 *db.* zled *mj. smrt.*

Promisli togaj dil, kolik sam na svit saj
podnil jad, trud i cvil, uzdahe, plač i vaj.
Tako t' drum ļuveni nenavis zla, prika
ne mogla po sve dni zapriječit do vika,
ne čin' čes da huda drži me u boju,
od mojih svih truda drag mili pokoju.

229.

GOSPODINU FRANU GUNDULIĆU, PRIJATEĻU SVOMU.

Vazmi svjet ovi moj, ki ti ću sad riti:
ne moj se tolikoj trudom zlo moriti,
umorni nu ruci podoban red podaj,
u jednoj da muci ne pati sveđer vaj,
znavši da razlog jes i običaj od svita,
da trudnu svaku čes čekan mir počita.
Skoro će prid skut tvoj zvir ona padnuti,
ku strila tvojih boj tač zlo ktje ganuti,
ter ćeš još na ńe čas i mene dozvati,
da s tobom budu čas spravna doć kušati.
A ja ti tolikoj žuđu toj viditi,
radosti u čudnoj čudno ću živiti,
videć, što t' ma pjesan narečna jur reče,
da ti se stvora van ne stvori ni steče.

230.

Jur pojah i cvilih razmirje, rat i boj,
kojim se nadilih kroz ļuven nepokoj,
ki nikom u viku, sunač zrak što gleda,
bolezan veliku, žestoku tač ne da,
koliko, vaj, meni, ki podnih sve trude,
ke daje pakleni kraj tim, ki smrt žude.
Tim vile poćtene, koje stan držite
tuj, gdi duh ne nevene, koji vi gojite,
priklono s molbama moļu vas na sviti:
po smrti pisma ma činite živiti,
neka daj tad ļudi čteći me nevoļe
mogu kroz moje bludi tvoriti što je boļe,
er mnokrat taj, ki prav put bude sašad oć,
drugom ga ukazav može mu dat pomoć.

12 *db.* mogu kroz me bludi toj tvorit, što je boļe.

231.

O višńi bože moj, komu svi na sviti
spjevaoci sile se plam i luk slaviti,
i želu ki milu u srce kroz oči
posilaš, zla misal kom se pak uzroči,
ki s uzdasim paseš i suzam groznime,
tve duše hraneći nalipom slatkime;
hrabrenim plamenom sve se ono učini
svijetlo, što pozor tvoj pozira jedini.
Pri tebi stojati ne može nikadar
nevridna ni nižna, ni tamna nijedna stvar.
Ļubavi, veran rob kojoj bih sve vrime,
molu te priklono sad molbam ovime,
tako ti taj plam tvoj, zavezaj i strile
slavili vik na svit svi ļudi i vile,
kako ću dobro moć, hoti mi vlas dati,
sej pjesni me nove ovdi sad pisati.

232.*)

O gluha ma zmijo, ka tvoj sluh dan i noć
zatvaraš, za meni ne dati ku pomoć,
čuj moj glas pritužni pun plača groznoga,
ki boles podire iz srca jadnoga,
radi tve nemile žestoke prem svisti
živ buduć za mrtva plaču me sam isti.
Da li tve oko sve radosno pozire,
gdi t' jedan veran rob nepravo umire?
čin' gore neg činiš, jošte se ć kajati,
kad život kroz tvu zled budeš mi strajati.
Ja život tužan moj, a ti ć čas sgubiti
i slugu priverna, i bogu sgriješiti;
ter crnoj kad zemļi budeš me viditi,
znam, da ćeš za žalos u sebi tuj riti:
ovdi prah ukopan skroveno sad stoji
nebavca onoga, ki se drag moj broji,
i ktićeš tvu milos ukazat sa svime
tad, kad već ne bude ni mjesto ni vrime.
Za to t' ja sad velu, da ne mož pak riti:
a što sam ja znala, da ćeš ti umriti?

*) *db.* Pjesni od sklada jednoga. 4 isrca.

233.

Da svak čas iz oči dvi rike ne livam,
plam bi me izgoril, u srcu ki imam,
a da ogań iz prsi ne mećem kroz rat svoj,
voda bi potopil' jadovni život moj.
Takoj dvi satvari protivne na svit saj,
združene ne dadu, da se moj skrati vaj:
ako me kad jedan do smrti dožene,
drugi tuj otjera pak zlu smrt od mene,
a sve toj zla ļubav hoće mi tvoriti,
bez svrhe da vik zled bude me moriti.

2 *db.* plan.

234.

Hod' k meni, u tihu tko moru dan i noć
sve stoji ne moguć g žuđenu kraju doć,
i hodi, tko vode na voļu ne ima,
obilno da ugodi svim żeļam svojima,
i hodi, tko zimi vruć ogań ištući
ne može da sebe studena savrući,
za č u usteh svud vjetar ja nošu idući,
sred oči voden vir, u srcu plam vrući.

235.

Vidiv te toliko ogań me izgori,
u srcu da momu pakao se satvori,
i drag mi jes pakao u srcu imati,
za č mi će radosti velike on dati;
a to jes, er ne kteć pomoć me ures tvoj
uzrok ćeš bit, da ja izmorim život moj,
za ku stvar osudit hoće te višńa vlas,
da budeš sred pakla otiti u propas.
Tako ti protiva hotinju tvojemu
osudna doćeš stat u srcu mojemu.

236.

U tebe sad pomoć grem, smrti, prositi,
za me dni nevoļne moć kako svršiti.
Na moje uzdahe i plačne žalosti
otvori vrata taj od tvoje milosti,

tva uza i tvoj stril i tvoja tonota,
izbavi, izbavi tužna me života,
neka mir meu živim, koji ja kušati
ne mogu, budem ga meu mrtvim imati.

237.

O sjeno nesrećna, što činiš ti veće
sa mnome, ki živu u trudu pun smeće?
od mene ti ino ne možeš vik čuti,
razmi jad, plač i vaj i čemer priluti.
Vidiv te me oči ne hoće plakati,
za tebi mom tugom zle tuge ne dati.
Pođ ter se ke družbe vesele dobavi,
a mene s tugama mojima ostavi,
neka se tužu ja kroz hud plam luveni,
ki držu potajno, skroveno u meni;
za č veće ni slasti nevolnim na sviti,
neg u svih moć tugah sam plačuć cviliti.

238.

Na to me dovede luvezan prokleta,
ka svaku mu misal jadovno sve smeta,
er ako kadgodi hoću se tužiti,
u tuzi ne hoće suze me združiti,
i ako čes gdi sretem ter počnem ńu zvati,
da meni ki bude pomoćan mir dati,
uši sve zatisne, za moj glas ne čuti,
pak bude dalek tja od mene bjegnuti,
A ona, ka život moj sve snuje na sviti,
kad bi ga imala prikinuv odniti,
tada ga već prede i čuva i blude,
cič da se čemer moj vik strti ne bude.

239.

O dobro me milo, vrh koga na sviti
vik ino ne žele me oči viditi,
lubim te velmi ja prem sasma svršeno,
nu u srcu sve momu držim te skroveno,
ni te smim mjentovat, ni mańe pozriti,
za tebe na dvoru komu god odkriti,

ter kad te gdi viđu, čińu se gledati
u zemļu, da ne bih ļudem te dal znati,
ka bi stvar uzrok bil' tebe čin't zgubiti
čas milu, kom žive ime tve na sviti.
I u tomu patim ja veliku boljezan,
er gore dvaš žeže potajan, skrovan plan.

240.

Kad godi gdi pride tve lice pribilo,
svak mu se poklańa gledaje na ń milo.
Kad li rič govorit ku stane tva mlados,
može svu srdnu vlas utažit za rados.
Ļubav stat ne može bez tvoje milosti,
to li ju pomaga moć od tve liposti;
er kad luk hoće oteć, vazda uzme na sviti
po očih tvih omjer za dobro strijeliti.

3 *db.* kad li rič ku velit postane. 4 *db.* more.

241.

Vazel bih, da meni, me dobro, budeš reć,
za što me sve gledaš, ako mi dobra ne ć?
ali tuj hoćeš stvar himbenu činiti
za čin't me kroz ļubav u tugah sve mriti?
kad digneš tve oči i snižiš kroz smih tvoj,
ne znaš li, er smrtni davaš mi nepokoj?
s tim očim tvojima sve bi rek da veliš:
hod k meni na rados, ku srcem ti želiš;
a pak me ostaviv činiš me zlo mriti,
da budu vrh tužnih tužan se ja riti.
Ako toj srce tve, ko srce me rani,
jur drugu ļuvezan u sebi sad hrani,
ne moj me nikako ļuveno gledati,
er tvim tim očima smrt mi ćeš zlu dati.

242.

VLAHU LUKEI.*)

Jedan znan i štiman i prav duh ļuveni,
ki želi na pokoj doći svoj žuđeni,

*) *db. ima sa strane pripis:* o semu Vlahu jes spomena Vendit. Cancell. da 1602 *f.* 105.

ima svu odluku do svrhe slidití,
ako ni himbe ke u ńemu na sviti,
i svoga sgubit vik ne ima ufanja,
ako mu ļuven slid ka zada skončanja;
er ļubav kad hoće dignut ga u slavi,
na nebo z zemļe ga podigne i stavi;
a na svit tko ište, nahodi i vidi
u trudu svom dobit, tko krepko stvar slidi.

8 nebo zemļe.

243.

Ļubav me siluje, a razlog uzdrži,
a srce u ogńu vruću se sve prži.
Hotinje neredno, izpraznos s kim slidi,
srcem se sadruža, da razlog uvridi,
ter mene sve tiska kroz ļubav ku nosim,
da hođu, da ištu, da pitam i prosim
za onu jedinu gospoju od svih vil,
u srce ka moje postavi ogńen stril.
Ne može skroveno stati moj ļuven plan,
za č ogań triba je da meće svoj dim van.

244.

O usti, o kosi, o slatki pogledu,
za kime me misli u slasti sve gredu;
o riči prislatka, ku smijeh sadruža,
čineći, ļuveno da uzdiše ma duša;
o slasti, koj slike nigdir ni na sviti,
može li što slađe od tebe vik biti?
o tri krat i pet krat dan oni blaženi,
kim nam bi način dan u żeļi skroveni
moć kušat tuj rados, van koje govore,
da se vik želiti nikako ne more.

10 *db.* već *ispravļeno od vik.*

245.

Za sve da ištu mir, nigda ga iznaći
ne mogu, gdi godi budu ja pozaći,
tač ta slas vesele i mile ļubavi
plamen gork u srce u moje postavi,

a oči ļuvene, stril prva ke biše,
vaj, mislim svim mojim drag pokoj sgubiše.
Ma rados sva hotje s tobome otiti,
veselja meni ni sad nigdje na sviti:
sve plačem u tuzi nevoļu i boles,
u ku me postavi protivna moja čes,
i kad ki mao pokoj ja želim prijati,
čim budu me brijeme minuto smišļati,
kroz moje tej misli, koje me skončaše,
celivam me ruke, koje te ticaše.

246.

Človiče, uzmi ti koga t' je od voļe,
svak scijeni veće sve neg tuđe nevoļe.
Ma da svak sve tuge na mjesto jur jedno
donese skupivši, da stoje za jedno,
znam, da cić er straha koje bi tuj imal,
da tuge sve s tuđim ne bi se zamiješal',
taj bi čas svak iskal s načinim čudnima,
da se opet zavrati domome s svojima.

3 *ak.* al' *mj.* ma. 5 *db.* znam cijeća er. 8 svojima (*bez* s).

247.

Pokoli huda čes i ļubav nemila
proć meni stvoriše tolika zla dila,
davši mi zle muke i toli žestok vaj,
ke nikad živ človik nije patil na svit saj,
i veće ne moguć nevoļe trpiti,
što mogoh naj brže spravih se otiti
iskat stan od smrti veomi želeći,
da bude kao mene u broj svoj poteći.
Za moj vaj tuj poraz prispije mi ovi još,
koji ti, koji čtiš, razmislit dobro mož.
Vrata ńe nađoh ja, ka tvrda tač broje,
zatvori nemilim stisnuta gdi stoje.
Tuj počeh u vas glas vikati, da meni
otvorit bude stan ńe toli žuđeni.
Čuh ovi odgovor žestoki tada ja:
nije smrti za tebe umrije smrt tvoja.

2 *db.* tolika stvoriše proć meni zla dila.

248.

Hrabreno srce me trpeći trpi sve
i mučeć skroveno pokriva misli tve.
Ne moj da t' domori čekanje trud tvore,
er jedan udarac dub posjeć ne more.
Drijevo, ko morski val sa svijeh stran zaliva
spuštavši jedra sva s ufanjem pribiva.
Ne čin' strah iz ruke da t' izme kako stvar,
er soko dobar lov ne upusti nikadar.

4 *db.* udorac. 5 zalieva *db. pravo:* zaliva.

249.

Srǵbeni mutni val sred morske pučine
sa smećom velikom na pokon počine.
Sunač zrak u ljeto grijući svaki čas
rastopi na gori studeni led i mraz,
i voda taj vlažna tajući od izgor
u dugo, probije svakoji tvrd mramor;
a grozni plač, ki ja sve lijevam niz obraz,
ne može omekšat tve srce za mal čas.

250.

Źeleć ja smrt prijat rad tuge ļuvene,
ka mi da na svit saj sve muke pakļene,
tač bježi huda smrt od mene dalek tja,
koliko da druga smrt nova jesam ja.
Gdi bi me imala svaki čas sliditi,
to bježi od mene što može na sviti.
Za drugi, mnim, uzrok ne bjega sve takoj,
neg sveđer er sumńi u misli u svojoj,
da ju ja ne otruju kroz moju zlu ranu,
ter ona jur umre, a ja smrt ostanu.

251.

Bivši smrt jedna vlas poslana od zgara,
da svaku na svit stvar umrlu umara
konac jur života našega ki trati,
nikada na molbe ne prodļi ni skrati,
bježi ju svaki blag, koji se veseli,
a tužan, nesrećan sve ište i želi.

Tim tomu, ki pati protivnu hudu čes,
čini se da gluha i nijema velmi jes;
a tomu vidi se, u dobru ki slove,
da nagli proć redu još, gdi je ne zove.

3 *db.* znaj *mj. jur.* 5 *ak.* dan *mj.* blag. 7 *ak.* ko.

252.

Čim misli me znanu ńih milu stvar žude,
dvi stvari, obje dvi prem sasma prihude,
u srcu mom čine boj žestok nepristav,
me prsi za poļe ńih hudovoļno obrav.
Jedna ńih htinje jes, koje me sve sili,
da se me tuge vaj bude rit nemili;
a drugo razlog prav svim protiv hotinju,
ki mi stat vik ne da u tomu živinju,
ter sveđer jezik moj uzdrže, da riti
ne bude jadni vaj, ki patim na sviti.
Tako ti moja zled, koj lika ne vime,
jur malo po malo pod zemļu vodi me.

5 *db* jur jedno ktjenje jes.

253.

PRIJATEĻU SVOMU G. VLAHU L. BUNIĆU,

KI Š ŃIME U KUĆI STAŠE.

Svit je ovi razliki: tko poje, tko cvili,
tko gre zled da stvara, tko milos da dili,
tko čini zapovid, tko bolan sve boli,
tko gleda, tko ide, tko grede, tko moli,
tko uči, tko piše, tko govor tih ʒori,
tko ļubav nemilu zaludu sve dvori,
tko je vesel, tko je rad, tko svеđer zle voļe,
tko s tuge protivne sve pati nevoļe,
tko psuje, tko vika, tko griši, tko kara,
tko vili svojojzi za milos domara,
tko slazi, tko uzlazi, tko ništa ne tvori,
tko zledi svojome drugoga sve kori,
tko ide dobro čin't', tko zledi stvarati,
uživa hud človik, a mudar sve pati.

2 *db.* bar *mj.* zled *i* ne *mj.* da.

Tim slas, ku prijat mož, uživaj na svit saj,
pokoli meu ļudi taka je običaj.

16 *db.* ļudim.

254.
SVJET DAJE ĻUVENIM, KAKVE VILE SLUŽITI IMAJU.

Sil' se svak podložan bit vili na svitu,
koja se jes rodil' u stanu čestitu,
er ļubav izvrsna tuj sveđer pribiva,
ka čini sluzi svom sladak mir da uživa.
Blaženi človik taj, ki je drag vili toj,
ka patit' dvoranu svom ne da zal pokoj,
još da se vik na stvor ne bude iziti,
istom je divna stvar ļubļen bit na sviti.

255.
RAZGOVOR, KI ČINI DUŠA S*) STRAŽNIKOM OD PAKLA.

D. Moļu te sada ja s velikom ļubavi,
otvor' mi tva vrata, Ćerbaru troglavi.
Č. Tako se ne ulazi u strane u ove,
reci mi ti, tko si, kak' ime tve slove?
D. O jaki stražniče, znaj dobro svis tvoja,
nevoļna osudna er duša esam ja.
Č. Da što čin't' greš amo mogući na sviti
meu živim veselo život tvoj voditi?
D. Grem doli za moći počinut daj malo
oda zla jadnoga, ko me je skončalo.
Č. Hoti mi još za tim poredom sad riti,
ki život jes bio goru tvoj na sviti?
D. Verno plam ļuveni ja služih i ļubih,
kime se na pokon nevoļno izgubih.
Č. Vrati se na svit taj odavle za tvoj lik,
er ovdi ne ulazi, tko nosi ogań vik.
D. Ter što ću, boga rad, reci mi, činiti,
kad gori opeta budu se vratiti?
Č. Počni opet iz nova vernije ļubiti,
er pravo ļubļen, znaj, ti hoćeš tuj biti.

*) *nema* s *pred* stražnikom. 5 *db.* vlas *mj.* svis. 12 *bd.* gori. 18 *db.* budem.

D. Ne će mi toj ništar pomoći, dobro znam,
er ona neharna milosti ne ima plam.
Č. Čin' da joj ti rečeš u tužan, lip govor,
kako te odovla izagnah ja na dvor.
D. Stvoriću, što veliš, nu sumńu, da gore
biti će posleđne neg prve pokore.
Č. To li te ne bi htil' ļubiti po sreći,
protiv ńoj razgńiv' se svako zlo željeći.
D. Ne hteć me, reci mi, nikako ļubiti,
hoć li me unutra upustit otiti?
Č. Na vječne sve stvari kunu t' se i obitam,
da te ću upustit ne noseć s tobom plam.

32 *db.* primiti *mj.* upustit, *i* sobom *mj.* s tobom.

256.

Ptice se mahnite sovome rugaju
kak one, ke hinbe od svita ne znaju,
a ona razumna pušta se rugati
za moć pak zlo jutro gore im podati,
i čime okolo glave ńe lijetaju,
slobodu to veću svaki čas primaju,
i u toj slobodi dotle ih jur tovi,
dokle ih svih veskom na pokon ulovi.

1 *db.* čuvetom *mj.* sovome. 2 *ak.* himbe.

257.

Zagradih jedan lip u poļu perivoj,
u koji nasadih od dubja svaki broj,
učiniv na sridi kladenac jedan lip,
da bude polivav gojit ga svaki hip.
Voće mi uzdraste i mio plod učini,
ki tugu svu moju svom časti zamini.
Ja, ki bih pospodar, ne ktih ga ticati,
gojeć se tako ńim očim ga gledati,
a jedan tuđinin pak dođe, ki meni
porazi i obra taj vas plod žuđeni.

5 *db.* uzrase.

258.

Ļubim te velmi ja toliko, toliko,
a da me pitaš ti, koliko? koliko?
Tisuć krat veće neg život moj i dušu,
ku želu svaki čas s tvojime da družu.
Da bih bil u raju bez tebe svet prisvet,
došal bih rad tebe na saj svit naglo opet,
a mene ti malo ni vele ļubiti
ne hoćeš, za prî me u tugah sgubiti.

8 tisuću, *ali stih jedva dopušta.*

259.

Sve moje imanje i blago na sviti,
da ti hoć, moglo bi tve sasma sad biti.
Tvoj mi ukras zadava od veće žestok rat,
za to me ti vidiš prohodit često krat.
Veći trud ja patim kroz muku ļuvenu,
neg duše, ke stoje u ogńu pakļenu.
Veće bih bil vesel, neg da imam vas saj svit,
da tugam mojima hoć malo razumit.

1 svieti.

260.

Ne moj se čuditi, ako te nikadar
ja putem ne gledam, ni velim koju stvar,
ne scijeni, da te sam pozabil ja za toj,
ku ļubim svim veće, nego li život moj.
Znaj, nimu i slipu triba je bit danas,
za tebi pošteni ne zgubit vridnu čas.
Tako gre človik znan kroz djelo ļuveno
čińenja svá čineć potajom skroveno.

261.

JEDNA DJEVOJKA, KU MLADAC PRIVARI, ODGOVOR OCU DA, HOTEĆI JE UBITI.*)

Ptica, ka svud leti slobodno po sviti,
hitra ju privara od lovca uhiti;
a hrt brz upaziv u lugu košutu
sprijeda joj pritekši zada joj smrt ļutu;

*) *db.* U jednu djevojku itd.

*

i ribu, ka plije po morskoj dubini,
hitros je človika na pokon prihini.
A mlada ja luda djevojka izbraná
s tisuću himbenih privara varana,
za mirima sveđer u kući stojeći,
mislite, mogoh li ikako uteći?

262.

Tamnica ni odar nijesu, ki znat daju,
ki se nam prijateļi dobri zvat imaju,
er jes taj, ki tugom bolit se mom veli,
a paka u srcu rado se veseli.
Svak druga danaska nastoji da vara,
i toli svit je pun himbenih privara,
da samu človiku boļe je stojati,
neg sto zlih prijateļa uza se imati.

263.

Što bi imal mukat vo i plakat na svit saj,
to kola skripaju za ńegov veći vaj.
Ždralovi mnokrat nam za veću dat bijedu,
krijekaju, kad naša sva sijeva izijedu.
Na vrilu vuk pije a paka govori:
ovca mi kladenac vas mutan satvori.
Ja tvu ćud poznavši velmi se veselim,
er ti se nikako već prijateļ ne velim.

2 *ak.* škripaju.

264.

U ruci tko drži od pravde vrijedni mač,
veće krat pogleda na milos i na plač,
sileć se krivnika sve dobro vladati,
za ńemu neprava pedjepsa ne dati.
Protivno ti činiš dat' pomoć ne hteći
meni, ki vas umrih, tvu milos želeći.
Podobno nije, znaj, za tvoju tuj lipos
oholas žestoka i huda nemilos.

4 *Goj toboš ispravļa:* za ńemu nepravu pedepse ne dati, *ak.* nepravu pedepsu.

265.

Ļubav me siluje i veli naprid proć,
er ću t' čas i dobit veliku činit doć.
Za sve ti da patiš velike sad muke,
nikako znani trud ne pusti iz ruke;
er za te satvari svud čine človika,
ki trudeć ostine, da plače do vika.
Od muke zle umre s velikom nečasti,
tko počet čin pusti želeć stat u lasti;
a tko trud sve tvori srcome tvrdime,
vazda pak drag pokoj on ima na vrime.
Za toj te ja ne ću nikako ostavit,
da bih se jošte znal životom rastavit.

266.

KAŽE, KOLIKO JE LAŽIVA PRIJAZAN OD ĻUDI DANAŠŃIH.

Tko hoće u miru provodit život svoj,
od prijateļ današńih daleče sveđer stoj,
er oni dotole ļube te i žele,
dokoli srećome tvojom se vesele,
a kad pak u sreći tvoj vide prominu,
i oni tad zajedno š ńom jednaga poginu.
Svijet je ovi na ńeki došao način sad,
da u medu sve taji ńekoji žestok jad.

6 *db.* i oni pak tada za jedno š ńom sginu. *ak.* jedno *mj.* jednaga.
7 *ak.* pošao.

267.

KAKO DUŠA POKOJA NI U ČEM[a] NIJEMA.

Život naš, ki na svit podložan jes sreći,
iz žeļe u žeļu sve grede hodeći:
sad žudim jednu stvar, za drugom sad grem vruć,
nikako nać žeļu naj zadńu ne moguć,
s novima sve mislim moreći mu pamet,
ka ne vi u ničem mira nać ni uzet.
Tač na svit žeļami svrhu dat ne hteći
umre se u žeļah svaki čas želeći.

a) *db.* u ničem.

268.

Mnogo sam godišta mir iskal na svit saj
scijeneći moć ga nać za skratit moj hud vaj;
i gdi mńalı veći mir iznaći za duh moj,
tu nađoh veći trud i veći nepokoj;
i pokli načine sve hotjeh skusiti
ne ostaviv satvari, koja jes na sviti,
jedan mir u svemu iznađoh ovi sam,
za istinu znat er vik počinut ne imam.

1 *ak.* isko.

269.

Pokoli ne može ni pamet ni jezik
u tuzi ļuveni podóban naći lik,
ni dvoja studenca, iz oči ka teku,
zgasnut plam, u komu prsi se me peku,
ni može vik vjera kroz dvorbu i službu
iz srca dvignuti jad čemer i tužbu;
mńu, da prav jedan gńiv moće učin't' tolikoj,
da život ali plač skrati se hudi moj.

6 isrca.

270.

U OVIH PJESNEH ZLIM ŽENAM RUG TVORI.

Tva družba prihuda, koju si stvorila,
oda zla od tvoga uzrok je sva bila.
Rih ti ja videć te, ne za zlo t' naslutit,
er se med ima tvoj zlim jadom zamutit;
ma buduć plaha ti ne hti me slišati,
hoteći tve voļe u svemu tjerati,
ti s' uzrok sama bil' od tve te nevoļe,
plači ju sama ti, kako znaš, da je boļe.

5 *ak.* nu *mj.* ma. 7 *db.* o te tve.

271.

U ISTE.[a)]

Da ja znam, er ono, što ričmi ti kažeš,
u srcu da tvom pak djelome ne lažeš,

*) *ak.* istijem.

rekal bih mom srcu, da se sve postavi
u plamen privrući od gorke ļubavi;
ma ciéa er njeki na licu kažeš raj,
a u srcu pak imaš pakļeni žestok vaj;
razlog me siluje, pedjepše i kara,
da budem dalek it od svojih privara.

5 *ak.* nu *mj.* ma.

272.

U ISTE.*)

O zviri žestoka, hoti mi sad pravit,
za ku stvar tvoja čes hoti me ostavit?
što malo ja pođoh u tuđu van stranu,
tvu ļubav darova drugomu dvoranu.
Rec' mi još s tizime, za tvoja taj dila
ku s'koris na pokon veliku dobila?
Tamnico pritamna, brini se ter brini,
er luda na zlatu olovo promini.

*) *ak.* istijem. 1 *ak.* hotjej.

273.

ISTIJEM.*)

Molih se ļubavi i čini meni doć
srce me, ko staše s tobome dan i noć,
i dobra hoću mu ja sada dvaš veće,
gdi tebi jur dobra nikako već ne će,
čineć mi vidjeti čińenja kroz svoja,
da ona već nijesi ti, ku ńekad sçijeńah ja,
ter čuju u meni sad rados ja veļu
stojeći svaki dan u dragu veselju,
gdi nidna tvoja stvar već draga ni meni,
mrzeći na tebe kao na gńiv pakļeni.

*) *db.* U iste. 2 *ak.* mê srce. 5 *ak.* tvoja. *db.* krosvoja.

274.

ISTIJEM.*)

Sve one misli, ke u srcu držah ja,
učinih, da pođu od mene dalek tja.

*) *db.* U iste.

Već s onim ogńenim ne stoju żeļami,
ni obraz polivam groznima suzami.
Sve tuge i muke i hude żalosti
opet se svrnuše u mile radosti.
Stavih se gledati, koja je tva vira,
i vidih, da drugi me voće obira.
Tim sada pravļu ti: čin' što ti je od voļe,
a ja ću iskati toj, što mnim, da je boļe,
er voće toj tamno može se svim zvati,
ko ruka velik broj gre rotno sve brati.

8 *ak.* stojim. 12 *Gaj:* ratno.

275.

ISTIJEM.

Jur se plam zgasnu vas u tebi ļuveni,
svenuše sva cvitja i venci zeleni;
sunce ide u zapad, veće dan ne sviti,
dopješe sve pjesni tvoje se na sviti,
prislatko pojanje od ptica sve prođe,
minu tja ljetni hlad, a zima zla dođe;
s dubja ti sve listje ktje nica padnuti,
kladenac smrze t' se, a voda zamuti.
Na slatku tvù rados zlo pride grčilo,
koje te potamni odveće nemilo:
veće nis' u scini, koj njekad ti biše,
kad no se proć službi mojojzi gńiviše;
a toj sud pravedni, znaj, hoće ļubavi,
da oholas ljepotom dugo se ne slavi.

7 *ak.* panuti.

276.

ISTIJEM.

Ne moj se sad činit toliko izbrana,
kako tad kad no me držaše svezana:
prođoše plameni i strijele ļuvene,
ke muke tolikoj daše mi pakļene;
ter koli njekada, kad no me moraše,
ere te ļubļah ja, srčna se čińaše,

6 *ak.* ļubih.

toliko ć sad mučna i gńivna, znaj, biti,
videći, er te već ne hoću ļubiti.

277.

Čuj svak stvar, ka milim sgodi se u viku:
tjetni dan jednom ja šetav sâm uz riku
upazih gorsku vil, gdi gola i bosa
poje tač iđaše s vijencome vrh kosa:
sad mlijeko na prsi gdi mi trud posila,
da čedo ko imam, voļno bih dojila.
Čuvši ja, gizdava što veli taj vila,
koja je ljepotom sve vile dobila,
jur kako milostiv mladac, ki patiti
ne mogu, da nitko zlo ima na sviti,
vas smućen milostju otidoh naglo k ńoj,
ma me sram srete sprid, ter smutih razum moj,
nu paka vrkši stid stah bliže kon vile,
ter usti me ponih na prsi ńe bile,
počinuv na svrsi reče mi ka za toj:
o vridni vrhu svih pastiru dragi moj,
tobom se ma mlados sad slavi i diče,
er meni taj se lik priklada i sliče.

17 *i* 18 *Gaj* diči sliči.

278.

Plašiju od tebe, vidil sam, gdi stvore
pitomu jednu zvir, ka divja sred gore;
vidil sam sred rike uhitit tekuće
ribu, ka hino gre dno vode plijuće,
i pticu, ka leti po višńoj visini,
vidil sam, gdi ju lovac privarom prihini.
hod takoj divjajuč, još ti če za mir moj
žeđa, trud i umor utažit taj stup tvoj.
Pače ću veću rit': sve što se plašiš već,
to ćeš prî prid stup moj umorna, trudna leć.
Viruj mi, ako te u lugu jednome
zatekoh, ždrilo ti zagradih dračome,
da izit van već ne mož bez moje vik voļe,
kom stvari utažit me ću sve nevoļe.

4 hitno?

279.

ISTIJEM.

Na svitu stvar ovu svi ļudi poznaju,
da tvrđe plav stoji z dva čela na kraju.
Putnik, ki o jednoj košuļi sve stoji,
ńegova put čista nigda se ne broji.
Zemļa se odiva razlicima cviti,
a dobro ni ruho sveđ jedno nositi.
I pčele, ke žude slatki med iskati,
na bilju jednome ne hoće stojati.
Vilo ti, ku oči veće me ne žele,
što hoću rit ovo neg ono, što' vele:
svi tužeć ļuveni u mukah dni traju,
ki na svit razlike ļubavi ne imaju.

10 rito.

280.

DVORANIN SVOJOJ GOSPOĐI.

O vilo stvorena za moj plam gorući,
prođe tja brijeme onoj, kad te iđah ištući,
prođe mi sva boles, prođe mi vas poraz,
ne idu već oči me plačući svaki čas.
Lez' ter spi bez misli, već tuge ne imam,
ne ištu ni prošu, ni za te već pitam.
Ļubav me slobodi, ter vesel sad stoju,
er nisam, kako bih, zapovid na tvoju.

281.

ODGOVARA GOSPOJA DVORANU.

Ako bih stvorna ja za tvoj plam gorući,
ti rođen bi takođ za it me svud ištući,
toj hiniš veleći, da t' minu vas poraz,
a greš sad već neg vik plačući svaki čas.
Ja lje spim bez misli ter tuge ne imam,
er vađu od tebe što hoću i pitam.
Nijesi se slobodil, vesela ja stoju,
bil si vik i bićeš zapovid na moju.

282.

Slatki san me oči kad uzme jur sebi,
ter srce me pođe od menė a k tebi,
vazel bih, da tvoje tad dođe, znaj, k meni,
za trudu dati lik u želi luveni.
Tač srce me činil lubit bi ures tvoj,
a tve toj studeno plam bi vas zgasnul moj,
ter bih ti dal uzrok, da budeš poznati
me tuge, ke srce nevolno sve pati.

1 *db.* k sebi.

383.

OD JEDNE GOSPOJE, KA SPAŠE.*)

Stisknuvši tihi san dvi zvizde luvene
lako van pošilu sve plame ogńene,
ki rače tolikoj krepki se velmi reć,
da od ńih naj mańi mogal bi svit užeć'.
Pokoli jedini anđelski ńe ukras,
kada spi, toliku veliku ima vlas,
što bi bdeć i hodeć, mislite, stvorila,
kad plamen kako stril iz oči posila?

*) *db.* U jednu gospođu, ku vidi speći.

284.

Slasti ma, rad koje život moj umira,
umira, er s tobom sve stoji nevira.
Nevira stvara mi veliko želinje,
želinje, koje mi prikraća živinje,
živinje, ko pati sve jadne nevole,
nevole, rad kojih umrit bi dvaš bole,
bole svim, er tko mre i svrši dni svoje,
svoje misli u tuzi već viku ne stoje.

285.

GOSPODINU VLAHU BUNIĆU.

Tko vele o smrti sve misli na svit saj
boleć se, gdi nami sve stvara žestok vaj,

2 *db.* gdi nami satvara žestok vaj.

ne uživa života, ni čuje, ni kuša,
pače ga prije reda smrti zlom sadruža.
Hoću da misli se, koli je podobno,
za paka ne doći na zlo ono vjekovno.
Svakomu pak veļu, da ije i pije,
uživa, veseli, raduje i smije.

286.

Kada prav i vjeran sluga se postavi
služit' gospodara s velikom ļubavi,
za dvorbu na pokon izdvori on platu
u čem god, ako ne u srebru i zlatu.
A meni protivno s tobome zgodi se,
ter srce u tuzi velmi zlo boli se.
Služim te i ļubim i davam, što mogu,
i ne ć mi milosti ukazat' nebogu.

db. ni zlatu.

287.

Spravih se veće krat za tebi izriti
boles mu, ka jadno čini me sve mriti,
a netom me oči kon sebe nazre te,
on čas se ma pamet u misleh zamete,
jezik se zaveže, a lice poblidi,
kako da njeka zled srce mi uvridi.
Tako t' se odiļam, ne moguć reć ino,
nego li: mir s tobom, me dobro jedino.
Ovo t' je čudna stvar, gdi moji a meni
ne hoće dat pomoć u muci ļuveni.

7 *db.* inoj. 8 *db.* nego li: stoj s bogom, gospođe svih gospoj.

288.

Srčan gńiv, pravo ni, da kaže ures tvoj
proć tomu, ki ļubi verno te tolikoj.
Kriv tomu nijesam ja, nego li tva lipos,
u koju bog stavi ļuvenu svu kripos.
Kako hoć, da tebe ne budu ļubiti,
ako si ti taka očima viditi,
da veće neg blažen scijeni se i pravi
taj, koji uzdiše za tvojom ļubavi?

Toli se tva lipos sve gńiva neredno
scijeneć, da ne ļubim srcem te pravedno,
kad dođu prida te, razmišļaj i gleda'
čine me i obraz i riječi bez reda,
moći ćeš ti tada pravedno poznati,
koliko tva lipos hoti me skončati,
ki veran u svemu biti će vik sluga,
dokle stril ļubavi uzbude za druga.
Tim pravo ni, toga da ne zri tva vira,
za tobom ki cvili, uzdiše i umira.

289.

Ka pravda jes ovo od moći ļuvene,
da ļubim jednu stvar, ka hoće zlo mene?
sam isti ja prijam zled na me hotinje
s mojome štetome zlo slideć želinje.
Budući slobodan voļno se daju ja,
za roba da služim godišta sva moja.
O muko žestoka, koji je razlog toj,
da ļubeć sve živu u muci pakļenoj,
a paka ne ļubeć stvar, koju sve čtujem,
tisuću da smrti u srcu mem čujem?

190.

Na tu sam zled došal, er ako cviliti
hoću ja, ne hoće suze me združiti,
a da bih plač imal, plakal bih tolikoj,
dokle bih prikratil jadovni život moj.
Scijeńu ja, da muka, ku srce me pati,
za veću mu boles čini ih lipsati.
Oh tužna načina od tuge na sviti
tužiti svaki čas i ne moć suziti.

291.

KAŽE, DA ĻUVENI VAZDA SUMĻIVO STOJE.

Ļuveni nevoļnik kad dobro žuđeno
bude steć ter živi u slasti ļuveno,
scineći počinut od muke i truda,
koji mu jes zadal' boljezan prihuda,

čes, koja nijednu stvar u dugo ne zdrži,
on čas mu tuj rados plačem zlim završi;
stavi mu u srce studenu sumńu onu,
kom pokoj i slasti ļuvene sve tonu,
očima ter svojim ne dava već vire,
za sve da sa svijeh stran pomńivo pozire.
I meni, jaoh, sade zled od te nevoļe
dođe, ka kroz ńe vaj srce mi sve koļe,
a dušu umara sa zlima tugami,
er čim lip ja nosim na ruci drag kami,
čini se sve meni u sumńi bez reda,
da mi ga svak grabi, tkogod na ń pogleda.

14 drakami.

292.

Sve vidiš patiti žestoke nesreće
jednoga, vaj, roba, slobode ki ne će,
i nidne milosti ńegovim tugami
ne imaš stojeći jaki no tvrd kami.
Ne može govorit ni dobro pisati,
ako mu pomoći ne budeš ke dati,
a vez hud ļuveni, s kim pati sve muke,
drži mu zavezan i jezik i ruke.

293.

Sama noć dobro zna, u kom sam tuženju,
za sve er se kažu rad proć momu hotjeńju.
Anibal smih stvori zlovoļan u tuzi,
kad skusi, da ńemu dobiše boj druzi,
a Česar, kad vidi Pompeovu glavu,
proplaka sakrivši veselje i slavu.
Tim ako ja vesel kadgod sam na svit saj,
toj čińu za skriti t' me tuge hudi vaj.

7 kadgosam.

294.

Jaoh, tko bi ikad mnil, da oči dvi ļuvene
sve čine u tuzi živiti, vaj, mene?
i što već lipše su, to veći zadaju
uzrok mi, da misli me srce skončaju.
Ove su oči one, koje sam upisal
u srce, u dušu, u pamet i misal.

Oči me pridrage, vesele i mile,
ke dušu srcome radosno sve dile;
o oči, oči ne, neg sunce s nebesa,
kime se svit ovi radosno uresa;
oči, ke za zvizde na zemļi svak broji,
medne, mile, drage, s kim rados sva stoji;
oči me ufanje i moja radosti,
ke mi ste drag pokoj u svakoj žalosti,
činite, da vaša jedina lipota
smrt hudu zasloni od moga života.

12 *db.* sve.

295.

Narav trud i misal i pamet svu stavi,
hoteći satvorit tvoj ures gizdavi;
u listu jednomu vas izgled učini,
iz koga pak ize tvoj ures jedini,
ki kadgod gledam ja misleći sobom sam
u ńemu lipotu izvrsnu naziram.
Samo ti stvar jednu viđu, ka t' zlo stoji,
koja se odveće prem sasma zla broji,
u prsih er drži tva lipos ļuvena
srce ne od puti, neg tvrda kamena.

9 *db.* u prseh.

296.

U uzlu jednomu od zlata izbrana
tva ļubka ļuvezan drži me svezana,
ter se već ne bojim nit strašim nesreće,
ka svoj jad na vridnih često krat it meće.
Tvoji lipi načini i djela s hitrosti
čine mi toliko velike silosti,
er na smrt tebe rad da idu, dobro znaj,
mnil' bi se jur meni, da gredu goru u raj.

8 *db.* ni.

297.

Nesreća, koja se sadruži s ļubavi,
u meni svoja zla sva sasma postavi,
ter kad bi hotila opet me vriđati,
već tuge ne bi imal' za moć mi zled dati.

Ja za toj uzimam velika veselja
videći da na zlu najzadńem jesam ja,
ter u toj radosti vazel bih umriti,
nu smrti ne smijem od straha želiti,
er kad bi, mńu, znala, da mi će mir stvorit,
nikako hotila ne bi me umorit.

6 *db.* nazadni.

298.

Veće krat na gori viđu ogań goriti,
nu zledi ne može viku mi stvoriti;
a tvoj plam, ki srce sve moje opteče,
toliko gori me veoma zdaleče,
da mnokrat bojim se, da ne bi, vaj, meni
smrt zadal u gńivu taj plamen ļuveni;
a kad pak na blizu budu ti gdi stati,
opet mi zdravje se minuto povrati.
Takoj ti, mńu, za zled mu vječnu stvoriti,
ni me hoć ugasit, ni mi daš zgoriti.

8 *db.* kim.

299.

Ti kažeš u svemu, da dobra hoć meni,
a te tve ļubavi svi su var himbeni.
Toj se sve hotinje dobro vik ne broji,
ar ļubav sve druga u srcu tvom stoji.
Moļu te, me zledi bolesne prikrati
i slobod zgubļenu opet mi povrati,
er srce žalosti velike sve prima,
služiti gdi milos ńemu se ne ima.

2 *db.* hinbeni. 8 *db.* tve.

300.

Svaka zvir žestoka, ka god jes pod nebi,
po njekoj naravi, ku ima u sebi,
dobro i zlo poznava, ter kada upazi,
da joj zled tko dava, on čas ga porazi;
kada li pak vidi dvorit se s ļubavi,
pitoma stvori se, svu divjač ostavi;
a ti, ka s' razložna, koliko veće ja
ļubim te, toliko kažeš se gorčija.

6 *db.* stvoriv se.

301.

JEDNOMU, KI PITAŠE, JE LI ĻUBAV BOG.

Što je ino ļuvezan, neg jedna na sviti
slas mila, ka bude rada svis stvoriti?
misao od jedne satvari, hotij znat,
ku oko opazi a srce ktil' bi imat.
Ter tomu budeš se u služtvo podati,
koga ti za roba ne bi uzel imati.
Izgovor to je ńe, tako ju mož riti,
a nije božica, ni toj bog na sviti.

302.

Blaženi vi slijepi, koji ne vidite
liposti od vila, ni ih mańe želite.
Blaženi vi gluhi, kim čut ni dana vlas
od žena nemilih otrovni, hudi glas.
Blaženi vi nimi, ki riči ne imate,
ter mańe sve muke na svitu kušate.
Blaženi vi mrtvi, ki ļubav ne zrite,
er sveđer u zemļi pokojno ležite.

303.

RAZGOVOR U TUZI ČLOVIKU.

Čoviče, život tvoj ne drži u vaju,
er stvari sve na svit promjenu imaju.
Života čim konac našega se prede,
okoliš od sreće u okolo sve grede.
Nebo se ne vrti na naše hotinje,
ni može doć na stvor sve naše želinje.
Ćes silom svojome, što hoće, sve čini,
jak vihar od listja u gustoj planini.
Kako noć za dnevi izlazi i hodi,
tako jur huda zgod za ugodnom dohodi.
Naličje sve ima svaka stvar na sviti,
ki se lip prem za toj može zvat i riti.
Ne scin' se samo ti nesrećan i tužan,
na svitu ovemu svijetu je svak sužan.

12 *db.* more. 14 *db.* ovomu.

Viď srca sva ļucka, ki živuć dni traju,
u sebi sva svoju slas i grkos imaju.
Živote sve ļucke uzmi sve i ńih ćes,
jedan dan ne ć im nać, da sasma svital jes.

16 garkos.

304.

Plav morska, svaki čas po moru koja gre,
istom je jedan dan val morski prožďere.
Ovca, ka iz stada iz svoga izlazi,
brzo se vuk ńome iz krova zajazi.
Oda ckla jedan sud, ki često putuje
na kladenc studeni, brzo se jur skuje.
A tko gre bosonog, gdi drača sve nikne,
trijeba je na pokon oboden da vikne.
Što hoću rit ovo, ne hoću sad riti,
za s tuge ne biti komu god na sviti.

3 istada isvoga. 6 *db.* on skuje. 9 *db.* ne ću sad izriti.

305.

Rad muke, ku svak čas stvara gńiv ļuveni,
toliko velik cvil ja patim u meni,
da malo po malo sve život prinosim
smrti, ku toliko ja rado tad prosim;
i kad se na blizu upazim od smrti,
kom tuge sve moje uzufam satrti,
toliko velika dođe mi tad rados,
da proć mom hotinju oživi ma mlados.

306.

Što je dobra prijazan, da mene tko pita,
rekal bih, nadhodi sve blago od svita,
er sebe ne štedi ni ob dan ni ob noć,
gdi god zna, da može prijateļu dat pomoć,
i kad se s nezgode koja zled upriči,
u mjesto pomoći ne dava on riči,
i vjeran biv vazda srčano tač ļubi,
da mnokrat i glavu za druga izgubi.
Blažen se može rit človik taj na sviti,
ki bude prijateļa takoga dobiti.

2 *ak.* reko.

307.

Kad jučer sred kola vesela pojaše,
toliko draga se i mila viđaše,
da sve vil, ke ondi uza te stojahu,
veliku zavidos tvoj dici nošahu,
i tako pak ļubko očima gledaše,
da ļudem slatku smrt bez truda davaše;
gdi videć hitrine, kom ctiše tva mlados,
svak ovuj rič reče jednaga za rados:
da bi išli kao njekad bozi sad po sviti,
mogla bi svih ova u robstvo staviti.

308.

JEDNOMU UBOGU OHOLU.*)

Ležandar, koji bi car i kraļ od svita,
i koga svakoji jezik sad počita,
svom vojskom oružnom njekada hodeći
iznać kraj i čelo od zemļe želeći,
snig ga, led i zima tolika zamete,
da primi tega rad ne male on štete.
Na pokon došadši na jedan stan u noći
poče se grijati, počinut za moći,
i takoj grijuć se vojnika upazi
od zime gdi jedva k stanu tom prilazi,
s mjesta se podiže i ńega postavi
na mjesto na svoje s velikom ļubavi,
znajući, koliko vrijedna je velmi stvar
i mańim od sebe stvoriti čas i har.
A ti jur u kući tuđojzi videći
jednoga uboga uza te sjedeći,
ne samo toga rad gńivno se rasrdi,
manu još nemilo ńega tuj pogrdi.
Kako to učini, nu malo razmisli,
ako t' um sve nisu tamnosti pritisli.
Ne znaš li, na ohola er zemļa sva viče,
a glavu priklonu ni oštar mač ne siče?
ne znaš li, er ove tri stvari odveće
i bogu i ļudem velmi su mrzeće:

*) *db.* U jednoga uboga ohola. 1 *db.* Leksandar. 5 snigha. 6 *ak.* toga. 18 *db.* i *ak.* danu.

bogatac lakomac, star človik, ki bludi,
i ubog potreban ohole, zle ćudi?
ne znaš li, s neba sgar er za tu oholas
naj lipše stvorenje vrže bog u propas?
Drugo t' sad ne veļu niti ću već riti,
za s tobom u riči boreć se ne priti.

309.

Ne bi li, srećo, ti, koja mi hti riti:
stavi se ovu vil ļuveno sliditi,
ja ti ću potrebnu u svemu dat' pomoć,
kako ćeš żeļi toj u skoro na vrh doć?
za što me pak, srićo, zlo izda ovakoj,
čineć mi služit man u muci ļuvenoj?
Velmi, vaj, ļubih ja ńe dike ļuvene,
a ona viditi ne može vik mene
Da mi te u rukah, o srećo, imati,
koli bih zlom smrti činil te skončati!
Činil bih, da veće na svitu do vika
ne činiš žuditi u żeļi človika.

7 *db.* more. 12 *db.* živiti.

310.

Viđu, sto jezika gdi na me zlo prave
željeći, da puštu tve dike gizdave,
a ja ńih nemilu videći nenavis
silujem što mogu najveće moju svis,
da mi je tvu lipos to veće ļubiti,
za gori moć poraz stvorit im na sviti;
er ļubav kad krepka nosi se i čini,
život, čas ni blago ništo se ne scini.

311.

Tko nije pedjepsan za svu zled kroz ļubav,
mnome se pedjepši, gdi sve mrem nepristav.
Zled kad se satvori človiku na svit saj,
po stvoru već dignut ne može taj svoj vaj
Tim vi, kim dano jes radosno živiti,
nastojte u stanju tomu se shraniti.

da paka, kad koga budete zgubiti,
vi silni nijeste sve plačom ga željeti.

312.

Ļubav, ka moćna se toliko govori,
sve višńe bogove u zviri čin't' stvori,
i dušam svim mudrim, koje su na svit saj,
učini, da pate u srcu ńe hud vaj;
a ova vil, u kojoj liposti vide se
tolike, da stvori svi na svit čude se,
toj jakoj Ļubavi, s koje se sva gube,
zgasnu plam, luk skrši, a krila oskube.

4 *db.* hud ńe.

313.

Kako no vi pčele idete sve med taj
za druzih zbirati po cvitju na svit saj,
i kako vi crvi na listju sve novu
za druzih snujete tuj zlatu osnovu,
i kako vi ovce, ke gorom hodite,
sve vunu i mliko za druzih nosite,
i kako vi jaki volovi čim grete,
pritvrdu zemļu tu za druzih orete,
tako me jur misli trud velik stvoriše,
a druzi moju slas, ku čekah, dobiše.

314.

Pokoli ma mlados nevoļno sve tuži,
vazel bih, da me smrt s mrtvime sadruži.
Ufanje radosti veće mi ne dava,
a huda nesreća tako me končava,
da vazda ki god nov jad, ki se ne prosi,
srce me RAŃENO za patit podnosi,
i za toj daleče sve bježi od mene
gluha smrt, ka je lik od žeļe ļuvene;
ma ńe moć, tolikoj ka mnokrat jes hrla,
doći će jedan dan, ako ni umrla,

6 *db.* rođeno *s natpisanim* rańeno.

315.

Kaji se kajući, kajući kaj' se sve,
dokoli kajanje mogu čin't' misli tve,
davat mi svaki čas za vjernu mu službu,
neharne sve tuge da mi su u družbu.
Kaj' se sve kajući, dokli t' je lipos taj,
er kajbe u staros ne služe na svit saj.
Kad zmija iz kože svuče se na sviti,
nova se sva bude opeta stvoriti,
i dubu, kad ljeto veselo osvane,
listje opet ponovi, koje mu opane;
nu kad ti ostariš, sve što hoć stvarati,
nigda se na mlados opeta ne vrati.

316.

Kad moj plam ļuveni ugasit mogaše,
s koga me jadovno zla muka moraše,
ne ktje mi ni malo ti vode podati,
za mene u žeđi prem sasma skončati;
i voće tvoje toj druzima davaše,
a meni sveđer: je nezrelo, veļaše,
čineć man na vratih mnokrat mi vikati,
na glas moj ne kteć se nikako ozvati.
A došla sad jesi za kajat zla dila,
ucknila s' odveće, er me si zgubila:
našal sam ja drugu gospoju od svita,
bez truda tolicih koja me napita.

317.

Vazel bih bio ja s uzdasim na sviti,
nevoļni život moj da mogu skratiti,
pokli imat razgovor ne mogoh u tuzi,
ka čini srce me da grozno sve suzi;
ali da stát mogu ne ļubeć tvu lipos,
ka ćutit ne može ļuvenu vik kripos,
ali ti da tvrdos srca toga tvoga
omekšaš, za smilit vaj mene neboga;
er sveđer ja stoju nevoļan tužan sam
s ričim tom na ustih: oh, da te ja imam!

2 *db.* svršiti. 9 *db.* cvileći *mj.* nevoļan.

318.

Jaoh, ovi kako nas sve život naš vara,
a nitko jur ne će da svoj grih pokara.
Vidimo na pokon kroz naša živlenja,
koli su isprazna sva ļucka mišlenja.
Danaska mi jesmo, a sjutra nismo pak,
sunce se lje krije svaki čas za oblak.
Ni veće ne znamo ni časa ni hipa,
kada će doć na nas jadovna smrt slipa.
Tim tko se veseli za tuđe skončanje,
boļe bi, da plače sve kasno čekanje.

319.

GOSPODINU MIHU LUKAREVIĆU PRIJATELJU I RODJAKU SVOMU.

Oh, ne moj toli se nemilo brinuti,
ako čes milu slas čini tač zginuti;
ni mańe boli se, ni zlovoļ' tizime,
ar zledi sve diže zabitje i vrime.
Hrabenos sad ukaž' od srca svoga ti,
neka te svak pozna za mudra na sviti.
Trijeba je, pomoći da gredu tuj boļe,
gdi veće zgoditi budu se nevoļe.
Znaj, pauk er trudeć u svojoj osnovi
na pokon žuđen dom na jedno zgotovi,
i kad mni počinut od muke i truda,
tad mu opet prispije nesreća prihuda,
ar metla, ka mete kuću, u koj on prede,
sve misli ńegove na ništo dovede;
nu on znan mjesto toj i svijet svoj promini,
ter malo po malo opeta dom čini.
Lastova ptica ona pod strehom tuđome
sagradi sve gńizdo ne s malom mukome,
i kada scijeni plod žuđeni izniti
i jaja, ke bude u gńizdo staviti,
ruka joj protivna od kućne čeļadi
gńijezdo toj ńe milo nemilo razgradi:

---

2 *db.* stvar *mj.* slas 13 grede, *tako i ak. i Gaj.* 16 *db.* opet dom nov čini.

tuj se ona odili s tugami čudnime,
videć se zgubila gńizdo, plod i vrime,
nu iz nova s ufanjem opet se priseli
i zgradiv gńizdo toj izme plod, ki želi.
Pomńiva pčela još, koja med u cvitu
nahodi obhodeć sve strane na svitu,
kade ga nakupi i stoji s radosti
scineć trud zaplatit tom cvitnom sladosti,
dođe joj, ko joj dim dosadan učini,
tere joj svu tuj slas zlim jadom zamini,
ka joj stvar veliku svim zada boljezan,
videći, gdi biše ńe trudi svi za man.
nu ugodiv zloj sreći i hudu bremenu
na pokon na vrime izme slas žuđenu,
i ti u tvih nezgodah kti držat način taj,
nikako ufanja ne zgubiv na svit saj,
ar sreća, u bitju ka jednom ne stoji,
još će čin't', da tva čes blaga se svim broji.

33. *db.* tuj *mj.* svim. 38 nikao, *Gaj* nikada, *db.* i *ak.* nikako.

320.

Bi li se čin't' moglo, da duša grih tvore
ne ima pak u paklu pravedne pokore?
bi li se čin't' moglo, da se snig ńa gori
ne topi, sunač zrak kad vruće prigori?
bi li se čin't' moglo, što nigda ni bilo,
da budu rike teć opeta na vrilo?
bi li se čin't' moglo, da ribe iziti
sve budu na suh kraj, za na ńem živiti?
bi li se čin't' moglo človika ne ijede
da vrijeme veliko živjeti sve vide?
tako bi moglo se učinit, dobro znaj,
da ja sve ne ļubim tvu lipos na svit saj.

321.

Ostinuv tresem se jak no lis na vitru,
kad oči tve vidim al čujem rič hitru,
i kopneć kako snig na suncu ali mraz
blidilom tamnine pokriju moj obraz,

ter duša, vaj, moja, ka služi sve tvojoj,
na konac prit' želi u muci nerednoj.
Nu toli lice tve obično milo jes,
da srcu mom skraća svu tugu i boles.

322.

Kad ona izide vesela u slavi,
koja me ljepotom ļuveno zatravi,
zamukne svaka stvar, rike se ustave,
a ptice svakoje treptit se priprave.
Nu kada besjedeć ki govor stat pravi,
sva višńa nebesa na ńe rič ustavi,
kad li oči ńe svrne, takmenja kojim ni,
užiže, umara, razčińa i kopni.

323.

Uzdam se u boga, da ću još plavi moj
iznać kraj za shranu žuđeni tolikoj
valovmi ne će rvit' vik morska dubina,
kadgodi utažit' zla će se godina.
Ako me huda čes protivne nesreće
ucvili ovakoj žestoko odveće,
doći će još vrime, da mi će obraz svoj
ukazat vas vesel u slasti velikoj,
nu človik na svit saj dobit zvat ne ima se,
dokli god nad ńime svijeće se ne ugase.

324.

Na lipi tvoj pozor kad tva čes izide,
veomi ti vruć plamen na srce me pride,
i tvrdo tva slika tač se u ńem ureza,
da slobod svu moju prem sasma zaveza.
U tvoj toj pameti, mńu, tada da reče:
mladac se sad ovi u ogńu zlo peče,
poć ga ću jednome očima smiriti,
za čin't' pak, čim žive, smrtno ga sve mriti.

1 *db.* prozor. 6 mladace.

325.*)

Znate li, ļuveni za što se spovida,
da Ļubav sve hodi po svitu bez vida?
ja ću vam spovidit', neka toj vi znati
budete, za druzim pak inim kazati:
zrčuć š ńom jednom ja na vile me oči,
ke sjahu jak sunce, kad sine s istoči,
ńe rajskom lipotom kroz pogled taj lipi
srce uze jur meni, a ńoj vid zaslipi.

*) *db.* Kaže, za što je Ļubav slipa.

326.

Hodil sam u vike ovimim drumom ja
i još ću hoditi godišća sva moja,
bivši put općeni, niko mi braniti
ne može, da ńime ne budem hoditi.
Na vike naučen vuk planinom šetaje
sve što mu već vikaš, sve mańe toj haje.
Komu li moji hodi mučni su meu nami,
neka uzme ter udri glavome o kami;
er ļubav kad nosi s tvrde se požude,
nigda se rad straha pustiti ne bude.

1 *db.* hodil sam ovime u vike drumom ja. 5 *db.* naučan.

327.

Ma mila Latinka ļubka t' se viđaše,
uz romon ńe mili gdi pjesni pojaše,
pjesni one medene, pjesni one ļuvene,
kima se užižu i prsi studene.
Krotome lav bi stal i rike tekuće,
da mogu čut' jednom ńe riči goruće.
Mogla bi, da hoće, romonom tom vlasti
čin't' gorit' kamenja i plakat od slasti.

1 *db.* ma lipa

328.

U poļu, gdi cvitje razliko sve cvata,
bješe vil prostrla jedan vez od zlata
sakriv ga pod listje s hitrinam čudnime

cić bolje da nim lov učini na vrime.
Ja velmi zaslijeplen lubavi tadi hip
pristupih za ubrat moć ki god tuj cvitak lip,
i ruku prostrvši ne vidih, od kuda
na grlo pade mi taj uza prihuda,
ka tvrda bi toli, da nebog ne mńu ja
moć' je se slobodit' godišta sva moja.

329.

Pakao su me prsi, duh sam ja paklеni
i pravi paklen plam moj je plam ogńeni.
Sve tužno u meni bez svrhe ja gorim,
i dušu bez nadbe žestoko sve morim,
i nigdar ni mi moć nikako viditi
me dobro izvrsno, kim živem na sviti.
Samo je u ovomu moj život nemili
s tim dušam različan, vječni plam ke cvili:
grišne biv i krive one tuj pokoru
sve pate, a ja prav nepravo sve goru,
i svoga stvorca zgar proklińu hip i čas
videći, da pate u ogńu gork poraz,
a ja, vaj, tuj, cić ke bez konca sve goru,
hvaleći sve lubav i služim i dvoru.

14 *db* ļubim

330.

Ako rad tvoga zla gńiva, ma gospođe,
učiniš, život moj u pakal da pođe,
od moje neprave pokore, znaj, imat'
bolesti ne ću ja, čim budu dolu stat',
ni mi će dat' muke taj iskra ogńena,
neg ti, ka ć za tvoj grih tuj doći suđeńa;
er na tve lice toj gledavši svaki čas
paklеni pedjepsi ne će mi dat' poraz,
samo ću trud ovi imati u tome,
što budu me oči zatvorit jednome.

331.

O vi svi, ki ovdi slišate sad mene
moj vi svjet, čujte se od žеlе ļuvene,

2 *db.* od himbe.

za č vrime, u kratko, svemu biv skončanje,
obraća slatki smih u gorko plakanje.
Bješte tja daleče skrovene ńe mreže,
pri neg vas u tvrd svoj zli uzal zaveže;
er ludos ne mala veli se na sviti
jednoga neharna poć u dvor služiti,
koji sluzi svomu za platu podaje,
da želno sve cvili u tuzi plakaje.

332.

Kao riba nevišta, u moru ka plije,
it' opći za gvozdjem, ko pića zakrije,
i kako neznani ljepir taj naliće
zaradi svitlosti na plamen od sviće,
od ke vik ne će se nikako ostati,
dokli se ne bude životom rastati:
tako ja grem slideć tvu lipos jedinu,
za sve er š ńe u jadu neredno sve ginu.
Ni lubav, s kojom se ne može boj biti,
o inom ne da mi nikako misliti,
nego li o tebi, vilo rajske dike,
koj ću bit' u svemu veran rob u vike;
istom da kad godi tva me čes pomili,
da ma svis u jadu sve tužeć ne cvili.

333.

Mu ruku svom uzam moja vil luvena
i vidiv, da ledno sva biše studena,
reče mi: biljegu po ovomu sad ja znam,
er srcu u tvomu ne stoji luven plam,
za č srce ni jedan ćut u sebi ne ima,
koji van ne kaže nadvornim stvarima.
Ja ino ne rijeh, nego li: gospoje,
velmi u tem prija var poznanje toj tvoje:
svaki prav luveni, u trudu ki gine,
iznutra vik gori a zdvora sve stine.
Svu snigom goru ja vidil sam skrovenu,
iznutra ka gori u plamu ogńenu.
Ja takmen onomu kamenu, znaj, jesam,
ki studen zdvora je, a unutra sve je plam.

334.

Kad počnem gledati kon tebe gdi god stav
tve lice, u komu kraļuje sve ļubav,
u želi umiru, er suze u taj čas,
iz oči ke teku, daju mi gork poraz.
Na zlatih kad vlasih snig ruka tvih vidim,
kopneći kako mraz sve vehnem i blidim;
slatke pak riči kad iz usta tvih čuju,
u misli ļuvenoj sve cvileć tuguju.
A oči tve mile, vrh zvizda ke sjaju,
velik trud i boles mom srcu zadaju,
er bi rek da jedno sve meni tuj veli:
moja te ljepota u žeļah sve želi,
drugo pak mni mi se, da hoće tuj riti:
mene rad hoću ti da budeš umriti.

10 *db.* sve daju.

335.

PJESAN OD KOLA.

Ah djevojko dušo moja, ka mi s' smrcu dala,
kad zagorjem gredu s tobom stado moje pase,
tere vrgu na te oko i ti gledaš na me,
stvar koja mi srce žeže ogńenom žeļome.
I ako te što zazovu, govor meni daješ,
toli t' reku: počekaj me, čekaš mene viku;
i ako pjevke stanu pjeti, i ti ih sa mnom pjevaš,
i ako se što nasmijeju, i ti smih satvaraš;
ako t' u čem ļubav kažu, i ti je meni kažeš,
na jedan način misli mojoj svud odgovor daješ;
nu ako slascu tuj pokońu ja od tebe prašam,
na tuj ričcu gluha meni on čas se ukažeš
ter besjedu hitro moju na drugo izvrneš.
Nu promisli, pravo je li, da me tač skončaješ;
za što vodu bistru tvoju prid usta mi daješ,
ako mi je paka piti slobod ne puštaješ?

3 *db.* oči. 6 *db.* u vike.

336.

PJESAN OD KOLA.

Iduć gorom u prošetu ja djevica mlada
sjutra ʒorom, kad u pjesni slavic boli sklada,
nađoh mlaca gdi ležaše u dubravi gusti
izrańena trovnom strilom, ku zao gusar pusti,
koga stavih da ozdravim podobnima licim
ńega sveđer zgovaraje veselima ričim,
i što rana ńegova se bolna ozdravļaše,
toj se moja druga nova većma žestočaše.
Koga kada zdrava stvorih, molih s mukom zlome,
da bi mene ktil ozdravit' ļuvenom żeļome,
mladac hteći haran biti meni momi mladi
ozdravi me licim svojim u razbludnoj nadi.
Za to veļu, da rečeno na svitu je svima:
tko satvara har mlacima, s mladac milos prima.

2 *db.* sjutra ʒorom prije sunca na glas od slavica, *ali precrtano.* 3 *db.* u zeleni travi, *ali precrtano i nadpisano:* među dubi gusti. 4 *db.* ku gusarin spravi, *ali precrtano i ispravļeno.* 7 *db.* većma *mj* bolna. 8 *db.* tvrđe *mj.* većma. 12 *db.* iz mene si zlu bolescu svim licim izvadi *ali precrtano.*

337.

PJESAN OD KOLA.

O kamenu dragi, vridni mjesta istočnoga,
ki usađen sveđer stojiš posred srca moga,
ckleni, bistri, tih Dunaju, koga s obi strane
sjene borja i javorja, guste lipe grane,
drag pokoju, u kom drži ļubav svoje krilo,
cesarice srca moga, moja rajska vilo,
moje glave meko uzglavje, moje čisto zlato,
i trudima svim mojima moja ļupka plato,
ka očima mojim vodiš vazda danak bili,
ne čin' veće, da ma mlados żeļno u tugah cvili.
Jur u plamen vas otidoh živi tebe cića,
goreć kako suho drvo ali jedna svića
gasnu, čeznu, bliđu, venu, kopńu i ginu vike,
iz oči mi suze viruć naglo kako rike;
tuge srce zlo mi koļu a jad srce davi,
tako da se riti mogu izgled smrti pravi.

Ne umori me, da ti pake puk ne bude riti:
ovo koja sluge svoje smrtno čini mriti.
Ne daj, slavne da tve dike prikor tak' ogrubi
ne kteć ļubit' sveđer toga, koji tebe ļubi,
er ni pravo, da tko verno sve dvoreći služi,
da svoj život svak čas gubeć grozno i jadno tuži,
Ako t' u čem što sagriših gdi god kad na sviti,
ne osudi me, nu čin' milos, da grih bude priti,
ter mi lice ļupko, milo viditi ne brani,
jer o slatkom tvom pozoru me se srce hrani;
bez tebe mi sunce ne sja, ni slas rados dava,
bivši u tebi od me žeļe sva čestitos prava;
ni miriše cvitice mi bez tebe, koja si
prvi cvitak svih gospoja, kih se ime glasi.
Tim kameno srce omekšaj i plam ļuven primi,
ter ńim s mene hude trude naglo spravna snimi,
davši meni za svu moju vernu i dvornu službu,
da se s tobom jednom mogu otaj stat u družbu.

338.

Oj ma rajska višńa diko, koju bog objavi,
da je RAŇENOM srcu momu lik istini, pravi;
moj pridragi razgovoru ter razbludo mlada,
bez ke živit ja ne mogu, bivši moja nada;
moja kito perivojna zlatom žicom svita,
koju zovu nad sva cvitja prvi cvit od svita,
zapisal sam, verno tebi da vik čine družbu
jezik, pjesni, pamet, misal, srce, vjeru i službu.
Oči, srce, život, duša ni mi toli draga,
ko li, vilo ti ma mila, ka si ļubka i blaga.
Mnokrat ti sam ktil me rane putem skrovno riti,
ma vazda mi rič studena u usteh bude umriti:
nu zla videć er smrt mene umorit' je spravna,
silan sam ti tada reći, moja diko slavna;
tako t' zenul' sveđer mlados kak' u poļu trava
za tve rajne majke prsi, ka ti mliko davà,
kada stado uzplanduje, gdje su stijenja hridi,
pod javorje gusto tiho sama k meni pridi,

11 mnokrati.

gdi dva venca gorovita zlatom svita hrańu,
i š ńim slavja lužanina, ko jak oči brańu,
za ki tač me službo moli jučer onaj vila,
ka bisernijem trakom kosi biše lipo svila,
veleći mi: mlad pastiru u razbludnoj nadi,
ako darov taj pokloniš meni momi mladi,
kunu ti se dušom mojom, da izvan tebe diku
nijednu, hrabra, dokli živu, ne ću łubit' viku;
i ńojzi ga ne ktjeh dati, cić er tebi moja
misal služit' odlučil' je sva godišta moja;
nu ja tebi sad se obitam, moja kruno svita,
tako od vuka gladna ne bil' stada ma odnita,
nikad ne će moja mlados drugu vilu služit',
da bih znao još moj život ka zloj smrti združit';
istom k meni mladu żełnu hotij tako doći,
od koga ćeš svim vesela k stanu tvomu poći.

20. *Gaj:* kog'.

339.*)

Razumom urešen ne bivši bitak tvoj
ne moj se plemštinom oholit' tolikoj,
er kripos sama jes, ka svaka dariva,
bez koje plemenit nitko vik ne biva.
U ruho naj lipše obuci grubu stvar,
nikako bit lipa ne može nikadar,
a lipu i grubim da budeš napravit',
ne će se dil toga gruba rit' ni pravit'.
Nu toj jes istina, da kako meu nami
u zlato zavezan lipši je drag kami,
tako kad i pleme stakmi se s kriposti,
čoeka duh prosine dvaš većom svitlosti.

*) *ak.* Jednomu plemiću.

340.

IZETE IZ PJESNIVAC GRČKIJEH OVE ŠES PIESNI.

Želeć se objesit jedan skup lakomac
otide na połe za kupit konopac,
i videć da ńemu šes pjenez imaše
uzeti taj, ki ga prodati hoćaše,

bojeć se tolikoj skup tamnik strajati,
opet se k stanu svom naj brže zavrati,
gdi, našad jedan star navojak za vrati,
o ńem se objesi, cić život da skrati.
Toj jedan videći oni čas priskoči
ter konop osječe, da mu smrt ne uzroči;
a hudi lakomac što bi imal s ļubavi ..
hvale mu dat i har, er ga zla izbavi,
na pravdu pozva ga, prid kojom pokliče,
da plati konop mu, ki mačem osiče.
Tim svak znaj ter uči, koli je huda stvar
zlijem skupcom stvarati čas, koris ali har.

341.

Koli je vrijedna stvar, jedini moj bože,
prijazan, bez koje živit' se ne može.
Slip nosi klijenita, er ńemu nije moć
podana, da može po sebi i gdi poć;
a klijenit pak tomu, ki vida ne ima,
da dobro it može, kaže put očima.
Tim tomu ja veļu, ki ovo čtit bude,
da dobra prijateļa silit se dobude.

342.

Svenut bris imaše uz suhe svoje grane
zelena prutja taj od loze izbrane,
ku malu odhrani i ńoj se podveza,
cić ńega da ona pak tač listjem uresa.
Narav nam taj izgled prid oči postavi,
u komu za nauk nam kaže i pravi,
da mi tej prijateļe imamo iskati,
s kim na svit ne će nas ni zla smrt rastati.

343.

Jedan, ki konopac nošaše, za moći
načinom tizime na hudu smrt poći,
velje blago nađe u zemļi meu mravi,
u mjesto od koga konopac ostavi,
a oni, ki bješe skril prokleto toj blago,
ko ļudem tolikoj jes milo i drago,

a zviri žestoke da dugo ne trpe;
i voda iscrpe krut mramor u gori.
Besjedu mu ʒori, človiče, ki stavi
sve tvoje ļubavi u stvari od svita,
koje su očita izpraznos i varka,
ka duše rastarka od mjesta višńega.

Ko je put pogriješil, vrati se na drum prav,
ko li gre sve nezdrav, ljekare pođ išti,
ki jesu svim višti nevoļam bolnima;
nu se u ruke tima ne kti dat' nikako,
ki živu opako, druzim daju nauk,
er mnokrat skroven muk stvara zla velika.
Riku, ka ne rika, gazit ju ne hodi,
ako ćeš, da hodi tvoj stupaj svudi zdrav.

Kteć poznat ti vridnos od dobra človika,
ako ga stvar prika ne stavļa u poraz,
ni sreća u oholas, u jednom bitju stav,
zla je stvar, gdi ļubav duh sveđer uzviša,
a do sad poniža, da ne vi, što je kripos.
Lijepo je, kad lipos počtenje sadruža,
bez koje vik duša ne prija pokoja
od nidnoga znoja, ki trudeć satvara.

Za u sunce zrčati ne ima vsak tvrd pogled,
od ovih slova red tko god je tko čita,
mrežu, ka ne hita, sve za man prostira,
a ko god zapira, gdi razlog ni zaprit,
što hoću ovo rit, neg ono, što vele,
mnozi se vesele, gdi se plač reć prima;
svak na svit uzima, koliko razlog jes,
inako zlu boles u svemu zlo pati.

Tim vladat nitko se ne daj zlim žeļami,
ako ćeš, suzami da pako ne cvili,
tuj gdi se ne dili proštenje ni milos,
nu stavi usilos nerednom hotinju,
neka svom živinju dobude on platu,
ne u srebru ni zlatu, neg u tojzi stvari,

40 rastarka *ostavih radi* varka; *pravo bi* rastrka. 67 *db.* di *za* gdi.

koja nigda vari u ničem ne ima,
bivši ona nad svima izvrsnos izvrsna.

348.

Kraj rike jedne se zvir njeka nahodi,
ka na smrt dovodi
čovjeka, a paka hudu smrt kad mu da,
plače ga zlo tada.
zvir za sve žestoka er mnogo veli se,
nu smrti ńegovom daj tužno boli se.
Ma ti, ka mnogo već
tej zviri žestoča moreš se svime reć,
toli ti mila jes
ma tuga i boles,
da kroz tvu zlu silu
na smrt me dovodiš odveće nemilu;
i ako tuj boli se
tva dika tužna tad, znaj dobro, ne zri se,
cić er ju ma boles na milos privodi,
neg u toj er zgodi,
ka život moj krati,
ne mož mi od jedne već smrti zadati.

349.

Ti hoćeš, da umrem,
i davaš od veće toli mi žestok boj,
da boles prikraća jadovni život moj.
Nu videć, čim mrem ja,
gdi uživa smrt moju jedina čes tvoja,
opeta oživem s velikom radosti,
pak videć žalosti
gdi tvoja lipota
uzima vrh moga vraćena života,
toliko protužim,
da opet iz nova smrti se sadružim.
Tač sto krat priko dne
rad tebe jedine, kôj vazda klańam se,
umiru i opet na život vraćam se.

350.

Znaj, vilo, er ako dijeliv se ostanu
živ, čime ostavļam tvu lipos jedinu,

uzrok će bit onoj
ufanje, ko imam,
da ļubav kroz ńe plam,
ki žeže zlosrdo odveće tolikoj,
naglo će skratiti čemerni život moj.
Čim tebe dalek grem,
sila je, da umrem;
to li umrit ne budu
u tom zlu prihudu,
smrt mi će dat boles na pokon na sviti,
videći, gdi tužeć ne mogu umriti.

351.

Umio bih, vilo, ja
tač dobro skazati
mu tugu, ku srce nevoļno sve pati,
da bih te satvoril proć momu hotinju
milosnu, videć me u tomu živinju.
Nu ļubav, kom gore
me prsi u meni, toliko jur more,
da umrit prî voļu,
neg tve čin't' hotinje prominit' priz voļu.

4 *db.* tvomu.

352.

Gizdava ma vilo,
ke ures i dika i lice pribilo,
jaoh, mene zatravi odveće nemilo.
Pravo ću ja riti,
već rad tve nego me koristi na sviti
ja ne bih vazeo u tugah umriti;
er ako svršiti
ja budu dni moje za k mrtvim otiti,
ti ne ć moć bez mene nikako živiti,
pokli se inime
ne pase sve srce vilami meu svime,
nego li tugami i plačem mojime.
Tim, vilo, moliti
hoću te, milosna hotijej jur biti
za tebi i meni moć život shraniti;

14 hotie jur.

er u toj zloj rati
žestokos velika može se prem zvati,
za druzih čin't' umrit, sebi istoj smrt dati.

---

17 *db.* moreš.

353.

Tač vesel ja reći
tvim dari mogu se, bože moj leteći,
da blažen u plamu tvomu sam goreći.
Obilnu milu slas,
srce ju suzeti ne moguć, na obraz
meće ju, mu rados kažući svaki čas.
Bivši se me misli
na mjesto visoko toliko stavili,
svaki je trud mi drag, ki milos tva dili.
Ļubavi ne vim ja
pjesnima mojima skazati veselja,
ko prija s tebe rad čestita čes moja.
Još kad bi izriti
umil ga, triba je tajno ga sve kriti,
er kad bi skrov se znal, triba bi umriti.
Tko bi ikad procinil,
da će moć me ruke grliti onu vil,
koj slike sunač zrak pod nebom ni vidil,
i za mu da ću čas
primiti lice me na divni ńe obraz,
od koga sloviti u vik će vječni glas?
Još da bih ja hotil
izriti poredom, ne' bi mi nigda bil'
vjerovna moja čes, ku jesam tuj kusil.
Za to ja sve skrivam
u slasti živući gorući moj drag plam,
na zemļi blaženstvo izvrsno kim imam.

---

5 *db.* uzeti.

354.

O D A.

O gospoje svijeh gospoja,
kojoj dah se sam za slugu,
već ne moguć trpjet tugu
tuj, ku s tebe mlados moja
sveđer pati,
silan ti sam sad kazati,
neka pozna tva lipota,
u koj tuzi od života
bitje moje sve se trati
tebi dvore.

Od plača su oči more,
a srce je plam ogńeni,
koji ne da viku meni
uzet svu noć tja do ʒore
pokoj mili.
A uzdah tako zlo me cvili,
er ni srca tač nemila,
ki začuvši ma gorčila
ne će sa mnom da plač dili
u sva dila.
Time, żeļo moja mila,
velmi smirno ja te moļu,
ne moj činit kroz nevoļu,
da ļuvena huda sila
smrt mi zada;
nu čin', da te razlog vlada,
er pravedno nije sluzi
vernu činit', da u tuzi
sve uzdiše grozno s jada,
ki ga mori.
Nu hteć, dobro da govori
svak na tebe, diko moja,
izbavi me zla pokoja
pri, nego me doć umori
smrt žestoka.

355.

GOSPODINU FRANU GUNDULIĆU.

Nije čudo, u ļubavi
ako i tebe divna vila,
kom se cvitni tač grad slavi,
jes dobila.
Tva svis znavši dobro uprav,
er volovnom tom narodu
kostne poda roge narav,
kime bodu;
lavom zube, zecom noge,
nokte tvrde bojnim końim,
kime daju tuge mnoge
na svit mnozim;
plov ribami svim morskima,
pticam krila za letiti,
a ļudima umrlima
um čestiti.
Nu pak, videć da svim mile
dare poda kroz taj dila,
poče mislit', čim bi vile
nadarila.
Samo lipos ńim meu nami
da, kom mogu svud na sviti
ogań, vodu, gvozdje i kami
potlačiti.

3 Zutni *čitaj* cvitni, *sravni u pjesmi* 140. 83 u tom gradu lipu od cvita, *db.* cvitni.

356.

O D A.

Ńegda biše danci meni
mili, ļubci, slaci i drazi
prî nego me vaj ļubļeni
zlo porazi;
a sad ih je tamnos huda
tako ļuto obujmila,
da umriti zarad truda
jes mi sila.

O žestoka zla ļubavi,
pokli na ovo imah doći,
za č me s prva ti dobavi
tve pomoći?

Ne biše me u toj tvojoj
sili za dvor način dati,
pokli imaše mene ovakoj
pak skončati.

Za što poda rados moju
da se ńome diče druzi,
a da ja, ki ńe bih, stoju
sve u tuzi?

Nijednomu se vik ne prima
gospodaru uzimati
stvar, ku na dar slugam svima
bude dati.

Koje hvale hoć da riti
budu na te tvoje strile
jadno čineć sad me mriti
bez me vile,

ka mi ne će iz spomene
za stvar nijednu vik iziti,
čim tvoj bude plam ļuvene
već na sviti?

29 ispomene.

357.

ODA.

Oh koliko često za man
uzdisat' se taj zlo vidi,
ki vil lijepu i noć i dan
dvoreć slidi.

Pokli ova, prid kom blidi
sunca svitlos, ne će vike
da izliči moje vridi,
kim ni slike,

niti hoće, da dvi rike
ustave se, koje svak čas
davaju mi rad ńe dike
žestok poraz.

Sadružen je vazda ukras
vile lijepe s nemilosti,
toj se sad zri dobro na obraz
ńe liposti.

O svitovne vi mladosti,
tri krat, pet krat priblažene,
kim znat dano ni grkosti
zle ļuvene

7 vride.

358.

ODA.

U ono vrime milo, kada
snig se počne rastapati,
učiniv se stara mati
lijepa i mlada,

ļubav, s kom su svaka dobra
u naj lipši cvit mladosti
mene s čudnom mom radosti
za se obra,

da mu budu službit vike
za razgovor moj ļuveni
davši jednu vilu meni
rajske dike,

ka u ńe milu ogńu gore
učini mi moći priti,
gdi duh taman vik na sviti
doć ne more.

Tuj ti poznah ja u meni,
koli je slatka stvar sve hode
dvorit verno bez slobode
dvor ļuveni.

9 mu! *mislio je na Amora.*

359.

O D A.

Vila, kojoj nije slike,
u bolesti čini meni
patit plačuć po sve vike
trud pakļeni.

I milosti ne će nikad
ukazat mi taj ńe slava,
nu sve hoće veći da jad
trud mi dava.

Tim ļuveni slavni bože,
pokli duh mi tač zled koļe,
ti čin', meni da se odlože
sej nevoļe,

inako mi jes umriti
radi tuge huda sila,
jad ne moguć podnositi
tvojih strila.

Hvale male ne će biti
tebi hoteć u zlu tugu
hude smrti zasloniti
tvoju slugu.

Za što druzi pak videći,
gdi ja milos sluga virna
imah, hoće t' dobra reći
neizmirna.

22 vierna.

360.

Tko stan svoj za u tuđ poć ostavi na sviti,
viku on ne može veselo živiti,
a ruke tko tuđe celiva i umiva,
triba je, da svoje od srama zakriva;
a vjerno tko dvori druzima s ļubavi,
vazda pak na pokon zlom tugom boravi.
Prî kruh suh stoj jesti trpezi na tvojoj,
neg slasti naj draže u kući u tuđoj.

361.

Strila
tva, nemila
ļubavi, meni
ne da pokoj vik žuđeni
da mogu kušat, kako se prima
svim tima, ke za dvor svoj dvorit vazima.
Nu trudan moj stupaj to gore sve mori
sve što joj boļe život moj dvori
ki zaruči ćes od nebi,
da služiti tebi
u sve trude
bude.

10 služit — *Vańsko lice ove pjesme je prema licu ńekijeh pjesama u grčkoj antologiji.*

362.

Podnošu zlu boles, nevoļu i tugu
dav se vili moj u dvor za slugu,
ke počtenje i lipota
vrh moga života
vlas nad svima
ima.
Ļubav,
mńu, ne će prav
da razlog učini
ćića da me pri rasčini
tugome jadnom zla boles moja
ka prijat vik ne da dobra mi pokoja.

363.

Nu pogleda', o Ļuvezni,
je li pravo, da ova vila,
jaoh, tolike zle bolezni
na mu mlados sve posila,
ka joj bila
u sva dila
neizmirna,
jes tač virna,
da za ugodit ńojzi moći
ni vik štedil' na smrt poći?

Uzmi jednu od tvih strila,
kom tej ńekad, ke svit moli,
dobi ter ńu za taj dila
ran', da sa mnom i ona boli,
nek se toli
ne oholi
ńe lipota
vrh života
moga puna zla nemira,
kroz ki jadno sve umira.

Toj satvoriv teb' i mene
hoć jednaga osvetiti,
od tej, ka vik ne će scjene
od divnosti tve činiti.
Za što t' biti
vik na sviti
hoću t' haran,
bože daran,
dokli budu k moru vode
teć, iz koga sve ishode.

364.

Ako kada srića huda
segaj truda
izbaviti bude mene,
ki mi dava zle pakļene
jade svuda,
dvaš ću lipše, o Ļuvezni,
tvoje pjesni
spjevat, na ke bez pokoja,
sve bi rekal, da svis moja
dahteć bjesni,
tako da pak mnoge vile,
ke dvorile
ni služile nijesu t' vike,
služno slavit u sve dike
tve će strile.
A ja, neka t' pjesan lipše
pero piše,
činću opet, da se k meni
vrati zgasnut plam ogńeni,
ki pobiže.
Nu tva u toj ako može
što moć, bože,
ja te moļu, čini, s mene
malo muke tej rečene
da se odlože.

365.

Vaj, tko bi ikad mnil,
da divne jedne vil
čin't' može prilika od tvrda kamena
tvu misal napunit želinja ļuvena?
Ma čudo ni velje, er ako spomena
od starih vremena
uzme se i stavi prid oči prid naše,
naćemo, da ļudi
ne samo, nu zviri
taj iskra ļuvena pedipsa i tiri,

er taj rab u sebi tuj hitros jur ima,
da djelim svojima
usionoj naravi, ka je stvor jedini
satvari takmene sagrađa i čini.

366.

GOSPODINU ANDRAJICI*) RAŃINI, PRIJATEĻU SVOMU.

Kti čut', što t' prijaznivi prijateļ tvoj sad veli,
prijateļ tvoj RAŇENI, ki dobro tve želi.
Jur ako sunač zrak sve oblak ne skriva,
ni more valovi rvući proliva,
ni je leden vik Dunaj, ni s neba daž bije,
ni sjever u gori dubima sve vije;
reci mi, za č ti sam svaki čas meu nami
tve lice polivaš groznima suzami?
Zla je stvar zlo živit, a nije dobro umrit,
er dobro tko umira, može se čestit rit.
Rodni tvoj, koga ti sve plačeš u suze
uzdišuć, cić er ga od tebe smrt uze,
reg bi, da s neba zgar sve veli: mili moj,
za mnome ne cvili ni suzi tolikoj,
mrtav, znaj, nijesam ja, cić er me rastavi
s svitom zlim smrt, ka me života dobavi;
mrtav bih, čim živļah s tobome doli stav,
nu rado sad živu vječni raj uživav.

*) *ak.* Andrici. 6 *ak.* sveđ vije. 16 svitom.

367.

Daleče, pjesni vi, daleče, radosti,
stojte tja od moje nesrećne mladosti.
Samo cvil, plač i vaj, čemer, trud i uzdasi
sdružite mu boles, ka me svim porazi.
Oj tugo bezsvršna, kom ļubav svijet smeta,
o česti protivna, o srećo prokleta,
kako me stvoriste kroz vaše nezgode,
rob da sam ničiji bez nijedne slobode?
Vaj tko bi ikad mnil, da za mu hudu čes
vrijeme je prikinul ļuveni tvrdi vez,

8 *ak.* nječij.

nad kime scińah ja, da moći ne ima
ni ona, ka boļe sve stvari vazima.
To li je prikinut taj uzal ļuveni,
kako ovo čuju se vas svezan u meni,
sam tužan, nevoļan, pun svake nezgode
rob da sam ničiji bez nijedne slobode?
Nijesu me bolesti, kako se jur pravi,
da trpe sve oni, ki tuže s ļubavi,
ma je dan nov način od tuge nesvršni,
koje sam paću ja, a drug ih kusil ni.
Nu gleda' privare ļubavi proklete
i hude nesreće, koja me zamete
u tuge, čineć me s ńe hude nezgode
rob da sam ničiji bez nijedne slobode,
cić er sam ja zgubil sva dobra ļuvena,
od kojih sad čini zlo mrit me spomena,
i jer sam sve muke neredne vik patil,
ne bi mi rad toga nijedna muka bil',
pače tej nevoļe i trudne žalosti
veće bi uzmnožil' srcu mi radosti.
Nu muku zlu čuju punu zle nezgode,
rob da sam ničiji bez nijedne slobode.
Misli su neredne i gńivi nemili,
ki nikad nijesu se pri nikom vidili,
nevoļnu moju svis od svuda obujmil',
česa rad ja patim u tugah vječni cvil.
Ti, ka znaš, ko mi zled u srce tuj stavi,
nu malo reci mi, žestoka ļubavi,
kako ću moć živit vik s take nezgode,
rob da sam ničiji bez nijedne slobode?
Tužne me nevoļe i trudni uzdasi,
kime se neredno ma mlados porazi;
i vi ine tuge zle bez broja, kim slike
mjesto ono ne ima, gdi je plač u vike,
verno sve služeći na pokon viđu ja,
za sluštvom tolicim, ko stvori svis moja,
za moju hudu čes, punu sve nezgode,
rob da sam ničiji bez nijedne slobode.

19 *ak.* nu *mj.* ma. 31 *ak.* čujem. 36 *ak.* velik cvil.

368.

U ZLOREKA ZAVIDNIKA.

Oj tamni, priludi, zavidni zleče moj,
koga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj,
neslani zlotvore pun svake ludosti,
komu moz nenavis sve pije iz kosti,
veomi ti žestoke sve prijaš boļezni
čuv, ki god ļuveni gdi spjeva me pjesni.
Priličan ti jesi u svemu k zviri onoj,
ka videć sinove pritile tolikoj,
kļuje jih dokole mledne ih učini,
da je taj stvor proklet vik, ki svoj rod ne scini.
Smeti zla, pritamna, uzeta pameti,
uhati Mido zli, Ȥoile prokleti,
ni li ti zadosta čim pamet tva bjesni,
da zubim oštrima sve grizeš me pjesni?
Nu još hoć nigda vješ a lud vik kazati
pute mi, kao ću moć me sklade pisati.
Gdi muha med pčelu može učit zbirati,
ali vran grakaje slavica spjevati?
Tko hoće tuđu stvar, ku pamet podaje,
razložno huliti, prije toga triba je,
da je s ļudi mnogo općil, pisama vele čtio
i svita dil velik obhodeć vidio.
Oj tamni, priludi, zavidni zleče moj,
koga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj,
za moć se nasmijat riječi kom špotnome
spjevaje poću sad rug tvorit tobome.
O rode izrodni, o ļudi svijeh halo,
bivši vješ tolikoj reci mi sad malo:
ke zviri i dubja trijesa se ne boje,
i u koj zemļi kris ne kriješti ni poje?
ka ptica ni ptica, koja li žive vik,
i ki lijes ni drvo, ki človjek nije človik?
i koja jur ono pticami meu svima
za svoj plod dojiti pri prseh mliko ima?
Smeti zla, pritamna, uzeta pameti,
uhati Mido zli, Ȥoile prokleti.

9 *ak.* mlednijeh. 32 ni človjek *db.* ki.

Kladenac ki onoj jes vode studene,
ki ļudi ozdravļa bolesti ļuvene?
od ke li pak druge bitje je i slava,
da ženam neplodnim žudni rod podava?
ki kami jes onoj takoga stvorenja,
da k sebi poteže sva ina kamenja?
ko bilje jes onoj, ko svitli u noći
i ļudi ozdravļa zla duha nemoći?
ka li je trava toj, ku žaba sve ije,
za moć se ubranit u travi od zmije?
Oj tamni, priludi, zavidni zleče moj,
koga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj,
ko bilje jede taj zmija, ku htih riti,
za staru kožu vrć a novu stvoriti?
ko pero, ka koža sva perja i kože
uza ńe stavļene izgristi sve može?
ko bilje bez žilja sve raste sred gore,
i ki lan u ogńu zgoriti ne more?
ki kami ni kami, ka li se zvir onoj
ne rađa s jezikom potrebnim tolikoj?
ka li oca i mater staru tač počita,
da ih vik ustim svim zalaga i pita?
Smeti zla, pritamna, uzeta pameti,
uhati Mido zli, Zoile prokleti,
ka se ono hrani zvir u ogńu, koji moć
ima tu, da može svim stvarem vrha doć?
ku ribu malu onu u moru govore,
na jedru velju plav utažit da more?
ka li se družeć zvir nabređa ustima,
i milo sve čedo pak rodi ušima?
koje li iznutra progrizu trbuh svoj
materi, za moć se roditi pak takoj?
ke li se bez svojih roditeļ rađaju,
koje li očiju ni glave ne imaju?
Oj tamni, priludi, zavidni zleče moj,
koga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj,
ka li je zvir z dva srca, koju li govori
ļucki um, da narav bez žuči satvori?
i kojih zenice od oči vele se,
da pored s mjesecom mijeneći množe se?

za što lav, prid kime svaka se zvir plaši,
kokota i ogńa boji se i straši?
za što li kami taj, kim dobar plavi svoj
put čine, sve k sebi poteže gvozdje toj?
za što gre uzgori plam ogńa, ki peče?
za što li voda pak nizdoli sve teče?
Smeti zla, pritamna, uzeta pameti,
uhati Mido zli, Ȥoile prokleti,
Ȥoile pse, ako kos tuj ne mož proždrijeti,
uzmi ovu ter žderi, ku ću t' sad prinijeti:
koja stvar vik ne ji ni jesti jes mila,
a vazda lje pije i pit bi hotila?
koja li pak ona na svitu pravi se,
da što se već vadi, da većma množi se?
ka li ono jes, bez ke život se umara,
ka čini toplinu i hlad drag satvara?
ke li ono vide se, kreću se i tvore
smih, a vik nijedna ńih govorit ne more?
Oj tamni, priludi, zavidni zleče moj,
ki ga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj,
ka satvar jes ono, ka tomu, ko ju čini,
potrebna i draga u ničem, vjeruj, ni,
a tko ju čin't' čini, vazet ju za sebe
ne bi uzel, ni imati od ńe vik potrebe?
ku mrtav kako i živ stvar može stvarati,
vidit ju svak more a nitko ticati?
koja je pak ono, za trude parjati
koju bi svak uzel naj veće imati?
ka li je stvar ono, sred ljeta i zime
u ženskih ka rukah promińa sve ime?
Smeti zla, pritamna, zavidni zleče moj,
uhati Mido zli, Ȥoile proklet moj,
koja stvar ne veli ni jednu stvar na sviti,
ako ti od prî ńoj ne budeš što riti?
koja li jes onoj, ku, kad ju imati
tko bude, vazel bi š ńome se rastati,
a tko ju ne ima, za zla se izbavit,
velmi bi bil vesel moć je se dobavit?

85 psi, *db.* psi. *ak.* ps'.

koja li jes ovoj, ku, kada imati
ti budeš, vazda ju staviš se iskati?
ka li se može rit na svitu meu svima
da ob dan i ob noć pokoja ne ima?
O tamni, priludi, zavidni zleče moj,
koga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj,
koja li za time još tođer veli se,
da što već polipsa da većma vidi se?
ka li ono, svim boļe od tizih, ke lizu,
izdalek vidi se, nego li na blizu?
Tko je taj, ki prijeti ne u sni neg javi,
a nigda nijednu rič ne veli ni pravi?
i ki dub je take naravi i bitja,
da svoj plod i voće prije stvori neg cvitja?
i ka se stvar ono na svitu sve pazi,
u vodi ka stojeć viku se ne kvasi?
Smeti zla, pritamna, uzeta pameti,
uhati Mido zli, Ʒoile prokleti,
skupi, zli tamniče, gnusniče nezdravi,
kom ptica čevrļna gńizdo svi u glavi,
s četverim očima ka se zvir nahodi,
bez noga da dobro po zemļi svud hodi,
koji rozi padaju, koju li sred gore
viditi odiru, da umrit ne more?
ka li se rit može vrhu svih od svita,
žudnime blaženstvom da je blago čestita?
koja stvar govorit da ne vi veli se
a vazda svakomu razumit čini se?
O tamni, priludi, zavidni, zleče moj,
koga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj,
koliko smrti su daleče svi oni,
s plavima koje val po moru progoni?
ko je taj, koji bi izvan svih na sviti
uzeo na drvu vidit te visiti?
rec' mi ti, ki s' ošļe pameti svim prave,
zač osli svi revu u brijeme od trave?
za što pas kos glođe i o ńu zub krši?
za što li koń pjene na usteh sve drži?

148 vidite.

od neba do zemle koliko veli se,
i kada očima naj bole vidi se?
Smeti zla, pritamna, uzeta pameti,
uhati Mido zli, Zoile prokleti,
ka bode naj bole pri plotu zla drača?
ka je stvar naj tvrđa, koja li naj jača?
Ako to, što t' ja rih, uzbudeš ti znati,
u istinu mozak ćeš nemao imati,
to li vješ ne budeš, inako t' ni mniti,
od mene ć starih Grk pokoru primiti,
ter ime, ko t' skrih sad — oć tu zled ne hteći —
svakomu hoću ga očitit i reći,
neka te svak prstom ukaže i reče:
ovo ki za zlu ćud sramotu zlu steče,
oj tamni, priludi, zavidni zleče moj,
koga vik nijedna vil ne će uzet za dvor svoj.

369.

Djevojka ja mlada od tizih rođena,
kih će glas živiti sve vike vremena,
živući čestita u dobru svakomu
učinit mati i kći ocu se ktih momu
i mlikom mojime obilno bez mjere
dojih sina muža me vridne matere.
Takoj ti posao čineći službeni
odhranih jur toga, ki život da meni.

1. *ak.* jur *mj.* ja. 5 mire *ak.* mjere.

370.

Mati me porodi bez oca, koj sin ja
biv mnokrat vraćam se bez moga hotinja,
i mnozih ma kripos uzdrži na svit saj,
da prijal gdi štete ki godi ne bi vaj.
Čeda mi ne hotje nidnoga podati
moja čes, pod kojom tribuje stojati.
Jednu ćud sve tjeram, jedan se mogu reć,
ńekim sam velmi drag, a ńekim zlo mrzeć.

371.

Od moje matere rodi se otac moj,
koja mu prikrati na pokon život svoj,

ter smrt taj uzrok bi, naravi čudnome
da se ja porodih sa svom mom bratjome,
i vrime ńekoje živismo ujedno
u dobru pokoju, kako je naredno,
nu veći dil nas pak u gustoj dubravi
jedan vir vodeni životom rastavi,
ter taku dobrotu mi u tem imamo,
da tko nas ubija, život mu davamo.

372.

Jedan živ z dva mrtva čime sam stojaše,
oživi jednoga, ki mrtav leżaše,
ki se pak usmrti i prijat htje pokoj,
za drugom mrtvu moć taj podat život svoj;
pak prvi taj živi rad živa, ki stvorit
htje mrtac, stavi se s mrtvime govorit.
Istina ta je zgod, ku vi htjeh sad riti,
za sve er je laživa komu god viditi.

373.

Junak mlad služeći jednojzi od vila,
ka rajskom ńe dikom biše ga zanila,
odkri joj svu boles i poče moliti,
da bi ga htjela ńe lipotom smiliti.
Na ku stvar odgovor taki mu ona da:
mu ļubav ne ć imat, mlače moj, nikada,
štogod mi ne učiniš prije toga jedan dar,
ki ne imaš, ni s' imal, ni ć imat nikadar,
još da bi tisuću godišta iskati
mogal ga, š ńim moći ne bit se sastati;
i ako mniš imat ga, veomi se razum tvoj
zlo vara u stvari toliko primučnoj.
Ma ako mi dobra hoć ter želiš imati,
daj mi ga, ne ckni već, er mi ga mož dati

10 *ak.* mogla . . bih. 13 *ak.* nu ako.

374.

Oj vilo, koj službu vernije neg sužan,
velmi t' sam s tebe, vaj, nesrićan i tužan,

za č gore dvaš goru, neg gora, ka gori
u moru, ko plavi, ke plovu, sve mori.
Nu vodu, ku vodih videći, da meni
ne gasi plamen vruć od želje ļuveni,
parjaću sve stvari, ke stvorih tebe cić,
za malo moć milo u miran pokoj prić,
za č slovo, kim slove sveti svjet na svitu,
nam pravi za pravu čestitos čestitu:
človiče, ne trud man ni htijej sijati
na kami, ki ploda ne može vik dati,
ar velja ludos jes poći toj iskati,
što se vik nikako ne može imati.

9 slova. 11 htie.

375.

Ah srce vaj moje, kamo su riči tve,
ke riti pripravi kon vile gizdave?
Ne znaš li, nijes' li čul kadgodi gdi riti,
er ļubav, kom žive život naš na sviti,
slipa se, ne nima, sve piše i veli,
za znati dat tomu, ļubeći ki želi,
er veće trebuje jezik mu neg oči,
hteć naglo žuđen rok da mu se izroči.

1 se.

376.

Sve zviri od gora
živiće dno mora,
a lipo prolitje
općeno ne će nam pronicat već cvitje,
ni će dan sunač zrak na istok voditi,
mrkla noć svitlostju bil će dan naditi
rasrčan krut vjetar morski val tražiti,
daždima sahnuti sve rike studene,
a zviri vodene
u ogńu život svoj veselo trajati,
u paklu imati
mir duše proklete,
a svadu u raju blažene i svete,
plam se vruć ogńeni plamenom gasiti,
i zimi studen mraz ledome topiti,

i tvrđe cklo biti
od tvrda kamena,
pri neg će ugasit i jedna moć srǵbena
naj mańu moć iskru od moga plamena.

377.

MLADAC, KI SKOČI ZA DJEVOJKOM U MORE, GOVORI.

Čim sreće huda moć
na konac života siļaše tebe poć,
priskočih on čas ja, za tebi dat pomoć,
ne štedeć život moj,
za moći hraniti kako god tadi tvoj,
koji jes vridniji u svemu tolikoj.
Nu nose mora van
tvu lipos, tač s oči tvih dođe goruć plan,
da s tobom ja scijeńah tuj ńime bit skončan,
ter bi pak rečena
rič ova — čudna stvar — dva draga ļuvena
u ogńu i vodi zgiboše združena

378.

Slipa, zla, prokleta božica, u kojoj
uma ni, zlo smeta vazda mi život moj,
vazda mi zadava žestoke nevoļe
ńe ruka neprava, koja svit vas koļe,
vazda mi u mu har protivna jes bila,
nigda vik dobro stvar ni mi se zgodila,
svak čas me na svit saj ucviļa to veće,
nigda se nasitit moga zla, mńu, ne će.
Odluka zla ńe kti kroz ńe vlas srditu,
da budem cviliti sve me dni na svitu.
Mńu, da kti naredno, kad s' imah roditi,
sve zvizde u jedno naj gore skupiti,
za svitu tugami moć skazat mojima,
koliku nad nami ńe sila moć ima.

---

8 *ak.* mnim. *U dubrovačkom rukopisu ima dva puta ova pjesma. Drugi put ima napis:* vrh sreće, *a glasi ovako:*

Nesreća prokleta kroz ńe zli, hudi boj
vazda mi zlo smeta jadovni život moj,
vazda mi u mu har protivna jes bila,
dobro mi ni jedna stvar nije se vik zgodila,

379.*)

Nitko se meu nami ne čin' vješ odveće
protiva zgodami od hude nesreće.
Ne ima vik uza se taj svijes istinu,
tko mnogo uzda se u dobru godinu;
er ćes sad diže t' vlas na nebo a sada
čini ju u propas nizoko da pada.
Daje t' sad žestok trud, a sada dobre dni,
opaka, zla ńe ćud ni u čem krepka ni:
kad darim priblazi kogodi tve dilo,
tada te porazi odveće nemilo.

*) *db.* Da se nitko ne ima usdati u sreću odviše. 9 *db.* i *ak.* darom.

380.*)

Koliko mudrijeh jes i pomnijeh prem ļudi,
ke kroz ńe zlu boles nesreća sve trudi,
ne davši nikadar, da nidna na sviti
ńih može i jedna stvar na dobro iziti;
a mnozim pak inim, ki živu bez truda,
dobro im sve sa svim dopada od svuda!
Tim se sad reć prima, da je znanje za ništar,
tko sreće ne ima, man tvori svaku stvar.

*) *db.* Vrh sreće.

381.

Vilo, ako zaludu krozi te duh pati,
razlog je, da budu oči me plakati.
Koliku t' ja stvorih službu jur, i nigdar
od tebe ne izdvorih naj mańu jednu stvar
U licu smrt nošu, prid licom tvojime
čim platu ja prošu službami mojime.
U paklu zle duše, gdi je zled svakoja,
toliko ne tuže, koliko nebog ja.

svak čas me na saj svit ucviļa to veče
nigda se nasitit mojega zla ne će:
Odluka zla ńe kti kroz ńe vlas srditu
da budem cviliti sve dni me na svitu,
mńu, da kti naredno, kad se imah roditi,
sve zvizde zajedno naj gore skupiti,
i za toj sve čini svaki mi nepokoj,
da je jadan sve me dni čemerni život moj.

382.

Sad poznam kroz moj trud, o gorka ļubavi,
koli je tvoja ćud himbene naravi
Od tebe ino van ne ize me, da sam živ,
neg jedan rasrčan i žestok, velik gńiv.

383.

Vlas tvoga uresa veće me ne vodi,
ļubav me zaveza, a gńiv me slobodi,
gńiv, komu ja držan vazda ću jur biti,
dokli god sunce dan zgar bude voditi.

384.

Izbrane mladosti, za zledi ne imati,
na vila liposti ne mojte gledati,
ere ńih mala slas kroz hudo ńih dilo
porađa ļut poraz odveće nemilo.

385.

Pojući šetaje
jedna svim gizdava
pastirka, kôj slove po zemļi svud slava,
pjesance ļuvene
livadom zelenom kraj rike studene,
i u toj razbludi čim milo pojaše
iduć cvitje braše,
kim prsi resaše
prsi one pribile,
srce me iti van iz mojih ke sile.
Ja za toj ļubavi
bojeć se, kao godi da mene ne otravi.
stah tvrdit srce me mislima počtenim.
U toj ti iznenad ńekime skrovenim
načinom iskoči iz drače Ļubav taj
u zmije prilici, otrovni s kom je vaj.
Tuj ona slavna vil
od straha u moj kril
pobježe i shrani
život svoj izbrani,
a ja si, vaj meh, moj
izgubih u muci ódveće nerednoj.

386.

Tač lijepa pastirka viditi bi meni,
gdi bosa gažaše po vodi studeni,
da oči lipšu stvar
od ńe vik ne zriše pod suncem nikadar,
i jedno ńe pritanko platno, ko peraše,
po vodi tjeraše,
ko valov tekućih brzi vir nošaše.
Ja, ki je želami
tuj gledah za čudo stojeći jak kami,
kako me upazi,
iz rike on čas van sva stidna izgazi,
pak ide ter se skri
meu dubje zeleno, kladenac gdino vri,
a jadan ja ostah kako dub u gori,
koga moć vihra sgar na zemļu obori,
od ke sad na sviti
stvari, jaoh, spomena čini me zlo mriti.

387.

IVANU MIHOČEVU.*)

Pokli tva huda čes stvori ti tač hud vaj,
višńemu od nebes na svemu hvalu daj,
i mir drag ne gubi znav ti, bog er zgara
svih tizih, kih ļubi, pedjepše i kara,
i hoće, da sluge ńegove na sviti
budu jad i tuge ne male podniti.
Nu ti hteć, svom rati da te svit ne rve,
stavi se gledati na tuđe protive,
s pametnim pogledi hoti je gledati,
po veće tko zledi od tebe sve pati.
Kolicih ti poznaš, kih sreća nemila
ucvili gore dvaš kroz huda ńe dila?
nu mańa vik huđa vidi se i čini
svakoja zled tuđa, koja se kusil' ni.

*) *db.* sluzi svomu. U *db. dolazi na dva mjesta, na drugom mjestu nema orńa* 5. *i* 6., a 7. *i* 8. glasi:

Tač suze tve ne tri, ako te čes rve
nu s' obar' ter pozri na tuđe protive.

388.

U SMRT ĜANBATISTE MARIJE.

Nikako prokleta smrt ne će pristati
iz nova opeta me srce vrijeđati.
Ne bi li zadosti, da mene rastavi
s onome liposti, koju svit vas slavi?
nu me, jaoh, razdili s tizime jošte pak,
ki moj duh usili, da slidi pravi zrak,
človika ki vodi put vječne visine,
u kom se nahodi mir svake istine.
O smrti jadovna, žestoka, zla smrti,
tvoja stril otrovna zlo ti me usmrti!
čemer tvoj nemili pun plača svakoga
tvrdo ti ucvili, vaj, mene neboga!
pravo se jur piše, da tvoja kosa taj
sve vrhe naj više rezat gre na svit saj.

8 *db.* ne bi li t'.

389.

Podnosih s tugami svakoje pokore,
i vidih, da nami pravedno govore:
život naš ni na svit ino neg toj more,
u miru koje bit s krajem vik ne more.

1 nevoļe *mj.* pokore, *što je iz db.*

390.

Ki život, jaoh, ovoj može se jur zvati,
u komu nepokoj žestok se sve pati?
Dobro jedna tuga ne mine, a za ńom
izide pak druga s mukome veomi zlom.

391.

Oni, ki pjesnima ne samo zvirenja
za sobom vođaše, da nu još kamenja,
milosrdje nađe u paklu nemiłom,
gdi duše proklete
sve cvile protivne milosti od svete,
a ja, vaj, u milom
raju vik od lica tvojega, gospoje,

milosti iznaći ne mogoh nikoje,
er pogled srčni tvoj nepravo čini me
u ljeto da sam mraz, a vruć plam sred zime.
Tim dobro rit mogu,
proć meni nebogu,
koga ti ucvili,
žestoča da s' veće neg pakao nemili.

392.

Toliku ja rados u licu u tvomu
nahođu i viđu, da veću ne imaju
tej duše blažene prid vičnim u raju;
nu kad stat misleći ja počnem u meni
na tvoju žestoku i ļutu nemilos,
nepravo kom činiš za umrit me sve silos,
nutarńi skroveni
moj je jad dvaš veći nego li pakļeni.
Tako t' me razlicim načinim s tobom stav
čini mrit i uživat nemilu zlu ļubav.

8 moje.

393.

Za sve er je ma boles toliko velika,
da na smrt vodi me,
razbiram dobro ja poznanjem mojime,
er nije za dosti
za smirit nemilos tve hude bolesti.
Nu ako uzdasi
i suze, kime se ma mlados porazi,
mogoše ku milos ikada imati,
hoti mi kazati,
žestočiju ku boles kako ću prijati,
ka tvrdoj moj viri moći će bit plata
vrijednija mnogo već od srebra i zlata,
ar veća tuga jes,
ku patim na sviti
rad tebe ne moguć veću zled podniti,
nego bi bil' boles
i tužno cviļenje,
ko smirit moglo bi toj tvoje hotinje.

5 *db.* liposti *mj.* bolesti 17 *db.* cvilinje.

394.

Końu moj lijep, hrli, mož dobro ti sada
trudni teg umrli nositi van grada
put ove velike gore, ka ogań svoj
živ meće sve vike k visini nebeskoj.
Nu duh, ki dan i noć sve stoji svojime
dobrom, ti nijednu moć ne imaš nad ńime,
ar duše stakmene kada su s ļubavi,
družbe tej hvaļene nitko ih ne izbavi,
ni mańe razdvoji, ni tođer rasteče,
svim jedna da stoji od druge daleče.
Močni bog krilati, ki strile sve svoje
u mene potrati rad divne gospoje,
čini toj zamirno vrh reda naravi
čudo, svak da mirno služi ga i slavi.

10 odruge.

395.

Kamenu dragi moj, istočne ke strane
stvoriše tolikoj tve dike izbrane?
u istinu scińu ja, da s' gojen vrh zvizda,
toliko divno sja liposti tve gizda.
Ni jedno vik kamenje tej sreće ne ima,
ku tve toj počtenje s vile me sad prima,
svezan stav bez sile u taj snig pribili,
višńa ćes kim mile ńe prsi nadili.
Da mi se kako moć tobome stvoriti,
za moć ju dan i noć ļuveno sve zriti,
oh koli razbludno trajal bih dni moje
kušajuć pričudno radosti svakoje,
zavidil' vik ne bi ma misal nijedan čas
tim višńim od nebi, ki ćute vječnu slas.

396.

Kroz misli, ke more
srce me, oči su od suza zlih more.
Koja stvar bit more
od ove vik gora?
ni plam vruć toli ima u sebi taj gora,
srid vode ka gori

mećući svoj ogań k nebesom uz gori,
koliko srce me u sebi sve zgara,
taj mi bi jur zgara
srića na svit dana
od moga rodnoga nesrećnoga dana.

397.

Oh da bih kako ja vik mogal izriti
boles tuj, jaoh, koja čini me sve mriti.
Ni srca kamena toliko pod nebi,
koga rič smućena stvorila ma ne bi.
Nu Ļubav, rvati s kome se ne more,
kad hoću stvarati ke godi govore,
videći, ere moć jezika, vaj, meni
mogla bi dat pomoć u muci pakļeni,
postavi vez on čas na ńega tvrd toli,
da ne ima nijednu vlas izriti me boli,
ke srce boljezni veće krat izbave.
Tim ki čtiš sej pjesmi ļubavi neprave,
privare nu gleda, vaj meni nebogu,
ni tužnim ka ne da, suziti da mogu.

398.

DJEVOJKA GOVORI.

Ja, ka bih u ńegah razbludnih hrańena
mlađahta ter luda
djevojka, za moći odahnut od truda,
s kim tužeć grem svuda
u tebi kupļu se, o rijeko studena,
i tvojom studeni ne mož mi plamena
ugasit ļuvena.
Scińu, da ta ļubav, koja me sve mori,
s tobom se zgovori,
da prsi me vruće
ugasit ne budeš kroz vale tekuće.
Za ku stvar nemilo
počeću sad te klet: oh da bi tve vrilo
jadnim se zmijami tač ļuto smutilo,

8 otruda.

da te svi pastiri i vile gizdave
pomrznuv ostave.

399.

Ovo vi u pjesni ispisan ļuven boj,
ki mi da boļezni žestoke tolikoj,
sve tuge, muke i cvil, uzdahe, plač i vaj,
koje sam ja patil njekada na svit saj,
dvoreći z dvorbam svim vil punu sve slave,
ka ledom studenim utvrdi srce sve,
i za jad životu već mi dat neredno,
s počtenjem ljepotu sadruži zajedno.
Taj leden ja kami mneć razbit s mojima
bolnima žeļami i nadbam tamnima;
na pokon kao podni nevoļna svis moja
jad trudni i tužni svijeh muka bez broja,
slideći ļuven slid zgodi se meni tač,
da za plod imah stid, za platu grozni plač.

1 *db.* pjesan.

400.

ELEǴIJA SREĆI.*)

Pokli sam sad sam ja i nitko da mene
čut može, ner dubja sej gore zelene,
kim mnokrat slobodno hti odkrit bez sile
me srce jadovno sve misli nemile,
poću moj cvilit vaj, kim skrovno sve sahnem,
jeda se kako daj istuživ odahnem.
O srećo, ka njekad velmi me jur mili,
ovako za č me sad žestoko ucvili?
što rano tač vele moj vaze mladosti
sve svoje vesele i mile radosti?
za što me obļubit ktje s prva, jaoh, takoj,
pokli me pogubit imaše ovakoj?
pokli mi s poraza imaše dati plač,
za č mi obraz ukaza sprvice dobro tač?
Vaj meni nebogu, nijesam ja tvrd kami,
odoljet da mogu tolicijem tugami.

*) *ak.* U smrt gospođe Nike.

Ostah s tve nezgode pateći zlu tugu
kako no bez vode kladenac u lugu,
obujmi tmasti mrak prisvitle moje dni,
skriše mi zvizde zrak, sunce mi potamni;
bojna se hvala sva meni svim prikrati,
moja se korugva gori dnom obrati.
S glave me, jaoh, pade ukrasni vjenčac moj,
kojim se njekade gizdah ja tolikoj.
Sve se me medene i drage jur pjesni
u tamne pakljene svrnuše boljezni.
Među ine me dike sjever zli, vaj meni,
obori kraj rike moj javor zeleni,
ki sgiba s strana svih u ljeto sve grane,
od zraka sunčanih da mene sveđ brane.
Ki je vaj, ter sad vim, dragu stvar sgubiti,
ka s trudom velicim bude se dobiti,
i viđu, pravedno da život naš inoj
ni na svit, neg jedno razmirje, rat i boj.
Bolesti, za č me ti van puta tjeraš sad,
za čin't' me toj riti, što riti ne bih rad?
Bi rek mi veļaše sve ńešto: ne hodi,
a srce predaše prije neg se zlo sgodi
i misal ne kćaše ništo čin't' u sminju,
čes me lje tiskaše proć momu hotinju.
Oh srećo prihuda i tvrda zla silo
da li me od svuda okruži nemilo!
vaze mi, što mi da ti njekad u mitu,
imali zlo vazda dobri su na svitu.
Jaoh, dobro sad vidim, čoeka slas čestita
koli je velicim gorkosti polita.
Pokli se, vaj, na plač i na zled rađamo,
i vazda žestok mač u srcu imamo,
dobro se moć bivši čoeku ne roditi,
ali se rodivši tutako umriti.
Oh jadna ma tugo, da mi znat tva nehar,
er ovdi u dugo ne trpi nijedna stvar,
i kako ļucki rod blažen se vik riti
ne može, dokli god ne bude umriti;

29 strana (*bes s sprijeda*). 49 čovieku. 53. ‚gliudzki'.

žestok mi zada vaj tvoja moć srdita.
Nitko se ne uzdaj u sreću od svita,
er mnokrat u čas mal čin't' zgine sa svime
dobro, ko nami dal' u dugo jes vrime.
Mož mi uzet što imam sve, nu s tvrdim srcem ja
podnicu protive trpeć zla svakoja,
ter u tem dǫbro znaj, er pravo sad riću,
tebe, ka vas svit saj dobivaš, dobiću,
i ne ću tvi jadi da me sad već more,
ere toga radi znani mi govore:
ni pravo, da tužni sveđ cvile na sviti,
odnimit što moć ni, razlog je podniti,
i ako se oholit u dobru ne prima,
tako se ni bolit zlo u zlu ne ima;
nu ima svak na svit saj, kad pati ku boles,
bit kako rusa taj, ka u zlu dobra jes;
kriposti za č nije, ka u sva ńih čińenja
već ļudem trebuje, nego li strpļenja.
Tijem ti, ako si razuman meu ļudi
protivna podnosi, a od bludnijeh se bļudi;
er grkos mnokrat lik u sebi zlu ima,
ali pak nemoćnik svoje zdravje š ńe prima;
i ako mniš, da ne ć množ tuga zlih patiti,
to t' počel nijesi još krstjanin ti biti.
Trijeba je podniti velike muke nam,
hoteći dobiti taj višńi dvor i kram;
er hoće bog svudi, ki z dobrim pribiva,
da sprva tko trudi, da paka počiva;
i on ktje bolesti patiti vrh gore,
bez kojih uljesti u slavu ne more;
otide na smrt sam rad naše ļubavi,
u koj lip izgled nam za nauk ostavi,
da vazda na sviti (ki dobrim zlo daje)
budemo sliditi ńegove stupaje,
a to jes da od tuga patimo zlu nehar,
ne bivši već sluga, nego li gospodar
i ne da čoviku, ki dobra vazima
doli, da on viku goru ih već ima,

78 nijesi ti krstjanin još biti. 89 otuga.

nu ih, vjeruj, dili veselo on timi,
kih no svit ucvili nevoļam svojimi.
Ni jednoga ni sluge božjega, ki riti
može se bez tuge i truda na sviti.
Svi, z bogom pravedno ki hoće živiti,
velmi će neredno sve muke patiti
Stvorca zgar od nebes blizu su viditi
svi ti, kim srce jes nevoļno na sviti.
Sve svitļi zrak stječe, svak vidi i zna to,
sve što se već peče u ogńu jedno zlato;
a človik u većoj što je na svit nevoļi,
toj veće pri božjoj milosti jes boļi.
O srićo, toga rad, što rih ćut od zgare,
počeću već od sad ne scijenit tve dare,
neg ću čin't', da bude slidit duh put pravi,
er s' njeke zloćude veomi ti naravi
naj pri pod tve krilo človika primiliš,
a pak ga nemilo prem sasma ucviliš.
Blaženstva tva su sva, za sve er su zrit lipa,
nekripka, laživa, nesvijesna i slipa,
tva dobra dijeliš svim, nut gleda' tve zlobe,
nevridnim, a ne tim, kima se podobe.
S tobom su neharna sva zla se jur stisli,
tva dobra privarna puna su zlih misli.
Svit se u tvoj svojevoļi od hipa do hipa
poraža nevoļi, vrića i rasipa.
Himbeno sve hiniš, s tobom je sveđer laž,
dobrima zlo činiš, cić da zlih pomagaš,
pri kojoj jur znanje vrednije jes znato,
nego sve imanje i srebro i zlato,
koga moć velika tebe i smrt dobiva,
kako sve od vika, ko s višńim pribiva.
I može sve te tve zle sile satrti
i čin't' pak, da žive čovik vik po smrti.
U ńem je boži dar, s kim opći on svudi,
protivna nijedna stvar vik ńemu ne udi.
Dobro je izvrsno i vridno na sviti,
s počtenjem er časno uči nas živiti.

109. *db*. čovjeka. 121 *db*. znat to.

Ko godi š ńim hodi, on ga svim čestita
na nebo dovodi, na zemļi počita,
i svaka na svit stvar u dugo dodije,
a mudros nikadar, taj se u ńoj slas krije,
kom s misli, znaj, moje biće sva odnita
taštine tej tvoje isprazņos od svita;
i ufam još, da meni činiće živiti,
kad drugi uscini mrtva me na sviti,
tad će moć svakoja zrit misal človika,
sgubļenje da moja bi dobit velika.
A tvoja zla ćud taj dobrima prem prika
biti će na svit saj prikorna do vika,
kako sve ona stvar, ka doli pod nebi
temeļna nije nigdar ni kripka u sebi.

401.

EGLOGA, U KOJ PASTIR DAMON SAM GOVORI PLAČUĆI SMRT GOSPOJE NIKE, BRATUČEDE ŃEGOVE.

Tko mi će, jaoh, dati od suza tuj pomoć,
da budem plakati po vas dan i svu noć?
Dajte mi vi, rike, vašu vlas za suze,
pokli me sve dike naglo smrt zla uze,
ako ti cvili, kad me srce, jaoh, moje
kti puknut ovdi sad rad muke na dvoje,
i vi sad za mal čas skažite, me pjesni,
sej moje zli poraz žestoke ļuvezni.
U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode združte moj plačni glas,
pokli smrt na saj svit, smrt ļuta, nemila
otruni oni cvit, ki bi cvit svih vila,
od koga govori svak skupno, da nigdar
narav sgar ne stvori na svitu ljepšu stvar.
Za č, smrti zla, prika, ku duh moj ne znaše,
umori onu, ka još živjet imaše?
zla smrti nemila, što toli huda bi,
da oni cvit od vila tač naglo pogubi?
U ove me zezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,

s lugovi sve vode zdrušte moj plačni glas.
Što smrti, vaj, mene s tom vilom rastavi,
ka samo počtene misli u duh moj stavi?
da li tvoj zli umòr, jaoh, hotje na sviti
pod jedan tvrd mramor liposti sve skriti?
Za što mi, vaj, čelo ti hotje odniti,
koje me veselo čiňaše živiti?
za što li zagubi mu slavu na sviti,
rad koje samo bi drago mi živiti?
 U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode združte moj plačni glas.
Ah smrti prihuda, smrti zla neprava,
zlo t' me sad od svuda zled tvoja skončava.
Tva me stril prokleta zlo hotje raniti,
nu čin't' mož opeta, da budem živ biti.
Pokoli me blago tako kti odniti,
već meni nije drago na svitu živiti.
Od sad se moj pravit život će zla boles,
pokli me rastavit kti š ňome tvoja čes.
 U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode zdrušte moj plačni glas.
Napuni život moj smrtnoga smrt truda,
smrt život ka bi ňoj, a meni smrt huda,
ter moje neredno i tužno sad stanje
drugo ni, neg jedno žestoko plakanje,
i tač hud pakļeni trud srce vazima,
da razlog u meni svoje mjesto ne ima.
Ti meni, ma vilo, čim živi na svit saj,
čini jur prem milo uživat vječni raj.
 U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode zdrušte moj plačni glas.
Ti sama tvom vlasti od vječne ļubavi
želļenje od časti u srce me stavi,
pjesnima mojim ti sama da ti krila,
da budu letiti k nebesom jak strila.

---

40 živo će.

*

Što ja sad jadovan, vaj meni nebogu,
ovoga svijeta van bit s tobom ne mogu,
razlog, znaj, naravi bješe i ma velja slas,
da mene smrt stavi prije tebe pod svu vlas.
U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode združte moj plačni glas.
O svite himbeni, o smrti neprava,
zao t poraz sad meni tvoja stril zadava.
O huda ma česti, o zvizdo nemila,
zlom ti si bolesti srce me ranila
dav, smrtna da mi tma sunce ono odili,
ko očim mojima vođaše dan bili.
Pravedno naš se vik života govori
san, ki sni nemoćnik i sjen, zrak ki tvori.
U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode zdrušte moj plačni glas.
Odkole tva lipos jedina priminu,
svakoja, znaj, kripos na svitu poginu.
Ne samo povenu sve dubje i trava,
da nu još žuđenu plod zemļa ne dava.
Ne samo pastiri plaču te, gospoje,
da nu još sve zviri, u gori ke stoje.
Bez tebe po vas dan i svu ńoć sve vile
u čudan plač jedan žestoko sve cvile.
U one me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode zdrušte moj plačni glas.
Ļubav, ka sve sile na svitu svim prži,
vas svoj luk i strile u peče iskrši,
stojeći kon vrila na rosnoj travici
ođoše ńih mila pjevanja slavici,
i kad te u svoj trak smrt tužna sjedini,
na podne sunač zrak mrklu noć učini.
Vridnosti radi tve, ka svim glas vazima,
nebo se pokri sve oblacim crnima.
U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se milosti nahode ke pri vas,
s lugovi sve vode zdrušte moj plačni glas.

Kada svit oćuti, da s' smrti u ruke,
more se sve smuti od jada i muke,
moj se stup kameni obori, vrh koga
mir staše jur meni ufanja svakoga.
Ti vilo, ka bi me blaženstvo sve moje dni,
umrivši s tobome sve moje dobro cdni,
pokoli tvoj ures prikrati smrtna moć,
naj svitļi dan mi jes bes tebe mrkla noć.
U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode zdrušte moj plačni glas.
Smih mi je zla boles, svaka slas grčilo,
zrak višńi od nebes pakļeno tamnilo,
počtena tva gizda puna sve ļubavi
nebo mi bez zvizda sve tamno ostavi,
sve mi se tamno mni u tminah živiti,
sunce mi svitlo ni bez tebe na sviti,
bez tebe svi sada vide se moji dni,
kako no livada, ka ploda ne čini.
U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode združte moj glačni glas
Bez tebe ostah ja prem tužno sve hode
jak poļe bez cvitja i rike bez vode,
život se moj jadan bez tebe sad broji,
kako no dub jedan, ki osječen suh stoji,
ter mogu bez vari, vaj, dobro sad riti,
da kripke ni stvari ni istine na sviti,
meni sad nebogu man te je cviliti,
me suze ne mogu veće te vratiti.
U ove me nezgode, smirno ja moļu vas,
ako se nahode milosti ke pri vas,
s lugovi sve vode utješte plačan glas.
Damon, ki čas ima od slave i znanja
pastiri meu svima, ki pasu imanja,
plandujuć sva stada pod dubjem, gdi staše
pun plača i jada tej riječi veļaše,
gdi toli velika muka ga moraše,
od smrti da slika meni se čińaše,

135 podubjem.

skroveno ńega, znaj, pod borjem ja tuj stah,
gdi ńegov vas cvil taj s svim dobro ćut mogah,
ki ćime k nebu tja tej riječi veļaše,
u korje od dubja nož ih moj rjezaše,
vridno tač budući ńih slavno toj ime
neka se rastući ponavļa sve vrime.

402.

EGLOGA, U KOJOJ PASTIRI DAMON I TIRSI MEĐU SOBOM ZGOVOR ČINE KAŽUĆI, GDI MOPSO PLAČE SMRT ISTE GOSPOJE NIKE BRATUČEDE ŃEGOVE.

O vile vi, koje imate čudnu vlas
činit, vik da poje ļudi se vridnih glas,
narec'te sad meni, da mogu riti ja
tim, nad kim ļuveni zrak svitlo sveđer sja,
stvar, ka se podoba za od zla, vaj, dignuti
u svako prem doba vidjet, znat i čuti.
Vrijeme ono, ko sili među dan tere noć
u muci nemili dragoga dalek oć,
sastavi dva tada pastira po sreći
uz mila ńih stada planinom hodeći,
u kojoj naj prija na svijetu njekada
žito se posija, ko rađa svud sada,
gdi videć, da trava, livada ku plodi,
za stada ńih zdrava velmi se nahodi.
Nu edan drum skupiv sva imanja mirno tad
sedoše oba dva pod jedan dubov hlad,
sjedeći ter takoj Damon tuj naj prvi
izdriješit jezik svoj u govor htje ovi:
DAM. O Tirse hvaļeni vrhu svih na sviti,
moļu te, sad meni za milos kti riti,
pri vodi studeni što se jur kon vira
velik broj bješe oni skupio pastira,
minute ove dni s Silvanom ja no kad
natječuć u pjesni borah se za obklad?
TIR. Mopsa znaš pastira dobro ti, u gori
ki pase kon vira, gdi niču sve bori,

17 *db*. izdriješi jezik svoj u govor, znaj, ovi. 23. Silvanom.

ki način prav na svit pastirom hotje dat
za orat, rezat, sadit, sijat, žńet i kopat,
videć, da od ńega vila se odili,
koja ga vrh svega ļubil' je svim dili.
Spomenuv ńe dike za żeļu ļuvenu
kroz muke velike vas kolik povenu,
i zlu tuj boljezan ne moguć trpiti
u ńeku tad pjesan poče se tužiti,
ka lipa tuj meni vidi se tolikoj,
da u dub zeleni ureza nož je moj,
neka ih spomene, na tojzi daj vodi
tko stado prižene za plandit kad godi.
DAM. Ah tako t' višńa ćes dopustil' s ļubavi
uživat vik ures tve vile gizdavi,
i tako t' zvir prika ne imala na svit saj
nijednu vlas do vika za dati sladu vaj,
reci mi, ka bješe toj pjesan, kroz koju
taj pastir cviļaše želeći vil svoju?
brštańu t' ovu ja darivam čašu sad,
ku dobi svijes moja spjevaje za obklad.
TIR. S molbami darovi velju moć imaju
pri tima, ki ovi naš svijet ne znaju,
nu meni dosta jes tvoja rič na sviti,
ka sili sad mu ćes, da t' budem sve riti,
ter ako svis tvoja bude me slišati,
sve, što znat budu ja, sve ću ti kazati,
neka se traje dan, u dragu er trudu
već voli rabit znan, neg stati zaludu.
O vilo ti, koja
vrh vila svih inih bez rati i boja
dobivaš na sviti prem srca svakoja,
još da su kamena,
u tebi moćna je toli moć ļuvena,
znaj dobro, er već ni
svital mi bez tebe ovi zrak sunčani,
od kli se odili tvoj ures izbrani,
van koga na sviti
nijednu stvar očima ne mogu viditi

33 trpieti. 45 *db.* brštańu a ovu t'. 64 vidieti.

Bez tebe ovdi stav
ostah sad kako no sred mora jedna plav,
bez reda ka ginuv ne drži način prav,
za moć kraj žuđeni
uhitit, čim ju rve odsvud val srģbeni.
I kako jur, kada
zvizda, ka svitli ob dan, pođe put zapada,
svit taman bez zraka ostane svim tada;
tako ti kad pođe,
sve misli nesrećne u srcu mem ođe.
Ja tugu, ki mnogu
podnil sam tebe rad, vaj meni nebogu,
živiti bez tebe nikako ne mogu,
bivši taj čes tvoja
uzrok, kim veselo na sviti živļah ja.
Nitko ni, tko meni
van tebe može dat lik rani ļuveni,
od truda svih mojih pokoju žuđeni,
komu sam zapisal
na službu s vjerome srce, um i misal.
Tužne oči moje,
vi na svit radosti imaste svakoje
zaradi ļuvene jedine gospoje,
zle voļe me svake
koja vik tjeraše jak sjever oblake,
da li me svud srijeta
i sretav nevoļno me misli sve smeta
tvoja vlas, a huda nesrećo prokleta,
koliko da sita
nijesi još me tuge jadovne od svita.
Toliko sred luga
ni listja u gori, koliko za druga
srce me velik broj sad nosi od tuga,
ke oči me sile,
da želno tebe rad u plaču sve cvile.
Ako kad ti, moja
pjesni, tuj budeš doć, gdi stoji gospoja,
koja se za rados slaviti dostoja,

72 bezrake. 79 *db.* uzrok da na svit saj bez tebe živu ja.

reci joj: verni tvoj
prije reda tebe rad prikrati život svoj.
DAM. Lovor, ki lis viku na granah svih vodi,
koliko planiku vridnostju nadhodi,
toliko toj ime, koje ti spovidi,
u slavi nad svime više se sad vidi.
Oh da je blažena među svim vilami
taj vila hvaļena, koja ga zamami.
Blažene i grane od duba zelena,
ke časno sad hrane glas od ńe imena,
pokli ona uzrok bi, da naša livada
nad svima pridobi u svemu čas sada.
TIR. Taj pjesan ļuvena, ku hvališ sad takoj,
ni blizu takmena k onojzi nije drugoj,
ku drugi dan stvori za tim dnem kroz poraz
začuvši, da mori nemoći zle je vlas,
od koje slova broj izređen svim z dvora
veļaše ovakoj u kori javora:
O bože svim pravi,
ki naj prî nađe lik u bilju i travi,
kim mnozih, ne sebe, naredno ozdravi,
kad srce toj vili
strilome olovnom zla Ļubav prostrili;
ako kad umrli
snižan glas u molbi tva milos zagrli,
moļu te, s licim tvim sad ovdi prihrli,
za pomoć dati toj,
ka suzi s čemera u muci narednoj.
O smrti, život ńoj
ako ti zaslonit uzbudeš kroz lik tvoj,
uza ńu shranićeš i meni život moj,
er bez ńe živiti
život moj ne može nikako na sviti.
Znam, da znaš dobro ti,
kako taj, ki račil jesi se ļubiti,
koli je huda stvar dragu stvar zgubiti,
ku poznaš kroz dila,
da te je u svemu kriposno ļubila.

---

106 *db.* vridnosti. 110 *db.* ļuvena *mj.* hvaļena.. 114 *db.* u slavi *mj.* u svemu. 139 *db.* huda čes.

Svim molbam, kim mogu,
tebi se ja moļu sve kako mom bogu,
da meni kroz tvu moć pomožeš nebogu
rad vile, ka svu vlas
na pospjeh sve gubi, ne skrzmav zli poraz.
Tebi, ki verna bi
pomoć svim umrlim u svako jur dobi,
milostiv sve biti velmi se podobi,
bivši ti vječna stvar,
kôj svjetni naudit ne može nijedan var;
i nagli sad ured
postavit jadu zlom podoban vrijedan red,
pri neg se ozledi jadovna huda zled,
ka bi rek da hrli
sve nagleć, da prî čes k sebi ju zagrli.
Hudu zled odtira
ter ne da, čime mač svoj britki podira,
da ona, ka boļe sve stvari probira,
kroz slipo ńe dilo
ubrati jur bude sej voće nezrilo.
Ma pjesni pritužna,
ako kad budeš doć k onojzi, ka sužna
drži me u uzi ni kriva ni dužna,
reci joj: tvoj će rob,
budući što tebi, uljesti živ u grob.

DAM. Ne scijeńah ja, nijedno umrlo na sviti
da može naredno rečenje tač biti,
slatko je zrit k zeleni kraj vode studene,
nu slađe dvaš meni tej pjesni medene.

TIR. Čudan bi još ures u pesni pak onoj,
kad začu, huda čes da skrati život ńoj,
ka mu da znati red u tojzi nezgodi,
da mališ sama zled človiku dohodi:
Pastir, ki RAŃENA
jes srca kroz strile od boja ļuvena,
pod sjeni sjedeći od bora zelena,
u koji viraše
voda, ka drag romon u hladu čińaše.

145 *db.* krzmav. 161 *db.* pjesmo ma. 175 krostrile. 176 *db.* stojeći *mj.* sjedeći.

Ne moguć grkosti
trpiti, koja mu s velikom silosti
stiraše prvi cvit od svoje mladosti,
s velikom boljezni
razbi svoj skroven muk u take on pjesni:
Odkole ti minu,
ma vilo, dalek tja, s tobom, znaj, poginu
sva svitlost jur ona, kom ʒora ma sinu
naj prije kad meni
pokloni za rados svoj ures ļuveni.
Kako kad studene
zime moć zla pride, sve stvari zeléne
čini mraz ledom zlim neredno da svene,
tač i ti, kad ide,
zlim jadom me slasti čini da poblide.
Bez tebe ostah, vaj,
u tuzi čemernoj kakono ptica taj,
kad druga dragoga izgubi na svit saj:
nigda ona ne će
na grani zeleni pristati vik veće.
Gdi godi zać budu —
začet bih na svit saj po toli čes hudu —
nikako nać mira ne mogu mom trudu,
ne mogu bez tebe
živiti koliko sam isti bez sebe.
Pomńive tej pčele
u gori ljetńi cvit kušati sve žele,
a mojim ja tvoje pozore vesele,
pozore, kim slike
nije bil', nije sada, ni će bit u vike.
Kada se uputi
na taj put, voda sva jadom se zamuti,
a nebo potamni u muci priļuti,
ter more od veće
kroz srǵbu zlih vjetar udari na smeće;
i imanje, ko zna se
pretilo koli bi, ne ktje već da pase
trave lis, začuvši nemile tej glase;

208 besebe.

neg poče cviliti
kroz muke ńih tužne čemerne na sviti.
Vrh rosnih travica
sjutra, kad istječe zorome danica,
zamuknu žuber tih od ljetnih slavica,
a mile ńih pjesni
sve vile svrnuše u gorke boljezni.
Blažene tej strane,
ke sada imaju ńe dike izbrane,
u kojih skroveni lijeci su za rane,
ke ļubav satvara,
čime nas mukam zlim trudeći umara.
Kad sa mnom ti biše,
prolitńe sve cvitje razliko svud ctiše,
a med taj prislatki iz dubja teciše;
nu od mene tvoj stupaj
kad odni, sve zgibe toj meni na svit saj.
Vidil' su uza se
desetkrat livade žutiti tej klase,
koje srp na brime u snopje popase,
odkli me podložna
ļubavi učini tvoja moć uzmnožna.
Dokole usteku
rike i zraci od sunca uspeku
i ovce uspasu tuj travu ńih meku,
vazda ću činiti
od tebe spomenu neumrlu na sviti.
Toj ti je uzrok bil, za koji, dobro znaj,
bješe se jur skupil pastira vas broj taj,
jednaga ki riše meu sobom rad toga:
sad se dni vratiše vremena staroga,
pokli se kroz vile, ke nami vladaju,
ovako sad mile pjesance spjevaju.
DAM. Pjesni tej, pravo jes, uzdignut do zvizda,
pokli u ńih taku čes višńi nam bog izda,
ke na svit hvaļene dotle će, mńu, biti,
dokle plam ļuvene uzbude goriti,
er toli sladak glas ptica ona ne ima,

225 *db.* tej dike. 229 bieše. 234 i 235 *db.* Livade uza se dvaška su vidile žutiti tej klase.

ka začuv smrti vlas pjet počne pjesnima;
ni ona pak druga, ka slavna tač biva,
da vazda sred luga ljetni dan pripiva;
koliko slatko jes spjevanje, koje ti
za moju dobru ćes poredom ktje riti.
TIR. Još za tim pjesnima, znaj, ke rih odizgar,
rukama svojima stvori on ovu stvar:
objesi na dub taj darove mnoge tad,
ke njekad na svit saj dobil je za oklad,
i dipli sve mile, koliko da veli:
moj život bez vile već spjevat ne želi.
Tako ti način da, ki neznan ne vidi,
da o ńem svak sada u slavi besidi.

403.

U SMRT ISTE GOSPOĐE NIKE.*)

Ni na nebu goru svitle zvizde zriti,
ni plavi po moru tihu se broditi,
ni poļem końike oružne gledati,
ni zvijeri te prike u lovu tjerati,
ni dobra žuđena glas dobar primati,
ni pisma hvaļena u pjesni slagati,
ni vile ļuvene it slišat, u broju
uz vode studene veselo gdi poju,
ni nijedna ina slas, koja jes na sviti,
može mi zli poraz iz srca odniti.
Toliko zlo zgubi mu kripos do umora
ona, ka svitlos bi od moga pozora,
i tač me jad koļe, da želu umriti,
za zrít tu, ku boļe ne biše viditi.

*) *db.* U smrt gosp. Nike bratučede svoje. 2 *db.* voziti *mj.* broditi. 10 isrca.

404.

U SMRT ISTE GOSPOĐE NIKE.*)

O sunce, boga rad hoti mi sad riti,
što svitliš svitļe sad, neg nigdar pri sviti,
ne bivši na sviti već one, koja nas
čińaše živiti veselo svaki čas?

*) *db.* U smrt gospođe Nike bratučede svoje.

O smrti nemila, a ti tvoj tamni jad
na moja nezrila još ljeta vodiš sad.
Prid tvim se obrazom me bitje sad čini,
kako cvit prid mrazom u zimńoj godini.
Da sasma svu diku mladosti me svene,
poče smrt svu sliku stavļati na mene.
Moļu te ja za toj na konac ovih dni,
o višńi bože moj, ki stvorac bi meni,
hoti me pomoći, da smrt zla, nemila
kroz strašne ńe moći ne bi me smutila;
i kad me utrudi ńe silos zla prika,
me zgrehe nadidi tva milos velika.

31 *db.* pritvim.

408.

PJESNI BOŽANSTVENE.

Jadi su zled stisli, da oči me suze,
doj medne me misli, ko mi vas sad uze?
Svit mi da zao poraz, i zvrnu nemilo
svu moju mednu slas u ļuto grčilo.
O svite himbeni, o srićo laživa,
nitko ti duge dni u tebi ne uživa.
O tašte raskoše, o svite zla plato,
da t' mi moć ne može ni srebro ni zlato.
O slasti bjegući, o kratke radosti,
malo ti stojuća bi s mojom mladosti.
Viđu, er trijeba je, da vazda jur velja
tuga svud nastaje na čelo veselja,
i da znan nikadar ne ima staviti
u umrlu nijednu stvar blaženstvo na sviti.

409.

Svjetovne Serene, kih je ovdi velik broj,
smamiše, jaoh, mene, da veće nijesam moj.
Himbeni ńih mi glas s privarnom naravi
svu slobod, slavu i čas prem sasma zatravi,
ter kroz ńih taj stvor zal sve mi se zatira
razbor, um i misal, spoznanje i vira,
i nidnu ne čini duh satvar s vridnosti,
a istom se traju dni bez nijedne koristi,

i za sve er brińu zledi se, koj klańam,
viđu zlo er čińu, a od zla se ne uklańam.
Smirno te ja za toj sad moļu u vas glas:
o višńi bože moj, ki primi smrt za nas,
odždeni od mene, da tja zled ma mine,
ńih vari himbene, kimi svit sve gine.

410.

Sad poznam kroz moj trud, o gorka ļubavi,
koli je tvoja ćud himbene naravi,
Pun je dvor tvoj ļuven uzdaha i plača,
u medu ijed skroven, u cvitju zla drača,
ter duh moj kaje se, ne scineć da nigdje
skroveno taje se pod cvitjem zle zmije.
O višńa naravi, koju svit vas slavi,
ti mene izbavi od ove ļubavi.

411.

Već ne vjeruj taštoj laži
privarena dušo moja
ni u čem ne mož nać pokoja,
da se żeļa tva utaži
Tač te vrijednu ktje stvoriti
bog. da umrla nijedna satvar
ne može ti jur nikadar
duhu żeļu samiriti.
Štogod misli tve ikadar
pomisliše, sve imiše,
i tvim očim nijednu satvar
ne zabranih, ku želiše.
Robje końe, sluge. blago
uživaše żeļe tvoje
i kamenje ono, koje
na svem svitu tač je drago.
S svitom svile svake nosi,
jede u srebru i u zlatu,
i u tem nijednu dobru platu
misli żeļnoj tvoj ne isprosi.
Nu sad, pokli kroz svjet sveti
znat mi od stvari da istina,
da je sve ispraznost i taština,
i čemeran trud pameti,
dušo moja, riti mogu,
išti išti svudi gdi ćeš,
nigdi mira najti ne ćeš,
nego u samom jednom bogu.
Svaka na svit stvar dodije,
ku godir se čoek čin't' stavi,
nego samo zrak ļubavi
božje, kojoj svrhe nije.

17 svitom. 30 *db.* čin't' čoek.

412.

Daj ma dušo, s ke sve ginu,
bivši u sreću dana meni,
što ne ć pustit hude sjeni
zagrlivši pravu istinu?
Ne slid' tašto već gorenje,
pusti srebra, pusti zlata,
er u tomu nije ti plata
bivši vječno ti stvorenje.

Kako človik, ki putuje,
čim mu žeđa svijes porazi,
sve što veće vodu pazi,
sve to veću žeđu čuje,
tako srce, sve što žudi
veće segaj svita stvari,
to već kroz ńih skrovne vari
żeļnom misli pamet trudi.
Rad blaženstva nam večnoga
ne daj želam vik od svita,
ke su ispraznos prem očita,
da te dignu s puta toga.
Nu kao putnik, kada vidi,
gdigod grede, lipu satvar,
na ńu ne će stup nikadar
ustaviti, neg put slidi,
takoj i ti videć ukras,
ki bludnosti duh zanosi,
pozri razlog koli prosi
a pak pozor digni on čas.
Tač hteć vrime tve strajati
dobićemo dobro tvore
toj blaženstvo, ko ne more
nidne svrhe viku imati.

5 gorinje, *ak.* gorjenje. 10 čimu. 11 *db.* upazi.

413.
KAJANJE.

Plač'te, oči tužne moje,
dokli dođe smrt nam zgara,
cić er vrata bog zatvara
tim, ki u grihu sveđer stoje.
Vazda će se na svit pravit,
da nemudro ima znanje,
tko uzbude sve ufanje
u zemaļske stvari stavit.
Ustavit se vik ne može
lipos, mlados, život, dika,
nu sve bježi kako rika,
kojoj daždi vlas umnože.
Sve je, vjeruj, nica palo,
štogodir se igda trudi,
lud je človik, koji žudi
stvar, ka na svit trpi malo.
Umnožit bih vazel, pravi,
zlato, taj ki sve ogńem radi,
a u toj dođe iznenadi
ter ga zlatom smrt rastavi.
Svoje živļenje vazda prođe
s načinome veoma zlime,
tko ima vrijeme, i pak vrime
čeka, dokle drugo dođe.
Oh kolicih privariti
bude, ter se pak duh boli,
ovi život, koji toli
mi želimo sve živiti.
Mnozi odluče svu zled hudu
ostaviti i zla dila,
nu kad dođe smrt nemila,
uzdisat je pak zaludu.
Tim bolimo grih na sviti
svim boļenjem pokornimé,
er kad nam se uzme vrime,
„jaoh sagriješih!“ man je riti.
Tere višńoj zgar kriposti
vrijeme ovo, ko imamo,
sve na službu verno damo,
neka našu zled oprosti.
Ne će čin't' nas stat za vrati,
da se u grijehu život straje,
ere tomu, ki se kaje,
vijek mu milos bog ne krati.

414.

Jaoh dušo ti moja, kojojzi na sviti
żgar bogom bih dan ja, za š ńome živiti.
Probudi razum tvoj ter htinje ostavi,
s kime si tolikoj služila ļubavi.
Griha slas kratka jes, ku tva svis vazima,
nu pedjeps i boles vik svrhe ne ima.
Ne znaš li, višńi zgar er karav sve vika,
videći zlu nehar grešnoga človika:
vi, koji budete vaš pokoj imati,
teško vam, er čete na pokon plakati.

415.

Pokli me ovakoj svojima nehari
ļuveni nepokoj žestoko privari,
i zli svit himbeni kroz svoju jadnu slas
nevoļnu, vaj, meni satvori hud poraz,
ti čini, bože zgar, da veće na sviti
za umrlu nijednu stvar ne budu mariti,
pak srce u moje studeno postavi
plamen vruć od tvoje jedine ļubavi.

4 *db.* nevoļno.

416.*)

O spjevci moji mili,
pokli ste zle varke od svita skusili,
spjevat se svaki vas od boga usili
i żeļe zle jada
ne slid'te, ere vik u boles upada
svakoja ļuvezan, ku razlog ne vlada.
Taj vaša skrovita,
rec'te mi, što je ļubav, neg jedna očita
izpraznos, sjena, san i taštos od svita?
Oh čim vi živiti
dana je vlas, ne mojte već htinjem dvoriti,
za paka u tugah jadovno ne mriti;
nu srce onome
ļubavi užešte, na nebu kojome
moćete živiti s radosti vječnome.

*) *db.* Spjevaocem.

Er se rit može slip,
ki dušu ostavļa, a samo stvorit lip
uresom nastoji umrli, tamni kip.
Duša biv vječna stvar
naj ljepši jur darov od boga ļudem zgar,
ka svrhe imati ne more nikadar,
u vašoj kad puti
vaša ćes ku nemoć i malu oćuti,
sto lika vazima za moć ju dignuti,
a ako vi kad duša
kom zledi bolnome vašu svis sadruža,
vik ne će za ńu lik ni mao da kuša.
Zlo je, gdi se liči taj
stvar, ka nas dovodi na smrtni pakļen vaj,
a ona ohodi, ka dava vječni raj.
Tim, družbo ma mila,
pustite općena taj vaša vi dila,
a stvorca za spjevat otvor'te sva krila,
ter trudom takime
dobite divnu čas, dokli vi jes vrime,
ko ako puštate, zgibe vam sve svime.
Ne će vam na sviti
potrebni taj vaš trud nikako vik biti,
nu ćete vječni raj vi ńime dobiti.

16 *db.* more. 33 *db.* stvorcu. 38 *db.* u taman *mj.* potrebni.

417.

Ne čini, bože moj, da u led postavi
milosni plamen tvoj od vječne ļubavi.
Neposluh hudi moj i ma zled velika,
budući ja stvor tvoj i tvoja prilika,
ti hotje jur sljesti s nebeske visine,
za patit bolesti rad naše krivine.
Ako je ļubav taj pri tebi još čuti,
moļu te, moj stupaj na prav put naputi.
Slobodi sad mene, smirno te ja moļu
zle tuge ļuvene, kom tužeć sve boļu,
dostojan svim da ja nijesam har za taku
nu dobros tva velja dobiva zled svaku,

ter vazda rad toga, neka se grijeh straje,
pomagaš svim toga, koji se jur kaje.
Tim, vječni kraļu moj od vječne visine,
ne moj čin't', sluga tvoj u grihu da zgine,
neg oplač' sve moje od griha zle rane
vodome od tvoje milosti izbrane,
neka ja budu doć s imenom svojime
tu, gdi smrt ne ima moć, ni mjesto, ni vrime.

418.

Jedini bože moj, smirno te ja moļu,
pokli mi zli pokoj zlu zada nevoļu,
ļubavi, ka hini, da moj duh porazi,
zli uzal prikini a plamen ugasi;
inako život moj, ki slobod svu proda,
ļuveni nepokoj na vječnu smrt poda;
er taj rat skrovena, kom svis ma sve tuži,
jur je smrt pakļena životu i duši,
pak srce u moje tvu misal postavi,
na svitu rad koje človik se blag pravi.

10 *db.* život *mj.* človik.

419.

O stvorče mili moj, ki smrti tvom shrani
svit, koji tolikoj grijehom se zlo rani,
ako se smili kad milosna čes tvoja,
moļu te, smil' se sad molenja na moja;
ér ako čut na svit budeš me moļenje,
tebi će hvala bit a meni spasenje
zle tuge ļuvene, ka mi da mučenje,
slobodit kti mene, bivši tve stvorenje;
znaj, griha na sviti da našijeh nije rati,
mjesta imal ne bi ti za milos stvarati.
Kaju se lje sad ja i tužu i boļu,
godišta što moja potrajah na voļu.
Time ti, ki s' moj bog, moļu te svim sada,
čin', htinja da razlog uzdrži i vlada.

420.

O višńi oče moj, kriposti velika,
ka ļubi tolikoj grešnoga človika,

da rad zlih krivina ńegove naravi
tvojega jur sina na zlu smrt odpravi,
ki pati svih muka radosno sve smeće,
za izet ga iz ruka od hude nesreće.
Moļu te sad za tvu tu ļubav veliku,
meni zled nepravu hti prostit grešniku.
Ja prid tvu grem diku kako no nemoćnik,
ki grede k ličniku za od ńega imat lik,
i ktij me naputit prî nego utonu,
kako ću dobro it po tvomu zakonu;
er bez tve milosti mi hudi grešnici
vazda smo s tamnosti u muci velici,
i nigda nijednu stvar nijedan nas na sviti
dobro jur nikadar ne more stvoriti.

---

iza 10 *ima db. ovaj distih:*
od grešnih zlih rana ti mene ozdravi,
o moći izbrana zgar višńe ļubavi,
a sa strane piše: ova dva orńa nijesu pritištena.

421.

Tebi, ki svemu red i ki si vječni sam,
ne kriju ja mu zled, ku dobro sad poznam.
Svijes moga života velmi zlo zatravi
umrla ljepota čemernom ļubavi,
ter jedne rad žene, ku služih i slavih,
sve misli hvaļene u zabit postavih.
Tim stvorče od nebi, kime se ja dičem,
s priklonim sad k tebi srcem se utičem,
ti svrni stupaj moj na on put, ki vodi
tuj, gdi se drag pokoj bez konca sve plodi,
neka ja u sudu oda zlih zlobnika
zginuti ne budu, tva buduć prilika,
ti na svit rad koje sniživ se jak sluga
podnese svakoje nevoļe zlih tuga.

422.

O višńi bože moj, o bože jedini,
ki riči u jednoj sve stvari učini,
moļu te sada ja bolestan svim dosti
sgrješenja sva moja milosno ti prosti,

ne moj zrit na moje neharne krivine,
negoli na tvoje milosti jedine.
Tva dobros velika na ļubav gledaje
ne će smrt grešnika, neg da se on kaje,
ter nam hti rit takoj: svak ovoj čuj i znaj,
er došal za inoj ja nijesam na svit saj,
neg za moć zgubļene kako god skupiti
ovce, da kon mene vik budu živiti.
Zgubļeni taj sam ja stvor, ki t' ni na broju
ter dalek pokoja u tugah zlih stoju,
i još ću u mukah stat gorih po vas vik,
ere sam u rukah od mojih protivnik,
tva milos ako me, za skratit me trude
svojime stadome sjedinit ne bude.
Jošte nam ti pravi za veću našu har:
tim, ki su sve zdravi, potreban ni ljekar,
neg onim, ki budu u tuzi imati
ku nemoć zlu, hudu, kom život rok krati.
Nemoćnik ja sam taj, ki pomoć tvu zovu,
pokli me grešni vaj tište zled u ovu,
ka jade kroz svoje čemerne na sviti
nevoļne dni moje brzo će skratiti,
ako mi tvoja čes na mu zled gledaje
ne skrati zlu boles, ka duši smrt daje.

423.

O višni moj bože, koji si na nebi,
pokli se ne može bez tebe prit k tebi,
milosti tvom milom pomoz' me skončanje,
u nikom er inom ne imam ufanje,
ter žeļe odždeni kroz moći jedine,
ke vidiš u meni da duši zlo čine;
prî neg ma zla silos na gore izide,
čin', velja tva milos da moj grih nadide,
na način hvaļeni neka se potraje
ovo, jur što meni života ostaje.

424.

OD*) SVETOGA PRIČESTJENJA.

Bože, ki svakoja stvori čas u jedan,
za sve da nijesam ja podobno dostojan
primati kruh oni u moje jedenje,
ki s ńeba ti doni za naše spasenje,
nu milos tva velja sminje mi toj daje,
da idu k ńemu ja snižno se klańaje,
u prsi ter moje primam kruh sveti taj,
kim duše dostoje uživat vječni raj.

*) db. vrh.

425.

Anđelski vas se broj raduj sad i uživaj
u slavi toj višńoj, gdi otac bog pribiva,
i svako još svudi od zemļe jur čelo
u sebi sad budi prem sasma veselo;
zarobļen danas bi, da cvili do vika,
oni, ki zarobi prvoga človika,
koga grih sad može blažen se sasma rit,
pokli ga ti, bože, tako htje odkupit.

1 vase. 4 sad budi *je primito iz db. mj.* bud svudi.

426.

UMRLIM GOVORENJE.

Hotijte pogledat svi sa mnom umrli,
gdi, za nam život dat, smrt stvorac zagrli.
Zli se puk skupi vas ter ńega zaveza,
ki biše vridna čas od višńih nebesa,
i svi oni, koji ga u putu slidiše
sledno tuj, jaoh, svi ga ostavit hotiše.
Ni moć rit bez plača, kako mu zlu krunu
na glavu od drača staviše svu punu.
Ni mańe bez tuge očima pogledat,
za slobodit sluge gdi sebe hti prodat.
Iđaše mučeć, vaj, da život svoj skrati,
kako no ovca taj, ku hoće zaklati.
Jaoh na krs pribiše, da bude tužno umrit,
ruke, ke stvoriše nebesa, zemļu i svit.

Jošte ću rit ovo, što bez sus ne pišu,
grka žuć ńegovo bi pitje na križu,
pak jadno za time na drvu gdi biše
zlim kopjem bojnime prsi mu raniše,
zločincu još glavu od smrti prostiše,
a božju krv pravu nepravo proliše
bez prava razloga, o puče nepravi,
za č boga ti tvoga na gorku smrt spravi?
videći, tuj gola gdi ga puk umori,
od muke na pola crkva se razori.
Sve višńe kriposti ganuv se uzbiše,
i sunca svitlosti pomrčav stamniše,
teško se kamenje od grobov otvori
videć, zlo stvorenje gdi stvorca umori.
Sve stvari stvorene stvorca smrt ćutiše,
propasti pakļene vrata se razbiše.
Tako t' bog, ki gori na krizu višaše,
svom smrti umori smrt, ka nas moraše.

15 besuz. *db.* u suzah što pišu, *ali precrtano.* 17 *db.* drivu.

427.

Pastir je dobri ovoj, ki za svoj hraniti
zgubļeni stadni broj ne štedi s' umriti.
Od zdravja u ńem ni nijednoga jur čina,
on rane sve podni rad našijeh krivina.
Usti su, jaoh, vidit ńegove medene
kakono jedan cvit, prid mrazom ki vene.
Svakomu sad se mni i vidi u svemu,
ńegova da već ni, jaoh, lica na ńemu.
Ka ovo jes ļubav moći zgar jedine,
poginut htjeti prav, neka kriv ne zgine?

2 *db.* ne brani umriti.

428.

Ko je taj, ki može bez plača sad riti,
kako ti, moj bože, hti za nas umriti?
Podni trud svršeni živući u vaju,
neka smo združeni mi s tobom u raju.
Sve rane, ke ima život naš, ozdravi
ranami svojima, ke na se postavi.

Čudna je stvar ovoj, bez svoje potrebe
za odkupit bog puk svoj hti prodat sam sebe.

7 besvoje.

429.

Suzam se zamuti, o vodo studena,
i ti jad zao ćuti, dubravo zelena
Cvilite, kamenja, tužite, mramori,
i vi sva stvorenja, koja ste u gori.
Plači svak na sviti čemerno suzami,
srce me, plač' i ti, ako nis' tvrd kami,
pokli puk nepravi pun jada svakoga
životom rastavi zgar boga vječnoga,
ki ńega zgubļena, u vodi gdi hodi,
sred mora crļena zle smrti slobodi.

430.

O bože prisveti, ki živeš u viku,
da li htje uzeti ti našu priliku,
da li htje zle tuge patit zla svakoga
za slobodit sluge od robstva vječnoga?
da li ti, ma slavo, kroz tvu moć jedinu
za naše nepravo nepravde prav zginu?
Koju stvar na saj svit, o bože istini,
imaše učinit, ku za nas ne učini?
Dušo ma, na svit saj sve ino ostavi,
a milos razmišļaj od ove ļubavi.

10 *db.* a vridnos.

431.

OVU PJESAN VRH KRSTA POSTAVI.

U ovomu čoviku, čoviče nepravi,
tvoju zled veliku zle smrti izbavi,
er drvo kao voća brańena uzrok bi,
zle smrti da zloća smrtno svit pogubi,
Tač drvo od krsta, kim se bog vas rani,
uzrok bi, da vrsta ļudi se sva shrani,
i kako čoek prvi uzrok bi neharni
smrtnome da krvi svih nas svit ockvarni,

človik drugi ovi svom krvi uzrok bi,
da smrti zle se mač prem sasma pogubi.
I kako puk prvi, ki zakon tjeraše,
od zviri u krvi shrańenje imaše,
tač i mi imamo u božjoj spasenje
krvi, kad stvaramo ko godi zgriješenje.

10 *nema slika u sredini, možda:* da se mač zle smrti.

432.

U ovomu životu tko kratkom na sviti
mni miran moć biti,
kakono otrok mlad
u vjetar bjegući postavļa on svu nad.
Er kako pod suncem snig i led topi se,
tako jur veli se,
da na svit gubi se
svaka slas, kom srce radosno veli se.
Svak vidi, tko pamet svu hoće postavit,
er vjere ni u čem nam ne drži ovi svit,
ki dili plač i strah,
i svaku er satvar, ku nebo prikriva,
nesreća ļaživa
kakono vjetra gńiv zemaļski drobni prah
promińa i obraća na svako hotinje
ta je ńoj dana moć, vlas, sila i htinje.

433.
UMRLIJEM GOVORENJE.

O umrli tamni ļudi,
u što ufanje vi stavļate?
ne vidite, er zlim bludi
segaj svita vas varate?
Ne mojte se toli vele
u toj zlato vaše uzdati,
er sve ono, što oči žele,
sve na pokon vrime krati.
Život naš je sličan k sjeni,
koja velmi brzo prođe,
mnokrat človik kada scijeni
počinuti, smrt mu dođe

I ako vrijeme sve ukrada,
i dni vaši malo stoje,
ne mo', da vas trud pripada
za činiti dobro koje.
Er se ovi bitak mao
naš, da je drugo, reč ne prima,
nego jedan morski vao,
ki vik s krajem mir ne ima.
Tim vi, svijetu ki dvorite,
čim vi je sunce na istoči,
blago vami, ako oči
za bremena otvorite.

434.

OVE PJESNI UČINI PJESNEM SVIM SVOJIMA*) ŃIM NAUK DAJUĆI, KAKO ĆE PUTOVAT.

O pjesni vi moje, ki biste stvorene
cić da se glas poje vile me ļuvene,
da vas svit prosudi, vam je sad otiti
meu vile i ļudi razlike na sviti.
Tim imav putovat toliko dalek tja,
ovi svit hoću dat za nauk vami ja:
ako ki ļuveno duh živit vidite
ńemu se sniženo poklonit hotite,
i čteć vas koju stvar ako bi on vidil,
ka ne bi za moj var u čem god dobra bil',
nikako u tomu zle voļe ne uzmite,
veselo nu ńemu ovako recite:
rusa, ka sred gore opći se rađati,
viku se ne more bez drače ubrati.

*) *ak.* Ove tri pjesni, koje slijede, učini svim pjesnim svojima...

435.

U ISTIJE PJESNI.*)

O listje me spivno, ko stvori ļuven vaj,
vilu mu kad divno ja služih na svit saj,
trudnojzi ruci moj biv došlo jur vrime
žuđeni dat' pokoj, ki drag tač jes svime;
pokli poć dalek tja imate tolikoj,
svit vi ovi daju ja, budući stvor vi moj:
ne uzmite boljezni, ako bi tko rekal,
da nijesam s ļuvezni vas dobro izrekal.
Nu ńemu vi na toj hotite tad riti:
kad u ki perivoj ti budeš otiti,
ubrav cvit na grani ne ođeš li draču vik,
cić da te ne rani kroz ta ńe način prik?
to isto stvor' tva pamet ovdi sad, gdi sam ja,
što je dobro, hti vazet, a što je zlo, puštaj tja.

*) *ak.* Istijem. 1 spievno. 4 *ak.* ki tač drag. 9 *ak.* hotjejte.

436.*)

Me pjesni, u čemu bivši vam zazreno,
moļu vas, vi ńemu recite sniženo:
išti ga, gdi ga hoć, strioca ne ć viditi,
koji će vazda moć u biljeg udriti.
To li bi u čemu bil' vi još zazreno,
opeta vi ńemu recite ļuveno:
od dobre tač scjene nije zemļe na sviti,
ka ne će kupijene kadgodi roditi.
To li bi u čemu još vi bil' zazreno,
moļu vas, vi ńemu recite časteno:
umrla ruka nas ispita, čime ńoj
ļuvena moćna vlas davaše hudi boj.
To li bi u čemu bil' vi još zazreno,
opeta vi ńemu recite smiļeno:
človika vridna ni tač na svit među nam,
ki stvori sve čini izvrsne, neg bog sam**).

*) *ak.* Istijem. 7 odobre.

**) *Iza toga ima prvo izdańe:* Svrha svijeh pjesni, *i ova tri retka:*
Ut fonti non deest humor semper ex eo scatens,
sic bono viro semper adest gaudium,
etiamsi res externe mutentur.
Ali su ta retka napisana tako, da ih vaļa čitati s desna na lijevo: Snetacs oe . . muiduag tseda . . rutnetum enretxe . .

437.

U ODIĻENJE.

Vilo, ka dikami
od tve te ljepote svim na svit vilami
lipotu dobivaš jak sunce zvizdami,
tač vridno uresi
svojom te lipotom višńi bog s nebesi.
To li mi sladka jes
prijaka i ļuta, žestoka, zla boles,
od moga diļenja ku prija tvoj ures,
da mi to rastanje
draže je, neg s tobom držati sve stanje.
Jad, koji čini ti
plakati, toliko mio mi je na sviti,
da mučno ni mi se od tebe diliti,

nu se ja tuj broju
veselji, neg sveđer uza te da stoju.
  Biljege ja koje
jur boļe mogu imat ļubavi od tvoje,
ku nosiš proć meni, jedina gospoje,
neg li te viditi
na momu diļenju u suze cviliti?
  Na svako vidinje
toj moje pridrago i ļubko diļenje,
za koje ti činiš toliko cviļenje,
ne bi t' dal skončanje
da s tobom kad sam ja nije milo me stanje,
  tač iz tve žalosti
vađu ja tolikoj velike radosti,
za malo čim spravļam je od tve mladosti,
da mi se rastati
od tebe draže dvaš, neg s tobom stojati.

438.

  Život moj ki je ovoj nebogu meni, vaj?
nesrećan tolikoj ja jesam na svit saj,
  u moru vodu, znaj, da ište stupaj moj,
prisušil' za moj vaj sve bi se more toj,
  a u sunca da zgar zrak ja prošu u vas glas,
sunce bi za oblak skrilo se u taj čas.
  Viđu sad, moj bože, da nitko uteći
na svitu ne može svojojzi vik sreći.

439.*)

  Za moju dan i noć vil milu sve zriti,
da mi se kako moć u buhu stvoriti,
  stavil bih ja stan moj u oni snig pribili,
višńa čes kime ńoj ńe prsi nadili:
  tuj kušal pričudno slasti bih svakoje,
oh koli razbludno trajal bih dni moje!
  zavidil' ne bi ma misal nijedan čas
tim višńim od nebi, ki čuju vječnu slas.

---

*) *Sravni pjesmu* 395. 8 Pjesme 437—439. *preštampane su iz db.*

440.

GOSPODINU FRANU LUKAREVIĆU ODGOVOR UČINI PO SKLADU OD RIJEČI.

Među sve ļuvene izbrane mladosti
budući hvaļene u tebi mudrosti,
svih spjevac vridni broj, koji se znan pravi,
pravo je, da glas tvoj hvaļeno sad slavi.
Tim se um moj trudi, u pjesni ke spiva,
vik željeć, meu ļudi tva slava da je živa;
er pravo jes tim čas, da stvara svaki kraj,
ki mudros svaki čas uče nas na svit saj.
Tva kripos meu kime naj prva sad slove,
za sve er se toj brime priteško svim zove.
Nu u čem što nepokoj tvrđi moć tva spravi,
toj više glas će tvoj stupiti u slavi
i to ćeš već živit u časti čestiti,
sve vike ka će t' bit hvaļena na sviti.

441.*)

ISTOMU GOSPODINU LUKAREVIĆU ODGOVOR PO ISTIJEH RIJEČEH.

Ne buduć kon mene nijedne, znaj, kriposti,
kako ću hvaļene moć spjevat vridnosti,
kńižniče dragi moj hrabrene naravi,
koga svak za ures svoj za svoga vik pravi
i želi i žudi znajući, er mudros tva,
pravo jes, meu ļudi da se svud pripiva,
kim sam ti mož dat glas od slave na svit saj,
u tebi bivši čas izvrsna svitla taj?
I mogu ńih ime tve pjesni, ne ove,
čin't'; dugo da vrime hvaļeno svud slove
i moje još uz toj, takoj dar naravi
kriposno taj um tvoj svršeno proslavi;
neka grad naš živit i tobom hvaliti
može se, a tvoj bit glas vječni na sviti.

---

*) *Ova i predńa* (440) *pjesma štampana je u flor. izdańu u dodatku, a obje su odgovor na Lukarevićevu pjesmu isto tamo pritištenu te ovako glasi:*

Odgovor gospodinu Dinku Rańini Frano Lukarević.

Nije slično, da mene glas tvoje kriposti
stavļa meu hvaļene družbe od vridnosti,

442.*)

GOSPODIN DINKO RAŃINA, VLASTELIN DUBROVAČKI, U HVALU PJESNI NIKOLE STJEPKA NAĻEŠKOVIĆA DUBROVČANINA.

Vi biste, o pjesni, svim vridne uzrok vas,
da mojoj boljezni dvignete čemer vas,
ki mi da huda vlas nemile ļubavi
od oni prvi čas, u ki me zatravi
kroz ukras prilijepi jedine gospoje,
koja se ukrijepi u srce u moje,
za ku stvar svakoje želim vam milosti,
koje se dostoje hvaļenoj kriposti.
Blaženi vaš pjesnik, blažena ļuvena,
ļuvezan ka će vik bit na svit slavļena
u svaka vrimena, dokoli bude teć
vodica studena i vruće sunce peć.
Blažena i vila more se taj zvati,
ka mu je činila tač milo spjevati,
da će svi imati razgovor u trudu,
ki godi slišati vaš romon taj budu.

*) *iz rukop.* poslanice Nikole Naļeškovića *uzete su pjesme* 442—444.

443.

GOSPODIN DINKO RAŃINA, VLASTELIN DUBROVAČKI, NIKOLI NAĻEŠKOVIĆU.

Ako ovi skroveni plam, kime ļuvezan
me srce u meni sve gori noć i dan,
toli jes ogńene česti, da goreći
sve misli studene mogal bi užeći,

---

buduć ja, dragi moj, tamne svim naravi,
ne kako za um svoj pjesan me tva pravi.
Slično jes i žudi srce me, da rič tva
od slavnih kih ļudi slavnu čas pripiva,
neka t' tim vječni glas vik slove na svit saj,
kad onim podaš čas, kim se čas prosi taj;
i neka tve ime na tamne dni ove
u svako jur vrime slavome ńih slove.
Ako li još uz toj rad dobre naravi
i mene razum tvoj za mu čes proslavi,
ja ću tim rad živit i mu čes hvaliti;
nu će tva hvala bit slavom sva na sviti.

kako toj, daj mi znat, Niko moj, s tej sile
ne more sagrijat srdačce me vile?
To li ńe taj studen tako jes u snazi,
da svaki plam ogńen dobiva i gasi!
kroz toj ńe tvoreŋje načina ko meni
kako ovo gorenje ne zgasne u meni?
pače ću veće rit; što žeruć taj ńe mraz
kako me već gorit jur čini svaki čas,
zgodiv da kroz tuj zled, ka me svim porazi,
stopi se mraz i led, ali plam ugasi.

444.

GOSPODINU POŠTOVANOMU NIKU NALJEŠKOVIĆU,

PJESNIKU VELEVRIJEDNOMU NA 11. NOVEMBRA 1571.

Ovdi, gdi si sad ja stoju,
zginula je sva družina,
ni se veće pjesni poju,
niti sviri ni začina;
ni nijedna satvarina
pohvaŀena tvori dila;
to li je huda trgovina,
svijem je srce obujmila,
ter mi veće nije mila
od sej rodne moje ńive
eva shrana, ka je prî bila
puna hari svake žive.
Saj narašta(j) novi krive
govoreći, da on ne će
tej sokole hitre sive
u kriposti slidit veće.
Svak se na ńe haraje meće
a nitko ih, vaj, ne štiti.
Koje gore sad nesreće
mogu mistu semu biti?
Time, Niko moj čestiti,
Kom su dana svaka znat,
hotje' meni sad praviti,
ki ću život moj prijati,
za veselo moć stojati
u ovemu rodnu kraju,
gdi se svaka muka pati
u čemeru i u vaju?

Sluga vaše milosti Dinko Rańina, kavaljer svetoga Stjepana.

445.*)

Ŀudi mudri vazda na jedan način stoje,
a dobra ptica i u zlo brijeme poje,
i koga trg hrani, o trgu govori,
a RAŃEN o rani, koja ga sve mori.

*) *Ova 4 stiha su štampana u flor. izdańu na zadńoj strani, prva dva na čelu, a druga dva u dno lista.*

OVO LISTJE KAŽE POČETKE OD SVIJEH PJESNI.

A.

B.

C.

Č.

*

I.

J.

K.

N.

O.

Š.

T.

IMENA ONIJEH, KOJIMA SU OTPRAVĻENE ILI S KOJIMA SU SLOŽENE ŃEKE OVIJEH PJESAMA.

Izpravci u pjesmama. Strana 47 pj. 71. *3* mj. *kako* ima db. jakno, i mj. tugama . . suzama ima db. tugami . . suzami. — Strana 84. u opasci *Bržac* ispravi u *Držac.*

Ostale će griješke, kao str. 19 grijeskom mj. griješkom, moći svak sam ispraviti, i opako metnutu koju interpunkciju staviti na pravo mjesto.

IZVORI PJESAMA UZETIJEH IZ GRČKOGA I LATINSKOGA JEZIKA.

Pjesma 22. je iz Teokritove idile (XIX):

Κηροκλέπτης.

Τὸν κλέπταν ποτ' Ἔρωτα κακὰ κέντασε μέλισσα
κηρίον ἐκ σίμβλων συλεύμενον, ἄκρα δὲ χειρῶν
δάκτυλα πάνθ' ὑπένυξεν, ὁ δ' ἄλγεε καὶ χέρ' ἐφύση
καὶ τὰν γᾶν ἐπάταξε καὶ ἅλατο, τᾷ δ' Ἀφροδίτᾳ
δεῖξεν τὰν ὀδύναν καὶ μέμφετο, ὅττι γε τυτθὸν
θηρίον ἐστὶ μέλισσα, καὶ ἁλίκα τραύματα ποιεῖ,
Χὰ μάτηρ γελάσασα· τί δ'; οὐκ ἴσος ἐσσὶ μελίσσαις;
χὼ τυτθὸς μὲν ἔῃς, τὰ δὲ τραύματα ἁλίκα ποιεῖς.

5 *δεῖξέ τε.* 6 *θηρίον ἐντί.* 7 *τὺ δ' οὐκ ἴσον.* 8 *ὡς τυτθὸν μὲν ἔῃς.*

Pjesma 70. je po pjesmi Julijana egipatskoga, koja dolazi i među anakreontskijem (anth. XVI. 388).

Στέφος πλέκων ποτ' εὗρον
ἐν τοῖς ῥόδοις Ἔρωτα·
καὶ τῶν πτερῶν κατασχών,
ἐβάπτισ' εἰς τὸν οἶνον,
λαβὼν δ' ἔπιον αὐτόν.
καὶ νῦν ἔσω μελῶν μου
πτεροῖσι γαργαλίζει.

Latinski prevedeno:

Cum necterem coronam,
inter rosas repertum
pennis tenens Amorem
in Liberi liquore
mersi bibique totum,
nunc me receptus intro
titillat ille pennis.

Pjesma 159. je iz prve Moshove idile:

Ἔρως δραπέτης.

Ἁ Κύπρις τὸν Ἔρωτα τὸν υἱέα μακρὸν ἐβώστρει·
εἴ τις ἐνὶ τριόδοισι πλανώμενον εἶδεν Ἔρωτα,
δραπετίδας ἐμός ἐστιν· ὁ μανυτὰς γέρας ἑξεῖ,
μισθός τοι τὸ φίλαμα τὸ Κύπριδος· ἢν δ' ἀγάγῃς νιν,
οὐ γυμνὸν τὸ φίλαμα, τὺ δ', ὦ ξένε, καὶ πλέον ἑξεῖς,
ἔστι δ' ὁ παῖς περίσαμος· ἐν εἴκοσι πᾶσι μαθοῖς νιν.

2 *ὅστις.* 3 *ἑξεῖς.* 4 *μισθόν.* 6 *μαθησῇ.*

χρῶτα μὲν οὐ λευκός, πυρὶ δ' εἴκελος· ὄμματα δ' αὐτῷ
δριμύλα καὶ φλογόεντα· κακαὶ φρένες, ἁδὺ λάλημα·
οὐ γὰρ ἴσον νοέει καὶ φθέγγεται· ὡς μέλι φωνά,
ἐν δὲ χολά, νόος ἐστὶν ἀνάμερος· ἠπεροπευτὰς
οὐδὲν ἀλαθεύων, δόλιον βρέφος, ἄγρια παίσδει,
εὐπλόκαμον τὸ κάρανον, ἔχει δ' ἰταμὸν τὸ πρόςωπον,
μικύλα μὲν τήνω τὰ χερύδρια, μακρὰ δὲ βάλλει,
βάλλεί κεἰς Ἀχέροντα καὶ Ἀιδέω βασιλῆα,
γυμνὸς μὲν τό γε σῶμα, νόος δὲ οἱ ἐμπεπύκασται.
καὶ πτερόεις ὅσον ὄρνις ἐφίπταται ἄλλοτ' ἐπ' ἄλλους
ἀνέρας ἠδὲ γυναῖκας, ἐπὶ σπλάγχνοις δὲ κάθηται
τόξον ἔχει μαλὰ βαιόν, ὑπὲρ τόξῳ δὲ βέλεμνον,
τυτθὸν ἀεὶ τὸ βέλεμνον, ἐς αἰθέρα δ' ἄχρι φορεῖται.
καὶ χρύσεον περὶ νῶτα φαρέτριον, ἔνδοθι δ' ἐντί
τοὶ πικροὶ κάλαμοι, τοῖς πολλάκι κἠμὲ τιτρώσκει.
πάντα μὲν ἄγρια, πάντα· πολὺ πλεῖον δ' ἐνιαυτῷ
βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα τὸν Ἅλιον αὐτὸν ἀναίθει.
ἤν τύ γ' ἕλῃς τῆνον, δαμάσας ἄγε μηδ' ἐλεήσῃς,
κἢν ποτ' ἴδῃς κλαίοντα, φυλάσσεο μή σε πλανήσῃ.
κἢν γελάῃ, τύ νιν ἕλκε· καὶ ἢν ἐθέλῃ σε φιλᾶσαι,
φεῦγε· κακὸν τὸ φίλαμα, τὰ χείλεα φάρμακον ἐντί.
ἢν δὲ λέγῃ „λάβε ταῦτα, χαρίζομαι ὅσσα μοι ὅπλα“,
μή τι θίγῃς πλάνα δῶρα· τὰ γὰρ πυρὶ πάντα βέβαπται.

11 *παίσθων.* 12. *πρόςωπον.* 14 *εἰς Ἀίδεω.* 15 *γυμνὸς ὅλος. εὖ πεπύκασται.* 16. *ἄλλον ἐπ' ἄλλῳ.* 19 *τυτθὸν ἀεὶ τὸ.* 21 *κἄμμε.* 22 *ταῦτα' πολὺ πλέον ἃ δ' ἀεὶ αὐτῷ.* 24 *ἤ τις ἕλῃ τῆνον, δήσας.* 29 *μὴ τὺ.*

Isto u latinskom prijevodu:

Amissum nuper clamans Venus anxia natum,
ecquis, ait, triviis palantem vidit Amorem?
Ille erro meus est. Pretium grande auferet index,
basiolum Veneris. Sed enim non basia tantum
ille feret, puerum quicunque adduxerit, hospes.
Viginti in pueris facilis puer ille notatu:
igneus in vultu color est, non candidus; igne
lumina bina micant, mens improba, blanda loquella,
non, quod sentit, idem fatur quoque, mellea vox est,
at cor implacidum, quoties furit, insidiatur,
nunquam vera loquens, pravus puer, aspera ludit.
Crispula caesaries, nulla est reverentia fronti,
utraque saeva manus, sed longe docta ferire
ipsas usque foras Orci atque Acherusia regna.

Corpore nudus agit, mens quaerit tecta latebras,
alitis huc illuc instar volat, inque puellas
inque viros fertur, sedet intra viscera tandem.
Arcus parvus adest et in arcu missile telum,
hoc quoque non magnum, summum sed in aethera fertur.
Auratam dorso pharetram gerit; intus acerba
spicula conduntur, queis me quoque vulnerat ipsam.
Haec crudelia cuncta, sed est crudelior illis
fax, quae, parva licet, novit tamen urere Solem.
Hunc si tu invenias, strictum rape, parcere noli;
si flentem videas, ne decipiare, caveto.
Subridet, tanto trahe fortius; oscula libat,
oscula sint suspecta, madent et labra veneno.
Haec cape, quae gesto, tibi do, si dixerit, arma,
ne cape, tincta feris etenim sunt omnia flammis.

Pjesma 135. je po ulomku iz Filemonove komedije Σάρδιος:

Εἰ τὰ δάκρυ' ἡμῖν τῶν κακῶν ἦν φάρμακον,
ἀεὶ θ' ὁ κλαῦσας τοῦ πονεῖν ἐπαύετο,
ἠλλαττόμεσθ' ἂν δάκρυα δόντες χρυσίον.
νῦν δ' οὐ προςέχει τὰ πράγματ' οὐδ' ἀποβλέπει
εἰς ταῦτα, δέσποτ', ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ὁδόν,
ἐἄν τε κλάῃς ἄν τε μή, πορεύεται.
τί οὖν ποιεῖς πλέον; οὐδέν· ἡ λύπη δ'ἔχει
ὥσπερ τὸ δένδρον τοῦτο καρπὸν τὸ δάκρυον.

Pjesma 217. je po pjesmici Antipatra Tesaloničanina (u anth. IX. 10):

Πούλιπος εἰναλίῃ ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθείς
ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα·
οὔπω δ' ἦν πέτρῃ ἴκελος χρόα τοὔνεκα μιν
αἰετὸς ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν ἰδών·
πλοχμοῖς δ' εἰλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα· δύσμορος ἦ ῥα
ἄμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

Latinski prevedeno:

Polypus extrema sese projecerat acta,
frigida ut ad solem membra tepefaceret.
Aspicit hunc nondum mentitum saxa colore
armiger, et curvo corripit ungue, Jovis.
Sed simul implicitus cirris et lapsus in aequor
sic terris praedam, perdit aquis animam.

Pjesma 340. je doněkle po Nikarhovoj pjesmi (u anth. XI. 169):

ἐχθὲς ἀπάγχεσθαι μέλλων Δείναρχος ὁ φείδων,
  Γλαῦκε, δι' ἓξ χαλκοὺς δύσμορος οὐκ ἔθανεν,
ἓξ χαλκῶν ἦν γὰρ τὸ σχοινίον· ἀλλ' ἐδυσώνει,
  εὔωνον ζητῶν ἄλλον ἴσως θάνατον,
τοῦτο φιλαργυρίας δείνης ὅρος, ὅς γ' ἀποθνήσκων,
  Γλαῦκε, δι' ἓξ χαλκοὺς δύσμορος οὐκ ἔθανεν.

Latinski:

Suspensurus heri Dinarchus se fuit ille,
  Glauce, tenax: oboli sex vetuere necem.
Namque hoc restis erat pretium; deterruit ingens
  sumtus, et Heus, tanti non moriemur, ait.
Summus avaritiae modus est post taedia vitae,
  propter sex obulos non voluisse mori.

Pjesma 341. je valjada po pjesmici (u anth. IX. 11) někoga Filipa ili Isidora:

Πηρὸς ὁ μὲν γυίοις, ὁ δ' ἄρ' ὄμμασι· ἀμφοτέρου δὲ
  εἰς αὐτοὺς τὸ τύχης ἐνδεὲς ἠράνισαν.
τυφλὸς γὰρ λιπόγυιον ἐπωμάδιον βάρος αἴρων
  ταῖς κείνου φωναῖς ἀτραπὸν ὠρθοβάτει.
Πάντα δὲ ταῦτ' ἐδίδαξε πικρὴ πάντολμος ἀνάγκη,
  ἀλλήλοις μερίσαι τοὐλλιπὲς εἰς τέλεον.

Latinski:

Luminibus caret ille, gradu caret alter; utrique
  quod fortuna negat praestat amicitia.
Fert humeris pedibus defectum lumine captus,
  claudus item caeco voce gubernat iter.
Sic docuit, quae dura nihil non tentat, egestas,
  auxilia in tantis mutua ferre malis.

Pjesma 342. je po pjesmici Antipatra sidonskoga (u anth. IX. 231):

εἰς πλάτανον ξηρὰν βαστάζουσαν ἄμπελον.

Αὔην μὲ πλατάνισκον ἐφερπύζουσα καλύπτει
  ἄμπελος· ὀθνείῃ δ' ἀμφιτέθηλα κόμῃ
ἡ πρὶν ἐμοῖς θαλέθουσιν ἐνὶ θρέψασ' ὀροδάμνοις
  βότρυας, ἡ ταύτης οὐκ' ἀπετηλοτέρη.
Τοίην μέντοι ἔπειτα τιθηνείσθω τις ἑταίρην,
  ἥτις ἀμείψασθαι καὶ νέκυν οἶδε μόνη.

Latinski:

Arida sum platanus, quam circum palmite vitis
plectitur, et, quae non est mea, fronde tegor.
Quae prius umbravi ramis viridantibus uvas
nec minus hac ipsa vite comata fui.
Hoc quis ab exemplo talem sibi quaerat amicam,
quae sit et extincto reddere fida vicem.

Pjesma 343. je prema dvijema pjesmicama (u anth. IX. 44 i 45):

a) Χρυσὸν ἀνὴρ εὑρὼν ἔλιπε βρόχον· αὐτὰρ ὁ χρυσόν
ὃν λίπε οὐχ εὑρὼν ἧψεν ὃν εὗρε βρόχον.

b) Χρυσὸν ἀνὴρ ὁ μὲν εὗρεν ὁ δ' ὤλεσεν· ὧν ὁ μὲν εὑρὼν
ῥίψεν, ὁ δ' οὐχ εὑρὼν λυγρὸν ἔδησε βρόχον.

Latinski (b):

Aurum qui reperit laqueum abjicit; alter et aurum
non reperit, perit hoc, quem reperit, laqueo.

Ali je vjerojatnije da je prema Ausonijevu prijevodu:

Thesauro invento, qui limina mortis inibat,
liquit ovans laqueum quo periturus erat.
At qui, quod terrae abdiderat non repperit aurum
quem laqueum invenit, nexuit et periit.

Pjesma 344. je prema pjesmici nepoznatoga pisca (u anth. IX. 67):

Στήλην μητρυιῆς, λιπαρὰν λίθον, ἔστεψε κοῦρος,
ὡς βίον ἠλλάχθαι καὶ τρόπον οἰόμενος,
ἡ δὲ τάφῳ κλινθέντα κατέκτανε παῖδα πεσοῦσα.
Φεύγετε μητρυιῆς καὶ τάφον οἱ πρόγονοι.

Latinski:

Serta novercali cippo dat florea morte,
multatos mores dum putat esse, puer
Ille cadit, teneros et pondere proterit artus.
Privigni post hac credite ne tumulo.

Pjesma 345. je po Lucilijevoj (u anth. XI. 391) pjesmici:

Μῦν Ἀσκληπιάδης ὁ φιλάργυρος εἶδεν ἐν οἴκῳ
καὶ τί ποιεῖς, φησίν, φίλτατε μῦ, παρ' ἐμοί;
Ἡδὺ δ' ὁ μῦς γελάσας, μηδέν, φίλε, φησί, φοβηθῇς,
οὐχὶ τροφῆς παρὰ σοὶ χρήζομεν, ἀλλὰ μονῆς.

Latinski:

Murem Asclepiades cum conspexisset avarus,
quid facis ah nostrae, dixit, amice, domi?
Cui mus, parce metu, respondit dulce renidens,
heic ego non victum quaero, sed hospitium.

Pjesma 301. je po pjesmici nepoznatoga pisca (u anth. IX. 157)

Τίς θεὸν εἶπεν Ἔρωτα; θεοῦ κακὸν οὐδὲν ὁρῶμεν
ἔργον· ὁ δ' ἀνθρώπων αἵματι μειδιάει
οὐ θοὸν ἐν παλάμαις κατέχει ξίφος; ἠνίδ' ἄπιστα
τῆς θειοδμήτου σκῦλα μιαιφονίης.
Μήτηρ μὲν σὺν παιδὶ κατέφθιτο· αὐτὰρ ἐπ' αὐτοῖς
ποίνιμος ἔκτεινεν φῶτα λιθοκτονίη.
καὶ ταῦτ' οὐκ Ἄϊδος, οὔτ' Ἄρεος, ἔργα δ' Ἔρωτος
λεύσσομεν οἷς παίζει κεῖνος ὁ νηπίαχος.

Latinski:

Cur deus eset Amor? nec enim malefacta deorum
novimus; humano sanguine gaudet Amor.
Non armata quidem gladio manus, et tamen, ecce,
quae dedit immani funera saevitia!
Stratus enim cum matre puer jacet, et super ipsos
vir saevis lapidum jactibus interiit.
Non opus hoc Martis Ditisve, Cupidinis omne est:
cernite, quo lusu gaudeat ille puer.

Pjesma 355. je po anakreontskoj pjesmi:

Φύσις κέρατα ταύροις
ὁπλὰς δ' ἔδωκεν ἵπποις,
ποδωκίην λαγωοῖς
λέουσι χάσμ' ὀδόντων
τοῖς ἰχθύσιν τὸ νηκτόν
τοῖς ὀρνέοις πέτασθαι,
τοῖς ἀνδράσιν φρόνημα,
γυναιξὶν οὐκ ἔτ' εἶχεν,
τί οὖν; δίδωσι κάλλος
ἀντ' ἀσπίδων ἁπασᾶν,
ἀντ' ἐγχέων ἁπάντων,
νικᾷ δὲ καὶ σίδηρον
καὶ πῦρ καλή τις οὖσα.

Pjesma 43. je po Katulovoj pjesmi: Vivamus, mea Lesbia, atque amemus, i to od v. 6. do 13:

Da mihi basia mille, deinde centum,
dein mille altera, dein secunda centum,
deinde usque altera mille, deinde centum.
Dein, cum milia multa fecerimus,

eonturbabimus illa, ne sciamus,
aut ne quis malus invidere possit,
cum tantum sciet esse basiorum.

Pjesma 55. je po Tibulovoj (IV. 14) pjesmi:

Rumor ait crebro nostram peccare puellam:
nunc ego me surdis auribus esse velim.
Crimina non haec sunt nostro sine jacta dolore:
quid miserum torques, rumor acerbe? tace.

Pjesma 124. je po Marcijalovoj (V. 42) pjesmi:

Callidus effracta nummos fur auferet arca,
prosternet patrios impia flamma lares:
debitor usuram pariter sortemque negabit,
non reddet sterilis semina jacta seges:
dispensatorem fallax spoliabit amica,
mercibus exstructas obruet nuda rates.
Extra fortunam est si quid donatur amicis:
quas dederis, solas semper habebis opes.

Pjesma 213. je veoma slobodan prerad Propercijeve (III. 3) pjesme:

Quicunque ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
nonne putas, miras hunc habuisse manus?
Hic primus vidit sine sensu vivere amantes
et levibus curis magna perire bona.
Idem non frustra ventosas addidit alas,
fecit et humano corde volare deum;
scilicet alterna quoniam jactamur in unda,
nostraque non ullis permanet aura locis:
et merito hamatis manus est armata sagittis,
et pharetra ex humero Gnosia utroque iacet;
ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hostem,
nec quisquam ex illo volnere sanus abit.
In me tela manent, manet et puerilis imago:
sed certe pennas perdidit ille suas;
evolat heu nostro quoniam de pectore nusquam
adsiduusque meo sanguine bella gerit.
Qui tibi jocundum est siccis habitare medullis?
i puer, en, alio traice tela tua!

Intactos isto satius temptare veneno:
  non ego, sed tenuis vapulat umbra mea.
Quam si perdideris, quis erit, qui talia cantet
  (haec mea Musa levis gloria magna tuast),
qui caput et digitos et lumina nigra puellae
  et canat ut soleant molliter ire pedes.

STARI
PISCI HRVATSKI.

NA SVIJET IZDAJE

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

KŃIGA XIX.

U ZAGREBU 1892.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIČKE TISKARE).

DJELA

GJONA GJORA PALMOTIĆA.

NA SVIJET IZDALA

JUGOSLAVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI.

DIO IV. DODATAK.

U ZAGREBU 1892.

KNJIŽARA JUGOSLAVENSKE AKADEMIJE (DIONIČKE TISKARE).

A.

ISPRAVCI I DODACI K TEKSTU „KRISTIJADE“.

I. U trećemu dijelu Palmotićevih djela, što je izdala Jugoslavenska akademija (Stari pisci hrvatski, knjiga XIV.), štampana je *Kristijada* po izdanju rimskome od g. 1670. To je izdanje g. A. Pavić preštampao sasvijem vjerno po načelima, o kojima govori u XII. knjizi Starih pisaca na str. VI—VIII. Za rukopise Palmotićeve *Kristijade* nije znao g. A. Pavić. Kad sam bio g. 1890. u Dubrovniku, pregledao sam i katalog stare biblioteke u c. kr. gimnaziji i našao dva rukopisa Palmotićeve *Kristijade:* jedan pod br. 189. a drugi pod br. 190.

II. Rukopis br. 190. imao je otprije 454 lista (u 12-ini) a danas ih ima 450: četiri su lista iskinuta (dva u početku a dva u sredini rukopisa); ispisano je samo 438 lista, a 16 ih je praznih (šest u sredini poslije lista 366., a deset na svršetku rukopisa). Rukopis je bio uvezan pa su mu korice poslije otkinute.

Rukopis br. 190. sastavljen je od dva dijela. Prvi se dio počinje na listu 3a. i završuje na listu 366b., a na tim je listovima zapisana *Kristijada* od stiha 81. u pj. I. pa sve do posljednjega stiha u pj. XX. Poslije lista 366. ima šest listova praznih a sedmi je po redu list od iste ruke, što je pisala rukopis, obilježen brojem 338 (list 337. istrgnut je) a prema tome označeni su i svi ostali listovi unaprijed sve do kraja. Na tim listovima ima zapisano *Kristijade* (prema štampanome izdanju) pj. XX. s. 485—596; 689—788; pj. XXI. XXII. XXIII. XXIV. s. 1—340; 381—708. Stihovi 597—688. iz pj. XX. nijesu bili ni napisani a stihovi 341—380. iz pj. XXIV. bili su na jednome listu, koji je poslije iskinut. Spominjući unaprijed čitav rukopis bilježit ću ga *rkp. 190.*, a spominjući mu dijelove bilježit ću prvi dio *rkp. a.* a drugi dio *rkp.* a_1.

Rukopis je pisan sav jednom rukom, samo na nekolika mjesta (VIII. 526. XI. 215. XXI. 77; 136.) opaža se druga ruka. Sudeći po nebrojenim ispravcima u prvome a osobito u drugome dijelu, mislim, da je *rkp. 190.* pisao sam pjesnik. To mišljenje svoje držim da ne treba još napose da utvrgjujem: varijante, što sam ih pribilježio iz *rkp. 190.,* pravdaju me potpuno.

Kako se razbira iz mojih bilježaka, drugi se dio rukopisa (*rkp.* a_1) znatno razlikuje od prvoga dijela (*rkp. a.*). Nastojeći s neobičnim marom oko *Kristijade* Palmotić je pisao svoj prijevod u rukopis, od kojega su se učuvali listovi sa drugom polovicom pjevanja XX. i sa čitavim pjevanjima XXI—XXIV. osim stihova 341—380. iz pjevanja XXIV., za koje sam poviše spomenuo kako ih je nestalo. Taj je prvi rukopis bio pun ispravaka i dopunjaka[1], i zato ga je pjesnik uzeo prepisivati i prepisao od početka pa sve do kraja pjevanja XX. To se potvrgjuje time, što u drugome dijelu rukopisa (u *rkp.* a_1.) ima nerazmjerno više ispravaka nego u prvome dijelu (u *rkp. a.*), a sasvim utvrgjuje moje mišljenje i druga polovina pjevanja XX., koja se nalazi u *rkp. 190.* dva puta: jednom na kraju prvoga dijela (u *rkp. a.*) a drugom u početku drugoga dijela (u *rkp.* a_1.), ali u *rkp. a.* imaju i stihovi 597—688, a u *rkp.* a_1. nema ih. Te je stihove pjesnik dodao[2], a dodao ih je, pošto je pjevanje XX. bilo već izragjeno, i tako ih nema u prvome rukopisu, od kojega je ostao samo *rkp.* a_1., ali se nalaze u pjesnikovu prijepisu, u *rkp. a.* Takih dodataka pjesnikovih ima i više u *Kristijadi* pa je sva prilika, da je pjenik mnogo od onih dodataka, što ih spominje g. A. Pavić[3], umetao u svoju već gotovu radnju. A uzevši na um, da ima podosta pjesnikovih dodataka, da je posljednji oveći dodatak u pjevanju XX., da je pored tih dodataka bilo još i mnogo ispravaka pa da se po svemu tome rukopis dosta teško čitao, uzevši sve to na um, lako će se razumjeti, zašto je pjesnik stao prepisivati svoj prvi rukopis i zašto ga je prepisao samo do svršetka pjevanja XX. Prijepis je napisan na 366 lista; t. j. na 31 arku, a od posljednjega arka polovica, t. j. šest lista, ostalo je prazno. K tome prijepisu priklopio je potonji dio prvoga rukopisa svoga, iz kojega nije htio iskinuti ono 212 (ili upravo reći 262) stihova pjevanja XX., jer bi morao iskinuti upravo polovicu čitavoga arka. Po tome se može razumjeti 1) zašto je ostalo u sredini *rkp. 190.* (poslije lista 366.) šest lista prazno; 2) zašto je u *rkp. 190.* dvojaka paginacija a od jedne iste ruke (poslije lista 366. i poslije ono šest praznih lista dolazi opet list 338; list 337. izgubio se) i 3) zašto se u *rkp. 190.* druga polovina pjevanja XX. nalazi dva puta i to najprije u široj pa onda u kraćoj redakciji.

---

[1] Vidi u studiji prof. A. Pavića: Junije Palmotić (preštampano iz Rada LXVIII—LXIX.) na str. 7—8.
[2] Vidi A. Pavić, o. c. na str. 194.
[3] o. c. na str. 189—194.

Rukopis br. 190., kako ga danas imamo, pjesnik je sam sastavio u jednu cjelinu, a to dokazuje pjesnikova bilješka na svršetku rukopisa: *4319 stance.* Ta se bilješka tiče *rkp. 190.*, a ne može se ticati nikako prvoga rukopisa od kojega nam je ostao samo jedan dio (*rkp.* a_1.), jer onaj prvi rukopis nije mogao imati 4319 stanci, dok n. pr. samo pj. XX. u *rkp.* a_1. ima 30 stanci manje nego u *rkp. a.* Stance u *rkp. 190.* izlaze na broj jednake sa stancama u izdanju rimskome, u kome ih ima 4320. Razlika izmedju faktičnoga broja stanci i njihova broja, što je naznačen u onoj bilješci na svršetku *rkp. 190.*, objašnjuje se time, što je pjesnik u pj. XXII. dodao poslije još jednu stancu, u kojoj su stihovi 217—220.

III. Rukopis br. 189., vezan u kožu, ima 438 lista (u 12-ini), od kojih nijesu ispisana četiri: prvi i posljednja tri. Na listu 1b. napisano je: *Ovoie Libro Vechie Bena di Bona*, pa onda mlagjom rukom: *Hieronymi Vidae Christiados. Vita Jesu Christi.* Rukopis br. 189., koji bilježim *rkp. b.*, prijepis je rukopisa br. 190, osim što je u rukopisu br. 190. druga polovina XX. pjevanja dva puta zapisana a u *rkp. b.* samo jedan put, u široj redakciji kao i u izdanju; *rkp. b.* ima još i stihove 1—80 iz pj. I. i 341—380 iz pj. XXIV., koji su bili u rukopisu br. 190. na ona tri lista, što su poslije iskinuti, a k tome i posvetu *Kristijade* Kristini, kraljici švedskoj.

IV. Za tu posvetu doznajemo prvom od M. Lucijanovića[4], koji je, čini se, za nju znao iz rukopisa *b.*

Kristini, drugoj kćeri Gustava Adolfa († 1632), ne bješe na puno ni sedam godina, kad se u početku g. 1633. zakraljila na prijesto švedski. Na svršetku g. 1644. uze sama vladati. Doba njezina vladanja znamenita je osobito u kulturnome životu naroda švedskoga: kako je i sama bila veoma obrazovana i prosvijetljena, skupljala je „sjeverna Minerva" na svome dvoru najumnije ljude onoga vremena i na svaku ruku promicala znanosti i umjetnosti u svojoj državi. Dosadivši joj državni poslovi preda g. 1654. rogjaku svome i nesugjeniku Karlu Gustavu prijesto, ostavi državu i zaputi se u Nizozemsku, i ondje se u Bruselu na sami badnjak odreče protestanstva i prijegje tajno u zakon rimski a 3. studenoga 1655. ispovjedi javno u Innsbrucku ispovijest crkve katoličke. Iz Innsbrucka pohiti na poziv papin u Rim, gdje ju je krizmao sam papa Aleksandar VII.

[4] U Storia della letteratura Slava Vol. I. Spalato 1880. na str. 118. piše: Il Palmotić era intensionato di dedicare la Cristiade a Cristina, regina di Svezia: esiste ancora inedita una poesia colla quale egli le dedicava il poema; ma poi, non si sa ben il motivo, mutò di proposito, e la Cristiade vedeva la luce appena nel 1670. a Roma coi tipi del Mascardi per cura di Giorgio suo fratello.

a ona njemu u čast nazove se krizmanim imenom Aleksandra. Odsele unaprijed najvoljela je živjeti u Rimu, gdje je g. 1680. otvorila u svojoj polači akademiju (Academia reale) za političke i književne razgovore; megju članovima te akademije nalazimo i čuvara vatikanske biblioteke, Dubrovčanina Stjepana Gradića, koji je g. 1670. opisao život i književni rad Džona Palmotića, pjesnika *Kristijade*. U potonje vrijeme živjela je Kristina samo u Rimu, kao vazda: na djevojačku, slobodna, nevezana nikakim vezama porodičnoga života, a umrla je 19. travnja 1689.

Kad se pronesao glas, da je Kristina prigrlila zakon rimski, sav se katolički svijet razlijegao od radosti, a sa svih je strana obasuli hvalom i slavom. Iz toga je uzroka i naš pjesnik posvetio *novoj zvijezdi od sjevera, kraljevskoj djevojčici* svoje *slovinske pjesni, Isukrstov koje poju čudni život i uresni.*

O autentičnosti te posvete nema nikaka uzroka sumnjati se. Ne smeta, što *rkp. 190.* nije imao posvete[5]: pjesnik je valjda već bio svršio *Kristijadu*, kad se Kristina 3. studenoga 1655. svečano priznala za katolikinju, a da Palmotić nije mogao onake posvete spjevati prije 3/XI. 1655., to ne treba istom da dokazujem. Pjesnik je napose sastavio posvetu, a pisar *rkp. b.* prepisao je i *Kristijadu* i posvetu.

Palmotić je umr'o g. 1657. a njegovu *Kristijadu* izdao mu u Rimu g. 1670. brat Gjorgjije. Zašto nema u izdanju Gjorgjijevu te posvete? Zašto joj nema spomena ni u životu Palmotićevu, što je napisao Stjepan Gradić?

Kao što je poznato, pjesnikov brat Gjorgjije posvetio je prvo izdanje *Kristijade* kardinalu Francisku Barberinu, koji je bio veliki prijatelj znanosti i umjetnosti i osobiti zaštitnik i pomoćnik Dubrovčana, koji ga su toga radi izabrali za svoga sugragjanina. Pored te posvete nije dakako pristala u to izdanje još i posveta pjesnikova kraljici Kristini. Ne držim, da Gjorgjije nije mogao znati za pjesnikovu posvetu, a nemam uzroka misliti, da se pjesnik u najpotonje vrijeme predomislio pa ne htio da se objavi posveta. I tako se ne mogu nikako domisliti pravo, zašto je Gjorgjije volio posvetiti *Kristijadu* kardinalu Barberinu nego li kraljici Kristini[6].

V. Rukopis br. 189. prijepis je rukopisa br. 190.; a prepisan je uopće slabo a počesto upravo naopako; tako je n. pr. *stupai stere*

---

[5] Na iskinuta prva dva lista bili su samo stihovi 1—80. iz pj. I., na svakoj strani po pet strofa od četiri stiha — po tome na ta dva lista nije nikako moglo biti mjesta još i za posvetu.

[6] Nagagjanje u „Viencu“ od g. 1891. br. 1. ne čini mi se sada nikako prilično.

VI. 42 prepisano *stupa, i stere; ciude se* VI. 457. čitao je prepisač *uide se* (vide se), koje nema nikakova smisla, kao što nema smisla ni *stoje* VI. 287. u rkp. *b.* mjesto *svoje* itd. Prema tome nema dakako rukopis br. 189. one vriednosti, što je ima rukopis br. 190., pa zato sam iz njega pobilježio ponajviše samo one varijante, kojim se potvrgjuju varijante rukopisa br. 190. Taj stariji rukopis već je i zato znatan, što je izišao iz pera pjesnikova i tako možemo po njemu ispraviti izdanje rimsko od g. 1670.

Izdanje rimsko, isporegjeno s rukopisom br. 190., izilazi za čudo pogrješno. Stari se spisatelji hrvatski često tuže, kako su im knjige pune pogrješaka te se ispričavaju čitaocima moleći ih, da oproste, jer su knjige štampane u tugjini a od ljudi koji ne umiju hrvatski. Nema sumnje, da se prvo izdanje *Kristijade* iz toga uzroka natrunilo mnogim pogrješkama, ali držim, da bi se uz veću pomnju izdavačevu moglo koješta poispraviti i istrijebiti. Kao što prepisavači nijesu pazili na svaku sitnicu, tako nijesu pazili ni izdavači: i jedni i drugi bili su zadovoljni, kad su mogli prirediti djelo, koje će se moći čitati, a za malenkosti, na koje mi danas pazimo, kao da nijesu ni marili pa su se tako uz sitnije pogrješke potkradale i krupne.

Izdanje rimsko puno je i najkrupnijih pogrješaka, koje smetaju te mnoga mjesta ili se ne razumiju nikako ili se razumiju sasvijem krivo. Gdješto je ispravio g. A. Pavić tekst izdanja rimskoga, ali ponajveći dio pogrješaka nije mogao uza sav trud nikako ispraviti.

Još i to treba da napomenem, kako je u izdanju rimskome na mnogo mjesta pridržana prva redakcija rukopisa br. 190. dok su nasuprot gotovo svi ispravci druge redakcije ušli u rukopis br. 189.

VI. Od ispravaka, koje sam čitajući oba rukopisa i poredeći ih s izdanjem, pribilježio, spominjat ću redovno samo one, koji su znatniji za razumijevanje *Kristijade*, dok nasuprot od ispravaka, koji se tiču ortografije, priopćujem istom pripadom po koji znatniji.

Napose treba da napomenem ovo. Ortografija se u rukopisima razlikuje ponajviše tijem, što rukopis br. 190. piše redovno riječi više na etimologičku i kao stariji njihov izgovor; tako se n. pr. piše u rukopisu br. 190. *obchienomu, gliudski, chiutiah, gliubiasce, svidocba, veliahu, uzvilien, uvriedienieh, uputienia* .... a u rukopisu br. 190. *opchienomu, gliuzki, chiuchiah, gliubgliasce, sviedogba, vegliahu, uzviglien, uvrigienieh, upuchienia* .... ali se gdješto nagje i nasuprot zapisano, n. pr. u rukopisu br. 189. *veselie* .... a u rukopisu br. 190. *veseglie* ....

Što se bilježenja pojedinih glasova tiče, treba zabilježiti:

1. Glas *c* bilježi se u oba rukopisa slovom *z*, kojim se piše i osobiti sibilant *dz*[7]-*ʒ*, pa kako rukopisno slovo *z* nema nigda vrijednosti našega glasa *z*, trebalo bi riječi: *jezer(o)*, *pozor*, *prozor*, *zora*, *zorni* prema rukopisima pisati *jeʒer(o)*, *poʒor* . . .; a tako i tugje riječi: *Aziba*, *Azot*, *Gaza*, *Lazar*, *Nazaret*, *Zabulon*, *Zakarija*, *Zakeo* trebalo bi da su pisane *Aʒiba*, *Aʒot* . . .

2. Glas *č* bilježi se u oba rukopisa slovom *c* (ili *ci*), n. p. *cegliad*, *ciastit*, a po tome trebalo bi u izdanju da bude zapisano *Feničije* I. 40.

3. Glas *ǵ* bilježi se u oba rukopisa slovom *g*, n. p. *sargba*... a po tome trebalo bi prema rukopisima riječi: *Egipat*, *egipski*, *Gerion*, *giganti*, *Flegetont* . . . pisati upravo *Eǵipat*, *eǵipski* . . .

4. Glas *z* bilježi se u rkp. br. 190. redovno osobitim znakom *ſ*, dok se u rkp. br. 189. piše jednim znakom *s* i glas *s* i glas *z* (izuzevši I. 386, gdje je *iasnieh* ispravljeno u *iaſnieh*), pa bi prema rkp. br. 190. trebalo da bude u izdanju *Izrael*, *Jeruzalem* . . . U početku riječi ne razbira se svagda jasno, je li *ſ* ili *s*.

5. Glasa *j* u riječima, kao n. pr. što su *svoje*, *koja* . . . redovno ne bilježe rukopisi; ja sam take riječi pisao na današnju.

6. U oba je rukopisa grafička osobina znak *ę* u riječima kao n. pr. što su: *kę*, *svę*, *tvę*, mjesto *koje*, *svoje*, *tvoje*; tako rkp. br. 190. piše *svę* II. 40 a rkp. br. 189. *suoe* i nasuprot rkp. br. 190. *tuoe* III. 109. a rkp. br. 189. *tuę*. U rkp. br. 190. nagje se kadšto napisano i *suœ* . . . mjesto *suoe* ili *suę*.

7. Neobično je u oba rukopisa pisanje *okao* II. 125, *prikao* XXII. 545, *tao* II. 129. itd. mjesto *oko* (prijedlog), *priko* (priedlog), *to* . . ., a tako se piše redovno i *kao* mj. *ko* (kako).

VIII. Pored ispravaka pribilježio sam i dodatke, kojih ima najviše u drugome dijelu rukopisa br. 190. Ako i nijesu ti dodaci osobito znatni za sam tekst *Kristijade*, a ono su znatni po tome, što iz njih ponešto razbiramo, kako je izragjivao pjesnik svoje djelo i kako se oko njega trudio.

A evo sada redom najprije posveta pa onda ispravci i dodaci[8].

---

[7] Vidi P. Budmani, Dubrovački dijalekat (preštampano iz Rada LXV.) na str. 4.

[8] U izdanju akademičkome imaju ove znatnije štamparske pogrješke, koje su se otele pažnji g. A. Pavića, a treba ih ispraviti: I. 70. čitaj *stranah*; XII. 164. č. *zemle*; ostale u II. 292. VIII. 434; IX. 601; XIII. 347. 569; XIV. 480; XXIII. 362; XXIV. 617. mogu se lako ispaviti. Pogrješke štamparske u izdanju rimskome spominju se megju ispravcima.

Posveta iz rukopisa b.

O Kristina, ke svud pjeva
primjena se nebu vjera,
vječna časti svijeh kraļeva,
nova zvijezdo od sjevera!
Isukrstu, božjem sinu,
ti po imenu srećno slična,
nad kraļevsku veličinu
kijem si svuda slavna i dična,
zraku imena svijetla tvoga
da odgovore svjetļa dila,
kraļevstva si sjevernoga
silnu krunu pogrdila,
a to er videć, da u sjeveru,
u komu si porodjena,
kroz neugodnu poļuvjeru
gospoduje noć pakļena,
voljela si sama sebi
bez kraļevstva bit kraļica
neg visokom kraļu od nebi
kraļujući nevjernica.
Namjesnika tim božjega
cjeć podane s neba oblasti
vrh svijeh ļuđi najvišega
nebo i zemļa koga časti,
s poklonom si srca verna
prid čestite noge pala
i gospostva tva sjeverna
i raskoše ńih puštala
ter s pogrdom plemenitom
izgled dala vjekoviti,
da je taština vladat svitom
a protivna bogu biti.
S hrabrenosti tač velike,
s ke dostojna poprav jesi
u najslađe da jezike
klikuju se tvoji uresi,
ja poklańam na čas tvoju
slovinske ove moje pjesni,
Isukrstov koje poju
čudni život i uresni.
Tijem, kraļevska djevojčice,
na dar moje trude primi
i gosposko tvoje lice
vedro i blago svrni k ńimi.

Ispravci i dodaci.

I.

Od s. 1. do 40. isporegjuje se s izdanjem samo rkp. b.

1. višńi duše] duše sveti. *b.* 4. napuńivaš] napunivaš *b.*, *koje je jamačno bilo i u rkp. a.* 9. ko s vječnoga] kao s višńega *b.*

46. društvo] ļudstvo *b.* 72. utječe] istječe *b.* 82. za najdraže svoje] *Otprije:* za najdražu svoju *a.* 120. potrebno] potreba *a. b.* 123. izvaditi] izvidati *a. b.* 136. štete] *Otprije:* srete *a.* 176. dobrovoļni] dobrovoļno *b.* 206. sama] sam *a. b.* 218. zlata] i zlata *a. b.* 230. svi] sve *b.* 254. stječe] *Otprije:* steče *b.* 276. vele] *Otprije:* mnogo *a.* 328. umrijet] *Otprije:* na smrt *a.* 331. kojom] *Tako ima a. b.* 346. urnebes] *Otprije:* romon *a.* 351. najvrlije] navrļe *a. b.* 359. neslične] *Otprije:* i slične *a.* 367. ogńenitijeh] ogńevitijeh *b.*, *ispor.* II. 446; III. 141. XVIII. 358. (*drukčije* XIX. 304). 369. crni] *Otprije:* vrli *a.* 378. neizrečne] neizrečene *a. b.*; *ispor.* VIII. 136.

---

5. božjem] *rkp.* bosciem, *koje bi se mogle čitati i* božijem. 12. silnu] *rkp.* siglnu. 21. božjega] *rkp.* bosciega, *koje bi se moglo čitati i* božijega. 31. svitom] *rkp.* suietom. 34. poprav jesi] *rkp.* poprav rieti, *koje nikako ne može biti ni poradi slika u stihu* 36. 41. kraļevska] *rkp.* kralievska.

380. noći] tmuši *a. b.* 393. iz nozdara] i nozdara *a. b.* 402. *zagragjen u rkp. a. b.* 423. iz čemernijeh usti]. *Tako je bilo i u rkp. a. pa ispravljeno:* ná sto gvozden sjede. 424. jedovite] *Otprije:* jadovite *a.* (*koje ima i rkp. b.*) *pa ispravljeno:* jadni iz usta. 432. ostavi] ustavi *a. b.* 447. koji] koie *a. b*; koje *se veže sa* srčbe; *drukčije g. Pavić.* 479. izagna] izagne *a. b.* 504. jad] *Otprije:* jal *a.* 505. s smjenstvom] *Bez prijedloga* s *a. b.* 520. vrhu] vrha *a. b.*; *ispor.* II. 452. 525. solimskijeh] solinskijeh *a. b.*; *ispor.* solimski III. 277. 555. smrti] smrtim *a. b.* 574. i] a *a. b.*; *ispor.* II. 410. 587. vjetri] *Otprije:* vjetar *a.* 593. plaše] plahe *a. b.* 594. plate] *U rkp. a. bilo je otprije drukčije ali je tako ispravljeno te se ne može pročitati.* 596. harat] za strt *b.*

II.

2. misli] mislim *a. b.*; s *je u rkp. a. poslije umetnuto.* 9. prezime] prizime *a. b.* 12. ńe djed] djed ńe *b.* 24. sve] svoje *a. b.* 25. sve] svoje *a. b.* 28. vrh] svrh *b.* 51. od danice] od djevice *a. b.* 52. pogubi] pogrubi *a.*; *u rkp. b. bilo je otprije kao i u izd. pa ispravljeno od druge ruke prema rkp. a.* 53. ni glas, ni čas] ni čas, ni glas *b.* 69. Kako] Tako *a.*; kako *b. pa ispravljeno prema rkp. a.* 76. vaļaju] vladaju *b.* 139. puka od] *U rkp. a. bilo je otprije drukčije ali je tako ispravljeno te se ne može pročitati.* 149. Tu] I u *a. b.* 160. kim] kom *b.* 200. rańa] rani *a. b.*; *ispor. slik. u s.* 198. 212. a] i *b.* 219. zmijenom] mijenom *a. b.* 224. runo] ruho *a. b.* 241. tekućijem] tekućnijem *b.* 278. svojom] tvojom *a. b.* 330. slavno] stavno *a. b.* 335. s pravom] s prvom (s parvom) *a. b.*; *ispor.* II. 416. 337. još] *Otprije*: i sad *a.* 338. tvoj] *Otprije:* vječni *a.* 358. malu] *Otprije*: svemu *a.* 362. neizbrojena] neizbrojna *b.* 364. uskrsnuta] uskrsnuti *b.* 372. a] u *a.* 381. nenadnom] nenadńom *b.* 383. lednijem *bi se moglo čitati u rkp. a. i* ledenijem. 457. koje] kojijeh *b.* 462. smiren] s mirom *b.* 474. tijela sva] tielo svoe *a.*; t. sve *b.* 476. zledi bolujući] *Otprije:* zledim bolovahu *b.* 489. gradi] zgradi *b.* 496. ki] sei *b.* 506. s ńima] š ńima *a. b.* 557. neizmjernome] nezamjernome *b. Poslije s.* 560. *ima u oba rukopisa* 565/568. *pa onda* 561/564. 584. shara] stara *b.* 586. obuva] *Otprije:* kruži *a.*; *ispor. s.* 588. 588. *Otprije:* tanka koža veže i druži *a.*. *pa ispravljeno sa strane najprije:* tanka okruta (*jasno se razbiraju prvo slovo i posljednja tri, a čini mi se da se ne može nikako čitati* oputa) veže i druži, *a onda kao u izd.* 619. poglavnijih] poglavnijeh *b.*

III.

22. dohadjahu] dohodjahu *a. b.* 96. plačna] *Otprije:* bijedna *a.* 132. sva zla] *Otprije:* svoje zlo *a.* 196. prikazivat višńim] prikaživat *b.* višńjem *a. b.*; *mjesto* višńem *bilo je otprije u rkp. a. nešto drugo pa poslije izradirano.* 201/204. *Otprije je bilo u rkp. a. ovako:*

Teče i snižen na koljena
prid otare kleknu svete
molit ćaćka (*rkp.* chiacka) obļubjena
i ńegove prosit svjete.

235. strmoj] strašnoj *b.* 236. zavijevaju] zavijaju *b.* 243. obzira] obzire *a. b.* 261. drage] *Otprije:* čudne *a.* 270. *Otprije:* ku skorijepi, skrši (i *poslije umetnuto)*, shara *a.* 272. *Otprije*: ali plahos zlijeh vjetara *a.* 273. ńe će lijepos] ńe ljepota *a. pa odmah ispravljeno kao u izd.* 300. nisi] *po rukopisima moglo bi se čitati i* ni si. 312. ruke] muke *b.* 315. uzraste] uzrastje *a. b.* 333/336. *Otprije je bilo u rkp. a. ovako:*

Pun zamjerna svijetla uresa
gledaše se bog gdi zgara
. . . . . . od ničesa
zemļu i vode s nebom stvara; *u* 335. *zapisane su prve dvije riječi na radiranome mjestu pa se ne može pročitati, ali druga riječ kao da je* jedan. 394. svako] suho *a. b.* 420. svud] svudi *a. b.* 422. gledau se] gledaju se *a. b.* 428. skriju] griju *b.* 430. rajski] *Otprije:* višńi *a.* 435. plemen] pleme *a. b.* 437. najposlije] koi poslie *b.* 441. obkružen] obkrugnien *b.* 443. sebi] k sebi *b.* 349/450. *Tako je bilo i u rkp. a. pa poslije ispravljeno:*

samo u jedno, reče, voće
cić najesti da ne tiče.

468. zaprijećenu] *Otprije*: zabrańenu *a. b.* 498. ku] ki *a. b.* 499. tašte i scijene] *U rkp. b. bez* i. 619. obzira] ozira *a. b.*

IV.

30. vidje stati] *Tako je bilo otprije i u rkp. a. pa ispravljeno:* stati oćuti, *a prema tome je u rkp. b.* Isukrsta stati oćuti. 32. *Prema s.* 30 *bilo je u rkp. a. otprije kao u izd. pa ispravljeno:* s ńom i s pukom svijem uputi, *koje je i u b.* (š ńom *mj.* s ńom). 90. bliješte] *Otprije:* slijepe *a.* 130. *Tako je bilo i u rkp. a. pa je ispravljeno:* i u pameti i u tilu, *koje ima i rkp. b.*; *ispor. s.* 132. 132. *Tako je bilo i u rkp. a. pa je ispravljeno:* za podnijeti smrt nemilu, *koje ima i rkp. b.; ispor. s.* 130. 170. tvrde glave] tvrdoglave *a. b.* 181. zdrži]

zdrže *b.* 210. drže] *Tako je bilo u rkp. a. pa ispravljeno:* ištu, *koje ima i rkp. b.* 222. družba] družbo *a. b.* 268. na nesvijesne] na nečisti *b.* 315. podniženijem] poniženijem *b.* 316. skrovno] skrušno *b.* 317. snižnom] snižnu *b.* 415. ovoga] ovega *a. b.* 422. svak će] sva će (svachie) *a. b.* 442. izvrši] svrši *b.* 515. ne će] ni će (nichie, *koje može biti i mjesto* nit će) *a. b.* 521. ovezijeme] ovezijem *a. b.* 556. ostaju] ostanu *b.* 571. pakjene] pakljene *a. b.* 614. i u ļudskoj] i u ļuckoga *a. b.*

V.

34. ponosna] prostorna *b.* 70. dusi *a. b. kao u akad. izd.* 83. poludnijeh] poludńijeh *a. b.* 84. bježi] bježe *a. b.* 148. stupaje] stupaja *a. b.* 194. himbestva] himbenstva *a. b.*; *ispor.* IV. 206. 231. *U rkp. a. otprije:* od pohrane on pjeneze *a.* 257. Jora] Jorè *a.*; iere *b.* 270. dopustuješ] dopuštuješ *a. b.* 329. razdežen] raždežen *b.* 359. brojeći se] brojući se *a. b.* 381. Što je život] Što ti je život *a. b.* 395. kako] kakve *a. b.* 427. razgojene] razgorjene *a. b.* 454. kom] kim *a. b.* 463. oprijeti] oprijet *a. b.* 474. ista] iza *a. b.* 483. obzira] ozira *a. b.* 486/488. *Otprije je bilo u rkp. a. kao u izd. pa ispravljeno:*

prid svijem vijećem neg na noge
usta očito i odkri se
kroz moguće sej razloge;

tako ima i rkp. b. već što se mjesto usta *čita* vika 546. ka] koi *a. b.* 565. u ovemu] u ovem *a. b.* 595. s tvrdoglavstvom] s tvrdoglavstva *a. b.* 618. strašan] snažan *a. b.* 628. štetna] strena *a. b.* 656. stegnu] i stegnu *a. b.* 683. neizbrojeno] *Otprije:* neizrečeno *b.* 688. s grešnici] s grešnicim *a. b.* 770. ka ga] kao ga *a. b.* 810. oholo] okolo *a.*; *u rkp. b. moglo bi se čitati i* oholo.

VI.

3. ku sva] *Otprije:* koju *a.* 4. častim] časti *b.* 7. o svakdańih] o svakdanieh *b.* o svakdagnieh *a.* 58. svaki] svak *b.* 62. tvrđijem] tvrđam *a. b.* 70. malo mańi] malomań *a. b.* 82. junaškom] junačkom *a. b.* 141. ću] će *a. b.* 143. oći] *tako a. b.* 183. Sabe] *tako a. b.* 186. Rafea] *tako a. b.* 192. Hipa] Ispa *a. b* 197. s mnogijem gradovima] s mnogo gradova *a. pa ispravljeno kao u izd.* (s mnozijem *mj.* s mnogijem); *ispor. s.* 199. 198. puk] put *b.* 199. morskijem valovima] *Otprije:* morskijeh od valova *a.; ispor. s.* 197. 225. mlado] *Otprije:* slavno *a.* 237. Istom] Ištom *a. b.* 263. Antedon] Antenon

b. 264. Egipta] Eǵita *a*. *b*. 273. Sigor] Segor *a*. *b*. 296. prorasla] porasla *a*. *b*. 310. ļudi] *Otprije bijaše kao u izd. pa ispravljeno:* gradjan *a*. *koje ima i u rkp*. *b*. 311/312. *Otprije bijaše u rkp. a. kao i u izd. pa ispravljeno*:

da im vid oči ne ugrabi
srǵba gńevnijeh od anđela,

prema kojemu ima i rkp. *b*. 314. trjeskovim] treskovim *a*. *b*. 329. Putnici uzu] Putnici ju *a*. *b*. 340. utmastu] tmastu *a*. *b*. 345. scijenio] cijenio *a*. *b*. 362. Judinijem] prednijem *b*. 366. sitkemski] sikemski *a*. *b*. 367. štetnu] sjetnu *b*. (scetnu *a*.). 372. s uzdisane] *Otprije bijaše u rkp. a. pa ispravljeno dva puta: drugom kao u izd., a kako je prvom ispravljeno, ne može se razabrati*. 387. uvrijednijeh] uvrijedjenijeh *a*; uvrijeđenijeh *b*. 389. istom] ištom *a*. *b*. 419. Sare i Moloda] *tako u oba rukopisa*. 420. Siceleg] Siveleg *a*. *b*. 429/432. *U rkp. a. bijaše otprije:*

Ponositi ńih gradovi
Remnon, Ain i Atar druže,
urešeni kijeh brjegovi
čestijem lozjem milo kruže.

430. Ain] Air *b*. 443. i Isakare] *bez* i *a*. *b*. 465. Enad] *Tako u oba rukopisa*. 479. s tobome] sobome *a*. 480. Remeta] Rameta *a*. *b*. *kao i u rim. izd*. 493. ļuto] ļuta *a*. *b*. 495. svižd] zvižd (ſviscd) *a*. zvizd (svisd) *b*. 505/508. *U rkp. a. otprije:*

Isukrsta pod prilikom
hoće hinit silnik hudi,
da je došao s mnogom dikom
da krivine ļudske sudi.

535. Betag] *Tako u oba rukopisa*. 535. i Ama] Ama *a*. *b*. 549. grabšam] grabsam *a*. *b*. 573. Naftali] Neftali *a*. *b*. 576. zgrade] grade *b*. 601. neizmjerna] neizmerńa *a*. *b*. 605. Betsaida] Betsaide *a*. *b*. 645. ńihova] ńegova *b*. 649. Nefeka] *Tako u oba rukopisa*. 652. neizbrojena] neizbrojna *b*. 661. Mačeda] *Tako u oba rukopisa*. 682. *U rkp. a. bilo je otprije:* ko se i ńegda jur sastaše. 697. Gola i Ramos] Gola i Ramot *a*. *b*. 702. oštru] ostru *a*. *b*. 707. oštrijem] ostrijem *a*. *b*. 708. lovne] *Tako u oba rukopisa*. 710. Bosori] Bosiri *a*. 716. ńive] *Otprije:* luge *a*. 716. pritile] pretile *a*. *b*. 720. samostati] samostoti *a*. *b*.; *ispor*. VII. 88. 722. Asirote] Aserote *b*. 725. Kojijeh] Kojijem *b*. 752. ima ljepše grade] ljepše ima grade *a*. *b*. 758. Jerafile] *Tako u oba rukopisa, ali u rkp. a. ispavljeno je na mjestu gdje je* r. 765. Samare] *Tako u oba rukopisa*. 786. Emen] Jemen *b*. 788. *Mjesto*

uzrastjeli *bilo je otprije u rkp. a. drukčije, ali se ne može pročitati.* 798/799. *U rkp. a. bilo je otprije:*

kojoj leži posrid krila
lijepa Rakel ukopana.

799. lijepa] lijepe *b.* 823. djelim] djelom *b.* 825. kakovoj će] kako će *b.*

VII.

43. *U rkp. a. bilo je otprije*: tere sa mnom družbu inu. 85. *i* 87. *Posljednje su riječi u rkp. a. izradirane pa onda napisano kao u izd.* 88. samostati] samostoti *a.* (samo stoti *b.*); *ispor.* VII. 720. 109. bješe s perivoja] *Otprije:* bješe iz rusaga *a.* 111. *U rkp. a. bilo je otprije:* s vrijednom družbom roda draga. 114. s pomńom] s kopńom *b.* 118. udiraše] udaraše *b.* 120. skadnijem] slatkijem *b.* 127. nebu] *Otprije*: Bogu *a.* 131. tu] tuj *b.* 133. velijahu] veliahu *a.* vegliahu *b.* 137. Svjetliji] svjetļi (svietgli) *a. b.* 156. gori] ʒori *a. b.* 159. obhodi] ohodi *b.* 176. ki sve] koji *b.* 203. *U rkp. a. bilo je otprije:* s ļubjenijem se učenicim. 225. ali da sve] alie dae sve *a.; tako i u rkp. b. pa* alie *ispravljeno u* ali. 269. tiha i plaha] silna i plaha *a. b.* 281. *U rkp. a. bilo je otprije:* vidio bi, gdino tope. 300. blagodarno] *Otprije:* s blagodarstvom *a.* 301. slušaš] *Otprije:* čuješ *a.* 311. žeđu] žeļu *b.* 324. solimskoga] solinskoga *b.; ispor.* I. 525. 333. Čin] Čim *a. b.* 333. s pomnijem] s pomńijem *b.* 351. odkle] odkli *a. b.* 357. U to] U toj *a. b.* 357. nekiseli] nekisjeli *a. b.* 377. prikazana] *U rkp. a. bilo je iznajprije drukčije, ali se ne može znati šta, jer je izradirano, pa onda redom ispravljeno ovako:* prikazana, posvećena, poklonjena *pa opet* prikazana. 382. prisvećeno] prikazano *a., pa ispravljeno*: učinjeno, *koje ima i rkp. b.* 389. blagijem] blazijem *a. b.* 390. *U rkp. a. bilo je otprije*: porod kraļa *(ispravljeno*: ćaćka) nebeskoga. 399. u svakdańoj] u svakdašńoj *b.* 408. stvori se] tvori se *a. b.* 415. zastre] zastrije *a. b.* 416. svuče] smeće *b.* 436. do mala] do malo *a. b.* 488. za griješenje] *Otprije:* za spasenje *a.* 538. svijest] svijes *a. b.* 560. toli grube] *Otprije:* prike i grube *a.* 561. Otkrij] odkri *a. b.* 621. zatajit] zatajat *a. b.* 640. i grada van] i iz grada *b.* 716. pot] *Otprije*: znoj *a.*

VIII.

37. gńeva] gńiva *a. b.* 57. skripńe] škripńe *b.*; *ispor.* XIV. 680; XVII. 40; XIX. 637. 66. gńevna] gńivna *a. b.* 73. u templo] u templu *a. b.* 77. sada] sade *a. b.* 82. nisu] nijesu *a. b.* 98. izljetje]

izletje *a. b.* izljetje *u izd. rim. bit će štamparska pogrješka.* 105. pastiri] pastijeri *a. b.* 122. *U rkp. b. bilo je iznajprije:* mlados koja Judu druži. 136. neizrečnoj] neizrečenoj *a. b.*; *ispor.* I. 378. 144. obkruži] okruži *b.* 146. pastijera] *tako u oba rukopisa.* 162. drže] drpe *a. b.* 165. svi s omrazom] s nedostojnom svi . . . *a. pa odmah ispravljeno kao u izd.* 172. pinez] pjenez *a. b.* 222. vrijeme] brijeme *a. b.* 239/240. *U rkp a. bilo je otprije:*

vlas ńihova da me ugrabi
iz nokata vragi klete *(sic!).*

248. *U rkp. a. iznad* pridat *zapisano je* prignut *pa opet izbrisano.* 275. ńih ga] ńega *b.* 280. strana] *Otprije:* mjesta *a.* 361/364. *U rkp. a. bilo je otprije:*

Jur skup kletih (*ispravljeno:* silnijeh) ļudi
bivši boga zlo (*ispravljeno:* putem) potezo
s mnogom vikom u grad (*ispravljeno:* ter u) hudi
Jerusalem bješe (*ispravljeno:* noćno) ulezo

pa precrtano i sa strane ispravljeno:

Bivši jur skup kletijeh ļudi
Boga putem ispotezo —

a onda zapisano kao u izd. 433. Ne htje] Ne ktje *a. b.* 473. i razborom] i s razborom *a. b.* 478. drazi] druzi *a. b.* 495. ļuski] ļudski *a.* ļudcki *b.* 499. odkrij] odkri *a. b.* 526. *U rkp. a. bilo je otprije:* glava kletijeh redovnika, *pa sa strane od druge ruke ispravljeno kao u izd.* 550. vratima] vratijema *a. b.* 562. scijeneć] cijeneć *a. b.* 572. tešku] teškom *a. b.* 590. istu] *Otprije:* prijeku *a.* 604. proklinati] priklinati *a. b.* 605. kućna] *Otprije:* pomńiva *a.* 618. riči] *tako u oba rukopisa.* 668. u gospostvu (gospodstvu *a.*) bješe prvi] *tako bijaše otprije u rkp. a. pa ispravljeno:* brojaše se vlastim prvi, *koje ima i u rkp. b.* 669/672. *U rkp. a. bilo je otprije kao i u izdanju pa onda ispravljeno ovako:*

Car veliki Tiberio
tad rimskoga svega svijeta
bješe u mjesto sve stavio
onoj strani sudcem ńega.

koje ima i u rkp. b. 679. djelim] djelom *b.* 689. lipa] *tako u oba rukopisa.* 716. nahode] snahode *a. b.* 721. *U rkp. a. bilo je otprije:* od koje si kuće i stana. 733. svita] *Tako u oba rukopisa.* 754. utoli] ùtoli *a. b.*, *koje treba čitati* u toli.

IX.

43/44. *U rkp. a. bilo je otprije:*

ļubjenoga mešta prava
ki . . . (*ne može se pročitati, tako je zamrčeno)* toli prijeko.

62/64. *U rkp. a. bilo je otprije:*

bogu ļubjen mladac hrli
ter žalostan starca blijeda
u dreseļu gorkom grli.

95. odkrijmo] odkrimo *a. b.* 118. druzi] dusi *b.* 147. ne cvijeli] *tako u rkp. a.*; cvili *b.* 165. pred] prid *a. b.* 169. znani] *tako u oba rukopisa.* 182. *U rkp. a. bilo je otprije:* zloće od nijedne ka nije stidna. 197. bezbožnó] bezočno *a. b.* 214. blag] blago *b.* 230. višńijem] viscgniem *a. b., koje bi se moglo čitati i* višńem. 248. *U rkp. a. bilo je otprije:* mnozi od ńega mnoga (*ispvavljeno:* poju i) vele. 251. čovika] *tako u oba rukopisa.* 278. pošavta] pošapta *b.* 288. kliče] *tako je bilo otprije u rkp. a. pa ispravljeno*: poče, *koje ima i u rkp. b.* 327. kriposnima] kriposnijema *a. b.* 335. ki kraļe moguće] kraļe ki moguće *a. b.* 387. čestit porod] kći jedihna *a. pa ispravljeno najprije:* rod najdraži, *a onda kao u izd.* 391. u noći] u noć *b.* 424. ktijaše] cknjaše (zkniasce) *a.* sknjaše (skniasce] *b.* 435. lipa] *tako u oba rukopisa.* 444. strane] s'.strane *a. b.* 469. U ńemu] U ńem *a. b.* 491. obteko je] obuko je *b.* (*u.rkp. a. crnilo je tako probilo papir te se ne može razabrati, je li* obteko *ili* obuko). 511. iz lica] i s lica *a. b.* 532. nitkom] nitkomu *a. b.* 535. ki ti je] ki mi je *b.* 593. vrime] *tako u oba rukopisa.* 611. od združenja] od druženja *b.* (*u rkp. a. čini se da je dopisano sprijed* z, *a otprije da je bilo kao u rkp. b.* 616. općina] *Otprije:* družba *a.* 624. otrunit] *Otprije:* ockvrnit *a.* 628. od zapada] iz zapada *a. b.* 642. bļudi] bljudi *a. b.* 662. da ja združen] da sadružen *b.* 674. naše vjere] na sve vjere *b.* (*u rkp. a. kao u izd., ali je tako napisano da nepomnjiv pisar može čitati i* na sve).

X.

15. zlatne zrake] zrake zlatne *b.* 29. Ah] A *a. b.* 40. pozlatja ju] pozlati ju (poslatiu) *a. b.* 74. s blagiem] s blazijem *a. b.* 147. ah] a *a. b.* 149. ah] a *a. b.* 166. prozore] prostore *a. b.* 250. bez otrovna] bez otrune *a. b.* 300. doletjelo] priletjelo *b.* 303. svijuh] svieh *a. b.* 365. ńa] ńe *b.* 397. kojijem] kojijeh *b.* 418. prijeke] prike *a. b.* 466. ko] kad *a. b.* 487. neprave] neznane *b.* 497. gorućom] goruštom *a. b.* 505. Ovo je] ova je *b., a tako će biti i u rkp.*

a. 538. proljetnoga] prolitnoga *a. b.* 543. ko ti kazah] kao ti odkrih *a. pa* odkrih *ispravljeno kao u izd.* 547. krunu] *tako u oba rukopisa.* 597. vike] *tako u oba rukopisa.* 611. snižna] *tako u oba rukopisa.* 637. Ubozijeme] Ubozijema *a. b.* 641. Najposlije] A najposlije *b.*

XI.

1. ovo] ono *a. b.* 13. I u] *tako u oba rukopisa.* 40. vidjeli] *tako u oba rukopisa, ali u s.* 781. vidjele. 51. u dne i noći] u dne, u noći *a. b.* 67. ńom] ńim *a. b.* (kolijepku *b.*). 68. ki vam] ki k vam *a. b.* 73. Ah] A *a. b.* 106. rastvora] rastrova *a. b.* 118. ni] ne *a. b.* 119. vidim] viđu *b.* 135. sve] sveđ *a. b.* 168. doć se i mi] doći se i mi *a. b.* 184. skupni] skupno *a. b.* 200. s bijelim] s bijelijem *a. b.* 215. zadosknio] *U rkp. a. ispravila druga ruka:* zadocknio (zadocnio *b.*). 220. *Otprije je bilo u rkp. a:* i oko ńega kratku strehu. 262. vidim] *Tako je bilo otprije u rkp. a. pa ispravljeno:* spazim (*u b. kao u izd.*) 284. draži od sunca] *Otprije:* neizrečeni *a.* 294. ponosito] pronosito *a. b.* 296 prozor] prozor *a. b.* 309. kako da svom] kao da svomu *a. b.* 335. božanstvenijeh] *Otprije:* neizrečenijeh *a.* 341. krama] *Otprtje:* dvora *a.* 361. Ovčjom] ovciom *a. b., koje bi se moglo čitati i* ovčom. 379. *Otprije je bilo u rkp. a.* dičnoj majci božanstvenoj. 391. zamjerna] zamjerne *a. b.* 428. narodi] porodio *a. b.* 432. s majkom djevom] *Otprije:* zajedno s djevom *a.* 529. čoviku] *tako u rkp. a.* 535. čistim] čistijem *a. b.* 573. i osobom] i sobom *a. b.* 606. sakrivio] *Otprije:* sagriješio *b.* 643. drži] *Otprije:* noseć *a. pa ispravljeno u* držeć, *koje ima u rkp. b.* 653. ka] ko *a. b.* 667. krvi] krvim *a. b.* 687. godiš] *Otprije*: ljeta *a.* 704. vječno] vječne *a. b.* 720. nebesima] *Otprije*: bogu svomu *a.* 722. da] kad *a.* ko *b.* 723. što] *Otprije je bilo u oba rukopisa drukčije, ali se ne može pročitati.* 731. poć će] pochie *a b.* 749. slidi] slijedi *a. b.* 764. slatka] sladka *a.* 781. vidjeli] vidjele *a. b.*; *vidi s.* 40. 795. svijeta] svita *a. b.* 799. kijem li hvalam] *bez* li *b.* 805. israelskoga] izvrsnoga *b.* 818. smućenijema] smuchieniema *a. b.* 819. zlata] slavna *b.* 840. ļuto] *Otprije*: grozno *b.*

XII.

7. toprv] stoprv *b.* 8. nazbiļ] zazbiļ *b.* 40. put žudjeni] *Otprije:* stup ogńeni *a.* 50. veliki] *Otprije*: poznani *a. ispor. s.* 52. 52. priki] *Otprije:* izbrani *a.; ispor. s.* 50. 66. prike] *Tako u oba rukopisa.* 122. ńim] ńimi *a. b.* 142. neizmernom] neizmjernom *a. b.* 162.

s vernom] s vjernom *a. b.* 170. božije veličine] *Otprije:* božiju veličinu *a.; ispor. s.* 172. 172. *U rkp. a. bilo je otprije:* u rodjenu kraļevinu; *ispor. s.* 170. 197. š ńim] *Tako je otprije bilo i u rkp. b. pa ispravljeno:* š ńom. 212. obrnuti] *Tako u oba rukopisa.* 214. na obrazih] na obrazu joj *a. b.* 246. obilnina] *Tako u oba rukopisa.* 294. proljetje] *Otprije:* prolitje *a.* 300. kega] koga *a. b.* 309. stran puta] stranputa *a.* stramputa *b.* 310. po mjestu] *Otprije:* po onemu *a.* boļari] bojari *a. b.* 328. skutu] *Tako u oba rukopisa.* 358. Menfi] Memfi *a. b.* 395. i huka] *bez* i *a. b.* 410. neizbrojna] neizbrojena *a. b.* 412. bridak] bridki *b.* 428. sveta] kleta *a. b.* 452. ńemu] *Tako u oba rukopisa, koje će biti zapisano mjesto* ńenu. 472. gdi mu] ki mu *a. b.* 478. nebeskime] *Tako u oba rukopisa.* 489. zlaćenijeh] slachenieh *a. b.* 567. s molbami] s molbam *a. b.* 587. da] *Otprije:* gdi *a.* 615. pravu srcu] prava srca *a. b.* 618. priprosnima] priprostima *a. b.* 619. zene] ʐene *a.* 630 ljeti] ljeta (lietà) *a. b.* 641. moļah mu se mnokrat] *Tako je bilo i u rkp. a, pa je ispravljeno:* većekrat ga moļah, *koje ima i rkp. b.* 648. tvrđe] *Otprije:* gore *a.* 677. Polovicom] Polovicu *b.* 701. svijesti] svijestim *a. b.* 718. tom] čim *a. b.* 729. Poroda mi] *Otprije:* Rodjenja mi *a.*

XIII.

53. s tijem] *bez* s *a. b.* 99. lijeposti] *Tako je bilo i u rkp. a. pa je ispravljeno:* ljepote, *koje ima i rkp. b.* 142. sunca] sunce *b.* 142. obtiče] obtječe *a. b.*; *ispor. s.* 144. 144. rastiče] rastječe *a. b.*; *ispor. s.* 142. 166. razdiļene] razdijeljene *a.* razdijeļene *b.* 173. velik] veći *b.* 175. što ijeh] sctoijeh *a.* sctoieh *b.* 192. ńihovoj] ńegovoj *b.* 201. čovika] *Tako u oba rukopisa.* 205. I krunu mu] Stvorenu mu *a. b.* 218. naresene] naštene *a. b.* 273/274. *Otprije je bilo u rkp. a:*

Bogu zlobe u mrzeće
tad se omrsi zemļa huda.

311. toga] tega *a. b.* 339. obstriše] obstriješe *a. b.* 368. zvan] sam *b* 397. *Otprije je bilo u rkp. a:* kao čestiti vijek doći će. 437. li] li *a.*; *tako i u rkp. b. pa ispravljeno kao u rimskom izd.* 453. vijeka] *Tako u oba rukopisa.* 464. grihe] *Tako u oba rukopisa.* 488. pravednoga] rečenoga *a. b.* 494. hrli] *Tako je bilo otprije i u rkp. a., pa isp-avljeno:* hrlo, *koje ima i rkp. b.* 498. steže] *U rkp. a. kao da je bilo* steže, *pa je ispravljeno u* sveže, *koje ima i rkp. b.* 538. dubrave] *Otprije:* dubrava *a.; ispor. s.* 538. 540. luški] luscki *a.* sladki *b.* 540. trave] *Otprije:* trava *a.; ispor. s.* 538.; *u rkp. b.* trava, *prem-*

da je u s. 538. dubrave. 545. planine] *Otprije:* goleti *a.* 595. neg po zemlji] *Tako je bilo otprije u rkp. a. pa ispravljeno:* neg okolo, *koje ima i rkp. b.* 583 ere] eto *a. b.* 587. kruni] *Otprije:* kralju *a.* 613. kogod] tkogod *a. b.* 615. hladenac] kladenac *a. b.* 638. podizaše] *Tako u oba rukopisa;* na] nad *a. b.* 646. stvorom] s djelom *a. pa ispravljeno:* s tvorom (stvorom *b.*). 650. djelom] *Otprije:* činom *a.* 707. jaganca] jagańca *a. b.*

XIV.

2. ne mneć] ne mleć *b.* 36. od velike] *Otprije:* od bogate *a.* 40. vuhvenstva] vuhvenstvo *a. b.* (*ali kao da je u rkp. a. bilo otprije* vuhvenstva) 71. nimijeh] nijemijeh *a. b.* 75. stražit] tražit *a. b.* 80. priteče] pritječe *a. b.* 81. Alfeov] Alfeo *b.* 87. *U oba je rukopisa zapisano ovako:* tako na rod i na imanie. 89. mnozijeh] *Otprije:* naše *a.* 97. carenik] carinik *a. b.* 99. Bartolomeo] Bartolmeo *a. b.* 102. ucvili] ucvijeli *a. b.* 125. Zlamena] Zlamenja *a. b.*; zlamena *u izd. rim. bit će štamparska pogrješka.* 157. nezdravih] nezdravijeh *a. b.* 177. pustitću] pustitchu *a.* pustichiu *b.* 177. ustresla] uzresla *a. b.* zgodi] zgode *a. b.*; zgodi *u izd. rim. bit će štamparska pogreška.* 247. pripeko] *Tako u oba rukopisa.* 252. plačuć] *Otprije je bilo u rkp. a. drukčije ali se ne može čitati.* 258. uporedu] uporeda *b.*; *za rkp. a. ne može se odrediti, je li bilo otprije* uporedu *ili* uporeda. 258. cvilijahu] plakahu *a. pa ispravljeno:* zviliahu. 330. čim] čijem *a. b.* 336. da jestojaku] *Otprije:* da u ńem hranu *a.* 340. ka bi gladne ńih] *Otprije:* ka bi ńihov glad *a.* 341/344. *Otprije je bilo u rkp. a.:*

Čim se stoga ļuto jadi
s Isukrstom družba izbrana,
odkuda će toj čeļadi
potrebna će *(sic!)* nać se hrana.

368. suncom] suncim *a. b.* 386. zapovjede] zapovidje *a. b.; zapovjede u izd. rim. bit će štamparska pogrješka.* 387. brojne] brojena *a. b.* 390. *Zagragjeno u oba rukopisa.* 394. *Zagragjeno u oba rukopisa.* 426. problidje] problijedje *a. b.* 449/450. *U rkp. a. ne može se razabrati što je otprije bilo.* 456. plavim] valim *a. b.* 487. uslobodi] oslobodi *b.; tako kao da je imao otprije i rkp. a.* 520. strane] s' strane *a.* 522. ńemu] ńima *a. b.* 527. nać ćeš] nachiesc *a. b.* 528. smiriti] *Otprije:* platiti *a.* 531. žudjeni] žuđeni *a. b.* 547. ka] koji *b.* 558. ko pravedni bog] *Otprije:* ko nebeska moć *a.* 564. ńemu] *Otprije:* ńima *a.* 567. *U rkp. a. bilo je otprije:* ogńeniti trijes pogubi. 590.

Zagragjeno u oba rukopisa. 596. u] *Otprije:* kroz *a.* 600. doma bijegom] *Otprije*: svoje u kuće *a.* 612. o] u *a. b.* 660. oblahša] oblakša *a. b.* 680. skripńu] škripńu *b.; ispor.* VIII. 57; XVII. 40; XIX. 637. 749. š ńimi] š ńime *a. b.* 751. Ovo... ovo je...) Ovo je... ovo... *a.*

XV.

23. jazni] jaza *a. b.* 65. vijek] vik *a. b.* 99. malo jes] malos jes *a. b.* 13. tila] tijela *a. b.* 148. teške od zledi] teškoj u zledi *b.* 158. tijela] ruha *a. b.* 194. znanim] *Tako u oba rukopisa.* 204. s oči] iz oči *a. b.* 222. s necijenome] s nescijenome *a. b.* 239. tančac] tanac *a. b.* 248. poletjeti] *Otprije*: zaletjeti *a. b.* 255. sve] svoje *a.* 276. slici] ſlizi *a., koje treba čitati* zlici. 306. scijeneć] cijeneć *b.* 310. iz ogńena skoči] *Otprije*: ogńenoga dođe iz *a.* 326. tej] sej *a. b.* 333. himbe] *Otprije:* varke *a.* 334. strene] *Otprije*: tašte *a.* 338. pana] bana *b.* Pana *a.* 350. smione] *Što je bilo otprije u rk. a., ne može se pročitati.* 361. vječnoga] *Otprije*: višńega *a.* 373. Ovomu] Ovemu *a. b.* 387. neizmjerno] neizmjereno *a. b.* 418. ružno] tužno *a. b.* 476. nemili taj grad] *Otprije*: nemilu čeļad *a.* 478. nadhodijaše] nahodiasce *a. b.* 494. čeļad] *Otprije*: vrsta *a. pa ispravljeno prvom*: mnoštvo, *a drugom kao u izd.* 495. da zločincim] da s' zločincim *a. b.* 507. ļudstvu] *Otprije*: mnoštvu *a.* 528. u] uz *a. b.* 529. blude] bljude (bliude) *a. b.* 533. zdravu] zdrava *a. b.* 542. drobna] dobra *b.* 547. ńe] ńih *a. b.* 551. Siker] Sikar *a. b.* 572. sred] *Otprije*: vrh *a.* 574. š ńome] š ńom *a. b.* 579. žeļu] žeđu *a. b., ali u rkp. a. kao da je bilo otprije drukčije.* 590. sakriveni] sakrivene *b.* 605. mlađahni] mladjahni *a.; ispor. s.* 662. 611. ruku] *Otprije*: glavu *a.* 616. varke] i varke *a. b.* 618. vir] vrh *b.* 641. bjesmo] bjehmo *a. b.* 662. mlađahno] mlađano *a.; ispor. s.* 605. 688. hljepjenu] hlepjenu *a. b.;* hljepjenu *u izd. rim. bit će štamparka pogrješka.* 703. s] iz *a. b.* 739. otole] odtole *a. b.* 742. lasno] časno *b.*

XVI.

33. učeći] ucechi *a. b.* 36. primat] primit *b.* 73. upazih] *Otprije:* vidjeh *a.* 75. zamjernu] *Otprije*: raisku *a.* 85. paček] pače *a.* 91. š ńime... zavezana] š nim... ſaveſana (*koje će se čitati kao što je u izd.) a.* 99. rodnijeh] rodjenijeh *a. b.* 104. ļudi] ļudijeh *a.* ļudeh *b.* 137. a isred] ali sred *b.* 179. kijeh] ńih *b.* 184. naslednika] nasljednika *a. b.* 251. mrzit] mrzjet *a. b.* 254. taj se ugodan] *Otprije:*

ugodan se *a.* 270. dragi] drazi *a. b.* 278. cavti] capti *b.* 291. ļubežļivo] ļubežļive *a. b.* 307. zavadam] zavadah *a. b.* 335. on priteški] *Otprije*: on na voļu *a.* 348. smrtna boles] *Otprije*: prika nemoć *a.* 352. tigre, lave] *Otprije*: lave, tigre *a.* 355. prikloni] pokloni *b.* 366. s skotom] s' kotom *b.*, skotom *a.*, *koje kao da ne će biti* s kotom, *jer rkp. a. prijedlog* s *piše redovno* s'. 369. Ńe] Nu *b.*, *tako u rkp. a., već što je otprije bilo drukčije* (ali ?), *koje se ne može znati, budući da je izradirano.* 373. svijet] svijeh *b.* 387. lažeće] ležeće *a. b.* 389. jedjenja] jedenja *b.* 401. zavidos] navidos *b.* 440. ńimi] ńome *b.* 442. hodom pospješnime] s hodom pravednime *b.* 444. žeļa] žeđu *a.* 453. višńe] *Otprije je bilo u rkp. a. drukčije ali ne može se pročitati.* 465. Višńi] *Otprije*: O naš *a.* 481. ke] ka *a. b.* 502. zametenijem redom] *Otprije*: sa smetenijem kolim *a.* 503. skorjepjene] skoripjene *a. b.* 552. raznoseći] razmećući *b.* 582. udijeli] udili *a. b.* 607. obični] obilni *a. b.* 615. kraļestva] kraļevstva *a.*

XVII.

36. vazima] uzima *b.* 40. skripi] škripi *b.; ispor.* XIX. 637. *i* VIII. 57; XIV. 680. 59. čemerna] *Otprije*: priteška *a.* 69. *U rkp. a. bilo je otprije*: platu djela pakljenoga. 71. stvorca od svijeta] *Otprije*: stvorca svoga *a.* 106. s nemilijem] s nemilijom *a. b.* 141. odilim] *Tako u oba rukopisa.* 147. oblaci] *Tako u oba rukopisa.* 176. istirat] *Tako u oba rukopisa.* 180. ni ti] miso *b.* 186. li] si *b.* 188. staros] *Otprije*: mlados *a.* 199. hudu] *Otprije*: bolnu *a.* 206. izdavnoga] izdanoga *a. b.* 216. vodi] vode *b.* 233. čijem] čim *a. b.* 263. plaćaj] plaćat *b.* 296. *U oba rukopisa*: žamornijema glasim tvore. 317. hotjeh] hoteć *b.* 327. čoviku] *Tako u oba rukopisa.* 343 i vladaocu] i k vladaocu *a. b.* 354. od meštara] od meštana *a.* (mještani 513.) od mještana *b.* 362. *Zagragjeno u oba rukopisa.* 366. neizbrojne] neizbrojene *a. b.* 375. smije svudi] smije i sudi *a. b.* 387. crkve] crkvu *a. b.* 439. diže i tjera] *Otprije*: i satira *a.* 494. kraļestva] kraļevstva *a.* 537. k Jerudu] k Irudu *b.* (*ispor. s.* 623). 541. Tezijem putom] *Otprije*: s tijem poslanjem *a.*, *pa ispravljeno prvom*: Tezijem djelom, *a drugom kao u izd.* 546. nabunjena] *Otprije je bilo u rkp. a. drukčije, ali se ne može čitati.* 553/556. *Otprije je bilo u rkp. a.*

Zlamenita i velika
on ńegova čujuć djela,
kijem se bješe svakolika
zemļa (*ne može se čitati, što je bilo ispod* evrenska) proslavila.

574. pogledat se ne dostoji] pogledati ne dostoji *a. b.* 900. mučećiji]

mucechij *a. b.* 621. onoga] ovega *a. b.* 623. Irud] Jerud *a. b.*, (*ispor. s.* 537; XVIII. 49.). 640. uzavši] uzamši *a. b.* 649. Čijem] Čim *a. b.* 654. pomrčio] pomarcio *a. b.*, *koje se može čitati i* pomrčo. 658. vječno] *Otprije*: rajsko *a.*

XVIII.

35. nago] naglo *a. b.* 49. Irud] Jerud *a. b.* (*ispor.* XVII. 537.). 56. zadjet] sudit *b.* 73/76. *U rkp. a. bilo je otprije drukčije, ali se ne može čitati.* 96. neizrečenu] i neizrečnu *b.* 97. sjadi] jadi *b.*; *u rkp. a.*, *koliko se može čitati jer je ispravljeno, ne će biti* sjadi *nego* jadi. 115. żeļe] żeđe *a.* 135. hudobni] *Otprije*: nemili (?) *a.* 136. lupajući] *Otprije*: s udorcima *a.* 139. tvrdi] trudni *b.* 139. nesmiljene] *Otprije*: neizrečene *a.* 181. Sve mu tijelo bješe] sve mu bješe tijelo *b.*; *u rkp. a. ne može se čitati kako je otprije bilo.* 197. vedhu] vedku *a.* 230. i ostale] i sve ostale *a. b.* 248. udara] udira *b.* 264. nijednijem] jednijem (iedniem) *a. b.* 293. naše] na se *a. b.*; *ispor. s.* 295. 295. spravļaše] spravļa [se *a. b.*; *ispor. s.* 293. 355. *Otprije je bilo u rkp. a. mjesto* razbor *drugo, ali se ne može čitati.* 358. ogńenita] ogńevita *b.*; *ispor.* I. 367. 371. tih] *Otprije*: drag (?) *a.* 373. ovi] oni *a. b.* 397. ovoga] toga *b.* 415. ustave] ostave *b.* 442. zima ńemu] ńemu zima *a. b.* 469. iz nenade] *Tako u oba rukopisa.* 505. svijeta] s' svijeta *a. b.* 484. satiriše] satariše *a. b.* 607. s mukom, kojom] s mukam, kojijem *a. b.* 612. nad] na *a.* 617/620. *Otprije je bilo u rkp. a.*:

> Tu se ńemu podniženi
> ko božanstvu poklanjamo
> i u velikoj odtad scijeni
> dostojnu mu čas davamo.

710. vapjet] vapit *a. b.*

XIX.

37. anđeoski] anđelski *a. b.* 49. više] veći *a. ispravljeno* viši, *koje ima i rkp. b.* 51. veće] *Tako je bilo otprije u rkp. a., pa ispravljeno*: više, *koje ima i rkp. b.* 52. bliže] bliži *a. b.* 96. svi] sve *a. b.* 111. teška] *Otprije*: ļuta *a.* 113. Kako] Nu ko *b.* 116. silne] *Otprije*: teške *a.* 117. jadne] *Otprije kao da je bilo* trudne *a.* 130. te] sej *a. b.* 138. sinovijeh] sinovgnieh (*mj.* sinovglieh?) *a.* 167. svjetlosti] svitlosti *a. b.* 197. oćuti] ćuti *a. b.* 229. ke] ki *a. b.* 234. kopjema] kopjima (kopijma) *a. b.* 260. a ne u jednak] a u nejednak *a. b.* 304. ogńeniti] ogńeni *b.* 325. a to ere] a to jere

(a toj ere?) *a. b.* 234. stijezim] trijesim *b.* 339. nespoznana] nepoznana *b.* 342. kraļevine rajske] *Otprije*: nebeskoga grada *a.* 347. udjelana] udjeljana *a. b.* 418. dvorkińica] *Otprije je bilo u rkp. a. drukčije, ali se ne može pročitati.* 425. me] moje *a.* 450. nije] mine *a. b.* 473. vas saj] vasai *a. b.* 637. skripi] škripi *b.* ſcripi *a.: ispor.* XVII. 40. *i* VIII. 57. XIV. 680. 649. evrinskijem] evrijenskim *a.* 714. mańijem] s mańijem *a. b.*

XX.

25. jadovna] *Otprije kao da je bilo* skončana *a.* 26. prame on čas] *Otprije*: zlatne prame *a.* 38. plača prijeka] plača prika *a.* (*ali*: lijeka 40). 44. teče i srne] srne i teče *a.*; *otprije je bilo* hodi *mj.* teče. 58. sve] svoje *a.* 63. stupe] stope *a. b.* 65. poznanime] poznanijeme *a. b.* 67. bolesnime] bolesnijeme *a. b.* 100. svom] s' svom *a. b.* 102. zakrile] *Po rkp. a. kao da je* sakrile. 103. jadnijem] s jadnijem *a. b.* 107. trup] stup *a. b.* 137. tej] sej *a. b.* 170. svijem] svojijem *a. b.* 193. Za tijem] *Otprije*: tere *a.* 227. svrća] svraća *a. b.* 293. Časti] Česti *a. b.* 296. doslije] dosle *a. b.* 320. uzeo] oteo *a. b.* 351. smrtnijeh] *Otprije:* ļutijeh *a.* 355. me] moje *a.* 359. zamirite] *Tako kao da i jeste po rkp. a.* 371. neizmjerne] neizmerne *a. b.* (*a na drugim mjestima kao u izd.*) 378. navlastito] navlaštito *a. b.* 403. podnižite] ponižite *b.* 414. ćaćku] *Otprije:* bogu *a.* 423. uzmnožahu] uzmnažahu *a. b.* 463. s nescijenom] *Otprije:* s omrazom *a.* 467. hvalom] slavom *a. b.* 475. patit] *Otprije:* umrijet *a. U rukopisu a. završuje se na listu* 366*b. pjevanje XX. Poslije lista* 366. *ima šest praznijeh listova a sedmi je obilježen brojem* 338, *prema kojemu su označeni i svi ostali listovi u rukopisu sve do kraja. Na listovima druge paginacije* 338*a.*—343*a. ima pjevanje* XX. 485—788. *i tako su ti stihovi pjevanja* XX. *dva puta zapisani u rukopisu a. jednom istom rukom*; *vidi poviše na str.* V.—VI. *Taj dio rukopisa druge paginacije (sa stihovima* 485—788. *iz pjevanja* XX.) *bilježim* a_1. 485/488. *Otprije je bilo u rkp.* a_1.*:*

Nije li te strah od boga,
koga ļudckoj u naravi
sila puka smamjenoga
među nami na križ spravi?

pa je sa strane ispravljeno kao u izd., osim što u s. 487. *mjesto* drvu *ima* križu; *taj je ispravak došao u rkp. a., ali je* križu *ispravljeno*: drvu. 490/491. *Iznajprije bilo je u rkp.* a_1. *ovako:*

ako za sve djelovanje
zla ne želiš tvojoj duši

pa je ispravljan s. 490. *najprije*: za zgriješenje, *a onda odmah*: za zločinstvo tvoje . . .; *posljednja riječ u tome stihu nije napisana a ni s.* 492. *nije potpun*; *s.* 491. *ispravljen je kao u rkp. a. i u izd.* 492. *Taj je stih u rkp.* a_1 *počeo pjesnik ovako*: i pakljeno, *pa je precrtavši* pakljeno *odmah ispravio*: pedepsanje vijeku; *taj je stih nedovršen kao i s.* 490; *u rkp. a. glasi kao i u izd.* 507. kliče] *Otprije:* uze a_1. 508. tej] sej a_1. *a. b.* 510. *Taj je stih glasio otprije u rkp.* a_1*:* sinu ćaćka nebeskoga; *ispor. s.* 512. 512. *Taj je stih glasio otprije u rkp.* a_1*:* od kraļevstva dođeš tvoga (*ispor. s.* 512) *pa je ispavljen kao u rkp. a. i u izd., osim što rkp* a_1, *a.* (*b*) *imaju* tvu *mj.* tvoju. 513/516. *Otprije je bilo u rkp.* a_1 *:*

Molba krivca podnižena
s draga srca i pameti
od Jezusa bi primjena
i ovako mu podje rijeti.

pa ispravljeno kao u izd. U rkp. a. glase s. 513/515. *najprije ovako*:

S molbom se ovom umiljenom
on Jezusu toli udvori

a onda su ispravljeni kao u izd. 530. u razbojstvu] *Otprije:* u zločinstvu a_1 *a tako je valjada bilo i u rkp. a.* 541. *Taj je stih iznajprije glasio*: O Jezuse moj primili a_1. *pa je ispravljen kao u izd., s kojim se podudara i rkp. a.* 545/546. *Otprije je bilo u rkp. a:*

Znam, uvrijedjen da po meni,
blag Jezuse, stokrat jesi.

545/556. *U rkp.* a_1. *zapisani su ti stihovi iznajprije ovako:*

Znam, da sam te uvrijedio
i s činjenjem i s pameti
i prid tobom sakrivio
zla, kijem nije broja izrijeti.
Nu da ja sam još najgori
vrh svijeh ļudi svijeta ovega
i da zemļa sva me kori
za grešnika najhuđega,
jedan uzdah, kapļa jedna
tve pričiste krvi tibe
ugasit je jaka i vrijedna
neizbrojene moje grihe

pa su sa strane ispravljeni, ali kako je papir poslije u uvezivanju obrezan, to su neke riječi, što su na kraju stihova, krnje a opet ispravak sam pisan je tako da se mučno čita. Evo ispravka koliko se može čitati:

Znam, uvriedjen da po meni,
blag Jezuse, (*valjada kao u rkp. a.* stokrat jesi)
i da sasma netrpjeni
i teški su moji grijesi,
da se . . . . . na svijetu
ako drugi je rodio
u griješenju hudu i kletu
koji bi me pridobio.

Stihovi 549/552. *ispravljeni su još jednom:*

. . . . . nije na svijetu
ki u smrtnoj ļutoj zlobi
u griješenju hudu i kletu
me krivine (*ne može se dobro pročitati, ali bit će kao u izd.*: nadišo bi). *Stihovi* 553/556. *ispravljeni su samo jedan put i to kao što je u izd. (i u rkp. a.)* 563. žeđu] žedju a_1. žeđu *a* 570. pun čemera] *Otprije:* jedoviti a_1. 572. *Taj je stih glasio iznajprije:* da se bude napojiti a_1. 577. s gorčilom prem neugodnijem] *Otprije:* s gorčinom prem nemilom *a.*; *prema tome glasio je i s.* 579. *iznajprije ovako:* dokoli se s trudnijem tilom *a.* 577/580. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani najprije ovako:*

Nu gorčina prem nemila
iz usta mu ne ktje iziti,
iz trudnoga dokle tila
ne izađe mu duh čestiti

pa onda izpravljeni kao u izd., osim s. 577., *koji je ostao nepromijenjen, ako se i jest promijenio s.* 579. 584. nosaše] nošaše *b.* 586/588. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *zapisani najprije ovako:*

bješe, iz prvijeh koju dana
svojijem rukam pričistima
izatka mu majka znana

pa onda ispravljeni kao u izd. 590. *Otprije je bilo u rkp.* a_1. *ovako:*

ni uzroka tog i djela
ne mogaše razdijeljena

596. *Taj je stih u rkp.* a_1 *zapisan najprije kao i u izd. pa onda ispravljen:* čigova će od ńih biti; *rkp. a. ima kao i izd.*

Stihova 597.—688. *nema u rkp.* a_1 *pa za s.* 596. *dolazi odmah stih, koji je u izd.* 689; *rkp. a. ima stihove* 597—688. *Vidi poviše na strani* V—VI. *Po tome se može sa izdanjem u stihovima.* 597—688. *isporediti samo rkp. a. (b).*

612. smioni] *Otprije kao da je bilo* bijedni *a.* 627. ispoteza] i poteza *b.* 642. istrudi] *Otprije, koliko se može razabrati iz slika s.* 644. *i nekih slova* (ozk. . . . ni): ockvrni *a.* 644. prihudi] *Otprije:*

neharni *a.* 656. oholijem] ohole im *a. b.* 665. sve] zle *a. b.* 677. s neizbrojnijeh] s neizbrojenijeh *a.* 681. Kad si ohola] Kad si tvoga *b.*; *tako je bilo otprije i u rkp. a. Stihovi od* 689. *naprijed imaju i u rkp.* a_1, pa tako će se *u napredak isporegjivati sa izdanjem i rkp.* a_1.

690. *Taj je stih zabilježen u rkp.* a_1 *ovako:* bijelijem danom ka vladahu, *pa ispravljen kao u rkp a.* (*i u izd.*). 692. sjahu srijedi] *Otprije:* srijedi sjahu a_1. 693/700. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *zapisani najprije ovako:*

kad u samo eto podne
posred blijeda svoga obraza
sione mrake i neugodne
žalostivo *(odmah ispravljeno*: porušeno) sunce ukaza,
i da ledom svak ostine,
tač zamjerna nad (*ili* sad?) čudesa
nevidjene viku tmine
priklopiše sva nebesa.

Stihovi 697/700. *ispravljani su sa strane dva puta, i to prvom ovako:*

i čim ļudem zapanjenijem
srce u bijednoj smeći (*ispravljeno*: ļutoj tuzi) ogrknu,
tminam (*ispravljeno*: sjenam) viku nevidjenijem
plačno nebo sve se smrknu;

posljednji je stih ispravljen kao u izd.; drugom je ispravljeno ovako:

i čim ļudem zapanjenijem
srce u . . . . . sve ogrknu,
sjenam *(ispravljeno*: tminam) viku nevidjenijem
nebo stamnje, dan se smrknu;

u rkp. a. stihovi. 693/700. *glase kao u izd.* 704. nenadna] *. Otprije kao da je bilo* dosadna (*može se pročitati samo* . . . sadna) *a.* 705/708. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *zapisani najprije ovako:*

Vjerovo bih ovdi sada
po razloge mnoge i pute,
da na nebu tuge i jada
i žalosti nije ļute

a posljednja dva stiha htio je pjesnik da promijeni te je sa strane zapisao: da u raju tuge i jada i brige nije . . . . *ali kao da se premislio pa promijenio sva četiri stiha* 705/708. *kao što su u izd.*, *osim što je u s.* 706. *napisao iznajprije* bolesti *mj.* žalosti *a u s.* 707. *ima nepromijenjeno* držao bih *mj.* držo bih. 717. guste] *Otprije:* krute a_1. 722. *Taj je stih glasio otprije ovako:* ljuta buka strahovita a_1. 725/732. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *zapisani najprije ovako:*

A i zemļa se zapanjena
s vrlom jekom poče tresti,
jak da će se rastvorena
u ponore sva prosjesti.
Kuće i tvrđe uzvišene
vidjahu se svud navedat,
stanovite pucat stijene,
svak u gorkom strahu predat —

pa ispravljeni kao u izd. 133/136. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *dodani (poslije) sa strane.* 735. neizbrojnijeh] neizbrojen a_1 *a. b.* 738. ustriptješe] ustreptješe a_1. *a. b.* 741/748. *Ti su stihovi u rkp.* a_1 *zapisani najprije ovako*:

Ne zna se uzrok, al u sebi
svak prosudi, da zgodilo
u doba se toj pod nebi
strašno i čudno ko god dilo.
A najliše po sve strane
pazeć tamnos priporitu*
svak se u strese, da ne ostane
vjekovita noć na svitu —

pa ispravljeni kao u izd. osim što je u s. 788. i sharan (*tako ima i rkp. a. b.*) *mj.* isharan. 752. u žestok] *Otprije*: u težak a_1. 753. tu kaju se] *Otprije*: tu se kaju a_1; *ispor. s.* 755. 755. *Taj je stih glasio otprije*: svi se u srcu svom poznaju a_1; *ispor. s.* 753. 756. ļuto] teško a_1. 757/760. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *glasili iznajprije ovako*:

Množ cić toga neizbrojena
u žalostne čete i rede
podnižene djece i žena
u veliku crkvu grede —

pa ih je pjesnik smislio promijeniti i promijenio samo s. 759: djece i deve nev-erene. *U rkp. a. ima kao i u izd., osim s.* 758. *u kojem je mjesto* š ńima *bilo iznajprije* dugu. 762/764. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani iznajprije ovako*:

s vrućijem molbam svak pristupa
i dostojne nosi dare
i u prsi se kajan lupa —

pa ispravljeni kao u izd. 766. *Taj je stih glasio iznajprije ovako*: višńi kaže s neba s gara. a_1. 772. raskida se] raskide se a_1. *a. b.* 773. *Taj je stih glasio iznajprije ovako*: a mramorni stupi oholi a_1; *ispor. s.* 775. 774. uzdržahu] *Otprije*: držahu *a.* 775. strahovite] *Otprije*: silne toli a_1; *ispor. s.* 773. 776. na sto mjesta] *Tako je bilo*

* U Stulića: troppo grasso, nauseante per grassezza, si dice de' cibi, ob pinguedinem nauseosus; kako mi reče g. L. Zore, ta je riječ i danas poznata u Dubrovniku.

otprije i u rkp. a_1. *pa onda ispravljeno*: na sve strane. 777/779. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani iznajprije ovako*:

Božji (Boscij) porod u toj vrime
videć što je učinjeno,
zaupi glasom velicime —

pa ispravljeni kao u izd. 786. na one zgode svak] *Otprije*: svak na djela taj a_1.

XXI.[1]

Unapredak se ne spominje više rkp. a.; *vidi na strani* V.—VI. 1/4. *U rkp.* a_1. *ispravljeni su ti stihovi ovako*:

Jur sunčani koni jaci
k zapadu se približahu
a za nima noćni mraci
. . . . . zemļe približahu —

ali taj je ispravak precrtan. 2. pristupaše] *Otprije*: potezaše a_1. 13. *Taj je stih glasio iznajprije ovako*: Među ostalijem vitezima a_1 (*ispor. s.* 15.). 15. *Taj je stih glasio iznajprije ovako*: svijeto i riječim i djelima a_1. (*ispor. s.* 15.), *pa ispavljen kao u izd.*, *osim što mjesto* djelim *ima* i djelim. 21. *Taj je stih glasio iznajprije*: Nu za višnu čas dobiti a_1; (*ispor. s.* 23). 23. *Taj je stih glasio iznajprije*: ne štedje se učiniti (*a ispor. s.* 21). 27/28. *Ti su stihovi zapisani u rkp.* a_1. *iznajprije ovako*:

spravan š nime na kraj svita
u svakoje trude poći.

33. ne strašeći] *Otprije*: ne hajeći a_1. 35. slobodno] *Otprije*: bez straha a_1. 45. protio] opro a_1. 51. opiro] opirao a_1. *b*. 66. *Taj je stih glasio iznajprije*: možete mi svjedočiti a_1 (*ispor. s.* 68). 68. *Taj je stih glasio iznajprije*: za pravedna ne umoriti a_1 (*ispor. s.* 66). 77. *Taj je stih glasio u rkp.* a_1. *iznajprije kao u izd. pa ga je druga ruka ispravila ovako*: Kad opaki grad odolje, *koje ima i rkp. b.*, *ali prema ispavljenome s.* 77. *nije ispravljen s.* 79. *ni u rkp.* a_1. *ni u rkp. b.*, *u koji je s.* 79. *istom poslije umetnut.* 79. ko razlog ište] *Otprije:* kako ište razlog, *pa ispravljeno* : Ko ište razlog a_1. 86. izhodi] ohodi a_1. *b*. 113. Pazeć] *Otprije:* Videć a_1. 125. ter] *Otprije:* i a_1. *koje ima i rkp. b.* 136. cijedijahu] *Otprije*: roniahu a_1. *pa ispravljeno od druge ruke:* ziediahu. 138. časti] častim *b*. 140. gori] gora *b*. 146. s] i s *b*. *tako ima i rkp.* a_1. *ali otprije kao da nije bilo tako.* 50. ko mu] koumu a_1. *b*., *koje se čita* koju mu. 163. gusto] *Otprije:* često a_1. 167. slima] *Tako je bilo otprije i u rkp.* a_1. *pa ispravljeno:*

[1] Pjevanje dvadeset prvo a_1.

snima. 169. slimjeno] *Tako je bilo otprije i u rkp.* a_1. *pa ispravljeno:* snimjeno. 182. kitje] kite *b.* 190. pred] prid a_1. *b.* 212. zamisljena] zamišljena a_1. *b.* 230. i plaču] *bez* i a_1. *b.* 261. Tada družba] Tada i družba a_1. *b.* 272. on na svjetlos] *Otprije:* ńih protivnik a_1. 280. u noć] u noći *b.* 312. čas] čes a_1. *b.* 375. harahu] hajahu a_1. *b.* (*Vidi* Stari pisci XIV. *na str.* XI.). 397. svete] *Ispravljeno:* mudre a_1. 426. sve] svoje a_1. 432. ļucki] ļudcki a_1. *kao u izd. rim.* 471. prislatki] prisladki a_1. 496. srce] srca *b.* 508. vijeka] vika a_1. *b.* 509. previšńega] privišńega a_1. *b.* 522. nošahu] nosciahu a_1. nosiahu *b.* 528. mehat] *Ispravljeno:* rigat a_1. 557. Kad] Ko a_1. *b.* 569. kad] koi a_1. *b.* 571. zimnom] *Otprije:* zimńem (ſimgniem) a_1. 577. ođe] *Tako je i u rkp.* a_1. *a pjesnik je htio da ispravi u* pusti *ali se predomislio pa ostavio kako je i bilo.* 598, *Taj je stih glasio otprije:* gledajući nasititi a_1 (*ispor. s.* 600). 600. *Taj je stih glasio otprije:* gdi neumrlo sunce sviti a_1. (*ispor. s.* 798). 610. ļuckoj] ļudckoj a_1. *kao u izd. rim.* 629. ļuckoj] ļudckoj a_1. *kao u izd. rim.* 635. put] *Ispravljeno:* u a_1. 635. podižete] *Ispravljeno:* podignete a_1. 650. narod ļudski] ļudcki narod *b.* 683. i s veselom] *bez* s a_1. 688. dno] *Otprije:* sred a_1. 689. jere] ere *b.* 704. neizmjerne] neizmerne a_1. *b.* 707/708. *Ti su stihovi glasili otprije u rkp.* a_1. *ovako:*

mednijem glasom pripijevanje
sveto ńegovo slavno ime.

XXII[1].

1/4. *Ti su stihovi zapisani u rkp.* a_1. *najprije kao i u izd.* (*osim u s.* 1. čim *mj.* čijem), *pa onda ispravljeni ovako:*

Čim se posred strane dońe
čine djela tač visoka,
treće sunce vrle końe
pospiješaše iz istoka —

koje ima i rkp. b. 14. i tu tako] i tutako a_1. *b.* 35. veće] vechie a_1. *b.* 43. krili] *Otprije:* bani a_1. 46. začudnijeh] začudjenijeh a_1. *b.* 65. njekoliko] ńekoliko a_1. 101. cijeni] scijeni a_1. 116. gore] *Otprije:* poļe a_1. 118. lice] *Otprije:* obraz a_1. 121. kaže ńima] *Ispravljeno:* ńima kaže a_1., *koje ima i rkp. b.* (*ispor. s.* 123). 123. *Taj je stih ispravljen u rkp.* a_1. *ovako:* ter koliko može draže, *koje ima i rkp. b.* (*ispor. s.* 121). 124. tužnijem] *U rkp.* a_1. *bilo je otprije drukčije pa je onda ispravljeno kao što je u izd., ali opet ima sa strane*

[1] Pjevanje dvadeset i drugo a_1.

dopisano veseo. 171. svom] *Moglo bi biti i* svem a_1. 184. vrjemena] vremena a_1. *b.* 211. do koli] dokli *b.* 217/220. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *dodani poslije sa strane, a prema tome ispravljani su unapredak brojevi strofama; tako je n. pr. strofa* 55. (*s.* 221/224.) *ispravljena u strofu* 66. 218. ktje] ktjej a_1. *b.* 231. ke] koje a_1. 235. s pogledom] *U rkp.* a_1. *bilo je najprije kao u izd. pa onda ispravljeno:* gledanjem, *koje ima i rkp. b.* 242. *Taj je stih glasio u rkp.* a_1. *najprije ovako:* još bisernijeh suza grede. 246. s neba uvrijedi] *U rkp.* a_1. *bilo je drukčije, ali se ne može pročitati.* 257. pokornica] *Otprije:* djevojčica a_1. 259. lica] *Iznajprije:* čela *pa odmah ispravljeno kao u izd.* 277. židovske] židovski a_1. *b.* 329. stana] stan *b.* 330. *U rkp.* a_1. *bilo je otprije kao i u izd. pa ispravljeno naprije:* svjetļi od sunca ńimi sjaše (siasce) *a onda:* od sunca im svjetļi sjaše (siasce), *koje ima i rkp. b.* (*ispor s.* 332). 332. *U rkp.* a_1. *bilo je otprije kao i u izd. pa ispravljeno:* očima se ńih činjaše, *koje ima i rkp. b.* (*ispor. s.* 330). 351. oko] okao a_1. *b.* 384. taštome] taštomu a_1. *b.* 389. ńima tijelu] *Otprije:* tijelu ńima a_1. (*ispor. s.* 391) *pa ispravljeno kao u izd. samo što mj.* tijelu *ima* tilu, *koje je i u rkp. b.* 391. *Taj je stih u rkp.* a_1. *glasio otprije:* svijeto zracim goruštima. 393. s ńima] š ńima a_1. *b.* 400. došo] došao a_1. *b.* 405/408. *Ti stihovi glase u rkp.* a_1.:

Tač kad crkvu il visoki
dvor bogata gospodara
treskoviti i žestoki
ogań tegne s neba zgara —

pa su ispravljeni ovako:

Tač kad crkvu visoku ali
lijep dvor svijetla gospodara
nenadani trijes opali
silnim plamom odizgara —

koje ima i rkp. b. ali od druge ruke. 444. hip] kip] a_1. *b.* (*koje se na drugim mjestima n. pr. u s.* 448. *piše* hip.) 453/456. *Ti stihovi glase u rkp.* a_1. *ovako:*

Ja sam ovijem mojijem očima
sve razgledao svijetlo lice,
nemoj predat zlijem mislima,
evo t' vjera me desnice

pa su sa strane ispravljeni kao u izd., ali je pjesnik htio iznajprije drukčije da ih ispravi, kao što se vidi iz dodataka i promjena u samome tekstu: u s. 453. *dodao je:* ja razgledat, *u s.* 454. hotjeh *(poviše riječi* svijetlo, *koju je precrtao), a u s.* 455. *obilježio je brojevima novi*

poregjaj riječi, koji bi trebalo da bude: zlijem mlislima nemoj predat. 460. prozori] prozori a_1. *b.* 474. kraje] *Otprije:* strane a_1. 476. koji] koe a_1. kę *b.* 478. uzmnožene] uzmnožne a_1. *b.* 494/496. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani najprije kao i u izd. pa onda ispravljeni ovako:*

sjede s nami da blaguje
na običajnu svijeh učeći,
kao se u dobru napreduje —

koje ima i rkp. b. 529. *Taj stih glasi u rkp. b. ovako:* I ovi sa mnom vidje ńega. 529/532. *Ti su stihovi zapisani u rkp.* a_1. *najprije ovako*:

I ovi sa mnom vidje ńega
i govori zajedno s ńime,
ter Amaona najbližega
kaže prstom prostrtime —

pa ispravljeni kao u izd. 543. s nepoznanijem] s nespoznanijem a_1. 546. priko] prikao a_1. *b.* 565. *Taj je stih zapisan u rkp.* a_1. *kao i u izd. pa onda ispravljen:* ko i dobro im svijem mnogo, *ali taj je ispravak isprecrtan i stih je ostao kao što je i bio.* 567. *Taj je stih zapisan u rkp.* a_1. *kao i u izd. pa onda ispravljen:* i prid bogom i ļudima *i*: i prid ļudim i pred bogom, *ali su izpravci isprecrtani i stih je ostao kao što je i bio.* 572. Israel] *Po rkp.* a_1. Izrael. 584. sva] svoja a_1. 587. dokle] dokli a_1. *b.* 615. nebrime] *Tako u oba rukopisa.* 642. israelskomu] *Po rkp.* a_1. izraelskomu. 651. mnogijem] mnozijem a_1. *b.* 657/660. *U rkp.* a_1. *ti su stihovi zapisani najprije kao u izd. pa tri puta ispravljeni i to sa straue prvom:*

a dobrijema ļudem dati
svoj vinograd blagodarni,
koji ga će radovati
dobročincu svomu harni —

pa onda drugom:

a vinograd svoj podati
dobrijem ļudem, neka oni,
uzbudu ga radovati
dobročincu svom prikloni —

a napokon trećom ovako:

a vinograd svoj podati
druzijem gospod blagodarni,
koji ga će radovati.
dobročincu svomu harni

koje ima i rkp. b. ali od druge ruke. 663. Mojsesa] *Po rkp.* a_1. Mojzesa. 670. vijek] vik a_1.; *u rkp. b.* da vik vika. 677. li] bi a_1. *b.* 691. s ńime] š ńime a_1. *b.* 699. družbe] družbi a_1. *b.* 701. ne štedi se] *Otprije:* ne ustruča se a_1.

XXIII.

2. spovijedaše] *Tako je bilo i u rkp.* a_1. *pa je ispravljeno:* prikažuje (*ispor. s.* 4.), *koje ima i rkp. b.* 4. vjerovaše] *Tako je bilo i u rkp.* a_1. *pa je ispravljeno:* sve vjeruje (*ispor. s.* 2.), *koje ima i rkp. b.* 14. mojijem očima] *Tako je bilo i u rkp.* a_1. *pa je ispravljeno:* očim mojijem (*ispor. s.* 16.), *koje ima i rkp. b.* 16. *Taj je stih bio u rkp.* a_1. *pa je ispravljen ovako:* s biljezima svijema svojijem (*ispor. s.* 14.), *koje ima i rkp. b.* 25. ni] nije a_1. *b.* 28. prozori] prozori a_1. *b.* 30. blude] bljude (bliude) a_1. *b.* 52. nevere] nevjere a_1. *b.* 61. jedino] *Otprije:* čestito a_1.; *ispor. s.* 63. 63. istino] *Otprije:* očito a_1.; *ispor. s.* 61. 69. očito] *Otprije:* očima a_1.; *ispor. s.* 71. 71. *Taj je stih zapisan u rkp.* a_1. *najprije:* nu blaženi nada svima; *ispor. s.* 69. 127. ka] ku a_1. *b.* 140. prostro] prostrao a_1. *b., koje bi se moglo čitati i* prostro, *ali bit će samo tako napisano kao n. pr. što je i* okao *mj.* oko XXII. 351., prikao *mj.* priko XXII. 545. 143. bivši] *Tako u oba rukopisa.* 173. Cijeć] Cić a_1. 185. tej] sej a_1. *b.* 209. Ko] kad *b.*; kao a_1. 256. svita] *Otprije:* svijeta a_1. 286. Israel] *Po rkp.* a_1. Izrael. 291. ļucka] ļudcka a_1. 302. s ļubavi] *Bez* s a_1. *b.* 309. cijeća] cića a_1. *b.* 336. s umrloga] *Pjesnik se zapisao:* s neumrloga *pa odmah ispravio kao što je u izd.* 350. plasijeh] od plasijeh *b.* 372. oko] okao a_1. *b.*; *ispor.* XXII. 351. 380. u neizmernoj] u neizrečenoj *b.* 391. ļudskoga] ļubkoga *b.* 393. tvoreći] čujući *b.* 418. vojske] *Otprije:* sile a_1. 431. i s veseljem] *Bez* s a_1. *b.* 452. silno] *Otprije:* ļuto a_1. 470. *Taj je stih u rkp.* a_1. *glasio otprije ovako:* s uzovitijem konopimi; *ispor. s.* 472. 472. *Taj je stih tako zapisan i u rkp.* a_1. (*ispor. s.* 470.), *ali je poslije ispravljen ovako:* s kijeh bog mrtav čašu popi, *koje ima i rkp. b.* 520. pristoļe] pristolje a_1. *b.* 541. Ko] Kad *b.*; Kao a_1. 545. Ko] Kad *b.*; Kao a_1. 550. *Taj je stih u rkp.* a_1. *zapisan iznajprije kao što je u izd. pa onda ispravljen prvi put:* riječim, ku nije moć izrijeti, *a drugi put:* ko nije vijeku moć izrijeti, *koje ima i rkp. b.* 554. zemļom] s' zemļom a_1. *b.* 586. sebi] tebi a_1. *b.* 590. uzmače] *Otprije:* ustavi a_1. 605. Sred crļena mora] *Otprije:* Posred mora silna i a_1. 615. *Taj je stih u rkp.* a_1. *zapisan iznajprije:* stanovite trepte gore *pa ispravljen prvi put:* trepte i zamne stavne gore, *drugi put:* zamne i trepte stavne gore, *a treći*

put: stanovite zamne gore; *od ta tri ispravka prvi je i treći isprecrtan, a ostao je drugi, koji ima i u rkp. b. (i u izd.)* 618. *Taj je stih glasio u rkp.* a_1. *iznajprije ovako:* časti kraļi svi pod nebi; *ispor. s.* 620. 620. *Taj je stih glasio u rkp.* a_1 *iznajpije ovako:* poklańaju snižno tebi; *ispor. s.* 618. 641/644. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *dodani sa strane i glase ovako:*

Sad ob desnu privišńega
tvoga ćaćka slijedeć goru
utješište svega svijeta
ti kraļuješ svemu stvoru;

tako glase i rkp. b. (*u kom je* utješište *zapisano drugom rukom*). 649. stvoriteļu] *U rkp.* a_1. *ispravljeno:* zgraditeļu. 652. sladko ufanje] *Otprije:* slobodniče a_1. 655. gori] i gori a_1. *b.* 657. ļudsko] ļusko a_1. *b.* 660. neizmernoj] neizmjernoj a_1. *b.*

XXIV.

17. Ko] *Otprije u rkp.* a_1. tač *pa ispravljeno:* kao. 18. naijesti] naiesti a_1. *b.* 16/28. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani iznajprije ovako:*

poplašena družba izbrana
pripala se i uklonila
sred skrovita bješe stana.

40. ni] sej a_1. *b.* 44. zakon] *Otprije:* bitje a_1. 55. i radosti] i s radosti a_1. *b.* 59. bolni] *Otprije:* trudni a_1. 84. sińijem] silnijem *b.* 100. ńima] ńimi a_1. *b.* 117. kako] kaže a_1. *b.* 121/124. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani iznajprije kao u izd. pa onda ispravljeni ovako:*

Ču nebeski ćaćko blagi
molbe sinka, sve ļubavi,
i celov mu poda dragi
ļubežļivo ter mu pravi

koje ima i rkp. b. ali od druge ruke. 125. *Taj je stih u rukp.* a_1 *zapisan iznajprije ovako:* Moja časti vjekovita; *ispor. s.* 127. 127. prosi tvoja] *Otprije:* tvoja pita a_1; *ispor. s.* 127. 129/132. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani najprije ovako:*

Brzo će se stavno moje
obećanje ispuniti,
brzo ćemo verne tvoje
svetijem duhom pokrijepiti —

pa su ispraljeni prvi put:

Brzo moja obećanja
bit imaju ispunjena
i družina tvoja izbrana
svetijem duhom pokrijepjena —

*

a drugi put kao što je u izd. (i rkp. b.) 140. s mraznom (*otprije:* lednom a_1.) sumńom a_1. *b.* 150. svitu] *Otprije:* svijeti a_1.; *ispor. s.* 152. 151/152. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani iznajprije ovako:*

ne će vijeku trudi smrtni
stavne oborit ńih pameti.

162. Baktrijani] Bacirani (Bačirani) *b.; tako je bilo i u rkp.* a_1. *pa je preko i napisano* t: Bactrani (Baktrani), *a da izagje potpun stih, trebalo bi upravo*: Bactriani. 174. svita] *Otprije*: svijeta a_1.; *ispor s.* 176. 176. *Taj je stih u rkp.* a_1. *zapisan najprije ovako:* i pravedna doći ljeta. 177/180. *Ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani iznajprije ovako*:

s mnom i ova svakolika
ti znaš, sinko moj ljubjeni (*ispravljeno*: moja časti),
ki si prava ma prilika
i jednaka kripos meni (*ispravljeno:* i jednake sa mnom vlasti) —

pa onda:

Ti znaš i ova i sva ina
zajedno sa mnom, moja časti *itd.*

a napokon kao što je u izd. 183. ne] sve a_1. *b.* 187. višńe] *Otprije*: rajske a_1. 189/192. *Otprije*:

neg narodom svijem od svita
koji u grijesijeh sapleteni
dalek dobra vjekovita
napunjahu jaz pakleni.

106. vječnu] *Otprije:* rajsku a_1. 198. tvoja smrt priļuta] *Otprije*: smrtna muka tvoja a_1.; *ispor s.* 200. 200. *Otprije*: od vječnoga nepokoja a_1.; *ispor. s.* 198. 218. glasit] *Otprije*: pjevat a_1. 221/228. *Otprije*:

Nu slovinskom u jeziku
Adrijatskijeh koji od gora
zemļu obhodi svukoliku
do ledenoga mrazna mora,
nad jezike sve ostale,
ki su ļudem razdijeljeni,
slavjene će tvoje hvale
u velikoj biti scijeni. a_1.

233. hrid u moru] *Otprije*: hrid kamenu a_1.; *ispor. s.* 235. 235. *Otprije*: i onu goru uzvišenu a_1.; *ispor s.* 235. 241/244. *U rkp.* a_1. *najprije*:

u ńemu će s našom časti
od naroda do naroda
nepodložna silnoj vlasti
vjekovita ctit sloboda —

pa ispravljeno prvi put:

silnoj vlasti nepodložna
od naroda do naroda
u ńem s našom časti uzmnožna
neumrla će ctit sloboda —

a drugi put kao što je u izd. (i u rkp. b.) 249/252. *Otprije u rkp.* a_1.

Sred nevjerstva pače istoga
i naroda vrla i prijeka
imena će u ńem tvoga
živjet svijetla čas i dika (*ispravljeno*: do vijeka).

253/255. *U rkp.* a_1. *najprije*:

ke će biti sagradjene
sred ńegovijeh bijelijeh mira
crkve nami posvećene —

pa ispravljeno:

ke će crkve ponosite (*ispravljeno*: slavne i svete)
sred ńegovijeh rastjet mira,
da u ńih slavi svi časte te —

s. 255. *ima tako i u rkp. b.* 257/260. *Tako je i u rkp.* a_1., *osim što je u s.* 260. svoj *(i u rkp. b.) mj.* tvoj, *a u s.* 257. *mj.* nami *bilo je otprije* bogu, *a u s.* 258. *mj.* živjet *bilo je* stati. *Ali ti su stihovi u rkp.* a_1. *zapisani još i sa strane ovako*:

Tu će djeve Bogu (*ispravljeno*: nami) mile,
tu pribivat ļudi sveti,
ki će s molbam prike od sile
isti rodni grad oteti —

pa isprecrtani. 261/264. *U rkp.* a_1. *otprije*:

Tu će u tvrdoj stat pohrani
slavne moći i telesa
našijeh svetac, ki stražani
vječnomu će bit s nebesa.

278. stavan] *Otprije*: krepak a_1. 282/284. *U rkp.* a_1. *otprije*:

i sa svom ga ļubi svijesti,
u vijeke ćeš bit slobodan,
ne će tvoj mir nitko smesti.

Pored ispravka, kao što je u izd., ima još jedan, ali se ne može čitati. 286. zgrađen hridi] *Otprije*: bit ćeš stijeni a_1.; *ispor.* s. 288; *sa strane ima još jedan ispravak s.* 286.: bivši u tvrdoj zgradjen hridi, *ali je isprecrtan.* 288. *U rkp.* a_1. *otprije*: s carstvom sreće tve ne mijeni; *ispor. s.* 286.; *sa strane ima još jedan ispravak s.* 288.: tko da ikad tebe uvridi? *ali je isprecrtan.* 289/292. *U rkp.* a_1. *otprije*:

Malo u . . . . . .* bitje tvoje
nebu će istom oni gospodit,
odluke su ovo moje,
ovako se ima zgodit!

pa ispravljeno kao u izd.; kod s. 289. *ima kao početak stiha*: Tvom se bogu. *U rkp. b. glase s.* 289/282. *Ovako:*

Nebesom ćeš još gospodit,
ovo moje jesu odluke,
ovako se ima zgodit,
u moje se spusti ruke!

309. Matiju] Matija a_1. *b.* 321. cijene] scijene a_1. *b.* 325. za tijem] za to *b. U rkp.* a_1. *istrgnut je list, na kojem su s.* 341—380. 350. hod', čekani] i čekani *b.* 381. ozdravjaš] ozdravļaš. 386/388. *U rkp.* a_1. *otprije*:

s mislim, ka ih vik ne smeta
o istoj tvojoj misle dici
ne o taštinah slaba svijeta.

395. čestit] *Otprije*: miran a_1. 401/404. *U rkp.* a_1. *bilo je otprije, koliko se može čitati*:

jezer, odkle . . . .
i sva dobra djela ishode
— — — — — — —
ke na svrhu ne dohode.

420. *U rkp.* a_1. *otprije*: i ne može stamnjet viku. 426. *U rkp.* a_1. *otprije*: koji u pako bude siti; *ispor. s.* 428. 428. obrnuti] *Otprije*: obratiti a_1. 433. poharana] *Otprije*: rastopjena a_1.; *ispor. s.* 435. 435. razgrijana] *Otprije*: pokrepjena a_1.; *ispor. s.* 433. 442. s kim] s kijem a_1. *b.* 469. blažene] *Otprije:* žudjene a_1. 473. *U rkp.* a_1. *otprije*: zle studeni da ne ćuti; *ispor. s.* 480. 480. *U rkp.* a_1. *otprije*: na put dobar daj je (daie, *a kao da bi se moglo čitati i* da se) uputi; *ispor. s.* 478. 496. dubje] dubja a_1. *b.* 498. tvrde] *Otprije*: strme a_1. 501. *U rkp.* a_1. *otprije*: Raste urnebes uzmnožiti; *ispor. s.* 503. 502. česta] *Ispravljeno u rkp.* a_1.: silna, *koje ima i rkp. b.* 503. *U rkp.* a_1. *otprije*: kao da će se oboriti; *ispor. s.* 501. 505. *Tako je bilo otprije i u rkp.* a_1. *pa je ispravljeno*: snebiva se svak i preda, *koje ima i rkp. b* ; *ispor. s.* 507. 507. *U rkp.* a_1. *bilo je otprije*: i svoj pogled upravļaju, *pa je ispravljeno*: ter zapanjen pomno gleda (*ispor. s.* 505.), *koje ima i rkp. b.* 508. *Tako je bilo otprije i u rkp.* a_1. *pa je ispravljeno*: i oči svrće put nebesa, *koje ima i rkp. b.* 514. *U rkp.* a_1. *čini se, da je bilo kao što je u izd. pa ispravljeno*: u lijep

* Ne može se čitati.

redak razdijeljeni, *koje ima i rkp. b.* 530. u sud zlatan] *Otprije*: svijeto u pehar a_1. 532. uzmnožite] *Otprije*: plemenite a_1. 541. *U rkp.* a_1. *b. bilo je otprije*: a to er ćaćko vjekoviti; *ispor. s.* 543. 543. *U rkp.* a_1. *bilo je otprije*: vezom, ki nije moć izriti (*ispor s.* 541.) *pa ispravljeno*: u vez skladni neizrečni, *koje ima i rkp. b.* 570. *Tako je bilo i u rkp.* a_1. *pa je ispravljeno*: teku na dvor svi slobodni (*ispor. s.* 572), *koje ima i rkp. b.* 572. *Tako je bilo i u rkp* a_1. *pa je ispravljeno:* kažu i zakon božji (bofci) ugodni (*ispor. s.* 570), *koje ima i rkp. b.* 590. spovijedaju] *Otprije:* spovijedahu a_1.; *ispor. s.* 592. 592. slušaju] *Otprije:* slušahu a_1.; *ispor s.* 592. 595. Grci] *Otprije:* Traci a_1. 613/616. *U rkp.* a_1. *bilo je najprije:*

s uzvišenom lete svijesti
u nebeske svijetle dvore
i uživaju s rajskom česti
od blaženijeh razgovore —

pa je ispravljeno prvi put: s. 613. lete svijesti] svijestim lete; *s.* 615. s rajskom česti] skromne i svete; *drugi put kao što je u izd.* (*i rkp. b.*) *osim što je u s.* 615. *bilo mjesto* neizrečene *najprije* božanstvene, *a treći je put ispravljeno ovako*:

lete s svijestim uzvišenom
u nebeske svijetle dvore,
zoreć s slastim neizrečenom
od blaženijeh razgovore.

642. s neba] s nebi a_1. *b.* 657/660. *Tako je i u rkp.* a_1. *ali pjesnik je htio da ispravi pa je sa strane pribilježio:*

Tač kad sunca ljetna i sušna
sionom žegom zemļu praže
. . . . pukle . . . .

675. svak glaseći] *Otprije*: spovijedajući a_1. 679. nebesijem] nebesim a_1. *b.* 681/684. *Tako je bilo i u rkp.* a_1., *ali su s.* 683/684. *ispravljeni ovako:*

i gdi sunčan zrak podranja
i gdi svijetit pak pristaje —

a k tome označeno je brojevima, da s. 681. *treba da bude u strofi prvi a s.* 682. *drugi; prema tome ispravku ima ta strofa u rkp. b.* 691/692. *Tako je bilo i u rkp.* a_1. *pa je ispravljeno:*

u ime vječnoga oca i sina
i svetoga duha krste —

koje ima i rkp. b. 693/696. *U rkp.* a_1. *ti su stihovi zapisani najprije ovako:*

Blagodarna srećna voda
s uzmnoženjem prave vjere
otrov ļudskijeh svijeh naroda,
grijeh istočan plače i pere —

pa ju ispravljeni: Blagodarna voda sveta *itd. kao u izd.*, *a napokon je i s.* 693. *promijenjen kao što je u izd.* 701. uzmnožiti] *otprije:* i čestiti a_1.

Na svršetku poslije s. 708. *ima u oba rukopisa ovo:* Ako je ovdi što rečeno ali učinjeno suproć znanju od svetijeh otac (otaca *b.*), nerečeno i neučinjeno budi. *U rkp.* a_1. *ima još dodano*: 4319. stance.

B.

ATALANTA.

I. Pišući o životu i djelima Džona Džora Palmotića, Stjepan Gradić spominje (g. 1670) da megju Palmotićevim dramama ima i *Atalanta* ab Hipomene ope aurei mali in cursu superata. Tu je dramu poznavao i Serafin Cerva (g. 1740.). Pisar akademičkoga rukopisa br. 111. (nova signatura I. a. 26.), prepisujući g. 1780. Palmotićevu *Elenu ugrabjenu*, bit će znao za Atalantu samo po imenu. Govoreći „vrhu života i kniženstva“ Palmotićeva, spominje za drame evo ovako: „Tezijeh paka vrsta od pjesni i do nas doprije ne malah(an) broj. Glasovitije, koje se ne s velikijem trudom nahode, jesu: *Pavlimir, Captislava, Elena, Akile, Ajače i Ulise, Enea i Danica.* Veoma ih veće isklada Palmota, nu se ne nahode, izgubjena radi male pomńe i satreńa od vremena. Imena od poglavitijeh, kojijeh ne imamo lasno, ovo su: *Atalanta* od Hipomene u tijeku pridobivena s pomoću zlatne jabuke, izvađeno iz Ovidijevijeh kńiga; *Samosilnik Edipo; Rinaldo*...“ Iz te bilješke[1] ne razbira se sasvijem jasno, je li *Atalanta* g. 1780. bila već posve izgubljena ili je samo nije bilo „lasno imati“. Što se mimo Gradićevu i Cervinu bilješku suviše još kaže za *Atalantu*, da je „izvađena iz Ovidijevijeh knjiga“, to je prepisač mogao dodati i onako, ne poznajući djela samoga nego nagagjajući da je pjesnik kao druge drame tako i *Atalantu* „izvadio“ iz Ovidijevih djela (Metamorphoseon X. 560—707.). Za Gjorgjija Ferića (1739—1820) nema sumnje, da je poznavao *Atalantu* samo po imenu. Izmegju epigrama,

---

[1] To isto riječ po riječ ima i rukopis arhiepiskopske biblioteke u Zagrebu (sign. 12.—5.) Rukopis je pisan u Dubrovniku g. 1780., a imaju u njemu ove Palmotićeve drame, i to u I. dijelu: *Elena, Akile, Ajače i Ulise*, a u II dijelu: *Enea, Danica.*

što je Ferić spjevao na slavu djela Palmotićevih, ima jedan s natpisom: *De Atalanta dramate deperdito,* a pjeva o njemu evo ovako:

> Victa Atalanta fuit cursu, namque aurea mala
> currenti iniecit callidus Hipomenes;
> tempes edax, Palmotta, tuam quoque vicit, avaras
> incaute iniiciens, flenda rapina, manus.

I Apendini znao je za *Atalantu* samo po imenu (Notizie istorico-critiche II. na str. 235.), jer dok o drugim poznatim dramama umije reći i koju izbliže (o. c. na str. 285. i dr.), o *Atalanti* ne govori ni riječi, a bio bi bez sumnje i za nju štogogj spomenuo, da ju je poznavao. Razmotrivši sve te bilješke[2], ne ću, mislim, pogriješiti, ako ustvrdim, da se Palmotićevoj *Atalanti* bio zameo trag ako ne prije a ono svakako u drugoj polovini XVIII. vijeka.

II. Boraveći u proljeću g. 1890. u Dubrovniku, namjerih se u g. V. Adamovića na rukopis Palmotićeve *Atalante,* po kojemu sam priredio ovo izdanje.

Rukopis, koji se čuva sada u knjižnici kr. univerziteta u Zagrebu, ima 68 lista u dvanaestini. Na listu 2a. ima ozgo ovaj zapis: *Di me Giugno Palmotta,* a dolje niže ova bilješka[3]: *Questa Musica Pastorale recitorno i Compagni d' Isprasni l' anno del 1629.* Na listu 3a. zapisane su dvije bilješke, i to najprije ova: *Musica koiu vcinisce Druscina Isprasni sloscena v uerse*[4] *od Gospodina Giona Palmottichia godiscta 1629 na . . .* pa onda: *In Hsti none anno ab eius salutifera nativitate MDCXXIX. recitata fuit die . . . . Mens . . . . et composita ab illssmo Dno Junio Georgi Palmotte Filio.* Na istome listu s druge strane popisana su lica, koja dolaze u drami; na listu 4a. — 6b. ima prolog a na ostalijem listima 7b.—65b. drama sama.

Sav je rukopis do druge bilješke na listu 3a. i ispravaka u tekstu[5] pisan jednom rukom. Iz zapisa na listu 2a. doznaje se, da je rukopis bio iznajprije vlasnost Džona Palmotića a poslije Mihajla Zamanja, kojemu je ime dva puta napisano na listu 3a.

Rukopis je pisan razgovijetno, čisto i odmjereno te nema sumnje, da je prijepis. Za Palmotića znamo, da je svoja djela i kazivao u

---

[2] Vidi studiju prof. A. Pavića: Junije Palmotić (preštampano iz Rada LXVIII—LXIX.) na str. 5. 12. 13. 16 17.

[3] Izmegju zapisa i bilješke trebalo je da bude još nešto napisano (posveta?), ali ima samo početak *Al Molto Illi Syl.*

[4] Ispred *verse* bilo je napisano istom rukom *piesni* pa precrtano.

[5] Imaju još dvije bilješke: jedna na listu 1a, a druga na stražnjoj korici iznutra. Te su bilješke od dvije različite ruke i ne tiču se rukopisa, već što nam i bilješka na listu 1a. kazuje, da je rukopis iz XVII. vijeka, budući da je ondje zapisan nekakav dug od 10. maja 1687.

pero pisarima: za ovaj rukopis ne može se ni pomisliti, da je pisan po diktovanju. Ako je prijepis, onda nema uzroka misliti, da je to prijepis pjesnikov, jer koliko bi se i moglo dopustiti, da je pjesnik sam prepisao svoje djelo, a ono opet ne znam, bi li se ikako moglo objasniti odakle tolike pisarske pogrješke i pisarski ispravci. Meni se sve čini, da je rukopis *Atalante* prijepis, koji je postao prema originalnome rukopisu, što ga je pisao ili pjesnik sam ili ko drugi po diktatu pjesnikovu.

A čiji su ispravci? Proučivši vrijednost ispravaka u *Atalanti* i isporedivši ih s ispravcima, kakovih ima u rukopisima ostalih djela Palmotićevih i drugih pjesnika, ja bih rekao, da je pjesnik sam ispravljao naš rukopis. U tome mišljenju potvrgjuje me osobito ovo. U knjižnici c. kr. gimnazije u Dubrovniku čuva se megju starim djelima i rukopis Palmotićeve *Kristijade* (pod br. 190). Za taj rukopis, koji spominjem na drugome mjestu (vidi na str. V—VI.), ne može biti sumnje, da je pisan prije izdanja rimskoga, dakle prije g. 1670., a sudeći po ispravcima i dopunjcima mislim, da će se moći braniti mišljenje, da je to avtograf pjesnikov. Poredeći pismo toga rukopisa s pismom ispravaka u univerzitetskome rukopisu, opaža se bez ikakve natege, da je to pismo jedno isto, od jedne ruke. Što se više zamišljam u te kombinacije, slutnja, da su ispravci u rukopisu *Atalante* od ruke Palmotićeve, dolazi mi sve istinija.

Što se pisma tiče, dodat ću još i to, da ni u kojem rukopisu Palmotićevih djela — a ogledao sam ih u Dubrovniku i u Zagrebu do 40 na broj — nijesam našao pisma, koje bi se podudaralo s pismom (u tekstu i u ispravcima) rukopisa *Atalante* izuzevši pismo spomenutoga rukopisa dubrovačke gimnazije.

III. Bilješke u rukopisu govore, da se *Atalanta* prikazivala g. 1629., daklem godinu dana poslije Gundulićeve *Dubravke.* Od svih drama Palmotićevih, za koje znamo kad su spjevane i prikazivane, Atalanta je prva, dok je *Elena ugrabjena* spjevana g. 1630. a *Pavlimir* je prikazan g. 1632.

U bilješkama na listu 3a. ostavljeno je mjesto, na kojemu je valjalo zabilježiti dan i mjesec, kad je *Atalanta* prikazana. Može biti da je prva bilješka napisana prije nego se drama prikazala pa ne znajući unaprijed sasvijem pouzdano dana, mislio je pisar da će poslije dopisati, a on zaboravio. A može biti i to, da je prijepis učinjen mnogo vremena poslije g. 1629., kad je već i pjesnik mogao zaboraviti, u koji se dan *Atalanta* prikazala, pa je tako pisar zaludu zapisao *na* . . . . ili, kako je iznajprije bilo, *u* . . . . Kako nema u hrvatskoj

bilješci na listu 3a. drugoga datuma osim godine, to nije čudo, što ga nema ni latinska bilješka, koja je svakako poslije zapisana.

IV. Bilješka talijanska (na listu 2a.) kaže za dramu univerzitetskoga rukopisa, da je *musica pastorale* a hrvatska (na listu 3a.), da je *muzika . . . u verze složena.* Jedna i druga odregjuje tijem samo ime vrsti, u koju pripada drama, a samo se ime njeno ne spominje nigdje u rukopisu. Da je to doista *Atalanta* pjesnikova, o tome ne može biti dakako nikakove sumnje.

Atalanta je pastirska igra. Što ima u njoj gragje iz stare klasične mitologije, to je pjesnik našao u Metamorfozama (X. 560 i dr.): mnoga mjesta u Palmotićevoj Atalanti ozvanjaju riječima i mislima Ovidijevim. Ali ta mitogička gragja znatno se gubi u kvantitativno pretežnim elementima, koji su nam, tipični budući, dobro poznati i iz same dubrovačke pastirske igre.

Dosele se držalo za Gundulićevu *Dubravku* da je po vremenu posljednja dubrovačka pastirska igra[6]. Kako je *Atalanta* mlagja od *Dubravke*, to se, koliko nam je poznato, završuje s njome niz dubrovačkih pastirskih igara.

Koliko sam mogao razabrati iz djela što su mi pri ruci, u talijanskoj književnosti nije poznato nijedno djelo, po kojemu bi mogla biti izragjena *Atalanta.*

V. Rukopis sam prepisao vjerno. Ako se nagje koja riječ i ovako i onako zapisana, ja sam je našao tako zapisanu u rukopisu. Što je gogj u izdanju drukčije nego u rukopisu (osim natpisa činima i prizorima i gdjekojih očitih pisarskih pogrješaka), to je sve pribilježeno u bilješkama.

U Zagrebu, 30. svibnja 1892.

Ivan Broz.

---

[6] Vidi A. Pavić, o. c. na str. 17.

ATALANTA.

LICA.[1]

Prologo — **Apolo**.
Hipomene.
Zelenko[2] pastijer.
Vukdrag satir.
Divjak satir.
Radmio }
Tratorko } pastijeri.
Palade božica.
Planinko pastijer.
Mrkoje[3] }
Medoje[3] i } sinovi Vukdragovi
Vukić }
Atalanta.
Neptun bog od mora.
Tri sudca i
Kor pastijera i
Kor vila.

PROLOGO.

APOLO.

S' slavne gore, od ke istječe
bistra voda i čestita,
po kojoj se razum stječe
od uresa vjekovita,
sve spjevoce koja poji,
znanje uzmnaža, pamet goji,
bog Apolo hrlo shodim
ove lijepe do dubrave,
hude sile da oslobodim
nasljednike vječne slave,
ki u prolitje svojijeh dana
mladi ginu prem izrana,
buduć ļubav sastavila
svoje vlasti s hudom smrti,
kroz liposti drazijeh vila
da ih bude sasma strti,
jak satreno bude od grada
rano cvitje sred livada.
A i ja, bitje ki neumrlo,
koji život vječni uživam,

[1] *U rukopisu nema nikakova natpisa.* [2] *rkp.* Selenko, *koje se može čitati i* Selenko *(prema* selen; *ispor. u Gundulićevoj Dubravci* Brštanko, Tratorko; *u Prikazanju sv. Ivana* . . . Pelinko, *Pavić, Hist dubrov. drame* 18.*)* *i* Zelenko *(koje dolazi u Zoranićevim Planinama, a Zoranić dobro razlikuje u pisanju* s *i* z.*)* [3] *rkp.* Markoe Medoe.

13. svoje] *Otprije* svojom 19. A i ja] *rkp.* Aiia. ki] *Otprije* kie (ki je).

koji vladam brijeme hrlo,
koji smrt krutu pridobivam,
koji poznam mojom moći
što je bilo, što će doći,

vodim vječnu moju mlados
u sužanstvu ļuvenomu,
čijem najdražu ćutim rados
na svem svitu raskošnomu,
gdi mi mnokrat srce ustrili
lijepijeh vila pogled mili.

A ļucke sam sve nevoļe
ńegda kušo na istom svijetu
i želio bitje boļe,
pasuć stada kraļu Admetu,
kad me Jove s gńivne osude
na iste umrlijeh posla trude.

Vješ nevoļam, kijema mučih
ovdi među umrlijema,
u ļucku se har naučih
davat pomoć nevoļnijema,
er, ko je u tugah bio odprije,
tužnijem pomoć dat umije.

Došla je tijekom mjesta ova,
svoje bježeć ļubovnike,
Atalanta, kći Skeneova,
vila sreće veoma prike,
ka nadhodi na svijetu ine
sve ljepote i brzine.

Ova jednom hotje znati
od udesa svoje česti,
misleći se mlada udati
i u ļubavi dni provesti;
zašto je mudar, tko pogleda
što ima biti unaprijeda.

Tada odgovor ima ovi:
Atalanta, ne će tebi
u to blazi bit bogovi,
ne išti tega ti pod nebi,
er s tijem živa na sem sviti
bez sebe ćeš sama biti.

Tim trajati svoje odluči
dni ļuvenijeh bez razbluda;
nu komu se što zaruči,
vik ne ubigne tega suda:
tko će uteći pod nebesi,
što mu odluče vječni udesi?

Prije će se isti život rijeti
svoga istoga bez života,
neg će ijedna na sem svijeti
bez požude bit ljepota,
neg će vila lijepa i mlada
bez ļubavi bit ikada.

Zatravļenijeh ļubovnika,
pritječe ona sve stupaje,
ali rajska ńe prilika
svijem srdašcom izostaje,
po sve strane kijem bježeći
ne može ona viku uteći.

Nu znajući, da stupajom
brzijem stiže svijeh u tijeku,
hoće smrtnijem pogođajom
da se svojijeh želja odreku:
u brzinu tko je dobude,
taj vjerenik da ńe bude;

a tko lipos ńe obļubi
i tijekom je ne priteče,
da svoj život tužan gubi
i nemilu da smrt steče,

---

39. har naučih] *Otprije*: harna učih. 41. *rkp. nema* je. 53 tko] *Otprije* ko 60. bez sebe ćeš] *rkp.* bes sebetchiesc. 64 *rkp.* vik ne obigne s toga suda, *koje ne može nikako biti ni poradi* obigne *ni poradi prijedloga* s, *nego treba da se ispravi prema* Akil. 2894. (*ispor. još v.* 68. *i u Gundulićevu* Osmanu I. 112.) *kao što je gore; mjesto* toga *treba staviti* tega, *koje je u ovome djelu redovno.*

neka izgled bude svima,
s kijem se opazom ļubit ima.

I ne može s tijem omraze
suproć sebi podignuti
nemile onijeh kroz poraze,
ki je hoće dostignuti
(velike je ļubav sile
i ļuvene vlasti i strile),

zasve da jur sve ńe druge
govoreći u glas daju:
Evo, cić ke verne sluge
smrt u svoju platu imaju,
s ke dubrava ova svoje
izgubila jes pokoje!
Tim ću hitar nauk poći
dat kriposnu ļubovniku
i naučit ga i pomoći,
ko će uteći moć smrt priku,
ko će dobit u brzini
lijepe vile zrak jedini.

SVRHA.

AT PRVI.

ŠENA PRVA.

HIPOMENE i ZELENKO pastijer.

HIPOMENE.

Neprava zakona u lijepoj dubravi,
Zelenko, siona, protivna ļubavi!
I prosi s tolikom pogibi tkogodi
djevojku, da s prikom rve se smrti odi?

ZELENKO.

Plemeniti Hipomene,
slavni unuče kraļa od voda,
komu dike neizbrojene
za vječni ures narav poda!

Ne ima nijednoga zakona neprava
vladanja od svoga lijepa ova dubrava;
ko želi, svak svoju slobodu uživa
i u mirnom pokoju slobodan pribiva;
hotjenju po svomu vlada se svak odi
i sebi samomu veselo gospodi;
nu svoje hotjenje podložiti može svak
na svako čińenje i ugođaj svaki pak.

Stavļati se nije sile
na pogibi od života,
ali ures i ljepota
velika je lijepe vile.
Oci ostali djevojkami
svojijem ištu i kupuju
vjerenike među nami,
služe, časte, dvore i štuju!
Ugođaj je postavila,
od zakona ki moć ima,
ova sama lijepa vila
ļubovnikom svim svojima.

HIPOMENE.

Nije srebra, nije zlata
ni stvari ine na sem sviti,
da podobna u ńoj plata
vik slobodi može biti;
ali zaman jes imati
i slobodu zgar s nebesa,
a mlados svu postavļati
na protive zlijeh udesa.
Što ima biti, da ne ļube
one, s kijeh su tač dvoreni?
Ali ostale sasma grube
drže i tako u necijeni.

ZELENKO.

Nije nijedna, Hipomene,
vila ovoj u dubravi
tako gruba i od necijene,
da podobna nije ļubavi,
ali ostalijeh svijeh nadhodi
ova uresom svojijem ljepote
i u pokoju slatkom vodi
ļubovnika svijeh živote.
Nije mjesti u ovemu
jedan, za ńu ki umire:
svak je u srcu ļubi svomu
i svak żeļno ńu pozire.

HIPOMENE.

Zaisto na svitu velike nesvijesti,
za ļubav očitu na smrt se dovesti!
Taka je ńe lipos, taki l' ńe ures,
da ima tu kripos zaslijepit ļudcku svijes?

ZELENKO.

Za istinu, nije na sviti
tega uresa, te liposti,
da se slična može riti
ńe ljepote izvrsnosti.
Sunce oči, zlato prami
svom svitlosti nadsivaju;
ļudcka srca oni sami
hite, vežu i striļaju.
Kad je vidiš, rijet ćeš: sliku,
ovakoga punu uresa,
nije rodio čovjek viku,
sletjela je zgar s nebesa.
Nikako se tim ne čudi,
bivši take ńe lipote,
zatravļeni da se ļudi
malo haju za živote.

125. se] *rkp.* si 129. Oci] *rkp.* Ooci. 143. a mlados svu] *rkp.* a mladasu. 145/148. *Smisao tih stihova u svezi s ostalim govorom Hipomenovim i Zelenkovim nije mi sasvijem jasan, pa dopuštam, da se mojemu tumačenju, koje se razbira iz teksta, može zabaviti.* 148. i tako] *Otprije*: i da su; *u rukopisu je, vaļa da griješkom,* i *precrtano.* 160. żeļno] *rkp.* scelno. 161/162. *U rukopisu nema kome iza* nesvijesti *nego iza* za ļubav. 163. *Otprije*: Taka ńe lipos i taki ńe ures. 174. punu] *rkp.* pun. 176. *rkp. nema* je.

HIPOMENE.

Zelenko, pokli tom ńu višńi s nebi zgar
naresi ljepotom i da joj taki dar,
svake li čeļadi dohodi š ńom teći?

ZELENKO.

I stari i mladi ļuveno goreći.

HIPOMENE.

Da jesi li od toga neizbrojna mnoštva ti,
Zelenko, š ńom koga vidio trčati?

ZELENKO.

Vidio sam veliku množ mojijem očima
š ńom trčat i priku gdi paka smrt prima.
I neka budeš znat, tko sudi, da prijeku
bude oni smrt imat, ki je dobit u tijeku:
tri sudca obrana na to su svijeh od nas,
kijeh kripos poznana dostoji vječnu čas.

HIPOMENE.

Nu s kojijem srcem ti smrt hudu primaju,
ki od ńe dobiti u tijeku ostaju?

ZELENKO.

Kakve je tko naravi; ali smrt opaka
u srca strah stavi i krepka i jaka.
A tko je ta pod nebi, koji se ne bude
vas smesti u sebi od smrti prihude?
Nu hoćeš li, da t' spovijem,
što jednomu ļubovniku
dogodi se, srcem s kojijem
smrt nevoļan primi priku?

HIPOMENE.

Spovijed mi, nemoj cknit, eto ti sad kažu,
da od tega učinit ne moš mi stvar dražu.

ZELENKO.

Ovi na svu snagu i silu
kao vjetar se brz zateče,
ili tijekom lijepu vilu
ili hudu da smrt steče.
Atalanta to videći,
i ona se na tijek stavi,
tere hrlo poče teći,
da za sobom ńega ostavi;

183. š ńom] *rkp.* s' scgnom. 186. š ńom] *rkp.* s' scgnom. 188. š ńom] *rkp.* s' scgnom. 191. na to su svijeh od nas] *rkp.* na to su svijeh su od nas. 203. cknit] *Otprije* sknit.

brža od strijele, koju iz luka
za bjegućom pusti zvijeri
u planini jaka ruka
snažna lovca, ki je tjeri;
ne bi morskoj na pučini
okvasila s tijeka hrla
noge; ne bi na ravnini
ni malahna klaska strla.
Toliko se ne čuđahu
od brzine ńe hvaļene
oni okolo ki gledahu,
ko od liposti neizrečene.
Vjetrici se natjecati
s tijekom š ńome bjehu uzeli
ter razbludno razmetati
zlatne prame niz vrat bijeli.
Sviona i tanka koprenica,
ka pršaše po sve strane,
bješe odkrila sred ńe lica
s bijelijem lijerim ruse rane,
kako kada i s nebesa
i rumena i snježana
zora izlazi, puna uresa,
kad došastje glasi od dana.
I (od tijeka diļa istoga
ma besjeda da ne bude)
ļubovnika stiže tega
i povede, da ga ósude.

HIPOMENE.

Da kakav se nađe tada
taj ļubovnik izgubļeni,
gdi se tužan već ne nada
shranit život obļubļeni,
i od huđe što je smeće,
lijepu vilu, koju ļubi,
gdi zna zaisto tužan veće
da životom svojijem gubi?

ZELENKO.

Ah da si se namjerio
i ti, mladče, u dubravi,
usiļen bi suzit bio:
tako život svoj ostavi!
Kad prid suce dođe, „Nije“ —
rekoše mu — „mladče, trijebi,
da ti se od nas sad spovije
što znaš i ti sam po sebi.
Znaš, da zakon zapovijeda,
ko u tijeku dobit bude,
bez milosti ijedne ureda
da ga na smrt ovdi osude“.
On kad glase tužne začu
da svakako ima umriti,
u žalosnom poče plaču
riječi tužne govoriti.
Ńešto izreče, pun žalosti
pak zamuče i uzdahnu,
malo snažan ruke oprosti,
navede se, pade, izdahnu,
sježi mu se pram na glavi
a blijedo se lice ukaza,
pomodroše mu usta: pravi
biljeg smrtna od poraza.

HIPOMENE.

To nije bila smrt siona!
Ļubav smrtne uze strile,
ona umori ńega, ona
poraze mu da nemile!

ZELENKO.

Paček ista, nemilomu
da zakonu ne pogodi,
po hotjenju silna svomu
od smrti ga smrt slobodi.

---

226. š ńome] *rkp.* s' scgnome — bjehu] *rkp.* bieh. 244. obļubļeni] *rkp.* obglubeni. 278. *Otprije*: Ah to ne bi smrt siona.

HIPOMENE.

Sasma je ta pomoć, Zelenko, žalosna!

ZELENKO.

I bi ti, mladče, hoć, da je smrt milosna!

HIPOMENE.

Nemojmo ovdi cknjet, Zelenko, najpreče
Hodimo za vidjet, jeda tko još teče.

ŠENA DRUGA.

VUKDRAG satir
vodeći jednoga prasa[1].

O ļubavi, poznam sade,
koje u tebi stvari leže,
er jednako stare i mlade
tvoj ļuveni ogań žeže.
Jednijem čini zaludjeti
u nebrijeme tvoja sila,
druzijem čeznut i bliditi
cić uresa draga i mila.
Ti svakoga hoć striļati,
hoć svakomu vrha doći,
na svakomu hoć kazati,
da velike tve su moći.
I ako staru sada meni
činiš ćutjet tvoje sile
i hoć da me pram zlaćeni
veže jedne lijepe vile,
čin mi i dobit ńe ljepotu,
ne učini ti inako,
er da izgubim na sramotu,
rozim bi ti srce izmako.
Vidiš dva ova ostra roga,
ter se smisli dobro u sebi,
u ovega brata moga:
ako izgubih, ńim te prebi;
er u ovoj danas teći
spravio sam se ja dubravi
za Atalantu lijepu steći,
ka mi srce strijeļa i travi.
Tim još jutros prije neg svanu
iz pustijeh se digoh gora
i u ovu dođoh stranu
brz kao vjetar priko mora.
Cić sunčane ńe pridrage
veće sam se vas ispeko:
za teć imam dosta snage,
najbržu bih zvijer priteko.
Brzina je ma izbrana,
kom u mlada slovih lita,
po svijeh skupijeh spovijedana,
svud hvaļena i čestita.
Sviroka ova, kom kad svirim,
slušaju me dubja i stijene,

281. Sasma je] *Otprije*: Ah prem je. 286. *Otprije*: Zasve er nijesam pozno prije. 287. er] *Otprije* da. 288. žeže] *Otprije* grije. [1] *Otprije*: sa prasom. 298. ćutjet] *Otprije* kušat. 300. veže] *Pisar je najprije napisao* sveže *pa ispravio u* veže. 301. *Otprije*: čini mi je i dobiti. 303. *Otprije*: er da budem izgubiti. 305. Vidiš dva ova] *Otprije*: Vidiš ova dva. 306. *Otprije*: nu htjej na ńe pogledati. 308. *Otprije*: nemo da te ńima izmlati. 309. er] *Otprije* znaš. 317. pridrage] *Otprije* liposti. 319. dosta snage] *Otprije*: snage dosti. 325/328. *Ti su stihovi pisarskom nepomnjom bili izostavljeni pa poslije zapisani sa strane ovako*:

Sviroka ova, s kojom svudi
za glumca sam zvan od pira,
svijem istino kaže i sudi,
da sam brži svijeh satira, *a onda ispravljeni kao gore.*

svijem inijema nad satirim
najbržega kaže mene;

er kad jednom satire ine
blizu jednijeh dobih voda
izvrsnosti me brzine,
bog Pan na dar ńu mi poda.

A još nije izginula
ona u meni predńa snaga:
zasve je mlados povenula,
još me jakos popomaga.

Slobodno bih još udrio
najvrlijega na medvjeda
i jošte s lavom boj bih bio,
vas rasrčen kad se gleda

Nu što velim? Predńu snagu
ļubav meni uzmnožit će,
kad pogledam vilu dragu,
ke mi iz oči bio dan sviće.

A i meni jošte uzela
staros nije sve liposti,
i obličja sad još vesela,
drag, liep, mio i rumen dosti.

Rožići mi su od uresa,
lijepi, čudni i pristali,
i mlad mjesec sred nebesa
ovakijem se vijencem hvali.

Vješto čađam crna od dima
moje sam sijede vlase izmazo,
da se ne bih ńe očima
po sjedinah star ukazo.

Izgled mi su bile tomu,
sad istinu pravo kažu,
ńeke vile, koje u ovomu
mjestu ovako čela mažu.

Nu da i u meni lijepos nije,
nego grde da sam slike
i obličja, sreća gdi je,
ka pomaga ļubovnike;

tkogod pristo ko cvijet bude
a tkogodi srca vrijedna,
ali paka s česti hude
ne ļubi ga vila nijedna.

Na svijetu je riječ općena
i svi ļudi to govore,
da jednako krava i žena
ono slijedi, što je gore.

Neka ini svi satiri
što oni hoće čine odi,
neka Divjak loveć zvijeri
po planini pustoj hodi:

ne umiju divje ćudi
ļuvenoga poznat plama,
nad satirim dobra osudi
za se ļubav mene sama.

Ja sam ļubit za me obro
jednu vilu plemenitu,
čini mi se ļubit dobro
i najboļa stvar na svijetu.

Ako, brate, ja dobijem
lijepi ures sej gospoje,
od cvijeća ti vijenac vijem
i ńim resim roge tvoje.

---

338. najvrlijega] *rkp.* najvarliega, *ako nije pogrješno zapisano mjesto* naivargliega. 346/348. *Otprije:* svu ljepotu staros nije,
zračna obličja i vesela
i sada sam kako i prije.

357. bile tomu] *Otprije:* tomu bile. 359. *Otprije:* mjesta ovega ńeke vile, *a prema tome* 360. *mjesto* mjestu *bilo je* koje. 374/376. *Otprije:*
što je drago ńima, čine,
neka Divjak divje zvijeri
lovi puste sred planine.

385. ja dobijem] *Otprije:* ja dobiti, *a prema tome bijaše i* 386. budem ures . . *i* 387. od cvijeća ću vijenac sviti, *a* 388. i uresiti roge . . .

Za tvu ļubav i tvu viru
sviroku ovu podat ću ti,
da mi sviriš ti na piru,
ako je budem dostignuti.

Priteć je ću za istinu,
zasve er ja star a ona mlada,
svak će poznat mu brzinu,
bit će danas meni lada,

er lipota ńe jedina
srce moje trudno peče;
bit će moja sva krivina,
ako je drugi tko priteče.

Tim najbrže i ja tečem
one onamo do dubrave,
lijepu vilu da pritečem,
u koj dike sjaju prave.

ŠENA TREĆA.

DIVJAK, VUKDRAG, satiri.

DIVJAK.

Vrlo ti se ukinu, Vukdraže! Što ti bi,
reci mi istinu, jeda se u što ubi?
Vidiš, kao na pomoć ja sam ti prispio!
Da ne bjeh ovdi doć, vas bi se zdroždio.

VUKDRAG.

Pomozi, brate moj, Divjače! Malo vas
dubravi se u ovoj ne zdroždih ja danas.

DIVJAK.

Reci mi, tako sam kud se ono zateče?

VUKDRAG.

Što ovo bi, ja ne znam, ńetko me ureče.
Ja iđah danas teć u ovoj dubravi
za lijepu vilu steć, koja me zatravi.
Tim se bjeh najprije onako zateko,
da je ne bi tko prije od mene priteko.

DIVJAK.

To još ti tako star ļuveno goreći
bržu svijeh od vjetar mniš vilu priteći?
To nije za tebe! Promijeni predńu ćud,
pogleda na sebe, ni budi vazda lud!

397/400. *Otprije:* Cića ńe me ļubav peče,
već ću se odijeliti;
ako je drugi tko priteče,
krivina će moja biti.

401. *Otprije:* Nuti hoću brz poteći, *a prema tome i* 403. lijepu vilu za priteći.

VUKDRAG.

Tijem riječim ne slijedi: bio bi velik smijeh,
da te ovdi tko vidi svjetovat starijeh.

DIVJAK.

Ili hoć ili ne moje svjete primiti,
za take sjedine nije slično ļubiti.

VUKDRAG.

Svjeti ti svi tvoji preda mnom su od ništa.
Ļubav se pristoji na moja godišta.
Sijati a ne žńet, zaman se truditi.
Pođ dava taki svjet mlađijema neg si ti.
Za mlade čeļadi i od vrste to nije tve,
a ovakoj, čuj, bradi stoji dobro veće sve.

DIVJAK.

Bradom se ne hvali, er taku bradu ima,
veļu ti bez žali, ti ovan s rozima.

VUKDRAG.

Hoć majstor bit meni! Ja rekoh malo prije:
plam poznat ļuveni ćud divja ne umije.
Boļe ti je otiti za zvijerim trčati
neg mene učiti kao se imam vladati.

DIVJAK.

Boļe je tebi poć opeta u gore
nego iskat samohoć da tobom rug tvore.
Zakona ne znaš ti: tko Atalantu u tijeku
ne bude dobiti, da primi smrt priku.

VUKDRAG.

Ne znaš ti, od koga ova mi podana
sviroka bi boga cić tijeka poznana.

DIVJAK.

U jednu sviri ti sviroku tu prije,
a sad hoć sviriti, ja vidim, u dvije.
Znam dobro; nu veće staros je prispjela,
ka, što je najveće, snagu ti je uzela.

VUKDRAG.

U to se i uzdam, života er malo
na svijetu veće znam da mi je ostalo.

DIVJAK.

Ja vidim, što je veće: da tebi na svijeti
ostalo jes veće prem malo pameti.

VUKDRAG.

Ti li znaš, što je pamet, ki je nigda ne ima!

DIVJAK.

Kad ne ćeš moj ćut svjet, lupi o tle rozima!

VUKDRAG.

Pođi tja! Nemoj me uricat ovdi već
ovake cjeć mome; neka umrem, poć ću teć.

DIVJAK.

Pođi, pođ! Poznati brzo ćeš tvoju moć,
i ko se stavļati jes na smrt samohoć.

ŠENA ČETVRTA.

DIVJAK satir.

Smiješna ti si, o ļubavi,
a smješnija tvoja sila,
ka si sijeda zaslijepila
Vukdraga u ovoj sad dubravi,
čijem mu staru srce cijepa
Atalantin zrak jedini;
nu kako si i ti slijepa,
tako i slijepi tvoji su čini.
A može li bit rug veći
neg tko vidi ńega stara,
gdi brzinom hoće steći
vilu bržu od vjetara?
Nijesam mu se činio znati,
što je izmazo čađam vlase,
da ne bude još vikati,
neka svak ńim naruga se.
Na se ovako osao smioni
jednom stavi kožu od lava,
da sve zvijeri straši i goni
sred livada i dubrava.
Tamašna je stvar vidjeti
što za koga činit nije,
da zamisli u pameti,
da on sve može i umije.
Tko je mlad, svjete od starijega
ima u doba slišat svako,
er kad ne bi bilo tega,
svijet bi otišao naopako;
ali je i starijem od potrebe
poslušati kadgod mlađe,
er ko se uzda sam u sebe,
privaren se mnokrat nađe.
Poć ću i ja pogledati
tijek Vukdragov do onamo;
da se smjeje svak, slišati
čini mi se do ovamo.

454. poć ću] *rkp.* pochiu 485. ali je] *rkp.* alie, *koje bi se moglo čitati i* al je.
489. poć ću] *rkp.* pochiu.

ŠENA PETA.

KOR PASTIERA[1].

KOR.

Nemoj, nemoj, o ļubavi,
dopustiti, da tve sile
samoj ovoj u dubravi
žalosne su i nemile:
ukaži se nami blaga!

PASTIR OD KORA[2].

Lijepu običaj zaisto ima
dubrava ova plemenita,
da je od starijeh jošte lita
utočište umrlijema,

ali očito sad se vidi
da je od štete nam velike
s jedne vile, ka je prike
sreće, a svak je slidom slidi.

Da ove nije običaji,
ne bi, ne bi izdaleče
mladica ova, koja teče
hrlo, došla k ovijem kraji;

ne bi tuđijeh množ pastijera
dohodila za ńom odi,
gdi svak stoji u slobodi,
ke se slava svud prostira,

ni bi mlados sej dubrave
bila od smrti prije bremena
poharana i satrena
kroz ļuvene sve zabave[3].

S jedne vile naša sela
u gorkomu cvile vaju,
s jedne same vile ostaju
i žalosna i dresela.

Prem ti tvojom oholasti,
ženska ćudi, huda od veće
hoć uzmnožit naše smeće
i držat nas u tvoj vlasti.

Komu od ļudi bitje i stanje
ne raščini ti pod nebi,
komu od štete uzrok ne bi
kroz tve oholo djelovanje?

Koliko je slavnijeh grada
cića tebe svrhu imalo,
koliko je kuća ostalo
cića tebe punijeh jada?[4]

Hipolito cić bludnoga
jedne Fedre požudjenja
od morskoga bi zvjerenja
ubijen kletvom oca svoga.

Medejina huda dila
tko bi mogo viku izreći,
ka za svomu ocu uteći
brata isiječe u sto dila!

---

[1] *Otprije*: Radmio i kor pastijera *pa onda precrtano* [2] *Otprije*: Radmio. 505. Svak je] *rkp.* svakie, *koje bi se moglo čitati i* svaki je. [3] *Poslije stiha* 517. *bilo je iznajprije:* Kor. Nemoj, nemoj etc. *pa onda precrtano; tako i poslije stihova* 533. 561. 522. oholasti] *Otprije*: hoć liposti. 524. hoć uzmnožit] *Otprije*: uzmnožiti, *a* 525. tuge i zadavat nam žalosti.

526/529. *Otprije*:

Koga od ļudi na sem sviti
na zlo nijesi ti dovela,
komu bitje nijesi smela,
kad se na te htje staviti?

527. raščini] *rkp.* rascini. [4] *Poslije stiha* 534. *bilo je iznajprije*: Kor. Nemoj, nemoj etc. *pa onda precrtano*; *tako i poslije stihova* 517. 561. 538. Medejina] *rkp.* Medeina.

Cić liposti jedne Elene
Troja, imena slavna svudi,
na se dovede i probudi
hitrijeh Grka plame ogńene.
Komu ženske żeļe opake
i naprave i raskoše,
komu vrha ne dođoše,
i ne biše štete od svake?
Žena zakon gdi je držala,
gdi je pogođaj ženski bio,
sve je štete uzročio
i početak bio od zala.
Mladica ova, nad sve ine
kažući se prika i vrla,
veće je našu mlados strla
zlijem zakonom sve brzine.
Koga rani ńe lipota,
kad svoj pogled na ńu svrne,
cić nesvijesnijeh želja srne
na pogubu od života[1].
A jeda se mladac koji
nađe u mjesti u ovomu
da u tijeku ńu brzomu
i priteče i osvoji,
da, ko našijeh od žalosti
mladica je uzrok jedna,
tijek jednoga mladca vrijedna
bude uzrok od radosti!
Tko zna, da će jošte biti
spomenutje drago i milo
od zla, ke se nam zgodilo
s jedne žene na sem sviti.
Tko zna da će jošte doći
iz tuđega ovdi mjesti
vrijedan mladac s blage časti
da je u tijeku bude proći,
da ova običaj, ku svak slavi,
ne bude nam od dreseļa
od vječnoga neg veseļa
kako razlog hoće pravi.

KOR.

Nemoj, nemoj, o ļubavi,
dopustiti, da tve sile
samoj ovoj u dubravi
žalosne su i nemile:
ukaži se nami blaga!

543/545. *Otprije:* svud sloveća Troja imena
bi od Grka užežena
kroz prijevare ńih himbene.
546. *i* 548. Komu] *rkp.* Tkomu, *ali je* T *poslije od druge ruke dodano.*
554/560. *Otprije:* Mladica ova s hude sreće,
kažući se prem nemila,
zakon je ovi postavila,
ki je uzrok naše od smeće.
Komu rajska ńe lipota
izraniti srce bude,
gre nesvijesne cić požude...
561. na pogubu] *Otprije:* na pogube.
[1] *Poslije stiha* 561. *bilo je iznajprije:* Kor. Nemoj, nemoj etc. *pa onda precrtano; tako i poslije stihova* 517. 533. 570/573. *Otprije:*
Tko zna, da će bit kadgodi
jošte slatka uspomena
od ovega zla općena,
s jedne žene ke se zgodi.

AT DRUGI.

ŠENA PRVA.

PALADE božica.

Ja, božica plemenita
od kriposti i od znanja,
koju časte sva vladanja
i države segaj svita,
iz nebeskijeh zgar dvorova,
gdi je me stanje vjekovito,
slazim ovdi strelovito
po naredbi svijeh bogova,

da oslobodim mlados vrijednu,
narešenu mojijeh dara,
od ļubavi, ka je hara
po ugođaju nepravednu,

zašto u pomoć jedne vile,
da dubravu ovu oplijene,
ļubav smrtne, smrt ļuvene
uzela je sebi strile.

One jednom, kad se u lovu
ļudi umrlijeh sadružiše,
ne staveć se učiniše
od oružja promjenu ovu,

er umorne na jednoj vodi
bjehu tihe san zaspale,
čijem sve zemļe bjehu ostale
u pokoju i u slobodi,

pak kako ih san ostavi
i još ih dobro ne rasvijesti,
i jedna i druga u nesvijesti
svoje oružje zaboravi:

tako ļubav zapańena
od hude se smrti odijeli,
da nevoļnu mlados strijeli
smrtnijem lukom prije bremena,

a smrt s' strijelam ļuvenine
pođe stare postrijeļati
i u ļubav užižati
razbludjene u nebrijeme.

Stvar bi po svijet zla ova bila,
da smrt huda koga strijeļa
pun razbludnijeh gori žeļa
a od ļuvenijeh mre se strila;

nitko ne bi na sem sviti
veće biti mlad želio,
nu i svijet bi se privratio,
svak volio star bi biti.

Tim sam došla smrti hude
bludne oteti strijele iz ruka,
ļuvenoga da iz luka
striļat čeļad već ne bude,

zašto Apolu u ove stvari
privarit se ne da opeta,
odkli radi kraļa Admeta
jedan put je prije privari,

a on mudrosti svom velikom
drugi način nać ne može,
vrijednijem mladcim da pomože
od kriposti nasljednikom

i zasve je ljekar znani
nije moćan do vik vika
nać ļuvenoj rani lika,
odkli i ńega ļubav rani.

A ļubav se s ovom vilom
sadružila i sastala,
da bi mlados prem sharala
sej dubrave smrtnom strilom.

---

587. plemenita] *Otprije* pripoštena. 590. *Otprije*: ke je kripos svud hvaļena. 639. *Otprije*: A on vječnom svom mudrosti. 642. *Otprije*: nasljednikom od kriposti. 648/649. *Otprije*:
htjela u družbu zajedno stati
sasma mlados za sharati.

Ja bistrinom znanja moga
načine sam našle znane,
da nemila smrt ostane
bez oružja ļuvenoga,
a da ļubav hudoj smrti
vrati oružje zlobno odveće,
od dubrave ove veće
da ne bude mlados trti.
Apolo će tada moći
ukazati sve kriposti
i kriposne cvijet mladosti
slobođiti i pomoći.

ŠENA DRUGA.

PLANINKO pastijer i DIVJAK satir.

PLANINKO.

Slidi tvu besjedu, Divjače, sad odi:
što nam se još djedu Vukdragu dogodi,
ko je primljen, nada sve ko je dobit on bio,
i smjenstvo je li sve životom platio?

DIVJAK.

Ja sam reko, što Vukdragu
danas će se dogoditi,
er tko za šta ne ima snagu,
ne ima o temu ni misliti.
Bjeh doteko prije ńega
druzijem putom za gledati
(kada dođe), kako će ga
puk onamo dočekati.
Vidjeh svake tu čeļadi,
svak u ogńu tu goraše
ļuvenomu, stari i mladi
ļubovnik se svak veļaše.
Kada dođoh, objednaga
uprašati svak me poče:
„Što je, Divjače, od Vukdraga,
ke mu stvari cknjenje uzroče?"
Spovijedat im bjeh počeo,
dogodilo što mu se odi,
tot ga vidim, gdi veseo
u dubravu i on dohodi.
Kad ga čađam upaziše
sijede vlase izmazana,
u smijeh on čas svi udriše
veli i mali sa svijeh strana
Svi rekoše: kuf se bijeli
crna u vrana privratio,
da bi vilu, koju želi,
s crnom bradom pridobio.
On videći lijepu vilu
zažari se ko žerava
i zatrča nad svu silu,
ku mu slaba staros dava.

PLANINKO.

Ko je, Divjače, ļubav bila
ta ńegova izvan puta,
tako kripos snaga i sila
sva je bila nategnuta.

DIVJAK.

Atalanta tad za ńime
ne svijem tijekom poče teći,
zašto znaše, da na vrime
mogaše mu sveđ uteći,
paka brža od sjevera
trčati se hrlo uputi,

707. *Otprije*:
paka na svu svu brzinu

709/710. *Otprije*:
neka Vukdrag zna istinu,
da je ne može pristignuti.

neka Vukdrag pun čemera
zna, da ne će pristignuti,

a on na vrat i na noge
sve što može poče tade
trčat, da od sile mnoge
natežuć se na tle pade.

Ona prista; čijem se on diže
i stignut mu se opet poda,
ali opet ga on čas stiže
izvrsnostim brza hoda,

a on tada izdno peta
poče iztezat svu brzinu
i od velike sile opeta
raspļušti se i ukinu.

Petkrat pade, petkrat tada
po ktjenju je ńe priteče,
a ona, ko je jaka i mlada,
on čas opet ńemu uteče.

I da duga ma besjeda,
ko je i Vukdrag dug, ne bude:
na svrhu ona dođe ureda
a on istrati zaman trude.

PLANINKO.

Ja cijeńu je tu velika
na ńegovo to trčanje
bila od svijeh treska i vika
i rug velik i smjejanje.

DIVJAK.

Ne bih mogo viku izrijeti,
ki su od ńega ruzi bili.

PLANINKO.

Jesu li ga za umrijeti
po zakonu osudili?

DIVJAK.

Vas puk poče tad vikati:
„Da se prosti, da se prosti
ńemu život, dosta plati,
što istuče stare kosti!"

Tim na molbe puka svega
na smrt sudci mudri i znani
osuditi ne ktješe ga,
da za veći rug se hrani.

PLANINKO.

Da reci mi, jeda uteče
iz dubrave Vukdrag tada?

DIVJAK.

Odijeli se on najpreče
od velike tuge i jada.

PLANINKO.

Da za ńega nije ļubiti,
dobro ga si ti svjetovo.

DIVJAK.

Nije htio svjete me primiti,
neg me jošte nahrtovo.

Neka ńim se svi tamaše
sred dubrave, brate, ove:
vratimo se mi na naše,
koje hvali svak nam, love.

---

721. *Taj je stih ispravljen, ali kako je ispravak zamrčen, sva je prilika, da se pjesnik premislio pa ostavio kako je bilo.* 724. *Otprije:* po hotjenju ńe je stignu. 726. *Otprije:* oni čas mu opet smignu. 732. ńegovo] *Otprije* veliko *pa ispravljeno istom rukom.* trčanje] *Otprije* trčańe. 734. smjejanje] *Otprije* smjejańe. 735. izrijeti] *Otprije* izriti. 737. umrijeti] *Otprije* umriti. 754. nahrtovo] *rkp.* nahartovo. *U Stulićevu se rječniku objašnjuje* nahrtovati *s. v.* hrtovati: strapazzare, insultare, ingiuriare; vexare, insultare, iniuriis afficere. *Ispor. Akad. rječnik s. v.* hrtovati.

ŠENA TREĆA.

HIPOMENE.

Ah sad poznam, bez razloga
da pokarah ļudi one,
pod ļuvene ki zakone
stavļaju se mjesta ovoga.

Nijesam vidio plate prije
pripravļene dobitniku;
nijesam vidio rajsku sliku,
koj pod nebi slike nije;

nijesam vidio čiste prame,
koje zlato nadsivaju,
kako lijepu pokrivaju
ńe snježano bijelo rame;

nijesam vidio zrak veseli
usred vedrijeh svijetlijeh oči,
gdi sja sunce od istoči,
odkli ishodi sveđ dan bijeli.

Nu što stojim veće odi
ter ne kušam moju sreću,
dobit lijepos od svijeh veću,
ka ljepote sve nadhodi?

Kako ja bih miran bio,
ko pokojan u životu,
kad bi rajsku ńe lipotu
u brzini pridobio!

Nije na svitu sliku dražu
satvorila narav blaga:
višńi onezijeh zgar pomaga,
ki hrabreno srce kažu.

Stravļen mladac, o bogovi,
utječèm se vašoj moći,
bez vaše se ja pomoći
ne ću stavit na tijek ovi!

ŠENA ČETVRTA.

VUKDRAG satir.

O ļubavi huda i prika,
veomi si se postavila
mene stara ljepše od vila
učiniti ļubovnika,

a ne dat mi pak jakosti
ni onu moju predńu snagu,
da pritečem vilu dragu
punu uresa i liposti.

Kako udi crv sjemenu,
pticu veska kao zaplete,
ko grad klasju vrle smete,
ko cić suše loze venu:

tako i s tebe čovjek vene,
ki je zapleten u tvoj uzi,
i sveđ plače, cvili i suzi
cić liposti tašte žene.

Ah da mjesta sred ovoga
koji tvoj te grijeh iznese,
da se moj gńiv na te otrese
ka si od vaja uzrok moga,

poznala bi moje sile,
o nakazni puna smeće,
i da su oštriji vele veće
moji rozi neg tve strile!

Ah s ļubavim i ti, prijeka
o naravi prem ohola,
što mi poda ti napola
hip od koze i od čovjeka,

---

773. sja] *rkp.* sia, *koje se može čitati i* sija. 794. učiniti] *rkp.* učini ti, *ali prema* 795. *mislim da treba čitati* učiniti 798. punu] *rkp.* pun; *ispor. bilješku k stihu* 174. 807. ovoga] *Otprije* ovega, *koje je ispravljeno, pošto je promijenjen stih* 810. *koji je naprije glasio:* koja mi si kriva od svega. 818. *rkp.* hip. *mj.* kip

odkli meni ti si dala
dva obličja na sem sviti,
da daj svega satvoriti
divju me si kozu imala,
er danaske da sam bio
divja koza vas u hipu,
u brzini vilu lipu
zaisto bih pridobio.
Ali hoćeš ti tvojima
da se ļudi djelim čude,
er ko zdvora čovjek bude,
ali od koze pamet ima.
A jednomu mjesta ovega,
bivši kozje on pameti,
jednom daše razumjeti
moć ga učinit kozom svega.
A i medvjedi a i vukovi
sada na me naripite
ter me svega razdrpite,
omrzo mi je život ovi!
Poć ću u ovemu naći grmu
(da me izije) ku zvijer hudu,
i ako je nać ne budu,
slomiću se niz hrid strmu.
A ti, brate moj, ostani
u ovemu sada mjesti
sam bez mene, s dobrom česti
da te nebo od zla obrani.
Vijenac ovi, ki veselo
svih zelene sred ravnine
i, da u meni lijepos sine,
postavih ga na me čelo,
na roge ga tvoje stavļam;
sviroka ti jošte ova,
koju bog mi Pan darova,
na dar budi, tebi je ostavļam.
Još ti ostavļam masti ove,
kijem se ńeke vile maste,
ovijem lice, ovijem tmaste
mažu prame sveđ ńihove.
Jutroske sam i ja lice
ktijo ovezijem namazati
za ljepši se ukazati
drazijem očim me diklice,
ali ļubav, koje plame
slideć na ovi tijek se stavih,
da se izmazat zaboravih,
tač pospješno potuka me.
S tijem ostani sred livada
ovijeh, zašto već stravļeni
omrzo je život meni
od velike tuge i jada.

---

824. *rkp.* u hipu *mjesto* u kipu. 839. Poć ću] *rkp.* Pochiu. 847/850. *Otprije je bilo ovako:*

Vijenac ovi, ki sam svio
jutros cvijeća od svakoga
i prije tijeka smionoga
na mu glavu postavio, —

pa onda ispravljeno dva puta, i to prvom ovako:

Vijenac ovi, ki veselo
od razlika ja svih cvitja
i jak mladac sred prolitja
postavih ga na me čelo —

a drugom kao što je gore u tekstu. 859. *Mjesto* lice *bilo je otprije* ktio, *a prema tome* 860. *mjesto* ktio *bilo je* lice. 862. *Otprije*: vilí ku sam obļubio. 868/869. *Otprije:*

ovijeh, brate; ja ću otiti
niz strmu se hrid slomiti.

870. *Taj je stih ispravljen ovako:* s rane, ku mi ļubav sada, *ali se pjesnik predomislio pa prebrisavši ga ostavio kako je i bilo.*

ŠENA PETA.

HIPOMENE.

Hvala t' budi na lijepomu
daru, božice od ļubavi,
pravo je, da te u ovomu
mjestu hvali svak i slavi!
Hvala i tebi, slavni bože
o Apolo, koga kripos
uputi me i pomože,
ko ću rajsku steći lipos!
Ti me nauči tvojom moći
vlas božice molit slavne,
ke hitrine i pomoći
mojijem žeļam nađoh spravne.
Naučiteļim pod takijema
ku stvar ne bih učinio,
jošte višńijem k nebesima
slobodan bih poletio!

ŠENA ŠESTA.

ZELENKO i HIPOMENE.

ZELENKO.

U mislijeh si, Hipomene,
koje u sebi sam razbiraš;
kako trudan znoj utiraš,
od ļubavi strah je mene!

HIPOMENE.

Ako se i znojim, znojim se od truda,
a zla se ne bojim ļuvenijeh požuda,
er ufam, želeći s velikom radosti
što žudim, i steći snagom me mladosti.

ZELENKO.

To i tebe uhvati vez smione ļubavi,
da hoć smrt iskati u ovoj dubravi?
Nijesi li viliňe sagledo brzine?

HIPOMENE.

Drugo su rajske ńe liposti jedine
dostojńe u platu najvećem truđenju
pri srebru, pri zlatu, pri dragom kamenju.
Odlučih i ja poć moju čes kušati,
jeda mi bude moć dragu vilu imati.

ZELENKO.

Mladiću, s tjeranja smrtnoga ne izgini,
vjeruj, nije ufanja uteć ńe brzini.

---

878. lipos] *Otprije* lijepos. 886. slobodan bih] *rkp.* slobodnih. 897. Nijes li] *rkp.* NJesili, *a na mjestu, gdje je* J, *zapisano je istom rukom i malo* i; *ja mislim, da je najprije bilo napisano* Jesili *pa onda ispravljeno u* Niesili. *Mjesto* viliňe *trebalo bi slika radi (u stihu* 898. rajske) *da bude* vilinske.

HIPOMENE.

A gdi je hitrina jednoga, ki ļubi,
jeda i ńe brzina kadgodi izgubi.

ZELENKO.

Umrle nije moći, ka je će stignuti.

HIPOMENE.

Bog me će pomoći. Ti mi zla ne sluti!

ZELENKO.

Nije pamet ni boga životom kušati.

HIPOMENE.

Pomaga svakoga bog; ja ću ufati.

ZELENKO.

Ako sit sam se s nebi bude bog kigodi
ter krila da tebi prem, da te slobodi,
ispunit moć tako tvoju ćeš požudu,
mladiću, inako sve žudiš zaludu.

HIPOMENE.

Ili mi da krila, kojijem ću brži bit,
ili što, čijem vila ckni, ja ću pridobit.

ZELENKO.

Neg ako ļuvena stril srce ńe rani,
da hoće stižena bit, želiš to mani.

HIPOMENE.

Danu ako ńe ruka istu ńu ustavi,
ne strila iz luka sione ļubavi,
ne će li čudna stvar, Zelenko, bit ova?

ZELENKO.

Mali imaju taki dar od višńijeh bogova.

HIPOMENE.

Netom plam ļuveni oćutjeh u sebi,
side bog sam k meni Apolo zgar s nebi

---

915. kojijem] *Otprije* kijem. *Poslije* brži *bilo je otprije još i* ja.

i reče mi: „Upravi moljenje za trud tvoj,
o mladče gizdavi, božici ļuvenoj!“
Ja taj čas ktjeh uzet veomi veselo
mudroga boga svjet i stavih u djelo.
Ne dobro molbe rih, rajskoga uresa
božicu zamjerih, gdi slazi s nebesa,
koja me naučila, ko ne će ubjegnut
prilijepa ma vila, ko li ću ju stignut.
Vidio sam trenutje sunčanijeh od oči
i od usti maknutje, koje glas uzroči.
Glas reče od raja: „Ne svrni pogleda,
ne ustavi stupaja, hodi, hod' naprijeda,
imaćeš, imati, što srce tve žudi
i ne će ostati bez plate tvoji trudi“.
Sa glasom svijetli zrak iz oči ńe sinu
a u moje dođe mrak, i ona me već minu.
Ja kako progledah, sam osto budući,
nađoh se gdi predah od straha znoj trući.

ZELENKO.

Čini se pameti, kada strah oćuti,
sve očito vidjeti i tegnut i čuti,
a otole pak djelo ni malo ne izlazi
što ti se prisrelo, a ništa ne upazi.

HIPOMENE.

Rajska mi vedrina pak posta u svijesti
i u prsijeh tišina nebeske od česti,
a srce veselo ufanjem, da ću moć
svijeh žeļa na čelo vrednostim mojom doć.

ZELENKO.

Tebi se štogodi, djetiću, prizrelo
u podne na vodi i u zlo te zavelo.

HIPOMENE.

Ja sam ju sam mojim očima vidio.

ZELENKO.

Ali se ja bojim, da si to sve snio.

945. otole] *rkp.* od tole. 948. tišina] *Otprije* hitrina.

HIPOMENE.

Nijesam spao.

ZELENKO.

Ni javi što gledaš među ino,
ne drži u glavi tvojoj sve istino;
er mnokrat čovjek mni, kako se spovijeda,
što misli (ko kad sni), očima da gleda,
a često postave požude velike
čijegod sred glave zamjerne prilike,
i mnokrat mi sami bogove činimo
našijema želami, ke naglo slijedimo.

HIPOMENE.

Ne ćeš tijem razlogom me žele luvene
ugasit! Pođ s bogom za sada od mene!
Ja dragu izgledam luveno goreći,
koju ću besjedam smionijem zateći.
Ti dođi vidjeti, gdi ću ja bez krila,
Zelenko, letjeti za jednom od vila!

ZELENKO.

Bez krila ko leti, samo ako poprši
u ludoj pameti, do mala vrat skrši.
Ikaro i s krili proć svjetu očinu
smionijem svojijem dili leteći poginu.

HIPOMENE.

Dosta već besjeda! Nu moje na ruke
ovamo pogleda: vidiš tri jabuke?

ZELENKO.

Vidim, ter što za to? Ne ćeš tijem stupaje
ne stignut; za zlato ništa ona ne haje.

HIPOMENE.

Nije se hajala ni Prokri: kušana
ali se pridala, nije vele još dana.
Vjeruj mi, na svijeti ovacijem darovi
i ludi i sveti taže se bogovi.

977. Nije se] *rkp* Nijesi; *ispor.* 1003.

A na što jadni glad od zlata ne usili
umrlijeh?

ZELENKO.

Još si mlad, nijesi ovoj vješ vili.

HIPOMENE.

Malo je tijeh vila, ke zlato ne žude,
od zlata kijeh sila pridobit ne bude.
Kad zlato vidi ona, gdi no sja na travi,
od tijeka smiona to da se ne ustavi?
Tijem ću ja kušati, hoću li ku pomoć
od zlata imati.

ZELENKO.

Ne umri samohoć,
nemoj se navesti od česa pak ne ćeš
moć nikako izljesti, zasve da hotječeš.
U srcu nikako ne mogu miran bit,
da ćeš ti moć tako tu vilu pridobit.

HIPOMENE.

Ti sumniš opako, a zaisto cijenim ja,
da ova vil svakako danas će bit moja.

ZELENKO.

Jeda ti višńa vlas tu sreću udijeli,
da imaš sve danas, što srce tve želi!

ŠENA SEDMA.

ZELENKO sam.

Nije čudo, da ovako
dubrava ova lijepa vene,
er svi mladci ko Hipomene
svoje żeļenje slide opako.
U pogledijeh taštijeh vila
svi isprazno svoje dni traju
a starijeh se malo haju,
ńih spomena nije im mila.
Poć ću sada svjetovati
mladca ovega i opeta,
da prihudu smrt ne sreta,
da ne bude š ńom trčati.

ŠENA OSMA.

MRKOJE satir, sin Vukdragov.

Jutros, o ma česti huda,
iz puste se diže gore
ćaća Vukdrag prije zore
i otide, ne znam kuda.
Obišo sam sve livade
i sva sela naponase
i još ne znam, kud se ukrade,
kuda sam li odskita se,

---

985. sja] *rkp.* sia, *koje se može čitati i* sija. 1005. Poć ću] *rkp.* Pochiu.

er običaj nije ńegova
nikudi se odijeliti,
što ga ki god od sinova
ne uzbude sadružiti.

Na drugu sam ja Vukića
poslo stranu, da ga on nađe,
i Medoja, zašto srića
sveđ pomaga u ovo mlađe.

Od truda se ja sam veće
tolikoga umorio
ištući ga, i, što je veće,
nijesam ništa još izio,

a trbuh mi reži i buči,
glad u sebi taki ćuti,
er me narav ma nauči
dobro jesti i pinuti.

Neka ini svi nastoje,
na ke oni hoće stvari,
a srce ti hlepi moje
gdi se peče, kuha i vari.

Kogod lovi gorske zvijeri,
kogod taštu vilu ļubi,
nebo i zemļu kogod mjeri
i najposlije svijes izgubi:

zvijeri lovim ja pitome,
pretilu ovcu, ovna dobra:
to su lijepe moje mome,
to moj život slijedit obra.[1]

Još mi je kapļa dobra vina
draža neg sve srebro i zlato,
na sem svijeti ni stvar ina:
poteže me narav na to.

Nu u ovemu ovdi mjesti
što već stojim ja zaludu
tere želim što izjesti,
da me żeļe veće budu?

Poć ću ovijeh sred livada,
da izijem, što ukrasti,
poslije ga iskat, er od glada
bagoče mi sad će pasti.

ŠEŃA DEVETA.

MEDOJE, VUKIĆ, MRKOJE
satirići i sinovi Vukdragovi.

MEDOJE.

Mrkoje, a ne znaš, kuda se odskito
jutroska ćaća naš, ne bivši nas pito?

MRKOJE.

Kud jeda po sreći našli ste ńega vi?

MEDOJE.

Pošo je on teći u ovoj dubravi.

1024 ovo] *Otprije* ovoj. [1] *Za tijem stihom bilo je otprije pa onda prebrisano ovo:*
Za tezijem pođem paka
dobrom mjerom izmjeriti
dobra vina pet služaka (*rkp.* slusciaka, *ispor. s.* 1865)
veselo ih ter popiti.

1045. Još mi je] *Otprije:* Meni je. 1053 Poć ću] *rkp.* Pochiu. 1056. bagoče] *rkp.* bagoce; *ta je riječ poznata samo iz Stulićeva rječnika; (ispor. Akad. rječnik s. v.* bagoče) *a govori se još i sada u Dubrovniku.*

MRKOJE.

On teći? Medoje, vele mi hoćeš rit!

MEDOJE.

Imaš znat: teko je i osto pridobit.

MRKOJE.

Vukiću, što pra'š ti?

VUKIĆ.

Istinu govori.

MRKOJE.

Što ćemo činiti! Ćaću smrt umori!

VUKIĆ.

Mrkoje, ne cvili, staroja vidješe,
život mu tijem mili uzeti ne ktješe.

MRKOJE.

Ah česti opaka! Nu tko vam to reče?

VUKIĆ.

Sreli smo Divjaka za zvijerim gdi teče,
on nam je reko sve i da se sramotan
iz ove dubrave dijelio ovi dan.

MRKOJE.

Hodmo ga sred gaja iskati ureda,
velika od vaja da sebi smrt ne da.
Ali je sad boļe, da štogod izijemo,
dobre ga da voļe poslije ištemo.
Tim hodmo gdjegodi, ko je naša običaj,
ukrasti štogodi, da izijemo zajedno.

VUKIĆ.

Daj
hodmo, ali ti nemoj sve tebi uzeti,
kako je nauk tvoj i ko sveđ činiš ti.

1073. Ali je] *rkp.* Alie, *koje bi se moglo čitati i* al je, *ali treba čitati kao što je gore u tekstu, da bude u stihu na broj slogova.* 1078. je] *rkp. nema.*

ŠENA DESETA.

ATALANTA i KOR vila.

KOR.

Proslavimo, druge mile,
sred dubrave lijepe ove
diku i ures mlade vile,
koja svudi slavna slove,
ke je lipos svud hvaļena!

ATALANTA.

Brzinom sam pridobila
vele mojijeh ļubovnika
i za ures mojijeh dika
vijenac ovi još dobila.
Ja sam brža od vjetara,
nije nitko brži od mene,
ovezijem su narešene
me ljepote s nebi zgara.

KOR.

Tebe višnji zgar s nebesi
neizbrojnijeh mnoštvom dika,
Atalanta lijepa, uresi:
ljepota je tva velika
a brzina puna hvala.

ATALANTA.[1]

O livade, sad veselo
drobnijem cvijetjem procaptite
ter mi od cvijetja vijenac svite,
da uresite moje čelo!
Ʒora ovako jutros mila
kad izvede danak bijeli,
lijepijem cvijetjem pram veseli
razbludno je naresila.

KOR.

Pravo je, da ove sve livade
čestitijem se vijencem krune
i od srca tvoga sade
da željenje sve ispune
i ʒora se cvijećem uresi.

ATALANTA.[2]

I odkli veće nije nikoga,
koji sa mnom smije trčati,
zvijeri gorske potjerati
sred mjesta sam došla ovoga.
A da odkuda hoće iziti
brzi jeljen trka plaha,
potekla bih ja bez straha,
da ga budem ustriliti!

KOR.

Boļe je, da se tve brzine
za košutam kažu dike.
Tjeraj zvijeri od planine
a ne stiži ļubovnike:
dosta ih si pridobila!

ŠENA JEDANAESTA.

HIPOMENE i ATALANTA.

HIPOMENE.

'Nuti ko s družbom gre,
lukom se zabavļa
a tkogod za ńu mre,
na pamet ne stavļa,

1083 *Taj je stih još jednom napisan pa onda zagragjen.* [1] *U rukopisu je griješkom izostavljeno* Atalanta, *a nema sumnje da Atalanta govori stihove* 1097/1104. *i* 1110/1117. [2] *U rukopisu je griješkom izostavljeno* Atalanta; *ispor. poviše pod*[1]

i cijeni, da nije nikoga ovdi več,
slobodno ki smije š ńom brzijem tekom teć.
Poć ću je zateći smionijem riječima,
da sa mnom i još teći dođe, ako srce ima.

Zaman ti je sva pohvala,
djevojčice izabrana,
što sred ovijeh tijekom strana
zločeste si dobivala.

Hod se sa mnom natjecati,
i ako budeš pridobita
od ovako plemenita
mladca, ne ćeš za zlo imati!

Potištena nijesam roda,
meni je otac Megareo,
ńemu Onkesto, koga izveo
na saj svijet je kraļ od voda.

Praunuk sam slavna boga,
ki valovim zapovijeda,
nijesam izrod od pradjeda,
svud sam poznan i od svakoga.

I ako od tebe pritečena
ugledaš me s česti prijeke,
bit ćeš slavna po sve vijeke
rad dobita Hipomena;

ili ako te on priteče,
svakako ćeš slavna biti:
ne moš sa mnom neg dobiti
slavu, viku ka ne utječe.

ATALANTA.

Kigod zloban od bogova
mladcu ovemu poda svjete
i dovede u mjesta ova,
da prihudu smrt susrete.

Poznati je, lijepos svaka
da je od ńega zavidjena,
pokli hoće da ovaka
mlados svene prije vremena.

Nije taka ma ljepota,
da od ovako plemenita
s pogibijom od života
mladića se prosi i pita.

Ah! stvar ova ne malahno
srce moje muči i smeta,
što je dijete još mlađahno,
što još ima malo ljeta.

Odijeli se, Hipomene,
dokli ti je dano, odili,
umrijeti ćeš, ne išti mene,
ne izgubi život mili!

Ma je udadba prem nemila
ktjej tu misao ustaviti,
s tobom će se svaka vila,
ka je spametna, sadružiti

HIPOMENE.

Slatka dušo, dali od tvoga
uresa ću se odiliti,
dali ću ovdi srca moga
velik dio ostaviti?

Dobro, dobro stoji meni
za te, draga ma radosti,
ili život oć ļubļeni
ili steći tve liposti.

ATALANTA.

Vidio si tvojijem očima
koliki su smrt primili.

HIPOMENE.

Ti od tega misao ne ima,
moj životu dragi i mili!

Neka budem ja umriti,
a da stečem tvu ljepotu!

1129. Poć ću] *rkp.* Pochiu. 1134. si] *rkp.* se.

ATALANTA.

Čin, što hoćeš, ja misliti
ne ću o tvomu već životu.
Mladče, srce tve pod nebi
što ne može steći, žudi:
zašto tako mladu tebi
život isti tvoj dotrudi?

HIPOMENE.

Ne ovi jedan neg stotinu
da života ja imati
budem, lipos tvu jedinu
stavjo bih se sveđ iskati!

ATALANTA.

Ah! dali će ovi umrijeti,
koji mene dvori i ļubi?
Sa mnom žudi ki živjeti,
to da život svoj izgubi?
Nu ja što ću kriva biti,
ako izginut on uzbude?
A da hoćeš ustaviti,
mladče, plahe tve požude,
ili kako s tom plahosti
moje svjete ne ćeš čuti,
brza tijeka izvrsnosti
a da hoć me pristignuti!

HIPOMENE.

Ne brini se, dušo mila,
radi moga ti života:
da me od smrtnijeh nije strah sila,
dostojna je tva lipota.

ATALANTA.

Hodi, hodi, tvoje ime
pokli hoćeš da se stavi
i da bude među onime,
ki umriše cić ļubavi!
Odonud ćeš sa mnom teći
i kušati sreću tvoju.
Jedali se moš odreći?

HIPOMENE.

Ne, ne, dragi moj pokoju!
Ne odrekoh se ja nikada,
da smrt ovdi dođe ista
i reče mi: imaš sada
sred ovega umrijet mista!
Nije mi tvoje svjetovanje,
djevojčice, od potrebe,
veliko je moje ufanje,
da ću brži bit od tebe.

ATALANTA.

Pokli se ufaš, a ti slidi!
Ah odveće česti prike,
koja zlobi i zavidi
na ovake ļubovnike!

ŠENA DVANAESTA.

RADMIO i TRATORKO i KOR pastijera.

RADMIO.

O družbo, zaisto neprava zakona,
kijem ovo sveđ mjesto smrt hara siona!
Nije stvar hvaļena, nije pravo, ki ļube,
da prije bremena život svoj gube

1194. o tvomu] *rkp.* od tvomu. 1197. mladu tebi] *rkp.* mlad v tebi, *koje bi trebalo (osobito poradi* v) *čitati* mlad u tebi, *ali mislim, da je to pisarka pogrješka.* 1230. mista] *rkp.* mjesta. 1242. svoj] *rkp.* sve *Da nije pogrješno napisano* život *mjesto* živote?

I ako se zgodi vik, za službu da vernu
zatravlen lubovnik smrt primi čemernu,
o družbo, to je dilo bilo izvan načina
i sasma nemilo i vrlo nad sva ina.
Nije pravo nikako, Atalanta izbrana,
nemila da je tako tva lipos sunčana!
I još lijepijeh vila jes u ovoj dubravi,
ljepote kijeh ures svak hvali i slavi,
koje onijem, ki ih lube cić slike jedine,
na take pogube stavlat se ne čine
i zasve te lijepe srca su kamena,
zrakom te okrijepe pogleda luvena.
Ti zakon postavi: tko gleda i lubi
tvu lipos, s lubavju da život izgubi.

TRATORKO.

Krivo oni imaju, Radmile, ki lube,
zašto se stavlaju na take pogube.
A ona je vidjela, nesrećna da će bit
s lubavim, tim ktjela zakon je taj stavit.
Danu ako višńa vlas s nebeskijeh visina
dopusti, da danas ńe izgubi brzina,
ko meni izrana u ovoj dubravi
svijetloga prije dana jutros se objavi,
ne bi li stvar bila zamjerna nad sve ine,
da je brža od vila dobita s brzine?

RADMIO.

A da se to zgodi, što milos tva veli,
Tratorko, da odi svane nam dan bijeli!
Er odkle smrt prijeka hara ovu dubravu
po tomu od tijeka zakonu nepravu,
može se pravo reć, da sunce ne siva
ni svijeti u ńoj već, ni bio dan svaniva.
Nemoj nas tim veće u sumńi držati,
glas take od sreće radi smo svi znati.

TRATORKO.

Jutros prije neg zora izvede bijeli dan
zelena kod bora bjeh zaspo tihi san,

1245. sva] *rkp.* sve. 1258 se] *rkp. nema.* 1264. jutros se] *rkp.* iutrose.

kad eto s nebesa u jasnoj vedrini
sunčana uresa svjetlos se učini,
dubrava sva sinu i oko ńe luzi oni,
jak noćnu kad tminu bijela ʒora izgoni.
Tim začuh ovi glas: Raduj se, pastiru,
nemili er danas zakoni umiru,
Atalanta izbrana od mladca čestita
sred ovijeh bit strana danas će dobita.
I neka još znate, za djela komu ova
da hvalu imate od višńijeh bogova:
Apolo mladcu tom nauke će dat znane,
da danas brzinom dobitnik ostane.
Čuh ovo, i on čas s tijem ođe me tihi san
a ʒora bješe prem izvela bijeli dan,
po listju pršahu vjetrici svud blazi
ter milo gledahu, gdi ʒora izlazi.
Tim, družbo, pravo jes, da se od nas proslavi
znanoga boga ures u ovoj dubravi:
svak zovi na pomoć Apola slavnoga,
velika koga je moć sred svita ovoga!

KOR.

O Apolo mudri i znani,
slavni sinu boga Jova,
o nad svjema bože izbrani,
razveseli mjesta ova,
razveseli i razvedri!

TRATORKO.

Ne daj, ne daj hudoj smrti,
da sveđ mjesti u ovomu
vrijednu mlados bude trti
po zakonu nemilomu!
Dosta svoje vlasti ukaza,
dosta ukaza svoje sile
sunčanoga cić obraza
Atalante, lijepe vile.

KOR.

O Apolo mudri i znani,
slavni sinu boga Jova,
o nad svjema bože izbrani,
razveseli mjesta ova,
razveseli i razvedri!

RADMIO.

Ti umiješ tvojom moći
i bistrinom znanja tvoga
hudoj sili vrha doći
od zakona nemiloga.
Slavna mladca veće uputi
i nauk mu poda istini,
neka umije pristignuti
lijepu vilu u brzini!

KOR.

O Apolo mudri i znani,
slavni sinu boga Jova,
o nad svjema izabrani,
razveseli mjesta ova,
razveseli i razvedri!

TRATORKO.

Ktjej ispunit naše žeļe,
bože slavni od kriposti,
žuđeno nam daj veseļe,
veseļe nam daj radosti;

zatravļene ļubovnike
smrtne od sile veće izbavi,
da dubrava ova u vike
tvoje ime hvali i slavi;

ktjej nas veće slobođiti,
vječni mladče, smrti od hude,
daj, da mladac plemeniti
tijekom vilu dobit bude!

KOR.

O Apolo mudri i znani,
slavni sinu boga Jova,
o nad svjema bože izbrani,
razveseli mjesta ova,
razveseli i razvedri!

RADMIO[1].

Hodmo veće, družbo mila,
hodmo odovle već najpreče
gdi brzinom lijepa vila
ļubovnike svoje pritječe!
Hodmo vidjet, jeda dođe
s nebi mladac odlučeni,
da Atalantu tijekom prođe.
komu višńa vlas namijeni!

KOR.

O Apolo mudri i znani,
slavni sinu boga Jova,
o nad svjema bože izbrani,
razveseli mjesta ova,
razveseli i razvedri!

AT TREĆI.

ŠENA PRVA.

NEPTUN, bog od mora.

Ja kraļ slavni morskijeh voda,
kijem okolo zemļu obhodim,
u ova mjesta sad dohodim,
gdi čestita sja sloboda
Poznam lijepe ove kraje,
ke ne tlači sila huda,
kojijeh slava leti svuda
a neumrlo ime ostaje,
kojijeh ja u obranu
neprijateļske razbih plavi,
kijem se kogod zaman stavi
podložiti ovu stranu.

Poznam kitne jele ove,
neuvenute poznam bore,
kojijeh mnoštvo mnokrat plove
valovito moje more.

Oko ovezijeh kraja izvode
tance moje lijepe vile,
zašto i ńima posred mile
drago je trajat dni slobode.

---

[1] *U rukopisu je griješkom pisarskom izostavljeno* Radmio, *a nema sumnje da stihove* 1345/1352. *govori Radmio.* 1352. komu] *tako je u rukopisu. Da nije* ko mu? 1361. sja] *rkp.* sia, *koje se može čitati i* sija. 1371. neuvenute] *rkp.* uuenenute. 1377. je] *rkp. nema* je.

Nije otoka, nije vlake,
nije luke, nije krajine,
ka slobodi nad stvari ine
ne podava hvale svake.

Nu što brojim neizbrojne
cdi veće časti i dike
od slobode po sve vike
slave i hvale svijeh dostojne?

Sred ovijeh sam došo strana
radi unuka Hipomena,
od koga će pritečena
Atalanta bit izbrana,

kojoj nebo zgara prijeti
čes nemilu s vjerenikom,
cić ke svojijem ļubovnikom,
koji je ištu, ktje se oprijeti.

Ja ću učinit mojom moći,
kojom nijesam mańi od Jova,
da ne slidi sreća ova,
da sve mirno bude proći.

Još na način teškijeh gora
da znam vale učiniti,
jošte da se znam služiti
zlijem nakaznim sińa mora,

ke Tezeu dah slavnomu
Hipolita da pogubi,
koga bludna Fedra obļubi
skoro protiv srcu momu,

ali kletva prem nemilo
po pakļenu strašnu riku
kroz svu silu priveliku
zaveza me na to dilo.

Ne ću podnijet ja nikako,
da se priko zlo dogodi
Hipomenu momu odi,
ki dostoji dobro svako,

nego s blage neka česti
pun čestitijeh mladac žeļa
od radosti, od veseļa
sebi i ovemu bude mjesti;

dobrom, ne zlom er dostoje
bit plaćena djela slavna,
i da im je sveđ čas spravna:
kripos prosi hvale svoje.

Ja ću hitro nastojati
Hipomena pomoć moga,
usred mjesta da ovoga
bude mirno dni trajati.

1382/1385. *Otprije je bilo:*

Nu što krsmam veće odi,
neizbrojne brojeć časti,
koje višńi svojom vlasti
daše slatkoj sgar slobodi —

pa onda ispravljeno izmegju stihova ovako:

Nu što brojim neizbrojne *(zapisano dva puta)*
odi veće časti (*otprije* **slave**) **i dike**

a napokon je i to preortano, pa sa strane napisano kao što je gore u tekstu. 1390. prijeti] *Otprije* priti *prema stihu* 1393., *koji je glasio:* zlu ugođaj ktjej *(sic!)* staviti. 1396. *U rukopisu je zapisano ovako:* da ne slidi, sreća ova da sve...

1407/1408. *Otprije je bilo ovako:*

od pakļene strašne rike,
sile i moći ka je velike.

1418/1420. *Otprije je bilo ovako:*

er hvaļena bit dostoje
djela slavna i hrabrena,
ne ostati zlom plaćena....

ŠENA DRUGA.

MRKOJE, MEDOJE i VUKIĆ.

MRKOJE.

Ah nesrećo huda odveće!
Ćaća Vukdrag naš izginu,
nemila ga zvijer raskinu
za žalosti naše i smeće.
Huda ga je srda izjela,
nađoh kosti izglodane
u dubravi pustoj, grane
u gustini ka je saplela.
Biļezi su prem očiti,
pravu istinu vajmeh! kaže
sviroka ova, ka ne laže,
boga Pana dar čestiti.
Vaj, vaj, ćaća! Kud otide
tvojijeh drazijeh bez sinova,
da te živa mjesta ova
i oči naše već ne vide?
Što su ovoj u dubavi
život tebi tvoj prostili,
gdi te teći stara usili
plam goruće od ļubavi,
kad te je sada srda vrla
sasma huda i nemila
u rasrǵbi razdrpila
i rastrgla i proždrla!
Vaj! što ćemo sad bez tebe,
ćaća dragi, na tom svijeti,
nesrećnikom er živjeti
nije nam veće od potrebe!
Sada puste iz planine
ovdi izidi zvijer srdita,
da se i nami još počita,
da nas razdrpi i raskine!

MEDOJE.

Ne ć me veće, ćaćko mili,
u sviroku tvoju učiti,
ku ti bog Pan da, sviriti,
tvoj te Medo plače i cvili!

VUKIĆ.

Ne ćeš, dragi ćaćko, tvoga
veće učiti ti Vukića,
ko će u krađu od kozlića
it bez straha nijednoga!

MRKOJE.

Bez tebe smo, ćaća, ostali
kako stado bez pastijera,
ke nemili vuk otjera,
kada gladan nań navali.

ŠENA TREĆA.[1]

DIVJAK, MRKOJE. MEDOJE i VUKIĆ satiri.

DIVJAK.

Što cviliš, Mrkoje? Ustavi, ustavi
cviļenje to tvoje u ovoj dubravi!

1433. saplela, *koje bi se moglo čitati i* zaplela. 1451/1452. *Otprije je bilo ovako:*
ćaćko (*rkp.* chiacko) dragi, učiniti,
zašto živjet na ovem sviti . , .
1458. ćaćko] *rkp.* chiacko. 1462. ćaćko] *rkp.* chiacko tvoga] *Otprije:* učiti. 1463. učiti] *Otprije:* tvoga. 1464. ko] *rkp.* tko, *ali po smislu treba da bude* ko (kao, kako) 1465. *Otprije:* bez nijednoga straha iti.

[1] *U rukopisu je sav taj prizor prekrižen; uzroka tome nijesam mogao naći, pa sam ga zato ostavio u tekstu.*

MRKOJE.

Ćaću je našega, Divjače, zvijer vrla
sred mjesta ovega nemilo proždrla;
sviroku i kosti našli smo sred gaja:
cić tega žalosti puni smo i vaja.

DIVJAK.

Ti cijeniš, da svaka zvijer ždere kako i ti.
Ćuj amo Divjaka, a nemoj cviliti,
nego se veseli sred mjesta ovega.
Brava su izjeli vukovi, ne ńega;
u mjesta kad ova jutroska on grede
za gladnijeh vukova lijep objed dovede.

MRKOJE.

Zlotvori od toga brzo se prosjeli!
Boļe bi, da smo ga mi danas izjeli.

DIVJAK.

Ti sveder hoć jesti! Nu sa mnom hodite,
da oca u mjesti ovemu smirite,
pod dubom er jednijem ostao cvileći
er vilu dragu svijem nije mogao priteći.
Tim hodmo najbrže, da sebe od jada
niz stijenu ne vrže, smirit ga svi sada!

MRKOJE.

Hodimo, Divjače, hodimo, braćo ma!
Ako sad on plače star, lud je veoma.

ŠENA ČETVRTA.

ZELENKO i RADMIO.

ZELENKO.

Uteko sam od bolesti
za ne vidjet Hipomena,
lijepe od vile s hude česti
u brziņi pritečena.

Na očitu se smrt naveo.
Ah! udesa sasma prika,
ki ga ovdi jes doveo
za učinit ga ļubovnika.

1480. **kad**] *rkp.* **kǫga**. *Ne mogavši nikako razumjeti ono* **koga**, *stavio sam* **kad** *(a moglo bi se staviti i* ko), *kako mi se po smislu činilo najpriličnije; za* **grede** *mislim da je particip sadašnjega vremena; ako nije particip, onda bi trebalo poslije* **grede** *da se zapiše koma.* 1484. **sa mnom** *moglo bi se čitati i* **za mnom**.

RADMIO.

Ļubovnika, ki ne može
doć na svrhu svojijeh žeļa,
ako ga ona ne pomože
i ne izbavi od dreseļa.

Moglo bi se i to ufati,
ali, o česti huda odveće,
nije se dobro po ńu udati,
nemile je ona sreće.

ZELENKO.

Ah! nesrećni mladče u svemu,
ne htje čuti moje svjete,
neg samohoć mjesti u ovemu
u hudu se smrt uplete.

To za drugo nijesi ništa
došo u ove naše strane,
ueg da tvojijeh cvijet godišta
rano uvenut ovdi ostane?

Ah! ko ne će uvenuti
sej dubrave zelen, mila,
kada vidi, kad oćuti,
da je smrt tebe pogubila!

Ko cić smrti ne će tvoje
dubje, gora, tvrdi kami
raspuknut se tad na dvoje
i ogreznuti u suzami!

To li ćete moć podnijeti,
o bogovi, da Hipomene
tač nemilo bude umrijeti
sred dubrave sej zelene? — NE.

Nuti kako tvrda stijena
na jad gorki, ki me hara,
rad nevoļa Hipomena
u žalosti odgovara! — VARA.

Nu ako si ti ona vila,
ka, čim vele ktje cviliti,
u glase je obratila,
tko se vara, ktjej mi riti? — TI.

Ali kigod od bogova,
ove strane za pomoći,
iz nebeskijeh zgar dvorova
ovdi htio jes pridoći? — DOĆI.

Pokli bog si zgar s nebesi,
ko te tva riječ spovidjela,
koga učinit došo jesi
među nami sad vesela? — SELA.

Jeda sela sej dubrave,
koja hara smrt nemila?
Nu ka stvar je sred tve glave
misao taku postavila? — VILA.

Ja te molim, ktjej mi riti,
jeda to je vila ona,
koja uzrok hotje biti
nemiloga od zakona? — ONA.

Nu hoćeš li mladcu komu,
da dobitnik bude ostati
od ńe, u tijeku izvrsnomu
koju pomoć ti podati? — DATI.

Za koga se mladca dika
hrani od slavna dila toga,
za vrijedna li ļubovnika,
Hipomena čestitoga? — TOGA.

Da u komu ta stvar mila
hoćeš da se mjestu zgodi,
da stignuta bude vila,
ka brzine sve nadhodi? — ODI.

Kojom stvari ustaviti
tijek vilińi danas ima
Hipomene plemeniti,
jeda duńam zlaćenima? — IMA.

1512. *Ispred toga stiha zapisala je druga ruka* Rad. *pa izbrisala.* 1520. *Ispred toga stiha zapisala je druga ruka* Sel; *po tome bi trebalo da pregjašnje stihove govori Radmio, koje (ispor. bilješku k* 1512.) *ne može biti.* 1524. *Ispred toga stiha bilo je otprije zapisano* Rad. *pa prebrisano.*

RADMIO.[1]

O božice od liposti,
o Apolo slavni bože,
mogujstvo mi vaše prosti,
vaša učinit sve vlas može!
Ne vjerovah, da ste dali
hitri nauk Hipomenu,
neg po sebi da se hvali
vilu onako steć žuđenu.
Dobro da se mi varamo,
glas, ki izide, ktje nam riti;
ali od onud gre ovamo
skup pastira — što će biti?

ŠENA PETA.

KOR pastijera, RADMIO i ZELENKO.

PASTIJER 1.

Gizdavi pastijeri, stanite ovamo
U hrloj potjeri brzi tijek gledamo!
Pospješmo mladića, da brži on bude,
jeda mu da srića, da vilu dobuđe!

KOR.

Bole, bole, Hipomene!
Ne ustavi se, ne ustavi!
Dike ako ćeš steć žuđene,
uzmi krila u lubavi,
pospješi se, hrli, hrli!

PASTIJER 2.

Ah! česti prem huda, plačimo svi sada
mladića, od truda osto je nazada,
djevojka pritječe stupajim brzima,
prignu se, pokleče i ńešto uzima.

PASTIJER 3.

Bržek se popuze, višńi se smiliše
na plače i suze, ke ovdi vidiše.
Jeda sad dobita sred lijepe sej strane
od mladca čestita mladica ostane!

PASTIJER 4.

Zlatnu je jabuku podvrgo; uzela
ona je u ruku veomi vesela.
Pospješnijem riječima mladca, opet da teče,
pospješmo, družbo ma, jeda ju priteče!

[1] *Otprije je bilo napisano* Sel. *pa onda od druge ruke ispravljeno u* Rad.

KOR.

Boļe, boļe, Hipomene!
Ne ustavi se, ne ustavi!
Dike ako ćeš steć žuđene,
uzmi krila u ļubavi,
pospješi se, hrli, hrli!

PASTIJER 5.

Opet je daleko mladicu hitrinom
brz mladić priteko, ali ona brzinom
pritječe opeta, nevoļan zaludu
jabuku podmeta, mnim, kopni u trudu.

KOR.

Boļe, boļe, Hipomene!
Ne ustavi se, ne ustavi!
Dike ako ćeš steć žuđene,
uzmi krila u ļubavi,
pospješi se, hrli, hrli!

PASTIJER 1.

I drugu podmeće, opet se vil prignu.
stiže ju on veće, veće ju pristignu,
a jeda bogovi dopuste, da veće
dospije tijek ovi i naše sve smeće!

PASTIJER 4[1].

Oba su dva brzi, brži on, brža ona.
I treću podvrzi, čıvaj se zakona!
I opet zajedno pospješmo ovoga
na djelo na vrijedno mladića hitroga!

KOR.

Boļe, boļe, Hipomene!
Ne ustavi se, ne ustavi!
Dike ako ćeš steć žuđene,
uzmi krila u ļubavi,
pospješi se, hrli, hrli!

1609. jabuku] *rkp.* Iiabuku, *koje bi trebalo čitati* i jabuku, *ali mislim da će i biti suviše griješkom zapisano.*

[1] *U rukopisu je* 2 *i* 4 *jedno preko drugoga zapisano, a čini se da je najprije bilo* 2.

PASTIJER 5[1].

Mladicu priteko pastir je gizdavu,
vječnu je čas steko, nije umro s ļubavi.
Hodmo se s hrabrenijem veselit mladićom,
er vilu dragu svijem pridobi svom srećom!

ŠENA ŠESTA.

HIPOMENE, ATALANTA, TRI SUDCA i KOR pastijera.

HIPOMENE.

Djevojčice, eto veće
dobiti su tvi zakoni,
postavih se na tijek smioni
i dobih te s blage sreće.
Velika bi šteta bila
meni, da sam izgubio;
kako bih se razdijelio,
dušo, od tebe, moja mila!
I jednaka je slava tebi,
ko da me si ti pritekla;
na svaki si način stekla
neumrlu čas pod nebi,
što ti vaļa, da si sada
ti nevjesta Neptunova,
vrhu morskijeh ki valova
veći od svijeta dio vlada.

ATALANTA.

Ja još ne znam, Hipomene,
ima li se tebi dika
dati od slavna dobitnika,
privario er si mene;
a ono i sudci plemeniti
nahode se u ovoj strani,
na ova djela ki su obrani;
čujmo, što će oni riti.
Znani sudci, kijeh obraše
cić kriposti plemenite,
da sudite tijeke naše
sred dubrave sej čestite,
vidjeli ste, kijem načinom
vrijedni mladac Hipomene
priteko je danas mene,
ka svud slovem mom brzinom.
Ugođaji moji prave:
da me za svu ļubi steče,
u tijeku me tko priteče
pravo i nijedne bez zabave,
ne, ki zlato svijetla lica
dođe hitro podmetati,
da dobitnik bude ostati,
da mu budem vjerenica.
Nije me mogo u brzini
pridobiti pravo ovako:
ja mu žudim dobro svako,
branit mi se ma čas čini.

SUDAC 1.

Što ti praviš, mladče izbrani?
Vidiš, ko ova lijepa vila
razlozim se svojijem brani
i da nije izgubila.

HIPOMENE.

Sudac častan da ostane,
ne ima učinit nijedne osude,
s prva čuti što ne bude
i od druge razlog strane.

[1] *U rukopisu je* 3 *i* 5 *jedno preko drugoga zapisano. Ispor* ιa str. 37. *pod* 1 1628. pastir] *Otprije:* mladac. 1629. umro] *rkp.* vmio. 1631. srećom] *rkp* srechim, *a slika radi trebalo bi upravo da bude* srićom.

I zasve je po svom znanju
tako prav sud učinio,
on nikako nije prav bio:
trud je velik u vladanju.
Običaj je svud obćena,
tko se stavļa učiniti
stvar ku godi na svem sviti,
koja mu će bit hvaļena,
da veliku pomńu stavi,
da nastoji sa svom moći
hitrinom se svom pomoći
a najliše u ļubavi.

ATALANTA.

Pokli znanje vaše sudi,
da sam pravo pritečena
od slavnoga Hipomena,
vaša osuda prava budi.
Kada hoće sreća moja,
mladče slavni i čestiti,
vjerenik ćeš od sad biti
ti moj, a ja ļubi tvoja
Evo ti ma mlados, uživaj moj ures
i prija svu radost, ugodna ka ti jes!

SUDAC 2.

A sada hodimo u crkvu, veselo
da višńe hvalimo ovako za djelo.
Mladiću gizdavi, priklonu božju vlas
večeras proslavi, ka ti da taku čas,
ka ti je podala za ures najveći,
da punu svijeh hvala budeš vilu priteći,

SUDAC 3.

Djevojčice, i ti š ńim nad stvari ostale
višńijema bogovim dostojne daj hvale,
zašto si dobila sred mjesta ovega
mladića ti mila za druga tvojega.

1688. Običaj je] *Otprije samo* Obiciai *pa onda popunjeno od druge ruke u* Obiciaie. 1712. Djevojčice] *Otprije*: Mladičice. 1713. višńijem] *rkp.* viscgnema, *koje će biti pogrješkom zapisano mjesto* viscgniema, *kao što je u s.* 1717. viscgniem. 1714/1715. *Otprije je bilo ovako*:

er sred slavna mjesta ovoga
puna uress, slave i dike
dobila si vjerenika
slavna hvalom roda svoga —

pa onda promijenjeno (od prve ruke) kao što je gore u tekstu.

HIPOMENE.

Hodmo, hodmo, razlog pita,
da se višńijem hvale dadu,
kijeh pomoći vilu mladu
dobih, ka je svud čestita!

ŠENA SEDMA.

Satiri VUKDRAG, DIVJAK, MRKOJE, MEDOJE, VUKIĆ.

VUKDRAG.

Ne držte me! Ures mili
lijepe vile još me mori,
s koje srce moje izgori,
ka ļuveno mene ustrili.

DIVJAK.

Boļe ti se, o Vukdraže,
ovdi s nami veseliti,
neg li život izgubiti:
nije od života stvari draže.
Tko na drugi svijet otide
u odluci toj i misli,
što ne cijeni i ne misli,
pak ńegove oči vide.
Tim tja vrzi tu odluku,
vidiš tvoga ti Mrkoja
i Vukića i Medoja,
ku cić tebe ćute muku!
Nijes vidio s brda onega,
niz koji se ktje slomiti,
gdi je pastir plemeniti
ńu sred mjesta stigo ovega?

VUKDRAG.

Što govoriš, o Divjače!
To je u tijeku izgubila
Atalanta lijepa vila,
s ke mi srce cvili i plače?

DIVJAK.

Izgubila! Nijes vidio
s' strmenite one hridi?

VUKDRAG.

Lijepo umiješ hinit! Idi!
To si u tebi namislio.

DIVJAK.

Što govorim, sve je istina,
da je vila pridobita,
koju ļubiš, a nu pita
i Mrkoja, tvoga sina!

MRKOJE.

Dobita je, ćaća, ostala,
jedan pastir priteko je.

VUKDRAG.

Sasma ti si oči moje,
o ļubavi, savezala,
ka mi u srcu čini momu
taku boles oćutjeti,
da ne mogoh ja vidjeti
pritečenu lijepu momu.
Sada vidim, poznam sada,
da čovjeka sijeda i stara,
ko sam i ja, tvoj plam hara
vele veće nego mlada.

1732. tja] *rkp.* tia, *koje se može čitati i* tija. 1736. onega] *rkp.* onoga, *koje treba da se ispravi prema* 1739. ovega. 1755. savezala] *rkp.* savesala, *koje bi se moglo čitati i* zavezala.

Odričem se ja te veće,
neka o tebi mlados radi,
Atalantu pastijer mladi
neka uživa s blage sreće.

Dobro, Divjak da na vrime
dođe i moji š ńim sinovi,
da ne izgubim život ovi,
koji besjedam utješi me.

DIVJAK.

Da si, ko u tvojoj bješe
ti pameti namislio,
niz strmu se hrid slomio,
da se tuge tvoje utješe,

vukovi bi naripili
iz planine puste na te
i on čas bi svega, brate,
u trbuh te svoj spremili.

Nu je boļe da mi sade
što u naš trbuh ospremimo
ter se u jedno veselimo
sred zelene sej livade.

MRKOJE.

Taj besjeda, brate, mila
i dobra je za trbuha;
od velika glada muha
na tle bi me oborila.

Da se ije, da se pije
er moj trbuh naglo smagne,
da prije u tvoje zdravļe nagne,
ćaća, drage iz buklije,

er kada smo tebe iskali
po ovezijema danas seli,
da štogodi nijesmo izjeli,
i mi bismo sasma pali.

Tim da budeš veseliji
i ti s nami, ćaća mili,
dio smo ti ostavili,
još jes vina u bukliji,

a do nosa domarati
sveđ glad mrtvi počne meni,
kad kroz pogled svoj rumeni
jedna vila počne sjati.

Ćaća, ove ja pritječem
u dubravi ovoj vile,
koje kad peku i ustrile,
srce moje, ja ńih pečem.

Moj veselo stupaj skače
za ovezijema gospođami,
kijeh mi lice srce smami.
Da gdi je tvoj lov, o Divjače?

DIVJAK.

O temu me sad ne pita,
ni se od moga brini lova,
večeras će dubrava ova
tebe vidjet pjana i sita.

Košutu sam uhitio,
ku se stavih ja tjerati,
na koju sam vas dozvati
večeraska odlučio.

MRKOJE.

Tote hoću, da družini
činiš gozbu lova od tvoga,
nu u zdravļe ćaće moga
i ti, brate, s nama pini!

DIVJAK.

Prvo, Mrkoje, služi ńemu,
trudan starac da se okrijepi,
što ga kroz svoj ures lijepi
vila izmori mjesti u ovemu.

1765. o tebi] *rkp.* od tebi. 1769. š ńim] *rkp.* s' sognim. 1803. sjati] *rkp.* siati, *koje bi se moglo čitati i* sijati. 1815. pjana] *rkp.* piana, *koje se može čitati i* pijana.

MRKOJE.

Ovo, ćaća, tuge i jade
svekolike diže i tješi.

VUKDRAG.

Mrkoje, čekaj i ne preši,
sjedmo na tle, jeđmo sade,
pak s trbuhom sitijem pimo.

DIVJAK.

Jesu, brate, riječi tvoje
dobre. Reži, o Mrkoje,
da se u jedno veselimo!

MRKOJE.

O pridraga dušo mila,
o životu moj žuđeni,
ka si sada srce meni
tvom ljepotom izranila,
nijednom te stvari veće
ja ne mogu počitati,
neg te u trbuh moj spremiti,
koji rado primit te će.

VUKDRAG.

Nu ti sada, o Mrkoje,
služi nami svijem po redu!

MRKOJE.

Obslužiću tvu besjedu,
to i srce želi moje.
Na te, ćaća, red dohodi.
O Vukiću, sada ćaći,
koga da nam sreća naći,
počašnicu spjevaj odi!

VUKIĆ.

Učin, blaga o ļubavi,
kad čašu ovu ćaća pine,
da ga od vila žeļa mine,
da tve plame zaboravi!

VUKDRAG.

Opet, kako razlog pita,
služ Divjaku, o Mrkoje,
koji košutu spravio je,
da večeras nas počita.

MRKOJE.

Bog ti Lero dopustio,
kada nagneš, o Divjače,
da za zvijerim trčiš jače
i sveđ činiš nami dio!
Sad ti služi meni, brate!

DIVJAK.

Brži služak da ti služim
i zajedno s tijem da združim
počašnicu lijepu za te.
U zdravļe ti, brate, budi,
kad popiješ tu čašicu,
i da veće na tvom licu
rumenilo sine odsvudi!

MRKOJE.

Svijem u zdravje vami budi!

DIVJAK.

Popi, popi tu čašicu,
neka veće na tvom licu
rumenilo sine odsvudi!

1865. služak] *rkp.* slusciak; *ispor. bilješku 1. na str.* 24. 1868/1871. *Te je stihove poslije dodala druga ruka.* 1872. vami] *Otprije:* ovdi; *jedno i drugo od prve ruke.* 1873/1875. *Otprije je bilo ovako:*

U zdravļe ti, brate, budi *(taj je stih umetnut poslije izmegju* 1872. i 1873.),
kad popiješ tu čašicu
neka *(ispravljeno od iste ruke:* i da) većem na tvom licu
rumenilo sine odsvudi.

Ti su stihovi gore u tekstu 1868/1871. *a po tome kao da bi trebalo izostaviti iz teksta stihove* 1872/1875. *koje se potvrgjuje i tijem, što je preko tih stihova u rukopisu povučena crta, ali opet tako, da nije precrtan stih* 1873., *koji je zapisala druga ruka.*

VUKDRAG.

Ali ovo put ovamo
skup pastijera slavnijeh grede,
da čujemo ńih besjede,
dignimo se, put im damo!

MRKOJE.

Atalanta je lijepa š ńima
i Hipomene plemeniti,
danas ćemo i mi otiti
na pir s ovijem pastijerima.

ŠENA OSMA.

JEDAN OD KORA[1] i KOR pastijera.

JEDAN OD KORA[2].

Eto veće smrt nemila
po milosti višńijeh zgara
rasrǵbu je svu pustila
i mjesto ovo već ne hara.
Čujaše se malo prije,
gdi svak plače, gdi svak cvili:
sad čovjeka ovdi nije,
ki se blago ne veseli.
Svi pastijeri u pokoju
vesele odsad dni provode,
svak uživa rados svoju
neockvrńene sred slobode.
Svud zelenijeh sred livada
veseli se glasi čuju,
mladi ovčari pasuć stada
vesele se i raduju;
jedni dragoj u ļubezni
tance izvode i vesele
pod sviroku poju pjesni
u došastje ʒore bijele;
jedni mladijeh pastjerica
rajsku lijepos pripijevaju
kojijem zene lir sred lica
a pogledi suncem sjaju.

Vjeraju se mlade vile
pune uresa i lijeposti
za pastijere drage i mile,
u kijeh sjaju sve kriposti.

Obilna je hrana u svemu
dar veličak od nebesi
u čestitom mjesti ovemu,
koje sloboda vječna uresi.

Rastuć stada, plodne ńive
razgojenu zelen kažu,
svak, ko želi, zdravo žive
za čestitoš svu najdražu.

Nebo nam se zgar smililo,
pristale su zledi hude,
veseļe se povratilo,
da uživat svak ga bude.

1880. š ńima] *rkp.* s' scgnima. [1] *Mjesto toga bilo je od prve ruke* Ļubmir. [2] *Nema u rukopisu, a stavio sam prema I. 5.* 1884. *Pred tim je stihom bilo otprije zapisano* Gliub. *pa onda prebrisano.*

1895. neockvrńene] *rkp.* neodzquargnene. 1900/1903. *Otprije je bilo:*

jedni vode tance mile,
jedni poju slatke pjesni
uz došastje ʒore bile
u radosti, u ļuvezni.

1908 mlade vile] *Otprije:* vile izbrane. 1910. drage i mile] *Otprije:* mlade i znane. 1912. *Otprije:* Obilnos je svudi od hrane. 1914. *Otprije:* sred sve ove lijepe strane, *a prema tome u* 1915. *bilo je mjesto* koje *otprije* ku.

Ko kad morske sred pučine
oholi se vjetri užižu,
u rasrǵbi kad toj čine
i do zvijezda vale dižu,

svud je čuti, gdi se udiru
od oblaka vojske tamne,
sa svijeh strana kako istiru,
i gdi valim more zamne;

ali paka vjetri oholi
kad otidu na sve strane,
mirno i blago za ńim toli
u tišini more ostane,

da plav svaka, ka ga brodi,
ne boji se skrovne od stijene,
neg po morskoj mirnoj vodi
na državę gre žuđene.

Nije stvari vjekovite,
sve je bjeguće na sem svijeti:
sad žalosne, sad čestite
umrle ćeš sve vidjeti.

Ali kraće jes veseļe,
svekoliko vrime krati,
mogu u kratko ļudcke żeļe,
ku bi ktjele, svrhu imati.

Hipomene izabrani,
imao je danas što je ktio,
ljepotu je svu dobio,
ka nadsiva zrak sunčani.

Cić kriposti mladca ovoga
ostala su naša sela
od zakona nemiloga
i slobodna i vesela.

I za ovega nauk budi,
kogod żeli na sem sviti
vjerenicu, da potrudi,
ako hvaļen hoće biti.

Tim svak se uzda u višńega
i u ńegove vječne vlasti,
ki pomaga sveđ onega,
ki ga verno služi i časti.

KOR.

O dostojni svake slave
vjerenici drazi i mili,
lijepe ove sred dubrave
vesele oba dni vodili,
vaša kripos to dostoji!

Neka budu vaše dike
mjesti ovemu od uresa,
i sveđ slavne i velike
lete u hvalah do nebesi
a na svitu vječne ostaju.

SVRHA.

1928/1931. *Otprije je bilo ovako*:

svud je čuti, gdi treskaju
tamnijeh gromovi iz oblaka;
ki nam ures sakrivaju (*ili* zakrivaju?)
sunčanoga svijetla zraka.

1941. je *nema rkp.*; svijetı] *Otprije:* sviti. 1648. izabrani] *Otprije:* plemeniti.
1950/1951. *Otprije je bilo ovako*:

lijepe vile priodobio
rajsku lipos, zrak čestiti.

1953. ostala] *rkp.* ostali.

Gdje je što.